

Adam Dux Vitæ & Mortis.

SUblato è vivis Zenone Philosophorum Coryphæo Antigonus Rex cum stupore exclamâsse fertur: *Quale Theatrum amisimus?* Prodeunte in scenam Protoparente nostro Adamo non immeritò quis exclamet, *Quale Theatrum hic conspicimus?* Non unam tantùm scenam, sed integrum implet Theatrum Adamus; quidquid enim in hoc Theatro conspexeris, quidquid in eodem inveneris, ab Adamo velut communi omnium stipite suam trahit originem. Quare non ineptè primus omnium procedit in scenam, nam ipse *vitæ & mortis Dux* est. Ipse est, cui ex limo terræ formato Deus primò inspiravit spiraculum vitæ; ipse est, cui primò dixit: *Pulvis es & in pulverem reverteris*, Gen. 3. O mirabilem & verè miserabilem metamorphosin! Janum, Annorum & Mensium Deum, pacis & belli arbitrum, Pœtæ bifrontem depingunt, ità ut unâ facie respiciat præterita, alterâ autem futura, Bifrontem etiam dixeris Adamum, ita quidem, ut fronte anteriori vitam præferat, posteriori verò formam mortis cadavericam ostendat. Mezentius Tyrannus, amarus vitæ pariter ac mortis tortor vivos colligabat mortuis, adversos adversis, scilicet os ori, nares naribus, ma-

nus manibus, pedes pedibus adaptans, u^a
 eorum fœtore tabescentes necarentur. Unde
 Virgilius 8. *Aeneid. Complexu in misero long
 sic morte necabat.* Si Adamum post lapsum
 consideres, etiam vitam & mortem in eodem
 colligatas reperies; Quid enim est vita mortali-
 lis, nisi *quadam prolixitas mortis*, ut ait S. Greg.
 Hæc autem omnia propriâ Adami culpâ acci-
 derunt, *quoniam Deus mortem non fecit, nec
 latatur in perditione vivorum*, ait Script. Sap. 1.
 v. 12. Deus creavit hominem ad vitam & im-
 mortalitatem; verum homo peccando mortem
 sibi accersit, ac per peccatum à Deo quasi invito
 mortem extorsit. Deus ergo non fecit mortem
 per se, sed per accidens, non volens, sed nolens:
 fecit enim eam, non ut creaturam v. g. homi-
 nem vel Angelum, sed ut creaturæ recalcitranti-
 ris supplicium. Nam ut ait S. Fulgentius Li 1.
 ad Monimum cap. 19. *Illius rei Deus ultor est,
 cuius non est auctor.* Judæorum Cabalisticæ (ut
 restatur Cornelius in Acta Apost. cap. 2. v. 33.)
 dicunt, Adami habere tres litteras, quæ singulæ
 Virum illustrem significarent. Prima est *A.*
 quæ significat *Adamum*. Secunda est *D.* quæ
 significat *Davidem*. Tertia est *M.* quæ signifi-
 cat *Messiam* sive *Christum*. Hos ergo tres di-
 cunt facere *Adam*, id est, unum quasi hominem,
 eò quod anima Adæ migrârit in Davidem &

ex Davide in Christum. Ita illi. Verùm fabulosa, & Christo Domino maximè injuriosa est hæc metempsychosis; quæ quia velut inventum & commentum Pythagoræ à Philosophis christiani passim rejicitur, eidem ulterius repudianda hic supersedeo, ad alia magis utilia & memorabilia transiturus.

Adamus, qui fuit opus sextæ diei, vocatur *Protoplastus*, quia est primò plasmatus seu à Deo velut figulo formatus ex *Adamâ*, id est terrâ rubrâ cujusdam agri, qui est juxta Hebron, si vera sit multorum traditio. Non fuit giganteâ, sed justâ staturâ: aliàs enim ipse fuisset monstrum hominis. Conditus est Adam in ætate perfectâ, atque ad generandum aptâ, puta juvenili aut virili; unde Adamo & Evæ, dum vix conditi erant, dixit Deus: *Crescite & multiplicamini*. Non tamen fuit Hermaphroditus, seu utrumque sexum complectens, ut quondam somniavit Novator quidam in Franciâ, nam Scriptura expressè dicit Gen. I. v. 27. *Masculum & fœminam creavit eos*, puta Adamum creavit masculum, Evam verò fœminam, Nomen *Adam* græcè continet quatuor mundi plagas acrosticè, seu per litteras sui initiales, Adam enim, si initiales exponas, idem est, quod ἀνατολή, δύσις, ἀρκτος, μεσημέρια. id est Oriens, Occidens, Aquilo, Meridies. Per hæc

mysticè designatum est, quòd Adam sit totius mundi Rex, quodque habeat perfectum in omnes mundi plagas dominium. Creatus est Adam extra paradysum, sed postea in eundem à Deo est translatus. Per sex horas duntaxat in paradiso commoratus est; nam, ut docent S. Ephrem, Philoxenus & alii, creatus est horâ nonâ matutinâ, & paradiso expulsus est horâ terciâ pomeridianâ, idque factum est feriâ terciâ in die Veneris, quo die etiam Christus in cruce mortuus est extra Jerusalem, & latronem nosq; omnes Paradiso restituit. Sex pœnæ inflictæ sunt Adamo, quæ congruè respondent sex ejus peccatis. 1. Ejus peccatum fuit *Inobedientia*: ob hanc sensit carnis & sensûs rebellionem. 2. fuit *Gula*: ob hanc punitus fuit labore & fatione. 3. fuit *Furtum Pomi*: ob hoc punitus fuit carnis dolore, puta fame, siti, frigore, calore, morbis &c. 4. fuit *Infidelitas*, quâ discredidit Deo, & credidit dæmoni: ob hanc punitus fuit morte, quâ anima discedit & separatur à corpore. 5. fuit *Ingratitudo*: ob hanc privari meruit suâ substantiâ, quam à Deo accepit & incinerari. 6. fuit *Superbia*: per hanc meruit privari paradiso, cælo & cælitibus & detrudi in tartara. Adam vixit annis 930. & mortuus est feriâ 6tâ in die Veneris, ut docet Irenæus Lib. 5. cap. 32. Eva mortua est decem annis post ipsum, ante diluvium annis 716.

Scena

Administratorii Spiritus Angelici in vita & morte.

Post primum hominem prodeat in Scenam Angelus, non malus, sed bonus, non damnatus, sed beatus. Prodiit olim, nempe ab initio mundi, in scenam angelus satanæ, sed in omnium nostrum perditionem. *Serpens decepit me*, ait Eva ad Dominum Deum Gen. 3. Utinam dixisset ad serpentem illud Marci 8. v. 33. *Vade retrò me satana*; sic circa nos omnia salva fuissent. Quod interim factum est, infectum fieri nequit. Præsenti in scena sit alia rerum facies; Apage, apage maligne spiritus! Recedat angelus malus, accedat Angelus bonus. *Reliquit eum diabolus, & ecce Angeli accesserunt & ministrabant ei.* Math. 4. v. 11. Tobias junior, dum obvium haberet S. Archangelum Raphaëlem in specie juvenis splendidi præcincti & parati ad ambulandum, ita eundem est allocutus: *Unde te habemus bone juvenis?* Tob. 5. v. 6. si quis taliter salutaret Angelum suum Custodem, quid quæso aliud ipsi responderet, nisi hoc: *Misus sum à Deo è cælo, ut præcedam faciem tuam, & custodiam te in viâ, ne forte offendas ad lapidem pedem tuum?* Mira certè dignatio & verè magna dilectio charitatis, ut ait S. Bernardus in Psal. *Qui habitat. Omnes sunt administratorii Spiritus, in ministerium missi propter eos, qui*

*hereditatem capiunt salutis. ad Heb. I. v. 14. Ambulant nobiscum in omnibus viis nostris, intrant & exeunt nobiscum, attentè considerantes, quàm piè, quàm honestè in medio prevaricationis conuersetur, ait S. August. soliq. cap. 29. Totum quantum ad nos officium Angelorum est, ut defendant nos à malo, & conseruent nos in bono. Abbas Cellensis L. de mysteriosa expositione Tabernaculi. Intelligite nunc, quantus honor nobis existit, ad quos sicut amicos, ita Ministros Angelos suos destinat Deus. Ambros. in Epist. ad Hebr. cap. 1. Grati ergo redamemus eos, honoremus eos, quantum valemus, quantum debemus. S. Bernard. serm. 12, in Psal. 90. Socrates dicitur habuisse genium Paredrum (id est familiarem) cuius consilio & monitu omnia agebat, ut refert Corn. in Epist. 1. ad Cor. cap. 7. v. 35. sic & tu, ô homo viator! pro paredro tuo habe Angelum Custodem, ejusque consilio & monitu omnia age. *Observa eum, & audi vocem ejus. Exodi 23. v. 21. Caute ambula, ubi sunt Angeli, ut custodiant te in omnibus viis tuis. S. Bernard. serm. 40, sup. illud: Accesserunt &c. In quovis angulo, in quovis diversorio Angelo tuo reverentiam habe. Tu ne audeas illo presente, quod me presente non auderes. Idem in Psal. Qui habitat.**

Non sum quidem Angeloptes, id est, Angelorum conspctor; quinimò non semper ad eò consultum est, sed periculosum aspicerere Angelos; nam Manue, postquam viderat Angelum in flamma ascendere, dixit ad uxorem suam Judicum 13. v. 21. *Morte moriemur, quia vidimus Dominum*, nihilominus referam aliquas figuras, in quibus Angeli, quamvis aliàs incorporei & invisibiles, hominibus apparuerunt.

Prophetæ Moysi, cùm 40. annos habitasset in Madia, anno vitæ ejus octuagesimo, apparuit Dominus (id est Angelus Domini, ut verunt septuaginta) *in flamma ignis de medio rubi*. Exodi 3. v. 2.

Dominus præcessit Israëlitas 40. annis in deserto *per diem in columna nubis & per noctem in columna ignis*, ut dicitur Exodi 13. v. 21. Tunc autem Angelus erat quasi motor & auriga columnæ, ut notat Cornelius in locum citatum.

Daniel Prophetæ, dum esset juxta fluvium magnum, qui est Tigris, levavit oculos suos & vidit: Et ecce vir unus vestitus lineis & renes ejus accincti auro obrizo, & corpus ejus quasi Chrysolithus, & facies ejus velut species fulguris, & oculi ejus ut lampas ardens, & brachia ejus & quæ deorsum sunt usque ad pedes quasi species æris candentis &c. Dan. 10. v. 5. & 6. Vir iste erat Archangelus Gabriel. An-

Angelus Domini descendit de cælo ... erat autem aspectus ejus sicut fulgur, & vestimentum ejus sicut nix, Math. 28. v. 2 & 3.

Quæres 1. Quare Angeli plerumque apparuerint in specie juvenis?

R. Id fieri ob eorum vigorem & robur, sunt enim immortales, æterni, immutabiles, ideoque nunquam senescunt & deficiunt, sed semper vegeti, vivaces, celeres & agiles perdurant. Præterea sunt Milites Dei; juvenes autem sunt optimi & expeditissimi ad bellandum. Unde illud: *Opera sunt virorum, bella juvenum, consilia verò senum.*

Quæres 2. Cur apparuerint in vestibus lineis & albis?

R. Quòd vestis linea & candida significet puritatem, innocentiam & castitatem Angelorum.

Quæres 3. Cur Angeli dicantur alati? *R.* Per hoc significari primò eos esse agilissimos & maximâ vi motivâ præditos. 2dò, eos perfectissimâ cognitione & amore in Deum tendere.

Quæres 4tò. Quare pingantur nudipedes? *R.* Hoc significat, quòd liberi, absoluti & expediti, atque ab exterioris omnis adjectionis labe sint puri; & ad divinæ simplicitatis similitudinem pro civibus tendant, inquit S. Dyonis. de cælesti Hierarch. cap. 15.

Amaritudo Mortis,

Siccine separat amara mors? I. Reg. 15.
v. 32.

Quemadmodum olim dixit Philosophorum Princeps: *Terribilium omnium terribilissimamors*. Ita etiam pariformiter potuisset dicere: *Amarorum omnium amarissima mors*: quibus enim mors terribilis est, illis & certo amara est. Quinimò aliqui sentiunt, nomen *Mortis* derivari ab *amaro*; unde Isidor. lib. 11. Orig. cap. 2. *Mors dicta est, quod sit amara*.

O mors, quam amara est memoria tua homini habenti pacem in substantiâ suâ! Eccli. 41. v. 1.

Metuo mortem, quia acerba mihi est. S. Cyrill. Alexandr. orat. de exitu animæ & de 2do adventu.

Linquenda tellus, & domus & placeas
Uxor, neque harum, quas colis arborum,
Te præter invisas cupressos

Ulla brevem Dominum sequetur.

Ita Horat. lib. 1. ode 14.

Rebus abundantes adventum mortis abhorrent,

Sic in divitiis spem posuere suam.

Sunt peccatori quoque spicula mortis amara;

Nam coram summo iudice stare timet,

Ne tibi sit durus, mortisque adventus amarus,

Peccati noxas divitiisque cave.

Fabula & Affabulatio ex Æsopo.

Senex quidam incisa à se ligna cum ferret, multam ibat viam, ac ob multos labores multosque sudores, deposito in loco quodam onere, mortem invocabat. Sed mors cum adesset, causamque peteret, propter quam se vocaret, perterrefactus senex ait: *ut onus mecum attollas.* Fabula significat, omnem hominem esse vitæ cupidum, licet infortunatus sit & mendiculus, nam & huic Mors est amara. Præclare ad rem S. August. serm. 113. de Temp. ita ait: Nonne audivimus & vidimus homines, in aliquibus tribulationibus & angustiis, conflictationibus & ægritudinibus dum sunt constituti, & vident se laborare, nihil aliud dicere: Domine mitte mihi mortem, accelera dies meos &c. Et quando venit ægritudo, curritur, adducuntur Medici, solidi & munera promittuntur &c. Audiamus etiam Plinium lib. 7. cap. 50. ita discurrentem: *Tot metus, tot cura, toties invocata mors, ut nullum frequentius sit votum.* Veniente verò morte gaudent sibi dici illud Ovid. 14. metam. *Ut verò fuga vos ab acerbâ morte reduxit.* Sapius adventum necis exceptare solemus: *Dum venit, inviti nos comitatur eam.*

Scena

Arbor repræsentat hominem.

Hominem arbori, sed inversæ, non ab-
 milem esse, nemo inficias ibit: id enim
 jam pridem observârunt & docuerunt antiqui
 Sapientes & Philosophi, unde Philosophorum
 Princeps Aristoteles ad quæstionem: *Quid est
 homo?* respondit: *Est arbor inversa*, quia
 scilicet pedes quasi ramos deorsum, caput ve-
 rò & cerebrum quasi radicem sursùm mittit,
 eò quod homo ex cælo cælestem vitam duce-
 re, ac cælestes virtutum fructus proferre de-
 beat. Hâc ratione *Homo* à *Clemente Alexan-*
drino in adhortat. vocatur *Planta cælestis*, quia
 cælum versùs radicem habet. Analogias va-
 rias inter hominem & arborem adducit *Cornelius*
explicans illud Marci 8. v. 24. Video ho-
mines velut arbores ambulantes.

Primò homo similis est arbori proceritate &
 altitudine. Sic, ut alio staccam, *Christus ipse*
 fuit specioso & procero corpore, puta altitudi-
 ne septem cubitorum, ait *Nicephorus* li. 1. cap.
 ult. unde *Cornelius à Lap.* adaptat ei illud *Cant.*
 5. v. 15. *Electus ut Cedri.*

2dò rectitudine quoad altitudinem, & ro-
 tunditate quoad latitudinem, ut patet.

3tiò cortice & comâ; quod enim in arbore
 est cortex folia, hoc in homine est pellis & pi-
 li, crinesque.

4to ramis: homo enim extensis brachiis est quasi arbor extensis ramis. 5to vitâ & venis; sicut enim homo vivit aliturque cibo, chilo & sanguine per venas in totum corpus distributis: sic arbor vivit aliturque succo per vibras in omnes partes dispartito. 6to arbor è parvâ f. ut tice sensim crescit in altum, sic & homo crescit occulto velut arbor ayo: adeòque sicut homini sua est pueritia, adolescentia virilis, ætas, senium & mors; sic est & arbori. 7^{imo}, sicut animalibus, ita & arboribus sua est cutis, sanguis, caro, nervi, venæ, ossa, medullæ, ut docet Plinius li. 16. c. 38. unde & ex arboribus nasci animalia, ac præsertim anates in insulis Scotiæ vicinis, experientiâ constat. 8vo docet idem Li. 17. c. 27. Arbores sicut homines laborare fame, cruditate, peste, cæterisque morbis ægrotare. 9no asserit idem Li. 13. cap. 4. arboribus, præsertim palmis, sexum, inesse sicut hominibus, ut aliæ sint mares, alæ fæminæ. Mas, ait, in palmitate floret, fæmina citrà florem germinat tantum spinæ modo. 10. Aquilone gaudent arbores, illoque firmantur, Austro verò blandiente fatiscunt, ait Plinius Li. 17. cap. 2. sic homines per adversa in virtute roborantur & proficiunt juxtâ illud: Crescit in adversis virtus eximia. Per prospera verò solvuntur & deficient.

11. Arbor boni
malis; sic ho
fer, minus mala
cognoscitur arbor
dicitur Cælius M.
d' homo: sicut A
Rællin, tantu est
serius sicuti fer
altera comitib' palli
11. Sicut homin
11. Vivunt arbor
li, pro inatione
neque sentiri, u
Empedocles, im
tem S. Augusti
magis uterque, qua
gerant. Hæc
dom sicut ex de
cunt, præsertim
sicut vel veno
surdidum
y. 11. Succidit
la Cælia illustra
mes, docet eum
morandi, demer
robandi & virt
fructibus & ar
du. Plal. 77. y.
11.

11. Arbor bona producet bonos fructus, mala malos: sic homo bonus bona opera profert, malus mala. Quare sicut ex fructibus cognoscitur arbor, sic ex operibus homo, ut docet Christus Matth. 7. v. 17. Imitare ergò, ô homo! ficum Ægyptiacam, quæ, ut tradit Ruellin, tantæ est sæcunditatis, ut uno anno septies fructum ferat, & si unum decerperis, alter continuò pullulet.

12. Sicut homines, ita & arbores moriuntur. Vivunt arbores vitâ, non quidem rationali, prout irrationaliter volebant Manichæi, neque sensitivâ, ut docuerunt Anaxagoras & Empedocles, imò Plato ipse, quorum opinionem S. August. Li. de quantitate anime, vocat *magis ligneam*, quam sint ipsæ arbores: sed vegetativâ. Hæc ipsis tollitur vel *naturaliter*, dum scilicet ex defectu humidi radicalis senescunt, putrescunt & arescunt; vel *violenter*, dum scilicet vel vento è terrâ eripiuntur, vel axe succiduntur ante tempus, juxtâ illud Dan. 4. v. 11. *Succidite arborem*. Unde Ludovicus de la Cerda illustrans illud 4. Georgicon: *Interfice messes*. docet exemplis verba *necandi, enecandi, moriendi, demoriendi, intereundi, occidendi, expirandi & interficiendi* usurpari de herbis, fructicibus & arboribus. Imò ipsa scriptura dicit Psal. 77. v. 47. *occidit in grandine vineas eorum*.

Vidi

Vidi aliquando in Allatiâ emblematis loco depictam arborem viridem & frondosam. Ex uno ramorum à sinistris pendebat campanula, juxtâ quam stabat Christus Dominus, tenens in dextera malleum, eodem pulsaturus campanulam, sicque daturus signum Morti, ut arborem hanc succidat. Christo Domino ad latus astabat B. Virgo Maria. Ante arboris stipitem stabat Mors jam ad nutum parata & accincta, ut securim mittat ad radicem juxtâ illud Math. 3. v. 10. *Item securis ad radicem arborum* (id est hominum, ut explicat Cornelius in cap. 4. Danielis) *posita est.* A dextris arboris stabat Diabolus, qui habebat funem alligatum ad arborem, eoque volebat arborem, dum succisa caderet, ad suam partem attrahere. Infra arborem Fledebat aliquis, qui plicatis manibus ad B. Virginem orabat dicens:

Frondeo frugis inops: si mors jecat, attrahet orcus:

Judicis extentam Virgo morare manum.

Petebat utique inducias longioris vitæ, in ordine ad agendam de peccatis commissis pœnitentiam, ne præoccupante morte de ipso à parte rei verificetur, quod ex humilitate de se ipso dixit doctissimus Idiota Li. 4. contempl. *Quia arbor sterilis & infructuosa fui, in ignem æternum projectum ardebo.*

Scena:

Brevitas vitæ.

Homo natus de muliere, *brevi vivens tempore*, quasi flos egreditur, & fugit velut umbra. Job. 14. v. 1. & 2.

Nihil sunt dies mei. Job. 7. v. 16.

Breves dies hominis sunt, numerus mensium ejus apud te est. Constituisti terminos ejus, qui præteriri non poterunt. Job. 14. v. 5.

Dies mei velociores fuerunt cursore, pertransierunt quasi naves poma portantes. Job. 9. v. 25. & 26.

Velut somnium avolans non invenitur, transiet sicut visio nocturna. Job. 20. v. 8.

Ecce mensurabiles fecisti dies meos, Psal. 38. v. 6. ubi S. Hieron. sic vertit: *Ecce breves possidisti dies meos.*

Illud axioma & epiphonema Eccles. 1. *Vanitas vanitatum.* Aquila, Symmachus, ceterique omnes (exceptis Septuaginta, ut ait ibidem S. Hieron.) ita vertunt: *Vapor vaporum, & omnia vapor.* Optimè ergò S. Jacobus cap. 4. v. 15. ad quæstionem, *Quæ est vita vestra?* responder: *Vapor est ad modicum parens, & deinceps exterminabitur,* & Sapiens Sap. 2. v. 5. *Umbra transitus est tempus nostrum, & non est reverfusio finis nostri.*

Modicum corruptibilis vitæ tempus. 1.
Mach. 6. v. 25.

Hominum est vita brevis. Hippocrates
Aphor. Li. 1.

Punctum est quod vivimus, & adhuc puncto minus. Seneca Li. 6. Epist. 49.

Homo vitæ commodatus, non donatus est. Vita omnis brevis est, ideò immortalitas est mors hominis. Seneca in proverbiiis.

Nulla vita est non brevis, nam si ad naturam rerum respexeris, etiam Nestoris & Statiliæ brevis est, quæ inscribi monumento suo iussit, annis se nonaginta novem vixisse. Seneca Epist. 77.

Quomodo fabula, sic vita; non quamdiu, sed quàm benè acta sit, refert. ibidem. Breve est vitæ hujus curriculum, S. Hyeron. in cap. 6. Epist. ad Gal.

Etsi longa videatur ætas, cum venerit mors, convincitur brevis, quia finitur. S. Augustin. quidq; finem habet, breve est. S. Gregor. Nazianz. idem in Psal. 120. laudando funus fratris sui ait: *David dies humanos palmi mensuram desinit.* Quod imitatus videretur Poëta græcus Anthol. Li. 3. cap. 6. ubi vitam vocat *paucorum annorum parvas mensuras.*

Theo-

Cor via
Theophilus m
dicit, quod cervi
torum, quorum
quorum mactam
non debet: qu
hominum, sum
fatis artibus, ac o
eruditione. Sicut
etiam Antiquis
aut deo servata a
si vero ad tantu
minum hanc, m
tate vitæ, finit
he crevit, ne
serunt ad noing
legenti librum
Deus arctaver
Chrysoi. Ho
nem dicens. I
ne dicitur viv
sententia,
carere, ideo
igitur ait S. A
Vivendo damna
suum errorem
Li. 1. de Cain.

Theophrastus moriens accusâsse naturam dicitur, quod cervis & cornicibus vitam diurnam, quorum nihil interesset, hominibus, quorum maximè interfuisset, tam exiguam vitam dedisset: quorum si ætas potuisset esse longinquior, futurum fuisset, ut omnibus perfectis artibus, ac omni doctrinâ hominum vita erudiretur. Cicero Li. 3. Tuscul. Questus est etiam Aristoteles, naturam animalibus quina aut dena sæcula ad vivendum indulgisse, homini verò ad tanta genito tantò citeriorem terminum stare, ut refert Seneca Li. de brevitate vitæ. Frustraneæ interim & infundatæ sunt hæ querelæ; nam ante diluvium homines vixerunt ad nongentos annos & ultrà, ut patet legenti librum Genesis. Cur autem ex post Deus arctaverit ætatem ad 120. annos, S. Chrysof. Hom. 25. in Gen. dat hanc rationem dicens. Deum id fecisse ex misericordiâ, ne diutiùs vivendo diutiùs miseras hujus vitæ sentirent, ac cupiditates sectando gravius peccarent, idèoque acriùs punirentur. Præclare igitur ait S. Ambros. Li. de interpel. David: *Vivendo damna contrahimus innocentie, morte finem erroris adipiscimur*; unde, ut ait idem Li. 2. de Cain. cap. 9. *Longavitas Caino indul-*

ta vindicta est. Ut hæc meliùs capias, cape
 incommoda senectutis, quæ recenset Salo-
 mon Ecclef. 12. ubi v. 1. ita incipit: *Memen-
 to creatoris tui in diebus juventutis tue, ante-
 quam veniat tempus afflictionis, & appropin-
 quent anni, de quibus dicas, non mihi placent.*
 Hoc deinde probat per defectum totius cor-
 poris, & id illustrat pulcherrimis, emblema-
 tibus, quæ lege & excute. *Primò* ait, solem
 feni, lunam & stellas tenebrescere. Unde
 Herodes Poëta græcus ait tempus post sexa-
 ginta annos esse cæcum. Verba ejus sunt hæc:
*Ubi sexagesimum solem reflexisti, ô Grille, Gril-
 le, moritur, cinisque fias, cæcum est, quid-
 quid inde sequitur temporis.* *2dò*, reverti nu-
 bes post pluviam, id est catarros continuos
 oriri ex continuis stomachi vaporibus genera-
 tos. *3tò* commoveri custodes domûs, scili-
 cet manus & brachia. *4tò* nutare viros for-
 tissimos, hoc est crura & tibias. *5tò* otiosas
 esse molentes in minuto numero, id est dentes
 paucos. *6tò* tenebrescere videntes per fora-
 mina; id est oculos in concavitatibus capitis
 positos. *7tò* claudi ostia in platea, hoc
 est labia in latitudine faciei. *8vò*, obsurdes-
 cere filias carminis, id est aures, quæ factæ
 sunt,

sunt, ut voces & carmina audiant. *9°* flo-
 rere amygdalum, id est capillos canescere.
10. impinguari locustam, id est, ventrem
 turgidum: locusta enim tota videtur esse ven-
 ter. *11.* dissipari capparim, id est appeti-
 tum; capparim enim excitat appetentiam cibi.
12. rumpi funiculum argenteum, id est me-
 dullam spinalem dorsi. *13.* recurrere vitam
 auream, id est, Meningem, seu membra-
 nam tenuem, quæ cerebrum continet, ejus-
 que est involucrum, & instar vitæ illud inclu-
 dit. *14.* conteri hydriam super fontem, id
 est venas, quæ à jecore sanguinem excipiunt,
 & per corpus distribuunt. *15.* confringi ro-
 tam super cisternam, id est caput super cor,
 à quo caput recipit velut à fonte omnes spiri-
 tus vitales. *16.* denique, redire in pulve-
 rem terram. Hinc senes incurvantur, ut
 terram suam aspiciant. Vide Le Blanc in Ps.
 70. v. 6. N. 41. Cornelius à Lapide autem
 in Synopsi dicti capitis enumerat viginti &
 unum. Nimirum *primum est*, afflictio ex
 morbis variis. *2.* displicentia & tedium ex
 rebus omnibus. *3.* quod cœlestes motus &
 influxus destituant senes. *4.* continuæ distil-
 lationes & catarrhi. *5.* sensuum defectus.

6. Na-

6. Nutatio crurum & tibiarum. 7. Minutio-
 dentium. 8. Caligo oculorum. 9. Exili-
 tas vocis ex arteriarum in pectore constrictio-
 ne & clausurâ 10. Tennitas somni. 11.
 Defectus aurium & auditûs. 12. Timor,
 pavor & stupor. 13. Cavities similis amyg-
 dalo floribus candescenti. 14. Tumor ven-
 tris, pedum & crurum instar locustæ. 15.
 fastidium cibi. 16. abitus ex hâc vitâ per
 mortem. 17. funus, quod communi ami-
 corum planctu celebrabitur. 18. contractio
 medullæ spini dorsi. 19. contractio menin-
 gis, sive involueri cerebri. 20. contractio
 venarum & sanguinis ex jecore procedentium.
 21. contractio capitis ex corde spiritus hauri-
 entis. Ad hæc mala physica accedunt mora-
 lia, nam, ut ait Palacius, solent senes esse
 rixosi, morosi, importuni; dicunt faciunt-
 que inepta multa. Unde meritò Menander
 senem vocat *molestum animal*. Benè etiam
 conqueritur Cicero Atticus dicens: *Amarior-
 rem me fecit senectâ*. Nam, ut ait Euripides:
nullum est gravi senectute gravius malum.

Tantis ærumnis cum sit subjecta senectus,
 Quis sapiens tantos optet habere dies?

Sym-

T
 abidem gen
 abitur, ai
 Li. 2. Sumus vel
 Hinc 1. v. 30. Curat
 Hinc 4. v. 6. Sum
 rapar, Job. 14
 Omnes dehumus fe
 Omnis hinc
 2. florum vita b
 quasi flores, quod
 Li. 17. orig. cap. 6.
 tem debus, ut Plin.
 unde dicitur terrâ
 Talem vitæ esse
 bonitate: Quasi
 Scenâ 16.
 3. Fissæ Hæm
 sic etiam volucris
 robis dicta, qua
 senis vitam ex
 Ad rem Soidas:
 tidianorum guar
 pendite, ad
 Juliano & strenu
 termino secund
 regum vixisse,
 cui fons dicit bej

I.

Tale quidem genus est hominum, quale & foliorum, ait Homerus apud Lipsium Li. 2. Sumus *velut quercus defluentibus foliis*, Isaia 1. v. 30. *Cecidimus quasi folium univrsi*, Isaia 64. v. 6. *Sumus quasi folium, quod vento rapitur*, Job. 13. v. 25. Unde Poëta: Omnes defluimus folii languentis adinstar;

Omnis sic hominum gloria stercus erit.

2. Florum vita brevissima est. Flores sunt quasi fluores, quod citò decidant, ait S. Isidor. Li. 17. orig. cap. 6. Deflorescunt omnia septem diebus, ait Plin. de arbor. Li. 16. cap. 25. unde habent lemma: *In juventute senescimus*. Talem vitæ esse indolem, testatur Job dicens de homine: *Quasi flos egreditur &c.* vide plura Scenâ 16.

3. Flos est *Hemerocallis*, cujus vita diaria est; sic etiam volucris ad Hisparim fluvium *Hemobios* dicta, quæ eodem die pueri, juvenis, senis ætatem experta soli morienti commoritur. Ad rem Suidas: *O mortales unius diecula! quotidianorum gnari, futura non prospicientes perpendite, ad quam tenditis aternitatem*. Justinus & Irenæus acutè observant, mortalium neminem secundùm Dei calendarium diem integrum vixisse, nam apud Deum sunt mille anni sicut dies hesternæ, qua præterit, Psal. 89.

B

v. 4.

Ÿ. 4. nemo autem vixit mille annis ; unde omnes dici possemus *Hemerobii*, id est: *Ad diem viventes*

4. Scipio Bargalius Rosæ nascenti subscripsit: *Nascendo fenescit*. Ferrus: *Vix orta fugit*. Ad rem 3. Isidorus: Nihil fugacius sæculo, rebusque sæculi, quas dum tenemus, amittimus. Mutamur & currimus, nescientes ad mortis terminos pervenimus, L. 3. in Amos. Unde S. Aug. in Ps. 18. Ridendi sunt, qui se de mortalibus jactant, à quibus rebus plerumque aut vivi deseruntur, aut mortui ea necessè est, ut deserant.

5. Spinacea radicibus ita tenuibus nititur, ut subtilissimos capillos non excedant. Emblematis hujus mentem Carducius sequenti Dystico aperit:

*Exiguâ radice vivet spinacea: terris
Edita sic hominum vita caduca manet.*

6. Fæni, etiamnum herbescens, fasciculus à Rosso epigraphen accepit: *Citò arefcet*. Humanam vitam, nimium quantum brevem & caducam, hæc imago ad vivum exprimit. Nam, ut ait Siracides Eccl. 14. Ÿ. 8. *Omnis caro sicut fanum veterascet*. Unde admirandus exclamat Augustinus in Psal. 102. *Quid superbit fanum, ad tempus modo florens, post*
pan-

*bululum exarescens? Quid superbit fœnum ad
tempus vicens, & hoc ad parvum tempus Et.*

7. Fungus herba (germanicè ein Pfifferling)
ab ipso exortu suo indies corrumpi solitus epi-
graphen sustinet: *Velox orior, morior. Ad
rem Castor Durantes:*

*Funge vale, gentium nil miror nocte sub unâ,
Sic properant rapido noxia quæque pede.*

Certè, ut ait S. Petrus Damiani opusc. 56.
cap. 9. *Humana vite varietas momentaneâ
temporum varietate concluditur.*

8. Caducam vitam nostram instar nivis coram
sole transituram commonstrat Epigraphe:

*Citò dilabiter Unde Ovid. L. 1. Amor. Eleg. 8.
Labitur occultè, fallitque volubilis atas,
Et celer admissus labitur annus equis,*

Tunc reverà felix ille, qui potest dicere cum
Poëtâ:

Nix ego, sol Christus, radiorum ardore liqueſco.

9. Nihil hominis vita aliud est quàm rota,
quæ perpetuo rotatu versatur, ait S. Antio-
chus Hom. 30. nam, ut ait S. Gregor. Naz.
orat. 16. *Natura nihil est in rebus humanis fir-
mum & æquabile, ac durabile, atque in eodem
ſtatu permanens conſtanter, ſed res noſtra velut
orbe quodam voluntur: alias ſapè uno eodem-
que die, atque etiam interdum horâ, mutatio-
nes advehente.*

10. S. Gregor. Nazianz. Tom. 2. pag. 155.
 comparat vitam nostram turbini, seu trocho
 à pueris agitato, & flagellis huc illuc rotato.
 Sic autem concinit :

Hæc parva varia, vita est par turbini:
 Simul movetur, fixus est & qui simul
 Sursum movetur, ac deorsum volvitur,
 Fixum esse, quamvis æstimas, non itas tamen,
 Fugiens tenetur, & manens rursùm fugit,
 Multùmque saltat, sed fugere nequit tamen
 Trahitque motu, retrahit & statum suum.
 Nil ergo vita est, si velis describere, quàm
 fumus, herbæ flos, breve aut insomnium.

11. *Umbra transitus est tempus nostrum.* Sap. 2.
 v. 5. nam ut ait Psalmista Pater ejus Psal. 101.
 v. 12. *Dies mei sicut umbra declinaverunt.* Ve-
 rissimè igitur dixit Poëta :

Umbra sumus, vane simulacra fugacia forma.

12. Initium vitæ & initium mortis, in primis
 spiritualis. *Homo quando nascitur, jam tem-
 cum morte nascitur, quia de Adam peccatum
 trahit.* S. August. Tract. 49. in Joan. Deinde
 etiam corporalis, vix enim nascimur, jam
 mori incipimus Quod perpendens S Bernard.
 serm. de fallaciâ vitæ ait : *Nec vita sanè dicen-
 da est, quâ nimirùm soli vivitur morti.* Op-
 timè igitur Seneca : *Omnis dies omnis hora,
 quàm nihil sumus, probat.*

Certitudo Mortis.

ORaculum est, non Sibillæ decerptum fo-
 liis, sed æternæ veritatis depromptum
 ore: *Statutum est hominibus semel mori.* ad
 Hebr. 9. v. 27. Evidentissimam effati hujus
 veritatem fatis quotidianis demonstrat universa
 hominum multitudo: *Quis enim est homo, qui
 vivet & non videbit mortem?* Psal. 88. v. 47.
 Nemo sanè; *Sicut enim suis spatiiis transeunt
 universa sub calo.* Eccles. 3. v. 1. ita etiam
*omne humanum genus, quodcumque est, quod-
 cumque erit, morte damnatum est.* Seneca
 Epist. 72.

Omne opus corruptibile in fine deficiet, &
 qui illud operatur, ibit cum illo, Eccl. 14. v. 20.

Alia generantur & alia dejiciuntur; sic ge-
 neratio carnis & sanguinis alia finitur, alia
 nascitur, ibidem v. 19. Unus introitus est
 omnibus ad vitam & similis exitus, Sap. 7. v. 6.

Revertatur pulvis in terram suam, unde
 erat, & spiritus redeat ad Deum, qui dedit
 illum, Eccles. 12. v. 7.

Ibit homo in domum æternitatis suæ. ibi-
 dem v. 5.

Omnes morimur, & quasi aquæ dilabimur
 in terram, quæ non revertuntur. ita Thecui-
 tis ad Davidem 2. Reg. 14. v. 14.

Exempla.

Xerxes fleuisse dicitur, quòd post centum annos nullus eorum, quos tunc cernebat, superfuturus esset. Osi possemus in talem ascendere speculam, de qua universam terram sub nostris pedibus cerneremus, jam tibi ostenderem totius orbis ruinas, gentes gentibus & regna regnis collisa, & non Xerxis tantum exercitum, sed totius mundi homines, qui nunc vivunt, in brevi desituros. S. Hyeron. Epist. 3. ad Heliodorum.

Alexander Magnus, dum aliquando promitteret munera Philosophis, ipsi petierunt: *Volumus, ut immortalitatem nobis dones.* Risit ad hoc Alexander inquam: *Sapientes vos censebam, nunc verò ignorantes video, quod enim mihi prestare nequeo, quâ ratione vobis demus.* Tum illi acutè replicârunt: *Ut quid ergo tanquam immortalis universum mundum turbas: si mortalis es, ut mortalis vive.*

Dies mei abbreviabuntur, & solum mihi superest sepulchrum, ait de se ipso Job. 17. v. 1.

Carolus Rancatus sepulchro suo insculpi iussit hanc Virgilio gnominam: *Omnibus una quies.* De hoc plura per decursum.

Syn-

I.

STellis è cælo nocturno scintillantibus inscripsit Picinellus: *Vergimus ad occasum.* sic vita humana gressu inevitabili ad mortis præcipitia festinat. Unde S. August. Li. 4. confess. cap. 10. *Omnia oriuntur & occidunt, & oriendo quasi esse incipiunt, & quò magis celeriter crescunt ut sint, eò magis festinant, ut non sint.* Adhuc clariùs doctissimus Idiota Li. 5. de contemplat. mortis c. 1. Sicut omnes stellæ, quæ ab Oriente veniunt, quamvis sint magnæ claritatis & virtutis, tendunt tamen ad Occasum, & ibi secundùm diversos circulos aliæ tardiùs, aliæ oeyùs sese nostris aspectibus abscondunt; sic etiam homines universi ab Oriente, id est, per nativitatem intrant in mundum; & quamvis ibi aliquantulum rutilent & clarescant, necessè tamen est, quòd tandem ad occasum mortis alii citiùs, alii tardiùs secundùm cursum durationis, quem à Deo acceperunt, veniant, decidantque, & à mundi aspectibus sese subtrahant.

2. Cervus, cæteris insequentibus, prænatans hanc præfert Epigraphen: *Prænato sequentur.*

Seriùs

Serius
Horatius
Aquila lege
ines, tunc
at Li. 1. ode 1.
Sua lina conque
pus.
Omibus est v
Ladri in hum
Omnia sub leg
Fata manent om
Pecunia, & e
Paulinum leni
Nemo venenat
Hic Cræ
Serenissimus
Omibus est
Est vita cu
Longius aut
Spes homin
ina
Succum
Hæc velut
Hic cæder
Nec bona pl
juvat
Nil tibi jur

Seriùs aut citiùs metam properamus ad unam.
Horatius.

Æquâ lege necessitas fortitur insignes &
imòs, omne capax movet urna nomen. Ho-
rat Li. 3. ode 1.

Stat sua cuique dies: breve & irrevocabile tem-
pus,

Omnibus est vitæ. Virgil. 10. Æneid.

Ludit in humanis divina potentia rebus:

Omnia sub léges mors vocat una suas. Ovid.

Fata manent omnes; omnes expectat avarus

Portitor, & turbæ vix satis una ratis. Idem.

Paulatim lentâ consumit is omnia morte. Id.

Nemo venenatæ vitavit arundinis ictus;

Hic Cræsi atque Iri corpora mixta jacent.

Serenissimus Philotheus.

Omnibus est eadem Lethi via, non tamen unus

Est vitæ cunctis exitiique modus.

Longiùs aut propiùs, mors sua quemq; manet.

Spes hominum vanæ, quidquid dat mundus,
inane,

Succumbunt græci Romulidesque neci.

Hæc velut infantes succidit falce gigantes,

Hæc cædente cadent, quotquot in orbe patent.

Nec bona placabunt, nec sceptra, nec arma
juvabunt,

Nil tibi jura favent, quidquid & ipsa cavent.

Quid censendum de Eliâ &
Enoch?

Fidei proximum est, ait Cornel. in Gen. cap. 5. v. 24 quod H. noch æquè ac Elias secudum sint mortui. Unde Tertullian. Li. de Resurrect. carnis cap. 58. ait de iis: *Henoeh & Elias nondum resurrectione disjuncti, quia nec morte juncti.* Sunt ergò ambo ex hoc mundo rapti à Deo: sed quò? Alcimus avitus Li. 4. de diluvio canit eos: *Terrenas liquisse domos, intrasse supernas.* Sic etiam de Henoeh canit Nazianz. in Carmin. de Laud. Virgin. *Alma fides, pietasque ad sydera vexit Henoehum.* Nihilominus communiter docent Patres, eos versari in Paradiso, ait Cornel. citat. unde S. Hyeron. Epist. 61, ad Pammochium vocat eos *colonos Paradisi.* Ex hoc circâ finem mundi subitò & inopinato iterum apud homines appatebunt, & prophetabunt diebus *mille ducentis sexaginta.* Apocal. 11. v. 3. Exacto verò prædicationis tempore sibi à Deo præstituto cessabunt facere miracula, & tum Antichristus occidet eos, ait Cornel. in locum Apocal. mox citatum.

Inter-

Interludium.

Maximâ ex parte desumptum ex Abrahâmo à S. Clarât. Merckswoien.

Omnes morimur. 2. Regum 14. v. 14.

Wir sterben alle.

Gickes gackes ploder = Jung

Rede dannoch einmahl bescheid :

Sag, sterben müssen Alt und Jung,

Sterben müssen alle Leuth.

Omnes quotquot orimur

Sag omnes quoque morimur,

Es sey gleich morgen, oder heut,

Sterben müssen alle Leuth.

1.

Dormiuit Salomon cum Patribus suis. 3. Reg.

11. v. 43.

Salomon entschlieff mit seinen Vättern.

Saul, David, Salomon

Seynd König gewesen,

Nichts hulff sie Scepter, Cron,

Nichts all ihr wesen.

Es kam der grobe Todt

Mit seiner Hacken,

Er that sie ohne Noth

Mit sich weg packen.

König und Kayser müssen gestehen,

Daß sie dem Todt nicht können entgehen:

Er begehrt bey ihnen kein Audiens,
 Macht ihnen auch kein Reverens.
 Fort fort, sagt er, ihr müßt ins Grab,
 Nichts achte ich den Scepter und Stab.

2.

Mortuus est S Aaron. Deut. 32. v. 50.

Aaron ist auch gestorben.

Auff, auff, du fromme Clerisey,
 Mit allen Ordens-Genossen,
 Ihr alle send vorm Todt nicht frey,
 Mann macht kein neue Vossen.

Das Reverende Domine

Mit schönen Tit'l Nomine,

Ehut euch vorm Todt nicht retten,
 Dann sterben müssen alle Leuch,
 Daß ist ein alte Netten.

Einwurff eines Geistlichen.

Gehören wir zum Todtenhauff?

Seynd wir dann nicht befreyt?

Es scheint gar ein ungleicher Kauff

Mit Welt- und Geistlichkeit.

Wir seynd so nützlich auff der Welt,

Wie Hirten bey den Schaaffen,

Die Heerd wird g'wiß seyn übel gestellt,

So die Hirten werden schlaffen.

Trüßige *Reproche* des schnarchenden
 Todts.

O'schwind fort, mein Orth, ist ewer Pfort,

Da

Da müßt ihr all ansehnd:
 Brevier allhier bringe kein Bleschier,
 Daß G'satz last sich nicht wenden.
 Macht Luffe der Gruffe, schlägt drein daß
 pufft

Der Pater muß hinunter;
 Hinab ins Grab, seyn muß Schabab,
 Laß dirs nicht seyn ein Wunder.

3.

Et finem habuit Salomon cum Patribus suis.
 Eccli 47. v. 26.

Salomon hat sein Erd genommen mit
 seinen Väteren.

Ihr hoch- und wohlgelehrte Köpff,
 Doctores und Discipel,
 Ihr seyd mir g'eich wie andre Geschöpff,
 Kombt, singt mit mir den Trippel:
 Ich nimb euch sine venia
 Ewre wißige Ingenia
 Aicht weder Buch, noch Büchlein,
 Dann sterben müssen alle Leuch,
 Mann wirds euch wohl nicht kühlen.

4.

Mortuus est autem & dives. Luc. 16. v. 22.

Es starb aber auch der Reiche.
 Fort, fort, du reicher Baken-Gesell,
 Mit deiner Münz und Lage,

Es ist nicht beständig deine Stell,
 Du gehörst in mein Bagage.
 Was heißen die Marcupia,
 Und güldene Aucupia
 Du mußt doch alles verlassen.
 Dann sterben müssen alle Leuth,
 In dem Spiel gibts nichts passen.

5.

Sepelivit Abraham Saram uxorem suam.

Gen. 23. v. 19.

Abraham begrub Saram sein Weib.
 Gebunden hie, gebunden her,
 Banns noch so starck seynd bunden,
 Ihr Eheleuth habt doch nimmermehr
 Vorn Todt ein Kräutl g'funden.
 Gedeneckt daß nihil stabile,
 Was in der Welt, sed labile,
 Die Ehe muß sich auch enden,
 Dann sterben müssen alle Leuth,
 Das Gesatz laßt sich nicht wenden.

6.

Mortua est ergò Rachel. Gen. 35. v. 19.

Also starb Rachel.

Allwo! hinweg Allabaster Gesicht,
 Mit Spiegel und mit Kampl,
 Eur sit öne Gestalt überredt mich nicht,
 Mir ist schön, wie der Trempl,
 Fort

Kort Helenæ, Benelope,
 Und was dergleichen Contraphe
 Mit sambt Des gemeinen Wunder,
 Dann sterben müssen alle Leuth
 Mann macht euch wohl nichts be-
 sonders.

Ein Supplique einer jungen Tochter.

O Todt! du baurischer grober Mann,
 Hilfst denn kein freundlich Wort?
 Laß doch mit sich der größt Tyrann
 Oftt handeln durch Accord.
 Laß mich allein für mein Verfohn
 Noch ein Genad erhalten,
 Und brauche mehr Discretion,
 Mit Jungen als mit Alten.

Unbarmherzige Antwort des Todts.

O junges Mägdelein! thue dich nicht län-
 ger saumen,
 Du mußt ins Grab hinein, laß dir nichts
 anders traumen,
 Dein Gestalt nicht achte, alles verachte.

Con-

Concio Mortis ad vivos.

INter cæteros dilectus & electus Christi discipulus S. Joannes Evang. in suâ Apocalypsi per Profopopœiam *Mortem* & *infernum* quasi duas personas comicas in comœdiam, aut potius tragœdiam inducit, quæ Ecclesiæ & Christianis necem & excidium minabantur, ut notat Cornel. in cap. 1. Apocal. v. 18. Mors inducitur quasi prævia & occidens, infernus verò subsequens & devorans eos, quos Mors occidit. Unde Mors inducitur quasi sagittas vibrans, Infernus quasi fauces hiantes pandens & occisos deglutiens: nam eorum corpora in sepulchris, animas verò in ignis terræ visceribus constrictas detinet. Amice Lector! non adèd tragica, non adèd terribilis & horribilis erit hæc nostra scena. Exhibeo tibi hîc Mortem: sed nulla adhuc ipsi cum inferno familiaritas, nulla concomitantia. Ut inferno te subducas, ut astra conscendas, prodit in scenam elinguis mors, velut ex ambone patheticum tibi factura sermonem. Exoticum fortè & paradoxum hoc tibi videbitur: putabis forsitan, quod Mors est computanda inter simulacra, de quibus Psal. 113. *Os habent & non loquentur.* Falleris. Audi quid

quid scribat Apost. ad Hebræos II. v. 4. *Defunctus adhuc loquitur.* & S. Augustin. serm. 66. ad FF. in Eremito: *Verè si ipsa ossa cruda audire volueris, tibi predicare poterunt: sed quid?*

Perditio & Mors dixerunt. Job 28. v. 22.

Qui habet aures audiendi, audiat. Attendite popule meus legem meam, inclinate aurem vestram in verba oris mei. Venite & audite & narrabo: quæ procedunt de labiis meis, non faciam irrita. Vivit Dominus, quoniam filii mortis estis vos omnes, quotquot ab Adamo per propagationem naturalem descenditis. Statutum est omnibus semel mori, & ab hac regulâ nulla prorsus datur exceptio. Summi Pontifices, Reges & Principes, etiam inviti, huic legi subjiciuntur, non tantum quoad vim directivam, sed etiam quoad coactivam. Verissime cecinit Horatius Libro 2. ode 3. *Omnes eodem cogimur; omnium versatur urna: serius ocys fors exitura & nos in aeternum exilium impositura cymba.* Non est homo qui vivet, & non videbit mortem. Quinimò dum vos vivere putatis, jam mortui estis. Ecce! Protopatens vester Adamus vix peccaverat, vix præceptum Domini transgressus fuerat, & statim

statim ei dicitur: *Pulvis es.* Quid hoc aliud est, nisi *mortuus es?* qui namque pulvis est, jam mortuus est. Iudicant hoc etiam ipsa prohibitionis verba; dixit enim Deus Gen. 2. *In quocunque die comederis ex eo (ligno vetito) morte morieris,* ergo ipso die comestitionis qui discessum Adami ex hac vitâ præcessit 930. annis, Adam jam mortuus erat. Mortui estis & vos, & quidem ipso die, quo nati estis. Dicit fortè quispiam: Falsum hoc est & ludicrum; quâ, quæto, ratione verum hoc esse mihi persuasero? video enim, quod non sum mortuus, homo sum vivens ex carne & ossibus, animâ & corpore vegetus, edens, bibens, ambulans &c. quæ omnia viventis sunt actiones, & à mortuis longissimè remotæ. Erras certè & falleris, ô homo! qui hæc dicis: non disputo, nec nego te habere vitam, sed dico tantùm, quod vivens mortuus sis & mortuus vivas. Erras quoque, dum actiones tuas à mortuis remotissimas esse existimas. Meliùs diceres cum Davide 1. Regum 20. v. 3. *Uno tantùm gradu ego morsque dividimur.* Scitum est philosophicum: Quod parùm distat, nihil distare videtur. Vixeris etiam ad annos Hyperboreos, quos mille annis vixisse tradunt quidam apud Strabonem; quid tum?

Bre-

Breves dies hominis sunt, ait Job cap. 14. Punctum est quod vivis & puncto minus. Nullo etiam die, nullâ horâ, imò nullo momento securus es, ne ego te præveniam, vitamque tuam adhuc virentem & florentem velut fœnum falce meâ ferali succidam. Ad quid ergò curæ tuæ? O miser! quantum pro cupiditate hujus sæculi discurras! aut quid superbis vel luxuria infelicia membra submittis? Attende ad me & intellige & considera me. Hoc quod tu es, ego fui, & quod ego sum modo, tu eris postea. S. August. serm. 66. ad FF. in Eremo. Dic mihi, ubi sunt amatores mundi, qui ante pauca tempora fuerunt? Nihil ex eis remansit, nisi cineres & vermes. Attende diligenter, qui sunt & fuerunt, sicut tu comederunt &c. Perpende dictum Anonymi apud Cornel. Ezech. 19. v. 9. Mundi gloria & prosperitas non est diuturnior, nec constantior, quàm sit serenitas hyemis, tranquillitas navis, stabilitas Luna. Considera frequenter & cordi duc sententiam Nysseni Hom. 11. in Cantica: Somnia sunt magistratus, opes, potentia, factus, voluptatum impostura, glorie cupiditas, vita delicata, ambitio &c.

Intellexisti hæc omnia? Hæc sunt, quæ ad tuam doctrinam, ad tuam instructionem tibi proponenda duxi. Vale interim, ô homo! & considera. Dixi.

Cru-

Crudelitas mortis.

MORS, prò dolor! non acceptum electione, sed usurpatum per tyrannidem in terris imperium, æquâ, imò iniquâ lege in omnes adedò crudeliter exercet, ut erectâ in sceptrum falce Cæsareo quasi jure cædat omnia, & terribilium omnium terribilissimum esse reponat inter titulos sævitæ suæ. Involat hæc in solia Regum & Cæsarum sine metu de crimine læsæ Majestatis; supplantat coronas & sceptras, nec se ambitu putat teneri. Decurrit Thiaras & Insulas, nec sacrilegium veretur. Ipsum adedò salvificæ Crucis signum pede calcatur, nec impietatem existimat. Nil hic Præsules sua consecratio, nil Cæsares Majestas, nil Reges potentia, nil Heroes robur, nil probos innocentia, nil juvenes ætas, nil senes reverentia adversus immitis imperii violentiam defendit. O inhumanum in genus humanum imperium! Hoc enim verò est homines regere in virgâ ferreâ, & tanquam vas figuli confringere filios Adam; sicque verè verificatur illud Psal. 72. v. 4. *Non est respectus morti eorum.*

O mors immitis & inexorabile fatum!

Ossa

Ossea mortis compago oculis caret, nec hominis submissionem, quantumvis humilem ac profundam respicit: auribus destituta precibus nullis, etsi blandis flectitur, corde spoliata alienis calamitatibus non emollitur. Verbo: undique inexorabilis, & ad quævis hominum vota præ marmore dura est. Unde Lemma: *Nulla flectitur obsequio.*

Sola Dearum mors munera non amat, non admittit dulcis partem speciei, ita Æschylus.

Crudelis ubique luctus, ubique pavor, & plurima mortis imago. Virg. 1. Æneid. Mors ipsa est crux horribilis, ad quam quotidie festinas. Vide quomodo mors crucifigit, crura distenduntur, manus & brachia decidunt, pectus anhelat. S. Bern. serm. de Villic.

Non miseretur inopiam, non divitias reveretur, non generi cujuslibet, non moribus, non ipsi denique parcit ætati. S. Bernard.

O mors crudelis! truculentis horrida telis!

Omnia tu sternis, fortissima & agmina spernis.

Symbolum.

R. P. Maximilianus Sandæus in sua Theologia Medicâ Li. 3. comment. 5. Symbolo 6to fol. 74 col. 1. refert, quòd Viri cujusdam nobilis Filius, in quo spes familiæ ita erat, Ordinem Religiosum ingressus fuerit; id autem tam ægrè tulit Parens, ut confestim ad Religiosorum domicilium advolârit, omniaque minis & querelis impleverit, ferrum etiam & ignem intentans, nisi unigenitus sibi restitueretur. Advocatur adolescens, patri sistitur, fit abeundi potestas: secururum se Patrem dicit Filius, si Pater, quâ pollebat potestate, hoc efficeret, ut in paterno imperio Lex non ampliùs obtineret, quâ æquè citò mori adolescentes ac viri consuevissent. Hoc audito stetit attonito similis Pater, & moritò, cujus enim potestas (solo Deo excepto, qui est Dominus vitæ & mortis) se eò usque extendit, ut etiam morti possit imperare. Certè si hoc aliquis attentaret, mors nullam prorsùs ad talem legem faceret reflexionem, sed potiùs consuetam suam crudelitatem in genus humanum exerceret. Magna certè est crudelitas Martis, *Sanguine qui fadas gaudet habere manus*: sed multò major crudelitas Mortis, quæ contra istum non immeritò posset usurpare illud Artotrogi dePyrgapolonice: *Mars*

----- *Mars haud aufit hifcere*

Negue equiparare suas virtutes ad meas.

Cum ergò tanta sit atrocitas, tanta immanitas Mortis, eam symbolicè denotatam esse dicerem per cete illa grandia, quæ creavit Deus Gen. I. v. 21. Per hæc cete grandia accipiunt Judæi balænas maximas, quarum duas tantum esse creatas tradunt. Earum tantam fuisse voracitatem afferunt, ut si ambæ remanfissent, pisces omnes devorâssent, & naves omnes absorbuissent. Quare ulterius fabulantur, quod Deus sæminam occiderit, eamque referuet justis ad epulandum tempore Messie: masculum verò fingunt in vivis reservari à Deo, ut cum eo certis horis ludat singulis diebus, juxtà illud Psal. 103. *Draco iste, quem formasti ad illudendum ei.* ubi hebræi legunt: *ut ludas cum eo* Hæc sunt quidem deliria istorum sapientium; nihilominus voracitas istarum balænarum exhibet nobis genuinam imaginem Mortis, quæ etiam nemini parcat, sed omnes successivè devorat, & multos præmaturè, quibus meritò annumerantur Calingi, si verum sit, quod Duris quidam refert apud Plinium Li. 7. cap. 2. scilicet Calingos Indiæ gentem octavum ætatis annum non excedere.

Desi-

Desiderium Mortis.

TOT ac tantæ sunt hominis in hâc vitâ miserie ac calamitates; tam frequentes sunt venatorum laquei & invidorum insidiæ, ut eas penitiùs perpendens meritò ingenisecat cum Psalmistâ dicente: *Heu mihi, quia incolatus meus prolongatus est.* Psal. 119. v. 5. & cum Paulo ad Rom. 7. v. 24. *Infelix ego homo, quis me liberabit de corpore mortis hujus?* Tale desiderium mortis etiam habuit Job, quamvis singulare patientiæ speculum fuerit; unde cap. 10. v. 1. gembundus ait: *Tedet animam meam vita mea, & cap. 14. v. 14. Cunctis diebus, quibus nunc milito, exspecto donec veniat immutatio mea. & cap. 10. v. 20. Nunquid non paucitas dierum meorum finietur brevi?*

Quando veniam & apparebo ante faciem Dei? Psal. 41. v. 3.

Transibo in locum tabernaculi admirabilis, usque ad domum Dei. Psal. 41. v. 5.

Cupio dissolvi & esse cum Christo, ad Philipp. 1. v. 23.

Bonum est mihi magis mori, quàm ut gloriam meam quis evacuet, 1. ad Cor. 4. v. 15.

Sen-

Sententiæ Patrum.

Quis non peregrè constitutus properaret in patriam regredi? quis non ad suos navigare festinans ventum prosperum cupidius optaret, ut velociter charos liceret amplecti? Patriam nostram Paradisum computamus: parentes Patriarchas habere cœpimus. Quid non properamus & currimus, ut patriam nostram videre, ut parentes salutare possimus? S. Cyprian. Tract. de Mortalitat.

Probatum quidem ille est, qui mortem singulis diebus expectat: sed ille sanè sanctus, qui hanc singulis horis desiderat. Climacus gradu 6.

Si anima vel minimum olfaceret, vel quoque modo prænosceret decorem Dei, non semel tantum mortem oppeteret, ut eum in sempiternum videret, sed mille, licet acerbissimas mortes, læta subiret, quò saltem per temporis instans illum cernere posset, ita S. Joan. à Cruce de flammâ amoris fol. 365.

Flebo, quia abest, quod desidero; flebo, quia adest, quod non amo. Non amo præsentem infelicitatem, desidero futuram beatitudinem. ita Hugo à S. Victore cap. 51 in psalmos. idem cap. 15. Omnis mora desideranti longa est.

C

Sym-

Symbola,

Ventus sub terrâ clausus, eâ tandem per-
ruptâ, emergit in altum. Sic divini
hominum spiritus in his terris, veluti in car-
cere, constricti, tamdiu suspirant, donec perfra-
cto corpore ad cœlos evolent.

2. Navim in alto mari exhibuit quidam ita
loquentem : *Alium desidero mundum.* Sic
anima Dei amore abrepta votis & velis om-
nibus ex hoc mundo levare desiderat.

3. Navis in vasto pelago constituta ad por-
tum properat : nam, ut ait Seneca, *Portus est
aliquando petendus, nunquam remendus.*
Epist. 70. Est autem, si Plinio fides, *Mors
portus tutissimus, & teste Senecâ, portus ater-
nâ placidus quiete,* si scilicet animæ piæ ratis
ad campos appellat Elysijs, puta ad Jerusa-
lem cœlestem.

4. Cervus sitiens celeri gressu festinat ad fon-
tes aquarum. Sic & nos Patriæ desiderio im-
pulsî dicamus cum Davide Psalm. 41. v. 1.
*Quemadmodum desiderat cervus ad fontes
aquarum, ita desiderat anima mea ad te Deus.*
Ita sitiebat ad Deum S. August. cap. 34. So-
liloq. tom. 9. dum ita suspirabat : *O fons vita*

vona

vena aquarum viventium, quando veniam ad
 aquas dulcedinis tuae de terra desertâ, inviâ
 & inaquosâ, ut videam virtutem tuam, &
 gloriam tuam, & satiem ex aquis misericordiae
 tuae summe meae? sicut Domine, fons vitae, sa-
 tiam me; sicut Domine te Deum vivum.

5. Avicula laqueis Aucupis irretita laquei
 contritionem desiderat. Corpus est vincu-
 lum animae, à quo haec absolvi anhelat, ut
 de eâ dici possit illud Psalm. 123. v. 7. *Sicut
 passer erepta est de laqueo venantium.* Certè
 verissimè scripsit S. Paulinus Epist. de Gazo-
 philacio: *Ubique praesenti latent laquei, ubi-
 que stricti sunt gladii. Inter insidias & pug-
 nas vita transigitur, & per ignes doloso cineri
 suppositos ambulamus.* Consentit S. Ambro-
 sius Lib. de bono Mortis, ubi docet, Vitam
 haec esse sylvam plenam laqueorum. La-
 queos hos enumerat Li. 4. in Lucam dicens:
*Multi laquei, quacunque progrediamur; la-
 quei in corpore, laquei in lege, laquei in pinnis
 templorum, in crepidinibus parietum tendun-
 tur à Diabolo. Laquei in Philosophis, laquei
 in cupiditatibus; oculus enim meretricis la-
 queus est peccatoris. Laqueus in pecuniâ, la-
 queus in Religione, laqueus in studio castitatis;
 Exiguus enim momentis mens inclinatur huma-*

na, & huc atque illuc pro versutiâ suadentis impellitur. Novem præcipuos laqueos singulis hominibus extensos aperit Hugo Cardinalis super Psalmos. 1. laqueum corporalem. *In laqueo suo humiliabit eum.* Psal. 9. v. 33. 2. malum exemplum. *Laqueus facti estis speculationi.* Osee 5. v. 1. 3. speciem mulierum, *quia laqueus venatorum est.* Eccl. 7. v. 27. 4. Decorem creaturarum, quæ sunt *in muscipulam pedibus insipientium.* Sap. 14. v. 11. 5. Carnis voluptatem. *Tenebitur planta ejus laqueo.* Job. 18. v. 9. 6. Dignitatum ambitionem. *Absconderunt superbi laqueum mihi.* Psal. 141. v. 4. 7. Occultam dæmonum suggestionem. *Abscondimus tendiculos contra insontem.* Prov. 1. v. 11. 8. Verborum fallaciam. *Narraverunt, ut absconderent laqueos &c.* Psalm. 63. v. 5. 9. Hypocrisim, seu simulationem. Isto laqueo capiuntur præbendæ & dignitates & decipiuntur Prælati. Eccl. 9. v. 20. *in medio laqueorum ingredieris, & super dolentium arma ambulabis.* Hæc Hugo.

A Braham, ut dicitur Gen. 25. v. 6. *Obiit in senectute bonâ, plenus dierum, id est, ut habent hebræa, vivendi satur & cupiens dissolvi.*

Elias sub umbram juniperi se abjiciens ac dolens in idololatriâ Regem Achab esse obstinatum, atque uxorem ejus Jezabelem, dixit 3. Reg. 19. v. 4. *Sufficit mihi Domine, tolle animam meam.*

Jeremias, licet in utero sanctificatus, tot tamen hominum scelera & calamitates viræ cernens ait cap. 20. v. 17. *Maledicta dies, in quâ natus sum &c.*

Quomodo Job, Rex David, & S. Apostolus Paulus suspiraverint ad mortem, patet ex eorum verbis suprâ citatis. S. Simeon senex, Christum ulnis stringens, cantabat Lucæ 2. v. 29. *Nunc dimittis servum tuum Domine secundum verbum tuum in pace.* q. d. Antequàm te tenerem, tenebar vinctus à meo corpore: nunc Salvatorem tenens sentio vincula dissolvi. Unde de eo S. Ambros. Li. de bono Mortis cap. 2. ait: *Quasi necessitate teneretur in hâc vitâ, non voluntate, ita dimitti petit, quasi à vinculis quibusdam ad libertatem festinaret.* S. Joannes jam senex, optansque Christo frui in fine Apocal. ait: *Veni Domine Jesu.* C 3 Qui.

Quinimò Christiani omnes in primitivâ Ecclesiâ ad mortem suspirabant, unde Tertullian. Li. de spectaculis, cap. 28. ait: *Quod est aliud votum nostrum, quam quod S. Apostoli? Exire de seculo.*

S. Augustinus, cum Hipponem à Vandalis Arianis obsideri cerneret, mortem optabat, & vitam sibi oneri esse dicebat. Idem Solil. cap. 1. ita orabat: *Eja Domine, moriar, videam, ut hic moriar, nolo vivere, nolo mori. Dissolvi cupio S. esse cum Christo. Mori desidero, ut videam Christum, vivere renuo, ut vivam cum Christo.*

S. P. Franciscus Assisias, paucis diebus ante obitum percontatus est Medicum, quid sibi de infirmitate, quâ laborabat, videretur? Cui timidè respondenti: *Bene tibi erit per gratiam Dei*, hilari ac intrepido vultu, reposuit S. Pater: *Dic mihi clarè, quid tibi videtur?* Noli timere, quoniam per gratiam Dei corculus non sum, ut mortem timeam; cooperante enim Spiritûs S. gratiâ ita Domino meo unitus adhæreo, ut nec de morte incertus tristabor, nec de longiori vitâ magis gaudebo: æqualis mihi erit in morte ac in vitâ lætitia.

S. Joannes à Cruce, sciens per revelationem se moriturum circa 12. noctis, ultimâ die inquisivit circa horam octavam: *quota sit hora?*

&

recepit respon
 Alia commo
 ni idem in quibus
 Alacritate hor
 longum est. Me
 Jam hora mea ap
 Lacos dies tu
 dies futurum, u
 tum ut pariter
 confertio ad An
 cietatem. Ita
 quidam Epit
 nis in eius vit
 S. Theresia
 Episcopi, jam
 quo in etern
 ipsa salu
 amoris. S. C
 B. Carl
 actualit
 sum, ut,
 fet, nunq
 bin non pa
 S. Mari
 no propin
 familiariter
 Domine, ut
 vi amplexus,
 a. c. 10,

& accepto responso exclamavit: *Heu tandem ad huc commorandum est in hac vitâ!* Horâ nonâ idem inquisivit, eâque cognitâ subjunxit: *Adhuc tres hora restant?* incolatus meus prolongatus est. Medio autem duodecimæ dixit: *Jam hora mea appropinquat.*

Lætos dies transigo, sperans intrâ paucos dies futurum, ut evocer à Deo è terrâ morientium ad patriam viventium, ab hominum consortio ad Angelorum, Sanctorumque societatem. Ita S. Aloysius Gonzaga S. J. in quâdam Epist. quàm refert P. Virgilius Ceparius in ejus vitâ Li. 2. cap. 8. in fine.

S. Theresia ad horas singulas exclamabat: *Eja age, jam unâ horâ es propinquior dilecto, quo in æternum fruaris, nimirum: Vixit ei sit ipsa salus sui corporis, quia transfixa est vulnere amoris.* S. Gregor. Hom. 15. in Ezech.

B. Catharina Genuensis tanto desiderio æstuabat in regione vivorum complecti Christum, ut, quoties officio defunctorum interesset, nunquam graviùs indignaretur, quàm sibi non parentari.

S. Maria Ogniacensis, ultimo vitæ suæ anno propinquante, cum Christum Dominum familiariter amplexaretur, suspirabat: *Nolo Domine, ut sine me recedas, non cupio hic morari amplius, domum ire volo.* Card. Vitriaco L. 2. c. 10.

Divitum Mors.

A Ristophanes in Pluto Act. scen. 2. Aliquando non ineptè dixit: *Si quid præclarum, aut pulchrum, aut gratum denique inter homines existit, per Plutum (Deum opum) maximè existit, nam pecunie obediunt omnia.* Nihil tam absconditum, quod divitiæ non eruant; nihil tam carum, quod non coëmant; nihil tam sublime & inaccessum, quod non obtineant. Ipsæ sunt hujus vitæ firma protectio; ipsæ, quibus Regibus & Principibus hujus sæculi ad voluntatem eorum obsequimur; ipsæ, quibus tranquillitatem, libertatem & amplissimos honores mereamur; ipsæ tandem nonnunquam homines abjectissimos nobilibus viris similes faciunt, & ad supremum imperium evchunt. Ecce! quanta vis pecuniæ, unde non immeritò Thuanus: *Et passim petitur Regina pecunia rerum;* ipsa enim est quasi Regina, cui vocanti & imperanti omnes & omnia se sistunt, obediunt & imperata faciunt, ait Cornel. in libr. Eccles. cap. 10. v. 19. Sola mors est, quæ pecuniæ nec paret, nec obedit; Hæc enim nullis flectitur aut corumpitur divitiis, sed in Cræsum æquè ac Irum suas

suas vibrat ac emittit sagittas. Unde benè de eâ canit Poëta.

Hæc nec thesaurum, rutilum nec respicit aurum:

Interimens Irum, nec tardat cædere Cyrum.

Mortuus est & dives, ait Scriptura Lucæ 16. v. 22. interim, ut benè ait Plato: *Molestior est fortunatis mors, quàm laboriosè viventibus.* Unde S. Chrysoft. apud Antonium in Melissâ ait: *Mors hominis divitis & fortunati est duplex; quia anima ejus æquè adhæret divitiis & felicitati, ac etiam corpori: quare, dum ab utrisque avellitur, duplicem quasi oppetit mortem.* Unde multi in morte suspirant, quod suas opes relinquere debeant. Vis ergò, ut mors ejusque memoria non te torqueat? vivens à te abdica delicias & opes, aut certè affectum ab eis averte, eumque in Deum confer, uti fecère Abraham, Isaac, David, cæterique SS. Reges & Patriarchæ, ait Cornelius à Lap. in illud Eccli. 41. v. 2. *O mors! quàm amara est memoria tua homini pacem habenti in substantiis suis: viro quieto & cujus via sunt directæ in omnibus, & adhuc valenti accipere cibum.*

Sapientissimè olim monuit Psaltes Regius Psal. 61. v. 11. dicendo: *Divitie si affluant,*

nolite cor apponere, ne scilicet alicui obijci possit illud Math. 6. v. 21. *Ubi est Thesaurus tuus, ibi est & cor tuum.* Fatui reverà & stulti sunt illi, qui cor apponunt ad fluxas & & perituras mundi divitias. Audiant, quod scribit Seneca de Providentiâ cap. 5. *Acceperimus peritura perituri. Quid ita indignamur? quid querimus? ad hoc parati sumus. Utatur, ut vult, suis natura corporibus: nos leti ad omnia & fortas cogitemus, nihil perire de nostro.* Perpendant illud Apost. 1. ad Tim. 6. v. 9. *Qui volunt divites fieri, incidunt in tentationem, & in laqueum diaboli, & desideria multa & nociva, que mergunt homines in interitum & perditionem.* Sumant cordi illud Ambrosii, qui in textum Psalmi citatum ita discurret: *Vides, quia fluunt: non vides, quia præterfluunt? nudus es natus, nudus moriturus es. Quid excipere queris, quod tecum auferre non possis? consonat huic S. August. dicens: vel hoc time, divitia si fluant. Non vides, quia, si ibi cor posueris, & tu flues.* Et S. Basilius: *Fluxa est divitiarum natura; suos possessores torrente prærapido, ocyùs prætercurrit, alios alio modo apta mutare Dominos.*

1. Quo mor
E honor
Magnus, qu
mortem non
marunt sem
omnes viri dic
75. v. 6. Re
scribitur cor
Psal. 48. v.
2. Pyrob
fuerit, flam
mor edito
Lemma: P
lentia ait:
Principum
Campanar
moritur al
magnus so
& sic perit
memor
nitè meli
Poeta can
O dives div
Vilior es
Collige thes
Hoc si dit

Symbola.

1. **E**quo mortuo inscripsit Masenius: *Nuper honori, nunc horrore.* Ita sanè divites, & Magnates, quos nuperrimè adoravimus, post mortem non sine horrote aspiciamus. *Dormierunt somnum suum, & nihil invenerunt omnes viri divitiarum in manibus suis.* Psal. 75. v. 6. *Relinquent alienis divitias suas; & sepulchra eorum domus illorum in aeternum.* Psal. 48. v. 11.

2. Pyrobelus Cartaceus, postquam accensus fuerit, flammeum in aëre Syrma describit, & mox edito sonoro crepitu evanescit. Unde Lemma: *Perit cum sonitu.* Jacobus de Valentia ait: Memoria divitum & magnorum Principum Christianorum perit cum sonitu Campanarum & cymbalorum. Nam, cum moritur aliquis dives malus, communiter fit magnus sonitus campanarum & exequiarum; & sic perit memoria ejus, quia nihil dignum memoriâ dimitit in mundo. Multò, imò infinitè meliùs facit ille, qui sequitur monitum Poëtæ canentis:

O dives dives! non omni tempore vives,
 Vilior es fumo, mox tumultandus humo.
 Collige thesaurum, qui gemas vincit & aurum:
 Hoc si ditèris, filius axis eris.

60 Divitum avarorum mors.

ANanias & Saphyra conjuges, quia ex avaritiâ partem pecuniæ de agro vendito retinuerant, ambo subitanâ morte extincti sunt. Act. 5.

Dives epulo, qui micas de mensâ cadentes denegârat pauperi Lazaro, mortuus & sepultus est in inferno. Petebat ibidem guttulam aquæ ad refrigerandam linguam suam præ ignis ardore æstuantem, & non impetravit, Luca 16.

Gregorius Turonensis de gloriâ Martyr. cap. 106. narrat, ex sepulchro cujusdam faminiæ avaræ audita fuisse lamenta, & vocem dicentem, se in igne aureo torqueri, eoque aperto Parochum vidisse, aurum liquefactum cum sulphure in os defunctæ infundi.

Jacobus de Vitriaco Cardin. in spec. Exempl. Dif. 9. cap. 216. narrat, quod aperto sepulchro cujusdam usurarii visi sunt Bufones aureos ardentes per os ejus projicere, & de ventre iterum extrahere. Alii dicunt, demones pecuniam in sartagine liquefecisse, & in os defuncti infudisse, dicentes cum clamore horribili: *Aurum sitisti, aurum bibe.*

Aliud terribile avaritiæ punitæ exemplum narrat Munsterus Li. 3. Cosmographiæ de Hattone Moguntino Archi-Episcopo Anno Dom 914. qui pauperes vocans mures, & qua-

si mures fame perire permittens, justam Dei vindictam à muribus, perinde ac Pharao à ranis & muscis, invasus, ac tandem ad turrin, quæ etiamnum in medio Rheni visitur, confugiens, ibi ab eisdem peremptus & devoratus est. Verùm hanc Hattonis à muribus comesti historiam multis refutat Serarius in Moguntia Li 4. cap. 4. & 5. dicitque fabulam ortam à Popiclo Polono Principe, qui ob crudelitatem à muribus comestus est. Ita Cornel, in Epist. 1. ad Tim. cap. 3. v. 3.

Huc etiam spectant exempla avarorum, qui auro suo puniti vel occisi sunt, Parthi cæso Crasso aurum in os occisi infuderunt, ut Tomyris Regina Schytharum in os Cyri cæsi. Eodem supplicio Sigismund, Imper. multavit Philippum Florentinum, ducem suum contra Venetos, quod in Hungariam re infectâ auro corruptus revertisset. ita Sabellius Enneade 9. Lib. 9. Memorabile est etiam, quod scribit Haitonus Armenus in Historiâ de Tartariâ cap. 26. An. Christi 1258. inquit, Calyphas Babylonis Rex turrin habebat refertam auro, argento & variis lapidibus pretiosis; atque obsidione cinctus, ne thesauros attingeret suos, contempsit milites evocare. Verùm expugnata urbe eidem turri sine cibo inclusus est: Paulò post ibi fame enectus miserè periit.

Mors beneficorum in pauperes.

NON memini me legisse, malâ morte mortuum, qui libenter opera charitatis exercuit, ait S. Hieron. in Epist. ad Nepotianum. Reverâ *Beatus, qui intelligit super egenum & pauperem; in die malâ liberabit eum Dominus.* Psal. 40. v. 2. Misericordem juvat Deus in vitâ, deinde in morte, tandem in æternitate.

Primò in vitâ. Hoc exprimit Psalmista dicto jam Psal. v. 3. his verbis: *Dominus conservet eum & vivificet eum, & beatum faciat eum in terrâ, & non tradat eum in animam inimicorum ejus.* Hæc verba dicuntur quidem deprecationis modo, *promissionem tamen continent,* ait Le Blanc. Oportio ista promissio est. In adferendis ad hanc rem exemplis modò me non detineo, quia ad alia propero. Sufficiat unicum illud, quod de se dictitabat S. Joan. Patriarcha Alexandrinus, cognomento Eleemosynarius, nempè: *Quò plura erogo in pauperes, eò plura semper & majora à Deo recipio.*

Secundò in morte. *Dominus opem ferat ei super lectum doloris ejus.* v. 4. Per lectum hunc doloris S. Chrystost. Hom. 2. & Hesy chius hîc accipiunt diem mortis: Mors enim, ait Hesy ch. propter judicii metum peccatoribus dolorem adfert, sed in tempore mortis pauperum amatori Deus opitulatur. Eleëmofyna

habet spirituales
maxime exercitia
peccata & da: mo
33. Item ar
sua rigis pecc
Tertio deniq
homin nullum
& Eleemofyna co
filium Li. 3. d
cauident, m
peius igne ext
collectis. Am
ram, regu
tus Papa Epist
noem, P
blica eripit,
aliqua foren
Deo custod
& Eleemo
consilium
gina paupe
bus san
peccata a
Leo serm.
meo mis
peringere
Cultus in
mei, eluiv
be.

hostes spirituales (qui nos in agone mortis maxime extruciant) à nobis removet, nempe peccata & dæmones, juxta illud Eccles. 3. v. 33: *Ignem ardentem extinguit aqua, & eleemosyna reficit peccatis.*

*Tertio denique in morte & æternitate. Reo homini nullum est adiutorium, nisi mens larga & eleemosyna copiosa, ait Salvianus Episc. Massiliensis Li. 3. de Providentiâ. Eleemosyna peccata delent, mortem perimunt, & pœnam perpetui ignis extinguunt, ait S. Leo Serm. 5. de collectis. Amoris in egenos qui induerit purpuram, regni cœlestis compos efficietur, ait Agapetus Papa Epist. Paræni. ad Justinian. Imperatorem. Patrimonium Deo creditum non republica eripit, non fiscus invadit, nec calumnia aliqua forensis evertit; in tuto est hereditas, qua Deo custode servatur, ait S. Cyprianus de oper. & Eleemos. Si ergo sapis, ô dives! sequere consilium Augustini serm. 172. dicentis: *Sagina pauperum viscera, & anima tua muneribus sanctitatis pinguescet; vesti nudum, & tua peccata contacta sunt. Attende, quid dicat S. Leo serm. 4. de Collectis: Faciles sint in alimento miserorum, qui cupiunt ad societatem pertingere felicium. Misericordibus dicet Christus in judicio: Venite benedicti Patris mei, esurivi enim & dedistis mihi manducare &c.**

Do-

Doctorum Mors.

O Dira mors! usquequò non parcis abri-
pere in tenebras & in umbram mortis
Viros, qui sunt *dominantes in potestatibus suis,*
homines magni, virtute & prudentiâ suâ pra-
editi Sc. Eccli. 44. v. 3. *Omnes isti in genera-*
tionibus gentis suae gloriam adepti sunt, & in
diebus suis habentur in laudibus. ibid. v. 7. *Qui*
enim docti fuerint, fulgebunt quasi splendor fir-
mae mentis, & qui ad iustitiâ erudunt multos, qua-
si stella in perpetuas aeternitates. Dan. 12. v. 3.

Quàm gaudeo, cum aliquos mites ac sapi-
entes viros diu vivere video &c. quia profunt
pluribus! similiter, cum huiusmodi decedit,
quamvis longâ senectute depositus, afficior,
quia destituitur grex juvenum muro senili. S.
Ambros. Li. 2. de Abel cap. 3.

Audite jurisconsulti per abbreviationem Jcti!
Mortis sagitta vos tetigit, cecidistis lcti, ab-
breviati. Scripsistis vos D. J. U. & non man-
sistis DIU. Abiistis & naturæ jura solvistis. Evo-
cavit vos iustitia ad libram; nunc vestri pul-
veres vix ponderant dipondium. Viator! disce
ex hoc cinere in codice juris primam & ulti-
mam legem esse mori. Justinianus, Bartholus,
Baldusque L. *debes.* & L. *vasa collige* §. *citatis*
seu replicent, seu triplicent, coguntur ad tribu-
nal.

Sym-

1. **D**Octores tanquam Arcturi, nunquam occidentis, lucida sydera stabili fide semper fixi steterunt, & lucem fidei fundentes erroris occasum nesciêrunt. Rupert. Abbas Li. 3. in Joannem.

2. Hesperus post solem occiduum oriens à P Jacobo Malenio Epigraphen accepit: *In occasu oritur.* Sic in mortis occasu stella illustrissima, nempe famæ nunquam intermori-turæ, oritur: *Sapiens in populo hæreditabit honorem, & nomen illius erit vivens in aternum,* ait Siracides Eccli. 37. v. 29.

3. Magni nominis viro è vivis sublato Are-fius solem sub Ecclypsi latentem statuit addito-lemmate: *Non magna pars,* subintellige tegi-tur. Et si enim corporis & membrorum com-pages sub mortis umbram delitescat, hæc ta-men ignobilior hominis particula facilè per-ditur, nec illius jactura adedè gravis censetur, dum doctrinæ splendori &c. nihil exinde de-cedit. Sic Horatius Lib. 3. carm. ode 30. sibi-metipsi canit: *Exegi monumentum ære peren-nius, regalique seu pyramidum altius: quod non imber edax, non Aquilo impotens possit diruere, aut innumerabilis annorum series & fuga tem-porum: non omnis moriar, multa que pars meæ vitabit Libitnam.*

Symbola Doctorum.

I.

IN Judæa proverbium est, ut, cùm quid pulcherrimum significare vellent, dicerent: *Pulcher vel pulchrum non est ut Libanus*, quia Judæa nil pulchrius habet Libano. Hic est omnium Syriæ montium altissimus, amænissimus & fecundissimus. Mons iste thure, pinis, bieribus, cedris, cypressis, aliisque resinosis arboribus abundat. Deinde omne sylvestrium ferarum, canorarumque avium genus in eo admodum frequens est. Denique ex Libano erumpunt plura & magna flumina, puta Jordanis, Chrysothoas, Eleutherus, Leon, Lycus, Adonis & fons hortorum.

Scholam Sapientium monti huic Libano non ineptè comparaveris; quid enim in terris nobilius, quid opulentius, quid speciosius est sapientiâ? audi Cornel. in cap. 7. Proverb. v. 4. ita dicentem: *Sive enim nobilitatem quaras, illa nobilissima est; sive divitias, illa opulentissima est; sive speciem, illa speciosissima est.* Unde gentiles (ut notat idem Danielis 2. v. 46.) homines sapientiâ aut virtute excellentes quasi Deorum filios olim adorabant. In monte hoc Libani eminent imprimis enodes, imputribiles & odoratæ Cedri, puta Viri sapientes

pientes & Doctores. Cedrus inter alias arbo-
 res eminet *primò* Altitudine, quæ tanta est,
 ut Plinius L. 16. cap. 40. referat, in Cypro
 succifam fuisse Cedrum, altitudinis centum
 triginta pedum, crassitudinis verò ad trium
 hominum complexum. Sic etiam docti quasi
 Cedri aliis præminent, quia per sapientiam
 sunt Dii quidam terrestres, inter quos meritò
 computandus venit Solon, unus ex septem Sa-
 pientibus Græciæ, patriâ Salaminus, de quo
 illud Tonaris ad Anecharin elogium: *Omnia
 jam viso Solone conspexisti; hoc sunt Athene,
 hoc est ipsa Græcia.* 2dò Rectitudine; Cedrus
 enim enodis & rectissima est. Sic etiam sapiens
 nihil dat favori, gratiæ, timori, respectui
 humano, sed rectissimè ad æternam veritatem,
 legem, voluntatem Dei, quæ omnis rectitu-
 dinis est forma, se adaptat & conformat. 3tiò
 Soliditate; Cedrus enim solidissima est & qua-
 si ossæa. Sic etiam sapiens solidus est, tum in
 suis rationibus, quâ sententias suas stabilit,
 tum in constantiâ, dum nullâ adversitate fran-
 gitur. 4tò. Incorruptione; Cedrus enim ca-
 riem, tineam & vetustatem non sentit, imò res
 aliæ, perunctæ oleo cedrino cariem aut tineam
 non sentiunt. Hinc olim libros perungebant
 oleo Cedrino, quos proinde cedratos vocat Pli-
 nius, qui à tincis illæsi integrique durabant per
 multa

multa sæcula. Tales fuisse libros Pythagoricos, qui defossi in terrâ post 535. años integri reperi sunt, tradit Plinius L. 13. cap. 13. Quare etiam scripta lectu digna vocantur *Cedro dignissima*. Si ipsa scripta Cedro dignissima sint, quidni & ipse sapiens, qui talia scripsit.

Eminent etiam sapientes incorruptione, quia nullâ voluptate, adulatione & blanditiis enervantur. 5to Duratione; Cedrus enim diutissimè durat; unde æterna indigitatur juxta illud Plinii: *Cedrum commendat æternitas*. Sic etiam æterna est sapientia, suique studiosos æternat, imò donat gloriâ & regno æterno. 6to Fructu; Cedri enim apud Fracæstorium 2 Syphil. hoc est elogium: *Semper flore novoredolens*. Sic etiam ingenia sæcunda recentibus intellectûs sui floribus litteratorum lyceæ quasi continuè recreant. *Aneas* in campis Elysiis invenit arborem aureis pomis onustam, ex qua, si decerptum fuerit pomum, statim aliud succerevit. Unde cecinit: *Uno avulso non deficit alter*. sic etiam doctis uno mentis conceptu avulso non deficit alter. Fructus Cedri sunt dulces sapore; sic etiam fructus sapientiæ, licèt ab initio amari & asperi videantur, mox tamen dulcescunt, ac tandem dulcissimi evadunt. 7^{timò} Odore, quo fugant & occidunt

dunt serpentes, teste Plinio L. 24. cap. 5. sic, ut ait Rabanus, *Sapientes Doctores virtute Verbi caelestis solent venenata hæreticorum dogmata repellere &c.* stavò Vi medicandi, quia resinâ suâ variis morborum generibus medetur. Sic etiam sapientia omnibus animi agritudinibus medetur, easque vel sanat, vel lenit.

Deinde in hoc monte Libani canorarum avium agmen admodum frequens est. Aves reverà canoræ sunt docti & sapientes, qui amænissimo dogmatum suorum sono aures & mentes aliorum demulcent. Hac ratione Dionysius Areopagita vocatur *Volucris Celi*, à S. Chrysoft. Hom. de falsis Prophetis. S. Basilii vocatur à S. Gregorio Nysseno *Aurea dogmatum philomela*. & S. Augustinus à S. Hieronymo Epist. 4. *Episcopus volans per montium cacumina quasi Aquila*. Denique ex hoc Monte Libani erumpunt maxima quædam & celeberrima sapientiæ flumina. Sapientiam non solùm adumbrant Poëtæ Fonte Castalio, ad Parnassi radices erumpente: sed & sacra Scriptura, ut notat Cornel. Eccli. 1. v. 5. solet eam comparare aquæ, flumini, mari ob multas ejus cum his analogias; quia scilicet, sicut aqua aridam, plantas & homines sitientes; sic sapientia mentes aridas & sitien-

tes irrigat, saturat, inebriat, vivificat, lætificant, imprægnat, fæcundat. Unde illud Eccli. 24. v. 40. *Ego sapientia effudi flumina sapientie, ego quasi trames aque immensa de fluvio; ego quasi fluvii Dioryx & sicut aqua ductus exiit de Paradiso.* Bene ergo S. Hieron. Epist. 13. ad Paulin. Lactantium intitulavit, quòd sit *quasi quidam fluvius eloquentie.*

2. Campus, dum femente respersitur, Epigraphen legendam offert: *Ditor, ut ditem.* Sic etiam sapiens compluribus scientiis ad aliorum infirmitatem juvandam à Deo exornatur. Unde S. Bernardus serm. 53. ex parvis: *Hujusmodi dona propter alios dantur, scilicet ut alii edificentur.*

3. Quemadmodum arboris ramus, quòd est plenior, eò est gravior, quantò plures & uberiores fructus profert, tantò profundius se abjicit; sic qui sapientior est, humilior est; quòd quisque magis est sapientiæ fructibus onustus, eò magis se deorsum submittit, & inclinatur. Ita Hector Pintus in cap. 2. Ezech.

4. Radices Lauri, quamvis à falce fuerint incisæ, complures tamen adhuc surculos progerminant. Unde Lauro sic incisæ additur Lemma: *Non omnis moriar.* Sic etiam doctus in posthumis suis voluminibus semper est

vici-

victurus. Unde Propertius ad Cinthiam: *Ingenio stat sine morte decus.* & Horatius de se ipso Li. 3. Carm. Ode 30. *Non omnis morior, multaque pars mei vivabit Libitinam.*

5. Hedera epigraphen sustinet: *Exteriùs viridis, cetera pallor habet.* Sic etiam litterati studiis fatigati maciem ac pallorem, simulque famæ nunquam intermorituræ virorem contrahunt.

Pallescent studios, laus diuturna vires.

6. Ager compluribus spicis, tam erectis, quam inclinatis confitus, Epigraphen tenet: *Pendent onusta.* Inde argumento haud vulgari discas, hominem, quò majore sapientiâ, valore aut merito gavissus fuerit, eò humiliùs de se ipso sentire. Unde Justus Lipsius in Disputat. *Sicut in segete spicarum vacua attoluntur, gravida & feraces inclinant; i a quò quis sapientior, eò magis se demittit.*

7. Non immeritò Doctores sancti Hyadum nuncupatione signantur. Græco quippe eloquio Hyetor pluvia vocatur; & Hyades nomen à pluviis acceperunt, quia ortæ procul dubio imbres ferunt. Bene ergo Hyadum appellatione expressi sunt, qui ad statum universalis Ecclesiæ quasi in cæli faciem deducti super arentem terram pectoris humani sanctæ
præ

prædicationis imbres fuderunt. Si enim prædicationis sermo pluvia non esset, Moyfes minimè dixisset: *Expectetur sicut pluvia eloquium meum* &c, ita S. Gregor. Papa Li. 9. moral. cap. 6.

8. Physicis compertum est, Aquilam ita esse erga alias aves liberalem, ut prædam, à se interceptam, ultrò in eas dispenfet. Unde Lemma: *Quod mihi, hoc aliis*. Litteratorum hoc symbolum est, qui omnem suam operam & laborem ad aliorum utilitatem ac commodum promovendum liberalissimè communicant.

9. S. Augustinus Li. 21. de civit. cap. 4. hanc in Pavone observatam habet proprietatem, quòd caro ejus non putrescat. Unde additur ei Lemma: *Nunquam putrescet*. Sic etiam docti alicujus viri fama & virtus nullo unquam ævo est intermoritura.

10. Apis succum è floribus hauriens, Epigraphon tenet: *Ut prosum*. Præclara hæc hominis litterati idæa est, qui omnem suam operam posteris juvandis, promovendisque impendit. Sic verè sapiens per anagramma est *Apis ens*. Optimè dixit S. Basilius orat. 6. *Discendum absque ullo pudore, & docendum absque invidia, & si quid ab altero hausserimus, idipsum non est celandum.* I I.

11. Homo, suo in studiis profectui è cuiusvis libri lectione consulens, apem imitatur, quæ in campo florecente depicta epigraphen sustinet: *Ab unoquoque utilia.* Hâc agendi virtute excellebat Plinius major, de quo testatur ipsius nepos, Plinius junior, Li. 3. Epist. 5. *Nihil legit, quod non exciperet; dicere etiam solebat, nullum esse Librum tam malum, ut non aliquâ parte prodesset.* Unde S. Ephrem de recta vivendi ratione differens ait: *Instar sapientis apicula mel ex floribus sibi colligentis, fructum ex eis, quæ legis, pro animi medela desumito.*

12. Hirundo piscis, quem utpote alis instructum aliqui *Piscem volantem* cognominant, ex ore seu branchiis lucem spargit adedò clarâ, ut noctis tenebras illuminet. Lemma: *Fulget in tenebris.* Justus Lipsius Præfat. in Li. 1. de milit. Rom. id applicat Litteratis, qui nunquam invidorum malevolentiam obnubilati tandem morte imminente mirificè resplendent. *Vivos, inquit, & superstites premere in rectè factis etiam livor aut invidia potest; at mortuos, & cum tractu veritas invalescit, splendor ille famæ & virtutis irradiat, & sera scripta ad memoriam tradunt posterorum.*

13. Plinius Li. 9. cap. 29. testatur, Nau-

tili piscis faciem ac membra adedò mirè esse à natura composita, ut integram ac veluti animatam navim exhibeat; nam alienis ornamentis, funibus, velis, tabulis, cæterâque nautarum supellectile minimè indigus, ea omnia in membris suis ita exactè continet, ut navigaturus nullâ alterius operâ aut subsidio opus habeat. Unde Aretii Lemma: *Nullius ego.* Imago hæc hominem litteratum ac sapientem concernit, de quo Antisthenes ait apud Laëcium: *Sapiens autem, etsi omnia desint, solus sufficit sibi.* Ita sensit Philosophus ille Gentilis, ast si Philosophum Christianum desuper interrogaveris, aliter utique respondebit.

14. Chrysolito Lapidi subscripsit Carducius: *Auro fulget & igne.* Hominis docti hoc symbolum est, qui non uno tantùm sanctitatis & sapientiæ auro resplendet, sed insuper vivas prudentis consilii ac optimi exempli flammæ versùs proximos suos illustrandos confortandosque diffundit. Opportunè Venerabilis Beda in cap. 18, Apocal. *Chrysolitus lapis quasi aurum fulget, scintillas habens ardentes. Cujus specie figurantur hi, qui intellectu superna veræque sapientiæ fulgentes verba exhortationis in proximos, vel etiam virtutum signa*

signa quasi scintillas ignis effundunt, quorum,
ut Orator ait:

Mentibus instat amor, sermonibus aestuat ardor.

15. Enydros, ut ait Arnoldus apud Vincentium Belluacensem Li. 8. cap. 70. Speculat. *Est lapis destillans perpetuis guttis, nec liquefcit omninò, nec efficitur minor.* Id etiam de Doctoribus pronuntiare licet; quantumcunque enim sapientiâ profundendâ liberales fuerint, tamen nihil inde amittunt, sed contrâ plurimum recipiunt. *Hac enim* (ut ait S. Chryst. Hom. 3. in Gen.) *spiritualium fluentorum natura est, ut hoc magis scaturias spiritualis gratia, quò magis inde hauritur.*

16. Candela suam lucem in res quasvis vicinas liberalissimè diffundens Epigraphen tenet: *Sine lucis jactura.* Sic etiam Vir literatus, alios erudiendos navans operam, nihil è sua doctrina deperdit. Unde Philo. Li. de Giganth *Quomadmodum fax, etiamsi lucernas multas accenderit, semper manet ejusdem magnitudinis, & nequaquam ne tantillo diminuitur, licèt docendi ratione in multos transfundatur.*

17. Speculum, minimè obscurum grati animi solum, omnes radios à sole acceptos, in vicina objecta reverberat. Unde Lem-

ma : *Acceptit & reddit.* Eos hoc Emblemata spectat, qui studiorum suorum labores in publicam lucem enixi, illud ipsum doctrinæ lumen in alios effundunt, quod paulò ante non sine assiduâ industriâ in intellectu suo concepere.

18. Coronam, ex ardentibus pyrobolis chartaceis constructam, Carolus Borius hoc Lemmate donavit : *Concremor, ut specter.* Hæc hominis litterati est indoles, qui vitæ jacturam ex assiduis studiis parvi aestimat, modò in orbis conspectu resplendeat, ut sic de ipso edici possit, quod de Agricola dixit Cornelius Tacitus : *Quanquam medio in spatio integra ætatis ereptus, quantum ad gloriam, longissimum ævum peregit.*

19. Doctores virtute illustres similes sunt aquilis. *Primò*, quia aquilæ cornicum garritus obstreperos contemunt; cornices enim aquilas imitant, sed aquilæ eas despicientes sursùm evolant, ait Ælian. Lib. 5. cap. 22. Ita Doctores Virtute illustres æmulos & invidos contemunt, quòque magis ab eis lacessuntur, eò altiùs se librant, & infrà se volantes obstreperas corniculas rident, dicentes : *Solà virtute sequantur.*

2dò. Aquilæ fel Attico melle temperatum, illitum

illitum oculis hebescentibus visum facit acutissimum, ait Ælian. Li. 1. de Animal. cap. 42. Ita Sapientis correptio suavitate condita docet voluptuarios sapere, eosque ad frugem revocat. *Blando vis latet imperio.* ait Ausonius ad Theodosium.

3tio. Aquila quædam in Septentrione ova in pelle vulpinâ Soli exponit, calefacit & fovet, ait Albertus magnus: ita sapiens robori addit calliditatem.

4to. Aquila teste Aldrovando, Aristotele, & aliis ordinariè parit tria tantum ova, quorum tertium, tanquam duo ad conservandam speciem sint satis, è nido præcipitat: imò, ut docet Aristoteles Li. 6. Histor. Animal. cap. 6. ex duobus fœtibus unum duntaxat educat. Verba ejus sunt hæc: *Excludit binos (fœtus) edit terna (ova) educat unum.* Sic Sapientibus unus tantum pullus educandus est, puta opus charitatis & Spiritûs sancti. Secundus pullus, id est, opera tantum moraliter bona & rectæ rationi conformia gentilibus & Philosophis relinquenda sunt. Tertium autem ovum, scilicet opus cupiditatum & voluptatum carnalium omninò abjiciendum.

5to. Aquilæ ova excludere non possunt,

D ;

nisi

nisi Aëtitem lapidem in nidum importent, ut scilicet illius refrigerio nimius fervor temperetur: Ita Sapientes, ut pariant opera spiritûs, utuntur Aëtite, id est, prudentiâ & discretione.

6to. Auctor geogronicon Li. 1. scribit ad avertendum grandinis periculum, multum valere Chalazitem lapidem, vel Aquilæ alani dexteram in medio agro defixam: Ita Sapientes Dei præcones suis concionibus & orationibus avertunt procellas iræ Dei.

7imo. Ut canit Poëta, Aquila
alta volat, manet in petris, rostrum terit, est Rex.
 sic etiam Sapientes alta penetrant mysteria: habitant in Petra, id est Christo; rostrum incurvum, id est pravitatem animi, ad petram, id est Christi crucem attorunt; suntque Reges sibi passionum, easdem domando & refrænando.

8avo. Aquila fulmine nec tangitur, nec terretur; unde est signum animi excelsi, placidi & magnanimi. Quâ de causâ Alciatus Aquilam generosam tumulo fortissimæ Aristomenis insidentem depinxit cum hâc Epigraph.

*Quæ te causa movet volucris saturnia, magni
 Ut tumulo insideas ardua Aristomenis?*

Hoc

Hoc moneo, quantum inter aves ego robore
 præsto,

Tantum semideos inter Aristomenes.

Insideant timida timidorum busta columba,

Nos Aquile intrepidis signa benigna damus.

Hoc Emblemate Aquilæ significantur Sa-
 pientes, qui nullis adversitatibus expavescunt,
 quominus in incepto opere & negotio hone-
 sto perseverent.

9^{mò}. Aquila non captat muscas; sic etiam
 Sapientes non curant res fuitiles & inanes; sed
 altioribus intenti sunt. Ne sustineas ergo, ô
 homo, primas tenere inter graculos, si Aquila
 esse possis, Non quidem alta ambiendo, sed
 contemplando.

10^{mò}. Aquila senescens se cum pennis re-
 novat; ita sapientes dicunt, docentque illud
 Psaltis: *Renovabitur ut Aquile juvenus mea.*

11^{mò}. Pythagoras dictitabat, se Aquilam
 albam advolantem sinu excepisse, ex quo se
 divinum hominem factum & multa supra
 mortalium captum scivisse asserbat, ait Æ-
 lian. Li. 4. c. 17. Tales sunt eruntque in fine
 mundi, qui Aquilarum, id est, cælestium
 Doctorum voces excipient.

12^{mò}. Aquila ex insperato lubinde advo-
 lans destinatos neci & gladio eripuit, uti

Tilgamum, qui postea Rex Babylonis creatus est: sic & Achemenes Persa, à quo nobilis Achemenidarum stirps descendit, Aquilæ fuit alumnus, ait Ælianus Li. 12. de Animal. cap. 21. Sic & Valeriam Lupercam immolandam Junoni ad avertendam pestem Aquila eripuit, cultrumque victimarium buclæ juxta templum pascenti infixit, inquit Aristid. Li. 9. Ital. Ita sapientes Viri & Præcones peccatores convertendo, eos à morte & gehennâ liberant, sùntque eis quasi *Deus ex Machina*, ut vulgò dicitur teste Cornelio in cap. octavum Apocal. v. 13. ubi, sicut & in Isaiam cap. 40. v. 31, adhuc plura ad rem invenies.

Quæres: Cur Docti sapiens præmaturè moriantur?

Nota: quod Seneca jam pridem observatum habuerit, illustria ingenia sapiens repentino intercepta sine terminari. Unde dixit: *Ignis, quò clarior fulsit, eò citius extinguitur; sic ingenia, quæ illustriora, breviora sunt.* nunc *R.* Hanc esse causam, quia continuum studium spiritus in cerebro consumit, quibus consumptis alii ex corde, ventriculo, & aliunde subministrentur necesse est: quo fit, ut ventriculus refrigescat, & à concoctione debite

debitè absolvendâ prohibeatur congruo destitutus calore. Sunt quidem aliqui studio addicti, qui quo longiori fatigantur studio, eò majori cum voracitate cibos digerunt: sed hæc fames (inquit P. Guilielmus van Sichen in sua Philosophia) plerumque non est naturalis, sed canina, orta ex abundantia humoris melancholici & acris, occasione studii magis quàm aliàs multiplicati. Hæc nihilominus vitæ abbreviatio & mortis acceleratio ex studio nascitura præpediri potest, tum ex sobrietatis & castitatis observantia, tum ex moderata vini potatione tempore opportuno

(nam data non apto tempore vina nocent) peractâ; tum ex immodicarum curarum & perturbationum vitatione, tranquillitatisque & gaudii interioris conservatione: quam non parùm promovet præcedentium laborum cum fructu exantlatorum memoria, & in veritatis inquirendæ contemplatione fundata latitia. Unde plurimi litteris admodùm dediti vitam in longævam duxerunt ætatem. Sic Aristoteles cum Socrate traxit eam usque ad annum septuagesimum. Chrisyppus (qui teste P. Henrico Engelgrave in suo cælesti Pantheo Emblem. 1. septingenta lucubavit volumina) fato concessit annos jam natus

circiter septuaginta tres. Hypocrates vitam suam extendit usque ad annum octuagesimum; Plato usque ad octuagesimum quartum; Theophrastus usque ad octuagesimum quintum; Pythagoras usque ad nonagesimum; Democritus usque ad centesimum nonum; & Galenus usque ad annum centesimum quadragesimum. In ipsis quoque sanctis Patribus scriptioni deditissimis longævæ vitæ exempla habemus, ut patet in S. Augustino, etsi studiosissimo, nihilominus ad annum septuagesimum sextum evedto. S. Bernardus annos sexaginta tres natus obdormivit in Domino. S. Hieronymus juxta plerosque usque ad annum ætatis nonagesimum octavum pervenit. His adde Origenem sex millium librorum scriptorem, teste Epiphanio, & tamen septuagenarium.

Dulcedo mortis.

ANtiquis mel symbolum mortis, fel vitæ habebatur, ait Cornelius in Ecclesiasten cap. 4. v. 3. Sentiebant enim cum Sileno apud Aristotelem dicente: *Non nasci omnium est optimum, mortuum autem esse longè est melius, quàm vivere.*

Euntes ibant & flebant mittentes semina sua, venientes autem venient cum exultatione, portantes manipulos suos. Plal. 125. v. 6. Tempus mortis, tempus messis est, quo meritorum & bonorum operum manipulos ad beata cælestis Jerusalem horrea reponimus. Tempus Mortis tempus vindemia est, quo à Rege cælesti introducimur in cellam vinariam, ut inebriemur ab ubertate domûs Dei. Unde Ethnicus etiam Cicero in Catone majore cap. 19. ait: Breve tempus ætatis satis est longum ad benè honestèque vivendum, sin verò procefferis longiùs, non magis dolendum, quàm agricolæ dolent, præteritâ verni temporis suavitate, ætatem autumnûmque venisse. Idem Li. 5. Epist. 16. ita scribit: Sæpissimè legi & audiui, nil mali esse in morte: in qua si resident sensus, immortalitas illa potius quàm mors dicenda sit.

Arimnestius rogatus, quod maximum homini bonum esset? respondit optimè: *Benè mori.* Stobæus serm. 119.

Vivere mihi Christus est, & mori lucrum.

ait Apost. ad Philip. c. v. 21. Quare hoc? audi S. Bernardum de præmio regni cælestis ita differentem: Præmium est videre Deum, vivere cum Deo, vivere de Deo, esse cum Deo, esse in Deo, qui erit omnia in omnibus... ibi est pax, pietas, bonitas, lux, virtus, honestas, gaudia, dulcedo, vita perennis, gloria, laus, requies, amor & dulcis concordia. Audi etiam S. Greg. in Pl. septim. Pænit. ubi ita loquitur: ibi est lux sine defectu, gaudium sine gemitu, desiderium sine pæna, amor sine tristitia, satietas sine fastidio, sospitas sine vitio, vita sine morte, salus sine languore. Omnibus laborantibus dulcis est finis. Viator libenter interrogat, ubi est mansio? Mercenarius frequenter computat, quando annus completur. Agricola semper tempus messis expectat. Negotiator die ac nocte Thecæ suæ discutit rationem. Sic & servi Dei libenter de consummatione requirunt. S. Chrysost. Hom. 48. in cap. 24 Matthæi.

Mors illi præsens tanquam vita ipsa est dulcis, ait S. Basil. ad filium spirit. Quinimò multò dulcior, nam *infirmetas in virtutem, mortalitas in immortalitatem, contumelia transiit in gloriam.* S. Leo serm. de Ascensione.

Exem-

S. Ambrosio
ta: Ego adde
Imperatores.

S. P. noster
moris nuntio

venit Sicut m
canticum gra

inio ipse alic
Domine prop

videtur evens
cap. 101. &

S. Petrus
postestatin

dista sunt
Plal. 12. 1

operatione
& cum te

gloria re
13. in E

exitus de
rite deli

quod &
bavit.

S. Ger
sem. 26.

re Dominu
dus: jam c
cantat.

Exempla.

S. Ambrosius de obitu Valentiniani scribit ita: *Risit adolescens, quod robustissimi metuunt Imperatores.*

S. P. noster Eranciscus, dato sibi à Medico mortis nuntio, exclamavit præ gaudio: *Benè veniat Soror mea mors.* Jussitque Fratribus, ut canticum gratiarum actionis Deo canerent. imò ipse altâ voce exclamavit: *Lauderis mi Domine propter Sororem nostram mortem, quam nullus vivens potest evadere.* Ita speculum vitæ cap. 101. & 102. pte 1.

S. Petrus de Alcantarâ paulò ante mortem, post extasim, dixit: *Latatus sum in his, quæ dicta sunt mihi, in domum Domini ibimus.* Psal. 121: v. 1. nimirum: *Qui de suâ spe & operatione securus est, latus judicem sustinet, & cum tempus propinqua mortis advenerit, de gloriâ retributionis hilarescit.* S. Gregor. Hom. 13. in Evang. Animarum justarum per mortem exitus dulcissimus est, & omnibus vitæ præteritæ deliciis jucundior, ait S. Joannes à Cruce, quod & morte suâ dulcissimâ reverà comprobavit.

S. Gerardus Frater S. Bernardi, ut ipse refert serm. 26. in canti. in morte jubilabat: *Laudate Dominum de cælis.* Unde de eo ait S. Bernardus: jam cantando moritur homo & moriendo cantat.

Face-

CHryſippus Philoſophus ridendo mortuus eſt, dum nimirum conſpiceret aſinum veſcentem ficis. ridendo

Zeuxis pictor obiit, aſpiciens vetulam quandam à ſe graphicè depictam.

Philition Poëta comicus librum ſcripſit *Φιλόγελον*, & riſu obiit.

Gorgias Rhetor jam ſenex rogatur, *an liberter moreretur?* reſpondit: *maximè, nam tanquam ex putri & diffluente domuncula non invitus diſcedo.* Stobæus ſerm. 115.

Cauſiani & Getæ puerperia luxerunt, funera plauſu proſecuti. Idem narratur de Thrauiſis, gente finitimâ Thracibus.

Ludovicus Cortuſius, juris conſultus Patavinus, per teſtamentum omnibus ſuis interdixit lamentationes, ac omnis generis miſicos voluit aſſeſſe. Feretrum portari juſſit à duodecim innuptis puellis, quæ viridi veſte indutæ altâ voce cantarent, quidquid lætitiæ ſuggereret. Prævit omnibus Clerus & totius urbis Monachi, iis tantùm excluſis, qui nigri habitûs eſſent, vide Drexelium de morte.

S. Jacobonus rogatus à cive, ut duos pullos gallinaceos à ſe in foro emptos in domum ipſius deportaret, repoſuit illos & abſcondit in ſepulchro civis iſtius. Dum autem hic pullos à Jacobono repeteret, hic dixit: Nonne ſepulchrum eſt domus tua? &c. Ec-

Ecclesiastici Mors.

Insatiabilis crudelissimæ Libitinæ Tyrannis
 èd usque invaluit, ut pro libitu suo nemini
 parcens etiam *sacrata Christo pectora* fatali suo
 arcui metam destinet absque eo, quod inter-
 minatum anathematis vinculum vereatur. Mon-
 strum hoc insatiabile perinde ac ignis nunquam
 dicit: *sufficit*, sed etiam *omne sacrum mors*
importuna profanat. Ovidius lib. 3. Amor.
 eleg. 8. ac ignes in altari Domini ardentes extin-
 guit. En Mausolæum, non Cariæ, sed cha-
 ræ Christi sponsæ. Stat mors in alto cum pedo
 & infulâ, non tam infulata, quàm inflata tri-
 umphans. Inscriptio: *Itemissa est*. Sub mor-
 te jacent summi Pontifices cum annulo Piscato-
 ris. Pars optima deest, inscripsit ille: *An-
 nulus sine gemmâ, corpus sine animâ*. Jacent
 eminentissimi, nec eminuli, mors eminent.
 Purpuræ exsanguis, atræ, mors venit, rubor
 expalluit, pallor nigrum. Jacent Reveren-
 dissimi: irreverens mors respectum non ha-
 bet. Jacent Amplissimi: capit eos angustus
 locus, quos amplissima dignitates non ce-
 perunt. Mors dixit illi, dixit isti: *Amice des-
 cende*, da huic locum, & utique dedit locu-
 lum, jacet regale Sacerdotium; mors regit,
 & post omnia cecinit: *Itemissa est*. Requies-
 cant hi sacri cineres in benedictione sub terrâ,
 qui benedictiones dederunt super terram.

Symbola.

1.

Quasi sol refulgens, sic ille effulsit in domo Dei. Eccl. 50. v. 7. Sol autem obscuratus est &c.

2. Ad exequias Horatii Spinolæ Cardin. & Archi-Episc. Genuensis complura templa facella &c. Pinxere cum lemmate: *Efficiendo defeci.* Volebant per hoc innuere, quod nullâ aliâ occasione morti succubuerit, nisi cum vacillantia templa ad pristinum nitorem restitueret.

3. Non solum pulcherrima, sed & Deo dedicata erat fabrica templi Salomonis, nihilominus injuriis temporum & bellorum funditus est devastata, adedè etiam, ut non manserit lapis super lapidem. Fabrica hæc symbolum est Sacerdotis; si enim omnes christiani sint templum Dei, ut significat Apost. 2. ad Cor. 6. v. 16. dicens: *Vos estis templum Dei vivi.* Idâ fortiori concernit Sacerdotes, qui sunt specialiter consecrati & ordinati ad hoc, ut corpus Christi conficiant, & in se velut in templo recipiant. Hoc autem templum mors importuna profanare; imò funditus devastare non veretur, dum scilicet Sacerdotem fatali suo ictui metam destinat.

Elo-

Elogi

Ex

Mors terris
extinguunt
vires non potest
zi. Mor. Non
dâus, quorum
sequuntur.

Noe vi juit
nobis suis, cu

Noe invenit
tempore itacur

Eccl. 44. v. 1

Justitiz, qu
turus, ad hie

Solus in c
Noë fidelit

in ad Noë c

Abraham
tium, & m

&c. Eccl. 4

Martyr v
non mortuus

magnus plan

Elogia Sanctorum.

Ex veteri Testamento.

Mors terribilis est eis, quorum cum vitâ
extinguuntur omnia, non quorum laus
emori non potest, ait Cicero Ap. Hybernic.
tit. Mors. Non fuit ergo terribilis, sed jucun-
da iis, quorum laus est immortalis, prout est
sequentium.

Elogium Noëni.

Noë vir justus atq; perfectus fuit in genera-
tionibus suis, cum Deo ambulavit. Gen. 6. v. 9.

Noë inventus est perfectus, justus, & in
tempore iracundiæ factus est reconciliatio.
Eccli. 44. v. 17.

Justitiæ, quæ per fidem est, hæres est insti-
tutus. ad Hebr. 11. v. 7.

Solus in cunctis justissimus erat & verax;
Noë fidelissimus & bonis operibus addictus,
ita de Noë canit Sibilla Li. 1.

Elogium Abrahami.

Abraham magnus pater multitudinis gen-
tium, & non est inventus similis illi in gloriâ
&c. Eccli. 44. v. 20.

Martyr vivus & non vivus; mortuus &
non mortuus. S. Chrysost. Homil. de Abrah.
Magnus planè vir Abraham, & multarum vir-
tutum

tutum clarus insignibus. S. Ambros. Li. 1. de Abraham, cap. 2.

Venerandus Abraham Patriarcha ille, illud clarum & augustum caput, illud virtutum omnium domicilium, virtutis norma, Sacerdotii perfectio, qui voluntarium Deo sacrificium offert, unigenitum nimirum suum, atque ex pollicitatione acceptum. S. Gregor. Nazianz. orat. 41. Abraham pater fidei, Princeps familiæ gentium & generationis Domini, Pater electionis, piæ confessionis, per iustitiam fidei factus mundi hæres, fortissimus ac patientissimus, fons devotionis & fidei, virtutum omnium exemplar. S. Ambros. Li. de Abraham.

Elog. Jacobi Patriarchæ.

Jacob vir simplex. Genes. 25. v. 27. Quid sapientius S. Jacobo, qui Deum vidit facie ad faciem, & meruit benedictionem? quid iustius, qui ea, quæ acquisierat, oblati muneribus cum fratre divisit? quid fortius, qui cum Deo luctatus est? quid modestius, qui modestiam ita & locis & temporibus deferebat, ut filix injuriam mallet prætexere conjugio, quàm vindicare, eò quod inter alienos positus amoris potiùs consulendum, quàm odia colligenda censebat. S. Ambros. Lib. 2. offic. cap. 25.

Elog.

Elog. Josephi Aegyptii.

ERat Joseph pulchrâ facie & decorus. Gen.
39. v. 6.

Fuit Dominus cum eo, & erat vir in cunctis
prosperè agens. ibidem v. 2.

Joseph Princeps fratrum, firmamentum
gentis, rector Fratrum, stabilimentum populi.
Eccli. 49. v. 17.

Stylo Lapideo.

Dulces Racheli primitiæ Joseph,
Ut primus evadat, undecimus nascitur,
Egregium aliquod meditante naturâ,

Quæ tot exemplaria delineavit,
Ut unum absolveret,
Paternæ virtutis, maternæ pulchritudinis
compos, ut impares Fratrum mores
de suo typo corrigeret.

In sopore vigil.
Pingente somno futuræ dignitatis imaginem
expressit:

Sed periculosa res est eminere:
per cognatum livorem
Vivus humatur, exhumatus divenditur.

ita D. Emmannel Thesaurus.

Ille Dominus fuit, qui amantis non excepit
faces, qui lenocinantis vincula non sensit,
quem nulla mortis formido perterrituit, qui
ma-

maluit liber criminis mori, quàm criminosa potentia eligere consortium. ita S. Ambr.

Elog. Moysis.

Moyses vir mitissimus inter omnes homines.
Num. 12. v. 3.

Dilectus Deo & hominibus Moyses, cujus memoria in benedictione est. Eccli. 45. v. 1.

Moyses erat potens in verbis & in operibus.
Act. 7. v. 22

Moyses etiamdum ad ubera matris pendens Deo amabilis & gratosus fuit. Ipse praelegit calamitates arumnasque cum Dei populo experiri, quàm temporaria voluptate cum peccato perfrui. Iusti & æqui fuit amantissimus & observantissimus, improbitatis & injustitiae hostis acerrimus. S. Basil. Hom. 1. Hexam.

Fuit Moyses Principum princeps, & Sacerdotum sacerdos. S. Gregor. Naz. orat. 22.

Elog. Josue.

Fortis in bello Josue Nave, successor Moysis in Prophetis, qui fuit magnus secundum nomen suum, maximus in salutem electorum Dei. Eccli. 46. v. 1.

Fuit Josue Dux, Princeps & Imperator Itraëlis. Zelator legis, cultusque divini &c. Cornel. in præmio ad librum Josue.

Nil in eo culpatum fuit, sed laudata omnia, ac præsertim ejus erga Deum fides, fiducia, obe-

obedientia, Religio, charitas, zelus, fortitudo,
integritas, justitia, politia, libertas &c. ita
Cornelius à Lap. citat.

Elog. Jobi.

Vir erat in terrâ Hus, nomine Job, & erat
vir ille simplex & rectus, ac timens Deum, &
recedens à malo. Job. 1. v. 1.

Cor viduæ consolatus sum. Justitiâ indu-
tus sum, & vestivi me sicut vestimento, & dia-
demate, judicio meo. Oculus tui cæco, & pes
claudo. Pater eram pauperum. Marentium
consolator. Job 29. à v. 13.

Stylo lapideo.

Nunquam visus cælo dignior, quàm in cœno,
vertit stabulum in lyceum.

De auri glebâ egit in luto, de sapphiris in fimo,
nunquam ornatior, quàm cum squallore
horridus per spiramenta tot ulcerum
majores hausit spiritus.

Conjux ipsum conata est pervertere,
Ut quondam prima mortalium mater virum:
tametsi illa egit blanditiis, hæc convitiis.

Illam pomis certavit, hæc probris.
Sed illa infregit virum, quæ mollior, non
quæ durior.

Historiam de se ipse scripsit,
digna res calamo, calamitati non cadere.
ita de Jobo Joannes Baptista Masculus.

Elog.

Elogium Siracidis.

Famâ celebris. Eusebius Lib. 8. de præpar. Evang. c. 2. Verè multilcius existens & doctus. S. Athanas. in Synopsi de Ecclesiastico.

Elogium Tobia.

Tobias in captivitate positus viam veritatis non deseruit. Tobiaë 1. v. 2.

Cum esset junior omnibus, nihil tamen puerile gessit in opere. v. 4.

Cum irent omnes ad vitulos aureos, hic solus fugiebat consortia omnium. v. 5.

Sed pergebat in Jerusalem ad templum Domini, & adorabat Dominum Deum Israël, omnia primitiva sua & decimas suas fideliter offerens. v. 6.

Filium ab infantiâ timere Deum docuit, & abstinere ab omni peccato. v. 10.

Memor fuit Domini in toto corde suo. v. 13.

Esurientes alebat, nudisque vestimenta præbebat, & mortuis atque occisis sepulturam sollicitus exhibebat. v. 20.

Tobias albescebat, non canis, sed meritis. S. Ambros. Li. 3. Epist. 21.

Elog. Elia Propheta.

Forma justitiæ, sanctitatis speculum, pietatis exemplar, assertor veritatis, fidei defensor, Magister insipientium, refugium oppressorum,

mm, pauper
oculis cecorum
leum, malo
S. Bernard.

Primi Re
fortissimus r
verbo.

Fortis in
mens in con
refere in y

Ambros.

fuit, pul

nis in ces

chritudo

ne cogn

ventes a

fuit; pu

decora

Dauid

erat Da

Hic

est, qui

sanctâ ci

chab, 15.

rum, pauperum advocatus, iudex viduarum, oculus cæcorum, lingua mutorum, ultor scelerum, malorum metus, bonorum gloria &c. S. Bernard. in fine Lib. 4. de Contemplatione.

Elogium Davidis.

Primi Regum 16. v. 18. vocatur David *fortissimus robore, vir bellicosus & prudens in verbis.*

Fortis in prælio, mansuetus in imperio, patiens in convitio, ferre magis promptus, quam referre injurias, tardus ad loquendum &c. S. Ambros. Lib. 2. offic. cap. 7. Rufus in sæculo fuit, pulcher in Paradiso, decorâ facie perennis in cœlo. Potest & omnis hæc trina pulchritudo in hâc præsentî vitæ ejus conversatione cognosci. Rufus quippe extitit, quia ferventer amavit eos, pro quibus animam posuit; pulcher aspectu fuit, quia omnia novit: decorâ facie, quia omnia bona fecit. ita de Davide, vel potiùs de Christo, cujus typus erat David, loquitur S. Gregorius.

Elogium Jeremiae.

Hic est fratrum amator & populi Israël: hic est, qui multùm orat pro populo & universâ sanctâ civitate Jeremias Propheta Dei. 2. Machab. 15. v. 14.

Elo-

Elogium Eleazari.

Eleazarus unus de primoribus scribarum, vir ætate proventus & vultu decorus... Gloriosissimam magis mortem, quàm odibilem vitam complectens præibat ad supplicium. 2. Machab. 6. v. 18.

Elog. Simonis Machabai.

Quæsit bona genti suæ, & placuit illis potestas ejus & gloria ejus omnibus diebus. 1. Machab. 14. v. 4.

Dilatavit fines gentis suæ, & obtinuit regionem. v. 6.

Abstulit immunditias ex cæ, & non erat qui resisteret ei. v. 7.

Civitatibus tribuebat alimonias. v. 10.

Confirmavit omnes humiles populi sui, & legem exquisivit, & abstulit omnem iniquum & malum. v. 14.

Sancta glorificavit, & multiplicavit vasa Sanctorum. v. 15.

Exquisivit omni modo exaltare populum suum. v. 35.

Placuit, ut summo sacerdotio fungeretur, & esset dux & princeps gentis Judæorum & Sacerdotum, & præesset omnibus. v. 47.

Ex
Elo
Credo
ginitate
ardentissimum
templatione.
monde Jole
Perfectiss
quam Joann
Paulus in ra
talia. Alber
Aderat
mios, just
ma. Enteb
Evang. ca
Joseph
fuit exim
gratæ do
saculo n
Mater D
rez 3. pa
liter opi
antecelle
quia ejus
anti etiam
Cuncta D
Crescit

Ex novo Testamento.

Elogium S. Josephi Nutritii.

Credo Joseph fuisse mundissimum in virginitate, profundissimum in humilitate, ardentissimum in charitate, altissimum in contemplatione. S. Bernard. Senens. Tom. 3. sermone de Joseph art. 2. cap. 1.

Perfectius, quàm Adamus in sopore, & quàm Joannes supra pectus Domini, & quàm Paulus in raptu, cognovit mysteria supernaturalia. Albertus magnus Li. de B. Virg. cap. 96.

Aderat Joseph libertas animi, pudor eximius, justitia, modestia, prudentiaque summa. Eusebius Cæsariensis Lib. 7. de Præceptis Evang. cap. 3.

Joseph (ait Cornel. in Math. cap. 1. v. 16.) fuit eximiæ sanctitatis, ac eximiis naturæ ac gratiæ dotibus à Deo instructus, adedque illo sæculo non fuit vir sanctior aut dignior, cui Mater Dei desponsaretur. Unde Franc. Suarez 3. parte, qu. 29. disp. 8. sect. 1. probabiliter opinatur, Josephum in gratiâ & gloriâ antecellere Apostolos & Joannem Baptistam; quia ejus officium illorum officio præcellebat. audi etiam Poëtam :

Cuncta Deo parent ; Joseph tua gloria crescit,
Crescit honos ; paret nam Deus ipse tibi.

Elog. S. Joannis Baptiste.

Erat Lucerna ardens & lucens; est enim tantum lucere vanum, tantum ardere parum, ardere & lucere perfectum. S. Bernard. in natiuit. S. Joann. B. Joannes schola virtutum, magisterium vitæ, sanctitatis forma, norma justitiæ, virginittatis speculum, pudicitia titulus, castitatis exemplum, pœnitentiæ via, peccatorum venia, fidei disciplina: Joannes major homine, par Angelis, legis summa, Evangelii sanctio, Apostolorum vox, silentium Prophetarum, lucerna mundi, præco judicis, præcursor Christi, metator Domini, Dei testis, totius medius Trinitatis. ita Sanct. Petrus Chrysolog. serm. 27. Origenes Tomo 5to in Joann. censuit Joannem Baptistam verè fuisse Angelum incarnatum; verum hoc repugnat scripturæ Joann. 1. v. 6. dicenti: *Fuit homo missus à Deo, cui nomen erat Joannes.* Dum ergo de ipso intelligitur & explicatur illud Malachiæ 3. v. 1. *Ecce ego mitto Angelum meum &c.* id debet intelligi, quod fuerit Angelus, non naturâ, sed gratiâ, idque ob octo analogias, quas pulchrè recenset Cornel. in hunc locum.

Elog.

Elog. S. Joann. Apost.

Exrat Romæ Sacellum, in cujus pariete S. Joannes in delio olei bullientis depingitur, cum hâc inscriptione: *Joannes Christi Apostolus, Evangelista, Propheta & Martyr e delio ferventis olei vegetior exiit.*

Est Doctorum sanctissimus, & sanctorum doctissimus. Cornel. Proleg. in Apocal.

Elog. S. Barnabæ Apost.

Barnabas magnus Ecclesiæ orator, evangelicæ prædicationis tuba, magna Christi vox, Spiritûs S. cythara, divinæ gratiæ plectrum, virginitatis margaritha &c. ita in vitâ S. Barnabæ Alexander Monachus.

Elogium S. Athanasii.

Athanasius primò vitâ sublimis erat, verùm animo humilis. 2dò eâ virtute præditus, ut nemo ad eam aspirare possit. 3tò eâ comitate, ut ad ejus congressus facilis omnibus esset aditus. 4tò mansuetus & ab irâ alienus. 5tò ad miserationem propensus. ita S. Gregorius Nazianz. orat. 21. in laud. S. Athanasii. Erat clemens, ab irâ alienus, miseratione præditus, sermone jucundus, moribus jucundior, formâ angelicus, animo magis angelicus, in objugando placidus, in laudando erudiendi vim habens, ne aut mollities dissoluta, aut severitas.

ritas fastidiosa & importuna esset. Erat denique percutientibus adamas, dissidentibus magnes. ita idem cit. loco, ubi etiam vocatur oculus mundi, prælatus sacerdotum &c.

Elog. S. Gregorii magni.

De hoc S. Ildephonsus Lib. de viris illustribus ita scribit: *Vicit sanctitate Antonium, eloquentiâ Cyprianum, sapientiâ Augustinum.*

Elogium S. Augustini.

Ipse Doctor eximius, debellator hæreticorum, defensor fidelium, & famosorum palma certaminum. ita Cassiodor. de divin. Lect. cap. 12.

Elogium S. Hieronymi.

Gloriosissimus Christianæ fidei athleta, sanctæ Matris Ecclesiæ lapis angularis; quæ Hieronymus ignoravit in naturâ humanâ, nullus hominum unquam scivit. ita S. August. in Epist. ad Cyrillum.

Elogium S. Hilarii.

Inter procellas mundi magnus sustentator Ecclesiæ. ita S. Hieron. in Psal. 57.

Elogium S. Isidori.

Doctor egregius, Catholicæ Ecclesiæ nobilissimæ decus, in sæculorum fine doctissimus, & cum reverentiâ nominandus. ita cum S. Ildephonso Toletana synodus 52. Episcoporum.

Elo-

Elog.
S. Franciscus
gimus & igitur
impegnis divinis
Revel. extrav.
vatum! qui &
mens morientis
esse tradit im
promerit im
ventur cap. 1
canit P. Turle
Exne Franc
Quo Fran
Francis ex
iam Fran
Quid celestis
Arte no
Præclar
dunt & m
eloqui fa
de S. S.
Quasi
ille efful
epus cano
Filius Regi
me, Signi

Elog. S. Francisci Seraphici.

S. Franciscus amicus meus fuit, quasi lapis ignitus & igneus, quia habuit me in se, qui sum ignis divinus. ita Christus ad S. Birgiddam Revel. extrav. c. 90. O verè Christianissimum virum! qui & vivens Christo viventi, & moriens morienti, & mortuus mortuo perfectâ esse studuit imitatione conformis, & expressâ promeruit similitudine decorari. ita S. Bonaventura cap. 14. vitæ. optimè ergò de eo ita canit P. Turfelin. S. J.

Exue Franciscum tunicâ, laceròve cucullo,

Quo Franciscus erat, jam tibi Christus erit.

Francisci exuviis (si quâ licet) indue Christum,

Fam Franciscus erit, qui modo Christus erat.

Quid cœlestis amor non audes? fingis amantes

Arte novâ effigies, ut sit amans amans.

Præclarissima B. Francisci præconia excedunt & multum supereminent omnem humani eloquii facultatem, ita Robertus de Licio serm. de S. Francisco.

Quasi stella matutina in medio nebulæ, sic ille effulsit in templo Dei. ita Gregor. IX. in ejus canonizatione.

ACROSTYCHIS

Ad nomen S. Francisci.

Filius Regis Altissimi, Nullâ Carens Integritate, Signis Crucifixi Verè Signatus.

Elog. S. Benedicti Abbat.

Fuit vitæ vitæ venerabilis, gratiâ benedictus
& nomine, ita S. Gregor. Li. 2. Dial. cap. 1.

Elog. S. Basili Episc.

Tu solus & vitam doctrinæ, & vitæ doctri-
nam æquasti. Ut unus est Deus altè regnans,
ita unum te, Basili! dignum Pontificem no-
stra ætas vidit, veritatis vocalissimum nun-
tium, clarissimum Christianorum oculum,
animæ multiplici pulchritudine lucentem,
Pontique & Cappadocum etiamnum illustre
decus & ornamentum. ita S. Gregor. Nazianz.
in Epitaph. Duorum lapidum naturas imita-
batur laudabilium, factus est enim percutien-
tibus adamas, dissidentibus magnes. Idem in
orat. funebri. Basili! magna Christi gloria,
sacerdotum, civitatisque nunc in multas partes
dissectæ columen &c. Tonitruum erat oratio
tua, fulgur vitæ. idem in epitaph.

Elog. S. Gregorii Nazianz.

Vas electionis, puteus profundus, os Chri-
sti. ita de eo S. Basilius. Vir eloquentissimus.
S. Hieron. de script. Eccles. Vir per omnia in-
comparabilis, splendidissimum lumen scien-
tiæ. Ruffinus.

Elog. S. Martini Episc.

Dignus planè qui laudaretur, sed non ego
idoneus, qui laudarem. S. Bernardus.

Elo-

Elogium S. Bonaventura.

S. Bonaventura erat benignus, affabilis, omnibus gratus & nulli unquam scandalo; pius, prudens, humilis atque quietus, quarum virtutum actiones & officia semper strenuè extitit executus. Alexander de Ales cernens in Bonaventurâ morum elegantiam, vitæ sanctitatem, corporis pulchritudinem, venustatem aspectûs, eloquii suavitatem, conversationisque affabilitatem, dicere sæpè solebat: *Non videtur Adam in homine isto peccâsse.* Frater Petrus Tarantasiensis Ordin. Prædicat. Episcopus Cardinalis Ostiensis primitias celebravit in ejus exequiis coràm Papâ & totâ curiâ, ac etiam de eo sermonem habuit, proposito Themate: *Doleo super te frater mi Jonatha.* Ubi inter cæteras comemoraciones gratiarum & donorum, quæ illi Deus dedit, etiam fuit, quod, quicumque eum videbant, statim ipsius amore capiebantur, ejusque monita libenter recipiebant. ita habent Lect. 2di Noct. in ejus octavâ.

In ejus sepulturâ Gregorius Pontifex publicè testatus est, Ecclesiam Dei illius morte magnam incurrisse jacturam. Sixtus IV. in Bullâ Canonizat. dicit de eo: *Magnus doctrinâ, non minor humilitate & vita meritis.*

Elogium S. Bernardi.

Aspectu mulieris flammam concipit,
quibus extinguendis vix glaciale stagnum
sufficit;

aquis emersus & flammis
mortalia prorsus odisse constituit.

Qui sospes evaserat fluctibus,
se ipsum telo pudicitiae devoveret,
in glacie sic obrigit;

integris ut videatur sylvis egere,
sylvas itaque meditatur.

ita scribit de eo P. Joannes Andreas Albertus,
Ejusdem egregium facinus D. Gregorius Boltzi
hoc epigrammate explicat:

Arserat aspectâ nocuo puer igne puellâ:

Hunc tamen æthereo vicerat igne focum.

Pergit edax, sed turpis adhuc, amor urere pectus,

Sapè licet casto iussus abire sinu.

Quid faciat, totam pessumdet ut ille favillam,

Sentiat in membris bella nec ulla suis?

Inslit in gelidas, quas fortè aspexerat, undas.

Hic humat hyberno corpora tota lacu.

Frigidior nivibus prodit, frigente palæstrâ.

At non inde sibi frigidus ille fuit.

Aliud de eodem.

Nullum turbavi, discordes pacificavi,

Læsus sustinui, nec mihi complacui.

Ele-

Elog. S. Antonii Paduani.

B. Antonius de Ordine Fratrum Minorum olim degens in sæculo magnis pollebat meritis, nunc vivens in cælo multis coruscat miraculis. ita Gregor. IX. in diplomate Canonizationis,

Idem adhuc vivens oraculo Pontificio dictus est: *Arca testamenti.*

Elogium S. Bernard. Senens.

Bernardinus O. FF. Min. natione Italus patriâ Senensis, vir in divinis scripturis eruditus & declamator omnium sui temporis celeberrimus, vitâ & conversatione sanctissimus, quippe qui vivus & mortuus infinitis miraculis coruscavit. ita Joannes Trithemius.

Elog. S. Joann. Capistrani.

Joannes Capistranus Prædicator verbi Dei excellentissimus & ferventissimus, B. Bernardini discipulus, mira egit contra Turcas in Passagio, ita Paulus Langius.

Elog. S. Romualdi.

Eremitarum auctor & Magister.

B. Benedicti institutum, temporis injuriâ solutius, arctiore disciplinâ devinciens, mirificè dilatavit.

ita D. Marcus Anton. Scipio Monach. Gassinens.

Elogium S. Remigii.

Episcopus egregiæ scientiæ, & Rhetorices apprimè imbutus studiis; sed & sanctitates ita

præclarus, ut Sylvestri virtutibus æquaretur,
ita Gregor. Turon. de gest. Franciæ Li. 1. c. 3.

Elog. SS. Ignatii & Xaverii.

Europam tenuit Lojola, Xaverius Indos,

Et duo sub sociis regna duobus erant.

Cur extra terram nunc ergo locantur utramq; ?

Orbis uterque viro parvus utrique fuit.

vide mund. Symb. Li. 5. cap. 20. n. 319.

Ignatius, Xaverius.

Anagram.

Gavisi sunt vexari.

Elog. S. Aloysii.

Angele! Gonzaga es, si pietas exuis alas :

Si Gonzaga alas induis, Angelus es.

Elog. S. Hugonis.

Abbatis Cluniacensis.

Orationem Deo, lectionem sibi, consi-
lium proximo sedulus exhibebat, & simula-
tione & mendacio abhorrebat penitus, torpo-
rem & otium damnabat, pauperes opulentâ
manu pascebat, infirmos piâ sollicitudine re-
fovebat, afflictos consolabatur, pupillos &
viduas tuebatur. in vitiosos severus, erga pœ-
nitentes mitissimus erat. Disciplinæ castigatio-
ne iudex, doctrinâ magister, Charitate parens,
obsequio minister. Ita verò pluribus erat inten-
tus, ut minor ad singula vix haberetur. ita
Hugo illi coævus in ejus vitâ, *Elo-*

Elog. S. Elzearii Comitis.

Fuit vir ille sanctissimus, humilis valdè & pius, sobrius, pudicus, castus atque quietus, patiens & pacificus, in egenos munificentissimus, orationi & contemplationi ita affectus & deditus, ut conversatio ipsius in cælis potiùs quàm in terris esse jure optimo diceretur. Fuit denique concreditæ sibi familiæ vigilantissimus observator, præceptor & custos. ita Andreas à Soto.

Elog. S. Ivonis.

Ivo pater legum, custos, protector, & amplum Egregiùmque decus, cui se debere fatentur Jura, tuo toties sunt debellata favore :
Aptus eras justas miserorum sumere causas.

Elog. S. Epiphaniï Episcopi Ticinensis.

Ecce Homo, cujus totus oriens similem non habet, quem vidisse præmium est, cum quo habitare securitas &c. Ita teste B. Ennodio dixit Theodoricus Gothorum Rex.

Elog. S. Willibaldi Episcopi Eystettensis.

Neglector extitit suæ quietis, refuga propriæ voluntatis, appetitor laboris, patiens abjectionis, impatiens honoris, pauper in pecuniâ, dives in conscientiâ, humilis ad merita, superbus ad vitia, ita Gregorius cap. 30.

*Elog. S. Philastrii
Episcopi Brixienfis.*

Erat humanæ gloriæ nescius, acer divini honoris exactor, non quærens, quæ sua erant, sed quæ Jesu Christi; amicitias sæculi & mundana contemnens servitio Dei jugiter adhærebat, Erat idem sanctus irâ brevis, indulgentiâ facilis, superans patientiâ, humanitate devinciens, in corripiendo districtus, in relaxando absolutus, liber in agendo, omni ætati & conditioni & sexui mirâ benignitate communis, humillimis quibuscunque conjunctus, ita S. Gaudentius ejus successor.

Elog. Philogonii,

Qui ex causidico factus est Episcopus.

Factus es, Philogoni! ex causidico Præsul.

Patronus fuisti, ut disceres esse Patet.

Quos habuisti clientes, adoptâsti in filios, voluisti prius aliis prodesse, quàm præesse, faveras innocentie verbo, fovisti facto;

Pontificatu illustrior quàm clientelâ.

Non jam clamorosus in foro, sed suafor
in templo.

Fuit oratio melle dulcior, vita sole clarior.

Expulisti Arium non ex urbe, sed ex orbe;

Patriæ Pater tu potiùs dicendus,

an Gentium?

Ita Joan. Bapt. Masculus Encom. cælitum
20. Decemb.

Mis-

Miscellanea!

Elogium Catonis.

Catoni veterum sapienti S. Hieron. tom 6.
commentar. *Attribuit hoc encomium : Cujus
gloria neque profuit aliquis laudando , nec vitu-
perando quispiam nocuit.*

Elogium Solonis.

Toxatis ad Anacharsim hoc de Solone dabat
Elogium : *omnia jam viso Solone conspexisti ;
hoc sunt Athenæ , hoc est ipsa Græcia.*

Elog. Catonis Censorii.

Bonus est Senator , bonus Orator , bonus
Imperator. ita Cicero li. de senectute. & Plini-
us li. 7. cap. 27.

Elogium Demophili.

Demophilus inter pueros erat juvenis , in
consiliis verò senex , consecutus centenale
ævum. ita Pindarus ode 4. pyth.

Elog. Empedoclis.

Carmina quin etiam divini pectoris ejus
Vociferantur & exponunt præclara reperta,
Ut vix humanâ videatur stirpe creatus.
ita Lucretius.

Elog. Ciceronis.

Si ad desiderium nostrum respicis , parum
vixisti. Si ad res gestas , fati vixisti. Si ad
memoriam operum tuorum , semper victurus
es. Seneca in laud. Ciceronis. *Elog.*

Elog. Scoti Doct. subtilis.

Fuit Scotus sapientiæ Magister, Theologicæ subtilitatis Doctor, reconditorum arcanorum Perscrutator, summarum ubique difficultatum Enodator. paucis multa: non Philosophorum tantum Princeps extitit, sed & Theologorum Phœnix. ita D. Nicolaus Vernulæus S. Theologiæ Licentiatus, ac in celeberrimâ Academiâ Lovaniensi publicus eloquentiæ Professor. Scotus adest, fidei lampas, Christi que Sibilla, Interpresque Dei, castrum insuperabile, veri Scriba Jovis, mundi que oculus, conviva-tonantis &c. ita P. Bernardus de Soriâ.

Elog. Nicolai de Lyrâ.

Divinus planè vir, & in sacris scripturis doctissimus, nec minùs conversatione, quàm scientiâ venerandus. P. Engelgrave in tuo Pantheo Emblem. 49. in festo S. Stephani.

Elogium Cardin. Horii.

Hic per omnem vitam in corde & ore habuit hæc verba: *Mane nobiscum Domine, quoniam advesperascit.* Stanislaus Reschius dat ei hoc Encomium:

*Religionis Atlas, vox & manus altera Pauli,
Mors Lutheri, celi fanitor, orbis amor.*

Elog. Cardin. Gregorii Sc.

Præsules clero, populos Ecclesiæ, se omnibus sic sociat, Ut

Uc illis pariendo
sibi par
N
Sua enim
videtur. Iym.
Elog. Imp
Non
Malebat, mis pr
Petrus parvus erat,
Postacis oculis ide
ita Claudianus,
O nimium ille
Et conjurati veni
Elog
Lu
Romanus Al
orbe videm vi
patriam patriis
quâ vixit in
Longum est
ille, periculis
bec, quod ill
perium & in
lent, ut satis
que Antonino
cipem sic amat
vo Claudio suo

Ut aliis pariendo pacem vel temporalem,
sibi pariat vel æternam.

Non fallor :

Suos enim fines moriendo posuit pacem,
vide mund. symb. li. 4. cap. 20. n. 287.

Elog. Imperatoris Theodosii.

Non insultare jacenti

Malebat, mitis precibus, pietatis abundans,
Pænâ parcus erat, paci non intulit iram,
Post acies odiis idem qui terminus armis.
ita Claudianus, idem de eodem.

O nimium dilecte Deo, cui militat æther,
Et conjurati veniunt ad classica venti.

Elog. Julii Caesaris.

Lux Cæsarum & Pater.

Romanus Alexander, terræ Mars, victo
orbe urbem victricem orbis vicit, ingratham
patriam patriis armis punivit. Eam vicit invitus,
quâ vixit invitâ.

Elog. Claudii.

Longum est tam multa, quàm meruit vir
ille, perscribere. Unum tamen tacere non de-
beo, quod illum & Senatus & populus ante im-
perium & in imperio & post imperium sic di-
lexit, ut satis constet, neque Trajanum, ne-
que Antoninos, neque quenquam alium Prin-
cipem sic amatum. ita Trebellius Pollio in di-
vo Claudio suo.

Elog.

Elog. Trajani.

Nihil aliud fecit, nisi quod meruit. Plin. in
paneg. Trajani.

Elog. Fabricii.

Facilius est solem à suo cursu, quàm Fabri-
cium à suo proposito avertere, ita de eo Pyrrhus
Rex.

Elog. Nepotiani Clerici.

Clericatum, non honorem intelligens, sed
onus primam curam habuit, ut invidiam humili-
tate superaret, subvenire pauperibus, visitare
languentes, provocare hospitio, lenire blan-
ditis, gaudere cum gaudentibus, flere cum flen-
tibus. Cæcorum baculus, esurientium cibus,
spes miserorum, solamen lugentium fuit. ita in
singulis virtutibus eminebat, quasi ceteras non
haberet. Inter Presbyteros & coæquales primus
in opere, extremus in ordine. ita S. Hieron.
in ejus Epiraphi. ad Heliod.

Elog. Alexandri Cardinalis Ursini.

Gravitatem Principe & Cardinale dignam
præferbat, inter potentes magnificus, inter
egentes munificus, in consiliis cautus & provi-
dus, in factis acer & efficax, magnis Ecclesiæ
gubernaculis magnanimè perfunctus, ad majo-
ra natus, nisi Deus eum ad maxima transtulif-
set... Mundo maligno erutus diem vitæ præsen-
tis clausit extremum, ut primum inchoet æviter-
næ &c. ita Cornel. à Lap. in Epist. 1. Joan.
cap. 5. in fine, ubi adhuc plura de eo.

Epi-

Scena
Epi-
Elog. Sepulchri
Elog. Veteres
vires & victor
Eromalton fac
non. Mochic
memoriam de
que jam veterari
nelius in cap. 3
Erean Jacob
banur vel im
initialibus qual
in Passione Hip
Præma literar
Martyria an
Primum or
Epitaphium
canone nono
nonaginta cr
Hic ille ja
nec or

Epitaphia Sacra.

Erit sepulchrum ejus gloriosum. *I. Sai. II. v. o.*
 Veteres solebant in carminae defunctorum
 virtutes & victorias decantare. Unde Virgil.
Et tumulum facite, & tumulo superaddite car-
men. Mos hic erigendi titulos & Epitaphia in
 memoriam defunctorum est pervetustus, fuit
 que jam in veteri testamento; ut ostendit Cor-
 nelius in cap. 35. Genes. v. 20. in illa verba:
Erexit Jacob titulum. Hæc Epitaphia scribe-
 bantur vel integris vocabulis, vel solis litteris
 initialibus quasi acrosticè. Unde Prudentius
 in Passione Hippolyti:

*Plurima litterulis signata sepulchra loquuntur
 Martyris aut nomen, aut epigramma aliquod.*

Primum orbis & commune Patriarcharum
 Epitaphium (ait Cornel. in Prophet. minores
 canone nono) extat Gen. 5. v. 3. *Vixit Adam
 nongentis triginta annis, & mortuus est &c.*

Epitaphium Adami.

Stylo lapideo.

Hic ille jaceo, per quem omnes jacent,
 nec orbis, nec posthumus tui,
 sed Patris expers.

Ma-

Matrem habui, quæ me habet.
Cum omnia scirem, ut plura scirem
desipere cæpi.

Virorum sapientissimus
dementor à fœminâ quàm malesuadâ!
beatæ sylvæ dum fructus carpo, sylvam amitto
ex Rege Agricola.

Quia numen non colui, terram colui.
Uxor me immortalem peremit, uxorem ego,
uterque omnes.

Tum verè conjuges, cùm uno jugo vincti.
Ita Emmanuel Thesaurus, Patritius Taurinensis.

Aliud.

Pulchrè te author effinxit è pulvere,
at turpiter culpa diffinxit in cinerem.

Ex Argillâ concretus & luto
penè dum effingeris, diffringeris.
Diem tibi natalem fecisti emortualem,
ultimus animantium evocatus ad vitam,
primus ad mortem.

Ita P. Joannes Baptista Masculus.

Epitaphium Abelis.

Tu quidem factus ovium pastor
ranquam præcidanea cecidisti victima.

Dum

Dum gregem à lupinis tutaris insidiis,
in fratrem incidisti lupum.

Quod tua divinitus arsisset hostia,
exardescens ille hostili irâ
te mactavit hostiam.

Ita P. Joann. Bapt. Masculus.

Epitaphium Mathusalem.

Et pene post mille est annos vir mortuus ille.

Epitaphium Samsonis.

Rediit tandem ad Samsonem virtus,
cum Samson ad Numen.

In Veneris templo Cyclope ludere iussus,
nec larvâ egens

labefactis columnis templum impellit,
& spectaculum petimit spectatores.

Sic sua inter trophæa moritur Samson,
odis felicior, quàm amoribus.

Ita D. Emmanuel Thesaurus.

Epitaphium Davidis.

David fuit vir optimus & omnibus virtuti-
bus præditus, quas Regem tot gentium inco-
lunitati prospicientem habere oportebat...
in consiliis erat prudentissimus & egregiè cal-
lens, quid in præsens, quidve in futurum con-
duceret. Ad hæc sobrius, mitis, benignus
erga

erga calamitosos, justus, humanus; quæ
quidem præcipuæ sunt Regum virtutes &c.
Hoc elogium quasi Epitaphium Davidi po-
suit. Josephus in fine Li. 7.

Epitaphium Jonathæ.

Doleo super te, Frater mi Jonathæ
decore nimis & amabilis super amo-
rem mulierum!

Sagitta Jonathæ nunquam rediit retrorsum:
quomodo cecidit fortis in bello!
Aquilis velocior, Leone fortior:
in excelsis, cheu! occisus est.

Epitaphium S. Joachimi.

Siste Viator.

Sepulchralis angustusque lapis claudit
augustæ magnitudinis virum,
Magnæ Dei Matris Parentem,
Maximique Regum Regis Jesu Christi Avum,
stirpe Davidicæ, virtute sanctissimum,
gloriâ nulli Divorum secundum;
Diu quidem sterilem,
sed ab unicâ tantum prole repente
| fecundum felicemque.
Obiit meritorum plenior quam dierum,
senex quam vis octogenarius.

A Filiâ & Nepote nobilior multò,
 quàm ab Avorum serie præclarissimâ.
 Atque ab unius administratione familiæ
 plus dignitatis consecutus,
 quàm ab urbium orbisque dominatu
 Reges & Cæsares.

Non lacrymis huic parentandum,
 sed laudibus;
 digno planè, cui serviat vita mortalium.

Quoniam filiam habuit, vitæ
 sequestram immortalis;
 ima fummis, terras cælo, hominés
 Deo conciliaturam.

Quicumque MARIÆ filius audis & cliens,
 quo loco JOACHIMUM habebis,
 qui eam genuit?

Epitaphium S. Anne.

ANNAM JOACHIMO proximam
 olim sanctitate & conjugio, nunc tumulo
 suspice, quisquis ades, si pius es.

Laudibus & cultu ne disjungas,
 quos vitæ similitudo,
 quos dignitas, quos meritorum ratio
 conjunxit.

Bethlehemitis illa fuit,
 ut natalium JESU CHRISTI gloriam
 fortiretur.

Viro

Viro sanctissimo nupta, sed sterilis
delevit sterilitatis notam partu unico,
meliùs certè, quàm aliæ pluribus.

DEI MATREM enixa tantam illicò
prolem obtulit cælo,
suæ coronam senectutis:

imò & orbi terrarum, sanctioris diei
auroram,

& aureæ parentem ætatis,

Laus summa longævæ Matris, nullo
ævo tacenda,

Matrem communis omnium Parentis
peperisse:

Erudisse Apostolorum Magistram,
imperâsse virgini, | cui in homines, in An-
gelos, in Dei Filium destinabatur imperium,
immortalibus Heroinæ meritis,

Mortalium Religio cultum, fidelitas famula-
tum, pietas obsequium debet.

Epitaph. S. Francisci Assisiat.

Monumento S. Patris Francisci summus
Pontifex jussit inscribi uncialibus litteris
hoc Epitaphium:

*Francisci Romani, celsâ humilitate conspi-
cui, Christiani orbis fulcimenti, Ecclesie repa-
ratoris*

ratoris corpori nec viventi nec mortuo, Christi crucifixi plagarum, clavorumque insignibus admirando Papa nove fatura collacrymans, letificans & exultans, jussu, manu, munificentia posuit Anno Domini 1518. XVI. Kalendas Augusti. Ante obitum mortuus, post obitum vivus. Quia scilicet in vita mortificationem Jesu in corpore suo circumtulit, post mortem verò integro corpore stans & vividis oculis respectans in cœlum, cum factis stigmatibus sibi à Christo impressis, sanguine quasi recenti manantibus perseverat. Talem enim eum vidit Nicolaus V. Pontifex, Anno 1449. ita Cornelius à Lapide in cap. 44. Eccli. v. 14. citans Waddingum in Annal. Minor. Anno Christi 1230.

Epitaphium S. Agathæ.

S. Agathæ Angeli hoc Epitaphium posuerunt: *Mentem sanctam, spontaneam, Deo honorem & patriæ liberationem.* Vixerat enim in corpore quasi carens corpore, quasi Angelus in corpore assumpto. Ita Cornelius in Epistol. Jacobi cap. 1. in fine.

Epitaphia Religiosa.

1. Teste Platinâ Hadrianus VI. summus Pontifex habuit sequens Epitaphium:
*Hadrianus VI. hic situs est,
 qui nihil sibi infelicius,
 quàm, quod imperavit, duxit.*

2.

Epitaphium vetus Scoti.

Concepta est Virgo primi sine labe Parentis;
 Hoc Scotus tenuit, jussit Sorbona deinceps,
 Inde genus meriti tantum sibi Papa refundens,
Doctor subtilis, mandat, dicatur abinde.

3. Albertus Archi-Episcopus Moguntinus, ac S. R. E. Cardinalis sepulchro suo inscribi voluit:
Pernoctavi hic in mundo, omnes sequimini.

4. In Ecclesiâ Academiae Complutensis, quam instituit Francisc. Ximenes S. R. E. Cardinalis ex Ordine Minorum, & Archi-Episc. Toletanus, Sarcophago ejusdem ante summam aram inscriptum est hoc Epitaphium:
*Condideram Musis Franciscus grande Lycaum:
 Condor in exiguo nunc ego Sarcophago.
 Prætextam junxi sacco, galeamque galero;
 Frater, Dux, Præsul, Cardineusque Pater.
 Quin virtute meâ junctum est diadema cucullo,
 Cùm mihi regnanti paruit Hesperia.*

5. Car-

1. Cardinalis A
 Nunc Angelorum

Vr

M

Glori

Fama per ora volu

6. Joanni Ca

qui cum S. Joann

navi & prestiga

mortem sequent

Salve aurea cel

extinct

Hen! corrup

Nunc

Deo

7. Epita
 glic fuit ho8. Juliu
 vens inicu

fimus, n

verbo ut ab

9. Rave

inscriptum l

Securus mor

Adri: ca n

5. Cardinalis Alciatus Romæ in templo S. Mariæ Angelorum habet sequens Epitaphium:

*Virtute vixit,
Memoriâ vivit,
Gloriâ vivet.*

Fama per ora volat, spiritus astra tenet.

6. Joanni Corvino, Comiti Bistricensi, qui cum S. Joanne Capistrano Turcas oppugnavit & profligavit, idem S. Capistranus post mortem sequentem accinuit nœniam:

*Salve aureola celi! cecidit corona regni.
extincta est lucerna orbis.*

*Heu! corruptum est speculum, quod inspicere
sperabamus!*

*Nunc tu devicto inimico regnas cum
Deo & triumphas cum Angelis,
O bone Joannes!*

7. Epitaphium Thomæ Mori Cancell. Anglic. fuit hoc:

Hic nihil est mori,

8. Justus Lipsius sepulchro suo adhuc vivens inculpi jussit hæc verba: *Humana cuncta fumus, umbra, vanitas & scene imago, & verbo ut absolvam, nihil.*

9. Ravennæ sepulchro, cui Phœnix infidet, inscriptum legitur:

*Securus moritur, qui scit se morte renasci,
Mors ea non dicitur, sed nova vita potest.*

10. State & audite, dum vos alloquor
Commilitones mei!

Habent & mortui vocem suam,
habent & sensum,

Vocem hanc si viventes audiant,
si sensum habeant, fortunati.

Ego sum *FRANCISCUS de SOTO*
Major, manuel benavides & guevara;
imò fui.

Alia hæc nomina & simul omnia cum vita
mihi momento erepta sunt.

Ego nunc sum
Anima nuda & sola.

Quod inter vos visus sum, jam pulvis
& cinis & nihil est.

Vivebam vobiscum securus in tempore,
& raptus sum momento unico attonitus
in æternitatem.

O æternitas!

quàm te nemo capit, nisi qui à te captus est.

O æternitas!

quàm tibi vox brevis, & quàm longus est sensus!

ô æternitas!

quàm paucis descripta litteris! sæcula
quàm immensa describis!

Æternitas vitæ aut mortis

Cum Deo beata, horribilis sine Deo.

Hunc

Hunc ego solum Judicem habui,
& quod perculit inexpectatum:
penè adhuc vivus

ad tribunal ejus steti & audivi
SENTENTIAM ÆTERNITATIS.

Hanc ego non pronuntio,
quia hoc Judicis est, non judicati.
Vos audituri in extremo die & vestram & meam
utinam utriusque fortunatam!

Vixi inter vos annis pauculis:
quia non solum illi XVIII. vitæ mex,
sed sæculorum omnium sunt breves.

Vixi in obsequio pii Principis
LEOPOLDI GUILIELMI:
Felices, qui vivunt ad exemplum vitæ
ejus & virtutis.

Illius in exercitu imperatoria signa circumtuli;
sed aliud jam in cælo signum vidi.

AD DUNCKERKAM
hostili telo trajectus occubui,
& mox illa sine me expugnata est:
sed cælum mihi sine me, & nisi à me
non potuit expugnari.

Pro illâ Leopoldus
Princeps & Dux meus,
PRO HOC MARIA
MEA MATER & PATRONA CERTAVIT.

O MATER!

Quantum tibi debeo & Natali tuo!
Tu illo die concessisti mihi in sanctissimo
Sacramento Filium tuum,
ut haberem benignum Judicem
post biduo moriturus.

Hanc amate Matrem, & hunc ado-
rate Filium,
qui viam vobis facilem
optatis in cælum.

Ad hoc ego veni, cùm natus & renatus sum,

Venite & vos commilitones mei!

Videte cælum, & vincite, dum tempus est.

Errare à cælo prònum est;
non videre cælum proclive est:
semel excidisse cælo
æternum est.

11. Inveni portum, spes & fortuna valete,

Nil mihi vobiscum, ludite nunc alios.

Ita se legisse in Italiâ testatur Cornelius Apocal.
10. v. 6.

12. In antiquo Epitaphio Ludovici quarti
Regis Francorum, sepulti in æde S. Remigii
urbis Rhemensis sequentia leguntur:

Si, quantis Regum sit subdita vita periclis,
Nossent, qui cupiunt regna vel imperia,
Sceptra pili facerent,

Epi-

Epitaphia promiscua.

1. *Alexandri Magni.*

Refert Plutarchus, in ejus sepulchro depictas
fuisse Africam cum reliquis mundi partibus,
quas subjugârat, addito hoc laudis pleno Epi-
taphio: *Alexandri Victoria.*

De eodem legi etiam sequens Epitaphium:
En ego, qui totum mundum certamine vici,
Dictus Alexander, vincor & ipse brevi.
Omne tenens regnum cunctis dominabar in
orbe,

Nunc ego non teneor, nec mihi regna valent.
Reges sternebam, me Mors durissima sternit,
Omnia mactabam, mactor at ipse miser.

2. *Cyri Regis Persarum.*

Qui tumulo suo sequentia inscribi voluit:

Ego sum Cyrus,

qui Persis imperium constitui,

Pusillum hoc terræ, quo meum tegitur cor-
pus, ne mihi inideas, ô vir, quicunque ad-
venis; neque ego te adventurum ignoravi.

3. *Scipionis Africam.*

Devicto Hannibale, captâ Carthagine & aucto
Imperio, hos cineres marmore tectus habet.

Cûi non Europa, & non obstitit Africa quondam
(Respice res hominum! quàm brevis urna
premit?)

Maxima cunctarum victoria victa voluptas,

4. Rex quidam Cypri monumento inculpi-
jussit hæc verba : *Hic jacet Persarum debellator.*

5. Hadrianus Imperator moriens dixit illud
Menandri vulgatum : *Turba Medicorum Ca-
sarem perdidit.* ita Dio. Addunt alii, ipsum
illud suo sepulchro quasi Epitaphium inculpi
jussisse Ita Cornel. in cap. 38. Eccli. v. 2.

6. *Epitaph. Phaëtonis.*

Hic situsest Phaëton, currûs auriga paterni,
Quem si non tenuit, magnis tamen excidit ausis.
Ovid. Li. 1. Metamorph.

7. *Salonis.*

Qui fuit unus ex septem Sapientibus Græ-
ciæ, clarens Athenis, patriâ Salaminus. De
hoc refert Cicero Li. 1. Tuscul. quæst. quòd
sepulchro ejus sequens Epigramma inscriptum
fuerit :

*Mors mea non careat fletu, linquamus amicis
Merorem, ut celebrent funera cum lacrymis.*

8. *Themistoclis.*

Themistoclis Epitaphium fuit pictura gesto-
rum cum epigraphæ :

Memoranda facta Themistoclis.

9. *Virgilii Poëta.*

Mantua me genuit, Calabri rapuère, tenet
nunc

Parthenope: cecini pascua, rura, duces.

10. C.
Telle Serario
tius e' Domo Lo
tum Jerolol
hoc Epitaphium
Rex Zallanum
Spe Parre, Vg
11. Phil
Mergunt occid
Anque rapit
Obvta cum ter
Squallentem
Dum trili occ
Hec nos q
12. Extr
nabula cum sp
recta Floren
luis 1276. 2
ves hori no
vivos promi
quam per
presentiis
bus in pel
percepissent
vero nomen
rum omniu
Deum merna
autem sub ho
Eccl. 35. v.

10. Godefridi Bullonii.

Teste Seratio in *Judices* Godefridus Bullo-
nius è Domo Lotharingicâ, qui primus Reg-
num Jerosolymitanum recuperavit, habuit
hoc Epitaphium:

*Rex Balduinus, Judas alter Machabeus,
Spes Patria, Vigor Ecclesia, Virtus utriusque.*

11. Philippi IV. Hispan. Regis.

Mergitur occiduus vix gurgite Phæbus Ibero,
Atque rapit secum, quam tulit ante diem.
Obruta cum tenebris nigrescunt omnia circum,
Squallentemq; orbem mæror & umbra regit.
Dum tristi occasu nostro fugis orbe, Philippe!

Heu nos! quàm cæcæ mortis imago tenet!

12. Extat Losduni juxta Hagam Comitis
tabula cum hâc rei gestæ epigraphe: Marga-
retha Florentii Comitis Hollandiæ filia An. sa-
lutis 1276. atat. suæ An. 42. ipso die Parasce-
ves horâ nonâ ante meridiem peperit infantes
vivos promiscui sexûs numero 364. qui post-
quam per Ven. Episc. Guidonem suffragan.
præsentibus nonnullis proceribus & Magnati-
bus in pelvi quâdam Baptismi Sacramentum
percepissent, & masculis Joannes, fœmellis
verò nomen Elisabeth imposuit fuisse, ipso-
rum omnium, simul cum Matris, animæ ad
Deum æternaliter victuræ redierunt, corpora
autem sub hoc saxo requiescunt. Vide Cornel.
Eccl. 35. v. 16.

13. *PRINCIPIS EUGENII
DUCIS SABAUDIÆ &c.*

Hic jacet: *EUGENIUS SUESSIONENSIS*

Primus suæ profapiae & ultimus.

Hic jacet Columna Austriae,
Quâ stante fortuna sua stetit,
cadente penè marore occidit.

Quæ

nonnisi cum inimicis pace adornatâ
fatis succubuit,

ne Divinâ manu percussa
suos secum obrueret.

O Mors implacabilis!
ab illo tributum exigis,
qui tot Turcarum, Gallorumque millia
falci subiecit?

Dormientem septuagenarium opprimis,
quia vigilantem vincere desperabas.

Ast in tuâ despectum
suorum in pectore,
omnium in memoria

Vivit, aeternumque triumphat
PRINCEPS EUGENIUS.

Scipio Austriacus, Martis culmen, bellî
fulmen, Dux fortissimus.

Eugenius toties Victor, neque victus ab ullo.

Victor victorum, Dux fuit ille Ducum.
Austria militias, Alemania, Roma coronat,
Virtutesque pias pax, polus, alma Trias.

14. Epitaphium Bonna in Ecclesia nostra
eri incisum.

ÆTERNA SIT IN MEMORIA.

R. Illmus & Excellmus D. IGNATIUS
SERVATIUS L. B. De ROLL ex BERNAU,
Ordinis Teutonici Eques, Commend. Menov.

Supremus Stabuli Præfectus,
Locum tenens Monaster. Exercitûs Generalis,
è vivis ereptus M. D. CC. XXXIII.

Die XI II. Cal. Octobr.

Religiosus, Aulicus, Miles.

Vir

à morte immortalis,

quem

In consiliis dandis integritas,

In celandis taciturnitas,

In exequendis dexteritas

Fratribus maximis

Carolo VII. Augustissimo Imperatori,

& Clementi Augusto

Intimum fecerunt Consiliatum,

M. Magistro carissimum,

æstimatum Nobilitati,

Venerandum omnibus,

Parentem pauperibus,

Dignum cui hoc Gratiæ, amoris

Perennaturum monumentum

P. C. Clemens Augustus Archi-Epif. Colon.

Supremus Ord. Teuton. Magister.

25 *Aliud ad Eundem.*

Lege & Luge Viator!

Hoc sub ære quiescit ære perennior
IGNATIUS SERVATIUS L.B. de ROLL &c.
 heu durus fati tenor!

Jam jacet & tacet, qui dum in vivis
 Principi ad Latus staret,
 cum Conso fari & non fari optimè nōrat.

Binis Fratribus gloriosè regnantibus,
 Carolo VII. Romano Imperatori
 &

Clementi Augusto Elect, Colonien.

Intimis erat à consiliis,
 Priori quidem valdè acceptus, Alteri
 autem apprimè charus.

Adiit silentem requie perpetuâ domum.
 Qui fuit Generalis Locum tenens Equitatis,
 nunc est Locum tenens hoc in Sarcophago.
 Vitæ ejus rota in medio cursu rotari desuit,

Anno ætatis quinquagesimo primo,
 die decimâ septimâ Septembris,
 quâ Christus crucifixus sacra impressit Stigmata
 Seraphico Patri Francisco,
 cujus sacro Ordini affiliatus erat.
 CorpVs est Def Vn Ct VM,

ast

stante rotâ VIVIt VIRTVs post fata sVperstes

R. I. P.

16. *Epitaphium cuiusdam Principis.*

Hic in imo jacet, imò sedet
 è pulpito & Cathedrâ humili
 de sublimibus Principes etudiens,
 Collega honoris, Princeps Magnanimus,
 ipsium audite!

Ecce! Mors

in calle meo tenebras posuit,
 spoliavit me gloriâ meâ,
 abstulit Coronam de capite meo,
 & quasi avulsæ arbori spem meam.

Heu!

orbe!

Quàm citò cunctarum rerum datur orbis in

In vita ad mortem quàm citò vita fugis!

17. Aspice me miserum corpus, cui cuncta fave-
 bant,

Nunc brevis in stricto me tenet urna loco.

18. Heu!

Cecidit Corona capitis nostri. *Thren. 5. v. 16.*

Magnum illud Imperii Decus,
 Pater & Protector Patriæ nostræ
 fati succubuit,

ad omnium nostrûm mœrorem,
 Princeps longiori vitâ dignissimus
 è vivis ereptus est.

Attollite portas Principes vestras
 & elevamini portæ æternales,
 ut introeat Princeps noster

Immarcescibilem percepturus gloriæ coronam.

19. *Aliud ad Principem.*

Hic jacet Princeps opulentus
 Aurei Velleris Eques,
 trium terræ cubitorum hæres,
 auri nihil secum tulit
 vili Sarcophago contentus.

ô dira fors!

Hic jacet Princeps sapiens
 politoribus litteris eruditus,
 Minervæ & Astrææ donis floridus;
 Flores sed istos mors mœssuit.

ô dura mors!

Hic jacet Princeps nobilis,
 ætatis heri vicens robore,
 Coniuge felix & prole,
 ab utrisque Mors eum diemittit,
 Sic variatur homo per multa volubilis errans,
 Est sua Nobilitas hæc sua mobilitas.

20. *Epitaph. Magni Belliducis.*

Hic jacet Dux Exercitus
 bellicâ fortitudine clarus,
 à vermibus in Hypogeo obsessus
 Victas manus tradit invictus.

plangite.

dicet,

Quantula sint hominum corpuscula, Mors tibi
 Urna pedum septem est hic metienda tibi,
 Victor ad Herculeas penetres lieët usque co-
 lumnas,

Terræ cum aliis pars manet æqua tibi.

21. *Epitaph. generosi Militis.*

Semper honos nomenque tuum, laudesque vi-
rescunt,

Ære, labris, labaris, marmore, corde, thelis.

22. *Aliud ad eundem.*

Certatum satis est, requies post prælia prodest,

Castra valete, fori, vado cubare, mori.

Spiritus est cæli, caro terræ, cætera veli,

Lexque revelabit, cûi ego fortè dabit.

23. *Aliud pro eodem.*

Bella gerant alii, veterane stragege quiesce,

Rebus in humanis omnia tempus habent.

24. *Epitaph. Aulici Cæsarei.*

Hic jacet, erectam tenuit qui Cæsaris aulam,

Fulcit & Austriacam firma columna domum.

Da veniam ..., nunquam tua fama peribit,

In pennis aquilæ quin super astra volet.

Et dicent seri post tempora nostra nepotes,

Hic Pater Austriaci Stemmatis alter erat.

25. *Alicujus Abbatis.*

Si titulos annosque tuos numerare paramus,

Facta premunt annos, omnia Parca premit.

Parca premat titulos, suffocet & Atropos

annos,

Constabit nostro pectore Patris amor.

Epi-

Epitaphia Impiorum.

I. Epitaph. Caini.

Inani pavore territus, ac se ipsum terrens,
quia timenda non timuit, timet non timenda.
Urbem primus condidit, nec immeritò,
ut qui campis securitatem depulerat,
carcerem sibi moliretur.

Hunc tamen urbe suâ exulantem
Lamechus nepos pro ferâ ferit
facili errore, feratim similem,
æquo igitur & iniquo jure
malus à malo supplicium capit,
quod dedit.

Et parricidio fratricidium expiatur,
bis lugendum parentibus facinus,
cùm committitur & cùm punitur.

Ita D. Emmanuel Thesaurus.

2. Regis Pharaonis.

Ubi nunc, Pharaon! tua sceptrâ, tui currus,
tua castra? ubi tuus fastus, Draco magne?
qui habitas in medio fluminum tuorum & de-
vorabas alias gentes? ubi tua vox: Non cog-
nosco Dominum, meus est fluvius & ego feci
memetipsum? quomodo cecidisti de cælo,
Lucifer? spoliasti Hebræos, nunc ipsi spoliant
te. Mersisti infantes eorum, nunc ipse mer-
geris

geris in mari rubro, mergeris in sanguine tuo. Devorâsti eos, nunc pisces vorant te, factus es esca corvis & populis Æthiopum. vide Cornel. Exodi 14. v. 25.

3. *Sardanapali.*

Sardanapalus moriens, ut refert Calepinus, condidit hoc Epitaphium:

Ede, bibe, lude, post mortem nulla voluptas. & Cum te mortalem nôris, presentibus exple Delicias animum, post mortem nulla voluptas.

Aliud quoque Epitaphium ejusdem refert Cicero §. Tuscull. Quæst. sic sonans:

Hec habeo, qua edi, quaque exsaturata libido Hansit, at illa jacent multa & præclara relicta.

Aristobolus refert, in Sardanapali sepulchro sculptam imaginem, manûs dextræ conjunctis digitis velut ad sonum elidendum, in eoque Litteris Assyriis hoc fuisse scriptum: *Sardanapalus Ariacyndaraxis filius, Anchiaten & Tarsum uno die condidit. Ede, bibe, lude. reliqua ne digitorum quidem strepitu digna sunt.* vide Le Blanc in Psal. 89. v. 5. N. 22.

4. *Absalonis.*

Cùm in arbore sublimi penderet Absalon, pulchrum ei Epitaphium David cecinit: *Vidi impium superexaltatum & elatum tanquam cedros*

cedros Libani, & transivi, & ecce non erat.
Ita S. Chrysoft. Hom. in Psal.

5. *Regina Jezabelis.*

Hæcine est ista Jezabel? 4. Reg. 4.

Quæ fuit pulchritudinis miraculum,
Jam est fluxæ venustatis spectaculum,
& humanæ fragilitatis speculum.

non remansit in eâ ulla imago prioris:

Erunt carnes Jezabel sicut stercus.

Nomen ejus hebraicè idem est ac stercus,
nunc carnes ejus stercus sunt.

Quæ Naboth innocentem lapidari fecerat,
è fenestris præcipitata deorsum
mortua jacet super lapides.

Quæ bona & sanguinem justorum sitiverat,
in agro à canibus devoratur.

Inspice hoc speculum. ô viator! & respisce.

6. *Epitaph. Tiberii Caesaris.*

Hic Livie filius, Augusti privignus,
matris mores tenuit, non vitrici.

Acuto in pessimis ingenio, obtuso in optimis,
Dextram fortunam, sinistram virtutem habuit.

Triumphator aliorum sapè, nunquam sui,
repugnans vitrico, matre propugnante
ad imperium ab exilio venit,
in exilium missurus imperium.

Tam

Tam sceptri amans, cum non haberet,
quam amens cum habuit.

Ita Cornel. in Cronotaxi Act. Apost. An. 39.

7. *Cujusdam mulieris lasciva.*

Hic jacet in tumba rosa mundi, non rosa
munda,

Non redolent, sed olent, quæ redolere solent.

Aliud.

Occidit, heu! postquam multos occidit aman-
te,

Et cinis est hodie, qui fuit ignis heri.

8. *Arrii Heresiarcha.*

Ruit, Arrius' alvo,

Infelix, plus mente cadens, lethumq; peremptus:

Cum Juda commune tulit, qui gutture pendens

Visceribus curvatus obit: nec pana sequestrat,

Quos par culpa ligat: qui Majestatis honori

Vulnus ab ore parant: hic prodidit, ille diremit

Sacrilegâ de voce.

9. *Timonis Atheniensis.*

Hic sum post vitam miseramque inopemque
sepultus:

Nomen non queras: Dii, Lector! te malè
perdant. — *Vide Cornelium in Cap. 4.*

Daniel. V. 13.

10. Martini Lutheri.

Martinus Lutherus adhuc vivens sibimetipsi
sequens fecit Epitaphium :

Pestis eram vivens, moriens ero mors tua Papa.
verum Catholicus Poëta illud ita correxit :

Pestis eras vivus, moriens lux reddita Papa :

Nunc Luthere ! jaces, Papa stat atque sedet.

11. *Bucchanani infamis Helluonis*

Hic jacet Veneris procius, anagrammate porcius,

Tenebrio noctu diuque ebrio similis,

cui invita virtus in vitâ,

sola voluptas pia,

& in amoribus moribus fuit.

Huic caelum libidinum obscenum canum,

& pollutum lutum.

Sed quæ misero serà sors obvenit, venit ?

quæ mors *insecuta, secuta* hunc porcum ?

orcum,

Inquietis, quietis enim illius locum

fozum

insignem ignem

non in pace, sed in pice esse creditis, *Ditis.*

Hæc sors, mors ei debita est, ita est.

Epi-

Epitaphia curiosa & lepida.

1. Teste Marco Verrone Plautus, Poëta comicus, sibimetipfi fecit sequens Epitaphium.

Postquam morte est captus Plantus.

Comœdia luget, Scena est deserta:

Deinde risus ludusque,

joci & numeri innumeri

'simul omnes collacrymârunt.

2. Ptolemæus nobilis Astrologus sibi fecit hoc:
Mortalem quamvis nôrim me fortè creatum;

Dum tamen astrorum scrutor in orbe vias;

Sum pedibustellure procul, juxtaque tonantem
Assideo Divus, pascor & ambrosiâ.

3. *Cujusdam Regis Francia.*

Risi, ploro. Fui, non sum, Studui, requiesco.

Lusi, non ludo. Cecini, nunc mutio. Pavi

Corpus, alo vermes. Vigilavi, dormio. Dixi

Salve, dico vale. Rapui, rapior. Superavi,

Vincor. Certavi, pace utor. Jure ego vixi,

Jure igitur morior. Non obsto, obstare nequire.

Terra fui quondâ, rursùm nunc terra, nihil sum.

Terra caduca vale, vermes salvete, recumbo.

Ita Delrio Adag. 8.

4. *Hic situs est similis,*

Qui multos annos egit, scepra autem vixit.

Ita sepulchro suo incidi jussit Præfectus Adriani

Imperatoris, nomine *Similis*, qui Præfecturæ

renuntians, septem annis sibi vixit.

5 *Homonæa. Roma marmori incisum.*

Tu, qui securâ procedis mente, parumper
 Siste gradum, quæso, verbaque pauca lege.
 Illa ego, quæ claris fueram prælata puellis,
 Hoc Homonæa brevi condita sum tumulo.
 Cui formâ Paphiæ Charites tribuère decoram,
 Quam Pallas cunctis artibus erudiit.
 Nondum bis denos ætas mea viderat annos,
 Injecère manus invida fata mihi. ipsâ
 Nec pro me queror hoc, morte est mihi tristior
 Mæror Arimeti conjugis ille mei.

Arimetus.

Sit tibi terra levis, mulier dignissima vitâ,
 Quæque tuis olim perfruerère bonis.
 Si pensare animas sinerent crudelia fata,
 Et posset redimi morte aliena salus,
 Quantulacunque meæ debentur tempora vitæ,
 Pensarem pro te, chara Homonæa! libens.
 At nunc, quod possum, fugiam, lucemq; Deosq;
 Ut te maturâ per styga morte sequar.

Homonæa.

Parce tuam, conjux! fletu quassare juventam,
 Fataque mœrendo sollicitare mea.
 Nil possunt lacrymæ, nec possunt fata moveri,
 Viximus; hic omnes exitus unus habet.
 Parce, ita non unquam similè experiare dolorè,
 Et faveant votis numina cuncta tuis.
 Quod mihi præripuit mors immatura juventæ,
 Id tibi victuro proroget ulteriùs. 7*

7. *Elpis uxoris Boëtii.*

Elpis dicta fui, sicula regionis alumna,
 Quam procul à patriâ conjugis egit amor.
 Quo sine mœsta dies, nox anxia, flebilis hora,
 Cumque viro solùm spiritus unus erat.
 Lux mea non clausa est tali remanente marito,
 Majorisque animæ parte superstes ero.
 Porticibusq; sacris jam nunc peregrina quiesco,
 Judicis æterni testificata thronum.
 Neve manus bustum violet, ne fortè jugalis
 Hæc iterum cupiat jungere membra cinis.

8. *Sicula cujusdam Vidua.*

Quæ sub cupresso domui suæ vicinâ sepeliri
 voluit cum hoc Epitaphio:
 Digna jacet lessò, tristi tumulata eupresso:
 Turturis ad mores ingemit ante fores.

9. *Cujusdam Nulli.*

Hic recubat Nullus, nullo de sanguine natus,
 Nullus apud vivos, Nullus apud Superos.
 NB. Ipse vocabatur cognomine *Nullus*.

10. *Per est est,**Dominus noster mortuus est.*

Ita famuli inscripserunt sepulchro Domini sui,
 qui in Italia obiit præmaturè ex crapula, quia
 nimiùm biberat de vinis generosioribus, ut
 refert Cornelius à Lapide in Ecclesiasten cap.

10. V. 15.

II. *Claudie Matrone Romana.*

Castâ vixit, lanam fecit, Domum servavit.

12. *Ludovici Imperatoris*

Filii Caroli Magni, mortui An. 840.

Imperii fulmen, Francorum nobile culmen,
Excitus à seculo, conditur hoc tumulo.

13. *Antonii Berenotti Granzellani*

Cardinalis & Archi-Episcopi Malinensis.

Dialogus metricus
Hospitis & *Aulici.*

Hospes. tus?

Quis cubat hîc modicâ magnus tellure sepul-

Aulicus.

Grandia cûi celsos vela dabant titulos.

Hospes.

Cur pelagus vitæ sulcans, *Durate* secundis
inquit? *Aulicus.*

ne quondam nomina parva cadant.
Clara illa imperio Caroli, regnoque Philippi,
Quorum consiliis præfuit arte potens.

Hospes.

Ergo manu clavum strinxit, navimq; gubernans
Duravit fatis? *Aulicus.*

Insuperabilibus.

Hospes.

Atne diu? *Aulicus.*

Decies septenos vixit in annos.

Hosp. Quo capitur portu?

Aulicus. Cunctis quò meta laborum est.

14. *Marchionis de Pescaraâ.*

Qui fuit Caroli V. Imperat. supremus Bellidux.

Dialogus metricus inter Viatorem & Hospitem.

Viator. Quis jacet hoc gelido sub marmore?

Hospes. Maximus ille Piscator, belli gloria,
pacis honos.

V. Nunquid & hic pisces cepit?

H. Non.

V. Ergò quid?

H. Urbes, magnanimos reges, oppida, Regna,
Duces.

V. Dic quibus hos cepit Piscator retibus?

H. Alto consilio, intrepido corde, potestate, manu

V. Quæ tantum raptière Ducem?

H. Duo numina, Mars, Mors.

V. Ut raperent quidnam compulit?

H. Invidia. Sed nocuère sibi, nam vincit
fama superstes, quæ Martem & Mortem,
vincit & invidiam. Margret.

15. Hic jacet Elisabeth, jacet hic soror altera
Hic jacet Andreas, qui generavit eas.

Hoc Epitaphium dicitur extare Angelo-*stadii*
in Bavariâ.

16. Nudipes Antistes non curat Clerus ubi stes,
Si non in cælis, stes ubicunque velis.

Hoc dicitur quondam inscriptum fuisse Mo-
guntia.

17. Omnia sic ibant, sic ibimus, ibitis, ibunt.
Ita legitur Antwerpia. Hic

18. Hic jacet Arnoldus Decanus marmore
Qui dum vivebat, stramine tectus erat,

19. Hic jacet Doctor David,
Qui ter in vitâ argumentavit,
Semel in celarent,

Ita ut omnes admirarent;
Bis in Frisefomorum,
Requiescat in sæcula sæculorum.

20. Hic jacet Jodocus;
Qui fuit Romæ Cocus,
Doctor in partibus,
Magister in artibus;
Ex gratiâ speciali,
Requiescit in hospitali.

21. Hic jacet corpus Joannis,
Qui nupsit tribus Annis,
Et habuit viginti sex proles.

22. O Pater omnipotens vituli miserere Joannis,
Quem Mors præveniens non finit esse bovem.

23. *Pro aliquo Coquo.*

Antoni, tibi pro tumulo sint arma, culina,
Olla, lebes, ligulæ, trulla, patella, veru,
Ungere non opus est unctis, nec adurere corpus,
Cum satis ad manes unctus & ustus eas.

24. *Pro Vinitore diu vivente.*

Vinitor hic recubo, docui qui vivere vino
Possè diu, vini si qua diata placet,
Heus Lector sitiens! hanc à me disce diatam,
Et poteris pariles accumulare dies. *Epi-*

Epitaphia

per modum in
ex.

U fons et
Et bar G

Res mo

Es geh

Ud mod

Uir milt

Hut di

Et ibi

Ute 2

Bur

Softe, Rom

Doctor, G

Sirten, H

Wunche

Excerpt, G

Uht ex a

1. Line G

Kampel,

Ligt allen

Etigen, S

Du glaub

Wir haben

Ud Sch

Epitaphia quædam Germanica,

per modum interludii, mutuata plerumque
ex Abrahamo à S. Clara.

Du kombt ein Schnitter, heischt der Tod;
Er hat Gewalt vom grossen Gott.

Setz weht er das Messer,
Es geht schon viel besser.

Bald wird er drein schneiden,
Wir müffens nur leyden.

Hüt dich schöns Blümlein,
Er schneidt gar grob darein.

Alte Weiber, junge Madel,
Bauren-Leuth und gut von Adel,

Kayser, König und Welt-Regenten,
Doctor, Schüler und Studenten,

Fürsten, Herrn und Potentaten,
München, Bettler und Soldaten,

Scepter, Cron und Haur-Hacken
Thut er all's zusammen packen.

1. Eine Grabschrifft vor die Alten.

Krampel, Krüppel, Krimpel-Waar
Liegt allerley hierunter;

Stelzen, Krücken, Waar und Waar,
Du glaubest nicht was für Plunder.

Wir haben lange Jahr erreicht,
Und Schimpelweiß Parocken.

Das Gesicht war ganz und gar erbleicht,
 Die Wangen gleich den Socken.
 Der matte Leib, das Trampel-Thier,
 Thät nichts als husten, schnauften,
 Die Nasen gleich dem Schleiff-G'schier
 Pfu, Deyel, es macht ein Grausen.
 Das Halsstücken nicht mehr im Mund,
 Das Maul ein lehre Taschen,
 Wir brauchten oft drey ganzer Stund
 Ein Bröckel Brod zu naschen.
 Das matte Haupt, der zitter Kopff
 Thät immer den Tact geben:
 Es zeigte gnug der kloone Topff
 Zum La, mi, fa, gehts Leben.
 Und dennoch wie der bisig Todt
 Nach uns oft thäte schnappen,
 Da wolten wir bald hi, bald hoch,
 Er soll uns nicht ertappen.
 Nit gern, nit gern, nit geren dan
 Liessen wir unser Leben,
 Es war nicht umb den Todt zu thuen,
 Sondern Rechenschafft zu geben.

*Ita R. P. Abraham à S. Clara in seiner
 grossen Todtens-Bruderschaft.*

Grabs

Grabschrieffe der Reichen *ex eodem.*

1. Der Todt macht nicht ein Unterscheid,
Ihm ist Zeit wie der Beutel,
Ich armer G'sell muß meine Stell
Verlassen sambt dem Beutel.
Nichts halff mein Nam, nichts hoher Stain
Und Adelige Wappen,
Starck, jung und reich nimbt er zugleich
Den Doctor mit dem Lappen.
Ach! ach! ach! ach! ein bittere Sach,
Wann Reich zugleich
Muß sterben und v. rd. erben.
2. Hab erst mein N. st. erbaut so best,
Thät kaum darin erwa mer:
Da kloppft gleich an der dürre Mann,
Und macht ein grossen Larmen.
Ich klag, ich schreye, was dan das seye,
Soll sich doch höfflich zeigen,
Da wird er toll, der grobe Knoll,
Und zeigte mir die Feigen.
Ach! ach! ach! ach! ein bittere Sach,
Wann Reich zugleich
Muß sterben und verderben.
3. O Todt noch wart, ich stirb gar hart,
Und laß mich noch passiren,
Nimm hin das Geldt, wans dir gefällt,
Will ich doch gern spendiren.

Nimm hin den G'schmuck, sambt dem Gold,
 Eröffne alle Kisten. Stück,

Rondo um und um, Sey mich nichts drum,
 Thut mir nur's Leben fristen.

Ah! ach! ach! ach! ein bittere Sach,

Wan Reich zugleich

Muß sich entfärben und sterben.

4. Was für ein Zahl liegt im Spital,
 Der G'schwer voll und der Prasser
 Sind schwach und matt, der Schmerzen satt,
 Der Todt thut sie nur trösten.

So gehe dan hin, such dort dein G'winn,
 Sie warten mit Belangen.

Ich leb noch gut, laß mir mein Muth,
 Du wirst mich noch wohl fangen.

Ah! ach! ach! ach! ein bittere Sach

Wan Reich zugleich

Muß wie die Scherben verderben.

5. Nichts hilfft Schmiral, noch Capital,

Noch mit Gold g'füllte Kanken,

Du must nur fort, mit einem Wort,
 Sein hüpsch den Kehrou tanzen.

Ah! Hauß und Plaz, sambt allem Schatz

Muß ich anjezt verlassen,

Die Gruben hier ist mein Quartier,
 Ihr spielt, und ich muß passen.

Ah! ach! ach! ach! ein bittere Sach,

Wan Reich zugleich

Nichts kan erwerben, sondern sterben.

Ein Grabschrift vor die Kriegseuth.

Ex eodem.

Du Martialisch Helden Blut,
Niemand kan dich gnug preysen,
Aber truze nicht, mein Pseil ist gut,
Durchtringt ein Kleyd von Eysen.

Alexander bellicos

Und Meander generos

Ubertunden seynd von mir,
Dan sterben müssen alle Leuth,
Im Greythoff sucht Quartier.

Noch einige andere kurzweilige
G:abschriften.

1. **H**ier liegt der arme Tropff
Mit seinem gecken Kopff:

Er war ein grober Knoll,
Besoffen, voll und doll.
Er hatte immer Durst,
Dabey fraß gern ein Wurst.
War er nun bey dem Franck,
Da stuffet er nur Zanck.
Gern spielte mit der Cart,
Doch auß ein falsche Art:
Verspielt er nur ein Spiel,
War es ihm schon zu viel.
Er selbstn war nichts nutz,
Doch andren biet den Trutz:

C 3

Mit

Mit andren treibt den Spott
 Der abgeschmackte Zott.
 Er schütt den Wein hinein,
 Als wär geschöpfft im Rhein.
 Den Kopff sehr oft stoss an,
 Auffrecht nicht stehen kan.
 Fallt endlich auff die Erd,
 Weicht aus ihr Kutsch und Pferd:
 Kam dieser Zapff nach Haus,
 Da ware es ein Graus:
 Knecht und Magd, Kind und Frau
 Schnaufft an dies volle Sau.
 Er flucht und schwört dabey,
 Daß jederman hat Scheu.
 Es war im Haus kein Ruh,
 Bis ihm die Augen zu.
 Was gibts doch vor ein End?
 Es war gewiß Elend.
 Versoffen war das Geld,
 Verkauften muß das Geld:
 Die Schulden war so groß,
 Das Haus man machet bloß:
 Doch alles fleckte nicht,
 Man kame vor Gericht.
 Bezahle deine Schuld,
 Der Vogt sagt ohn Gedult.
 Was raths nun guter Freund?
 Dein Sach versoffen seynd.

Zieh auß geschwind dein Rock,
 Eh schlägt außs new die Block.
 Sonst wirfft man dich ins Loch,
 Wo ist kein Fass, noch Koch.
 Mit ihm gethan es war,
 Den Rock zum Pfand gab dar.
 Arbeiten er nicht mag,
 Da soll man hören Klag.
 Hungrig sein Fratz und Kind,
 Vor sich er selbst nichts find.
 Er griefft zum Bettelstab,
 Damit geht er ins Grab.

Ach! ach! ach!

2.

Hier liegt mein voller Mann,
 Er war wohl ein Tyrann:
 Der Schläg bekam so viel,
 Daß noch hab mein Gefühl.
 Bey anderen that gern prallen,
 Doch niemand wollt gefallen.
 O Gott! schenck ihm sein Schuld,
 Mit Wecken hab Gedult. Kyrieleison.

3.

Hier liegt der wackre Held
 Er hat doch wenig Geld,
 Er sch: öpffte brat die Bauren:
 Wer wurd doch umb ihn trauren?

4.

4.

Allhier liegt Bruder Benedict,
 Er war sehr plumb und ungeschickt,
 Er war gebohren im April,
 Ihr wißt schon, was ich sagen wil.

5.

Allhier liegt Meister Sahl,
 Er aß gar gern Kaltschal,
 Kalt schal, Kalt schal war sein letztes Wort,
 Gott führ ihn ein zur Himmels. Port.

6.

Allhier in diesem Loch
 Liegt unser Meister Koch,
 Er kochte unsauber und stätig,
 Gott woll ihm seyn gnädig.

7.

Allhier liegt Doctor Märten,
 Er war Pastor zu Kirch. Hertzen,
 Er lehrt die Kinder A. B. C.
 O lieber Gott! er konnt nicht meh.
 Er lehret sie Tugend und Zucht,
 Starb endlich an der Wassersucht.
 Ey, Ey, Ey.

Eine Holländische Grabschrifte.
 Hier legt begraeven Juffrou Aegth,
 Die festig Jaer gewest heeft Maeght,
 Niet om dat haer heeft behaeght,
 Maer om dat sie niet is gevraeght.

Scena

Flori Homo comparatur.

Nobilis ille vates , cœlestium arcanorum
 interpretes Isaias , audivit aliquando vo-
 cem Domini ex alto resonantem & dicentem :
Clama. Volebat nimirum Deus , ut ea , quæ di-
 cturus erat , Propheta omnibus annuntiet , non
 submissâ aut gracili voce , sed contentissimo
 clamore; non in aliquo angulo , sed in publico;
 non in obscuro aliquo gurgustio , sed in cele-
 berrimo theatro. Mandato huic parere para-
 tus fuit Isaias; quia verò necdum scivit , quid
 sibi clamandum esset , petiit à Domino: *Quid*
clamabo ? Ad hoc audivit sequentia : *Omnis*
caro fenum & omnis gloria eius quasi flos agri.
Exsiccatum est fenum & cecidit flos. Hoc est ,
 tam fragilis & futilis & caducus est homo cum
 omni , quâ fulget gloriâ , quâ floret dignitate,
 quâ valet autoritate , quâ pollet potestate ,
 quâ abundat opulentiâ , quâ se jactat scientiâ ,
 totoque fortunæ & naturæ choragio & mundi ,
 quo tumet , apparatu , ut minimo minimi venti
 corruat afflatu. *Cito flores pereunt* , scribit S.
 Hieronymus Epist. 7. ad Letam Matronam
 Romanam. *Citò violas & liliam & crocum pesti-*
lens aura corrumpit. Sic etiam caro humana ,
 adinstar floris , citò perit; citò pestilenti Mor-
 tis aurâ corrumpitur. *Homo est flos tempestivè*

nascens, tempestivè marcescens. ait S. Gregor. Naziantz. orat. o. Floremus hîc ad breve tempus & citò marcescimus. Hodie sumus validi, cras morbidi, perendie mortui, deinde sepulti, paulò post â vermibus exesi, tandem in cineres conversi: eodemque sæpe & temporis momento & loci puncto & exhalamus animam & accipimus decretoriam sententiam, & calente adhuc corpusculo stamus coràm iudice, nosque priùs ad æternitatem miramur abreptos, quàm metuebamus abripiendos. Sic uno momento stamus, altero cadimus; uno valemus, altero rigemus; uno vivimus, altero morimur. Tu ergò, O delicate floscule! semper esto memor imminentis tibi fatalis falcis. *Mors stat ante fores tuas, arcumque manu, celeresque sagittas corripit.* Virgil. *Quapropter tolle moras (pœnitendi) semper nocuis differre paratis.* Lucanus lib. 2. *Utendum est ætate, cito pede labitur ætas, nec bona tam sequitur, quàm bona prima fuit.* Ovid. lib. de arte. Quàm benè ergò fecit Alexander Oliva Cardinalis Ordinis Eremitarum S. Augustini, qui à Pio III. inter purpuratos Patres adscitus sarcophagum sibi adferri, atque in eo se in purpurâ jacentem ad vivum depingi curavit, additis illis verbis Eccli. cap. 7. v. 40. *Memorare novissima tua, & in æternum non peccabis.*

Va-

Variis & pulcherrimis symbolis, ut patet per decursum hujus theatri, diversi Scriptores hominem ejusque vitam adumbrarunt; Æschylus vitam hominis, non fumo, sed umbræ fumi comparavit, quia eâ nihil inanius & fugacius est.

Pindarus vocavit hominem *Umbra somnium*. Homerus comparat hominem caducis arborum foliis. Cornelius à lap. in cap. 45. Isai. v. 6. ait: Filius Adæ est instar pomi Adæ, ut Itali vocant, quod exteriùs grande est & speciosum, interiùs vile & insipidum. Idem ibidem ait: Homini verè dicitur, tanquam podii folium es, quod manè candidum, meridie purpureum, vespere cæruleum aspicitur. Alii alias faciunt comparationes. Præplacet mihi præ omnibus illa, quâ homo flori assimilatur. Fundatur hæc in Scripturâ & Patribus, ut patet ex textibus hîc & alibi citatis. Fundatur in dictis Poëtarum: audi Ovidium li. *Trist.* canentem:

Nos quoque floruimus, sed flos fuit ille caducus;
nam, ut canit juvenalis Satyr. 9. *Festinat decurrere velox flosculus, angusta miseraque brevissima vite portio.* Bene igitur monet Poëta Christianus:

*Carpe novos flores, dum flos novus & nova pubes,
Et memor esto ævum sic properare tuum.*

Fundatur denique in ratione; homo enim,

ut dicitur Psal. 102. v. 13. *Tanquam flos agri sic effloreat.* Floribus id fatum est, ait Picinellus li. 11. cap. 1. n. 16. Brevi marcescere, ultrò defluere, & tandem in vermiculos converti. Hæceadem, quæ flores, etiam homines, manet metamorphosis, dum sive Regio, sive privato spectandi statu secundum corpus in vermes transeunt. Benè ergò Poëta:

Vix florent flores, mox dixeris esse fluores;

Tam citò formosa consenuère rosa.

Hæc in re insigni documento fuit Leo XI, Pontifex Maximus ex Familiâ Medicæ. Hic in insignibus gestabat rosam, hæc Epigraphè subiectâ: *Sic florui.* Verus fuit is sibi vates, nam paucis diebus in Pontificatu floruit. Huc facit illud Aufonii:

Quàm longa una dies, atas tam longa rosarum:

Una dies aperit, conficit una dies.

Flosculum se esse, etiam repentino suo interitu falsus est Franciscus Navarrae Rex. Hic ab oris venustate Phœbus dicebatur, verùm vix in ætatis aurorâ phœbus oritur, jam veneno fistulæ, quâ canere solebat, affuso occidit & moritur. Huic illud tritum:

Flos fueram factus, florem fortuna sefellit,

Florentem florem florida flora fleat.

Quibusdam mutatis sic adapta;

Flos fueram factus, florem falx fuere fallit.

Florentem florem falx fera flore facit.

Tanquam flos
Palmitta Psal
Job. 14. v. 2
cap. 16. Q
quidam flores
quos hominibus
fieri sicut est
Homo enim
sibi apparet
per mortem r
viriditas est
pectibus rest
non erant
per aliter
S. Hierony
Sicut ma
delectat oc
marcescen
quod con
cies homi
nibus, o
dam cre
cipis pri
S. Chry
flos pulch
6. pag. 1

Tanquam flos agri sic efflorescit homo, ait
 Psalmista Psal. 102. v. 15. *Quasi flos egreditur.*
 Job. 14. v. 2. Unde S. Gregor. 11. moral.
 cap. 26. *Quid sunt nati homines in mundo, nisi
 quidam flores in campo? Ecce quasi tot floribus,
 quot hominibus plenus est, vita itaque in carne
 flos in fœno est &c.* Postea causam subdit dicens:
*Homo enim more floris procedit ex occulto, &
 subito apparet in publico, qui statim ex publico
 per mortem retrahitur ad occultum. Carnis nos
 viriditas ostendit: sed ariditas pulveris ab as-
 pectibus retrahit. Quasi flos apparuimus, qui
 non eramus: quasi flos arescimus, qui tem-
 poraliter apparebamus.* Eiusdem sententiæ fuit
 S. Hieronymus, unde Epist. 139. ita scribit:
*Sicut manè virens herba & suis floribus vernans
 delectat oculos contemplantium, paulatimque
 marcescens amittit pulchritudinem & in fenum,
 quod conterendum est, vestitur: ita omnis spe-
 cies hominum vernat in parvulis, floret in juve-
 nibus, viget in perfecta ætatis viris, & repente
 dum crescit, incanescit caput, rugatur facies,
 cutis prius extenta contrahitur.* ita etiam sensit
 S. Chrysost. Hom. 43. in Joan. dicens: *Hodie
 flos pulcherrimus, cras aridus pulvis.* & Tom.
 6. pag. 114. Varias affert similitudines, & in-
 ter

ter eas etiam hanc: *Sicut flos formâ est præstanti, & sicut fenum exsiccat. Vix dixerat sponsus ad sponsam Canticorum 2do y, 12, Flores apparuerunt in terrâ nostrâ, statim in eodem textu & contextu subjungit: Tempus putationis advenit. Quid sibi vult ista conjunctio? Spectator benevole! Brevitatem & caducitatem vitæ nostræ denotat; vix enim orimur, morimur. Vix flos vitæ nostræ apparet, statim à morte succiditur. Unde Poëta:*

Mors ruit, ac veluti maturas messor aristas,

Omnia vulnificâ falce cruenta secat.

Heu heu! quàm surdâ miseris avertitur aure,

Heu! flentes oculos claudere cæca negat.

Pulchrè etiam ad rem Nemesianus Eclog.

Non hoc semper eris; perdunt & gramina flores,

Perdit spina rosas, nec semper lilia cadent.

Nec longum tenet uva comas, nec populus umbras.

Donum forma breve est, nec se tibi commodat

annus.

Audiamus etiam Theforitum Idyl. 28.

Et rosa pulchra est, & tempus eam tabe facit,

& viola pulchra est in vere, & statim senescit,

candidum est liliu, tabescit verò cum decidit,

& forma puerilis pulchra est, sed brevi tempore

durat. Quid ergò superbis? O floscule! hodie

oriens, cras moriens.

Lilia candorem, perduntque rosæ a ruborem;

In cineres ibit tua forma, decorque peribit.

Pulcherrim
tantum
ipsis quoque
Archimedis
et eleganti
universa mu
naturali mod
bitur, adeo u
pappier in
Risit &
Hæcine m
jam me
jura pul
Esse! S
Pulcherrim
træ confi
tota aufe
sum etia
pronuncia
rum comp
symmetria
sternitur a
August. Li
sumus, que
fragile est,
tem hinc
fragile an

Fragilitas vitæ.

Pulcherrimum reverà spectaculum, non tantùm mortalibus oculorum globulis, sed ipsis quoque superis exhibuit artificiosissima Archimedis Iphæra; motu siquidem artificiali & eleganti circulorum nexu omnia, quæ in universâ mundi sub- & superlunaris machinâ naturali modo continentur, repræsentare cernebâtur, aded ut opportunissimè de eo canat Poëta:

Jupiter in parvo cum cernebat athera vitro,

Risit & ad superos talia verba dedit:

Hucine mortalis progressa superbia cura!

Jam meus in fragili luditur orbe labor.

Jura poli, rerumque fidem, legesque Deorum,

Ecce! Syracusius transtulit arte senex.

Pulcherrima profectò Machina! sed cum ex vitreâ conflata fuerit materiâ, unico lapidis ictu tota auferebatur spectantium voluptas. Idipsum etiam de hominis Microcosmi corpore pronuntiare licet, quod pulcherrimâ membrorum compage, & artificiosâ partium omnium symmetriâ fabrefactum unico morbi lapillo sternitur ac confringitur. Unde verissimè S. August. Li. 3. de lib. Arbitr. cap. 2. *Fragiliores sumus, quam si vitrei essemus. Vtrum enim et si fragile est, tamen servatum diu durat: nos autem homines, & sub tantis casibus quotidianis fragiles ambulamus.*

Sen-

Sententiæ.

Nonne vita præsens fragilis est & incerta? simile ergò necesse est, quidquid fundatur in ipsâ. Quis enim super fragile fundamentum stabile credat ædificium. S. Bernard. in Pf. *Qui habitat*, serm. 1.

Præsens vita fragilis est, & in mortem proclivis: nemo potest stare, sed omnes cogimur transire. Nolentes imus, invitati eximus, quia mali sumus. S. Augustin. serm. 25. de verbis Dom. cap. 3.

Sumus homines mortales, fragiles, infirmi, lutea vasa portantes, quæ faciunt invicem angustias. S. Aug. serm. 10. de verb. Dom.

Hodie videas adolescentem validum, pubescentis ætatis viriditate florentem, gratâ specie, suavi colore; crastinâ die tibi faciem & ora mutatus occurrit. S. Ambr. Li. 1. Hexam. c. 7.

Lubrica res est valida corporis constitutio, & corpora, ubi ad summum profecta sunt vigorem, non consistunt, sed momento in contrarium impelluntur. Plutarchus.

Homines moribundis membris, levibus & anxiiis mentibus, citâ morte, querulâ vitâ terras incolunt. Apulejus.

Plena est vita malis, volat & perniciousis alis: Ut veteres panni pereunt velociter anni.

Sym-

Ragilitat
nim, qu
paterat: 2
cap. 6. n. 44
2. Sic & f
pionem hab
9. n. 56.
3. Vitz n
aura suffoca
mitem dice
phen tenet
nostra, u
languet, d
delz mon
4. Bon
è cinere fo
nente fra
Jacob. c.
mam effor
viam in f
servia. L
5. Vas
fractum n
formam e
rer effra
thali dca
quissuato

FRagilitatis humanae idæam organum dixerim, quod diductis follibus epigraphen præferat: *Animat aura levis*. Picinell. Li. 23. cap. 6. n. 44.

2. Sic & follis, ventum attrahens, inscriptionem habet: *Haurio, ut exspirem*. Li. 17. c. 9. n. 56.

3. Vitæ nostræ fragilitatem, quâvis levissimâ aurâ suffocandam, ardenti candelæ non absumilem dices, quæ unico halitu extincta epigraphen tenet: *Extinguitur afflatu*. Nam ita vita nostra, unico afflante morbi vento instar floris languet, instar vaporis evanescit, & instar candelæ momento extinguitur. Li. 15. c. 6. n. 46.

4. Bombylius vitreus, unico vitriarii flatu è cinere formatus, epigraphen tenet: *Flatu gignente fragilior*. Ad rem Balthasar Paëtz in Ep. Jacob. c. 4. v. 15. § 1. *Deus infundens animam efformato corpori humano in halitu & flatu eam infudit, ut videret, quam debili constaret vitâ*. Li. 12. cap. 36. n. 334.

5. Vas vitreum, quantumvis nobile, semel fractum nunquam potest amplius in pristinam formam restitui. Unde gnoma: *Non instauratur effractum*. Ita humanum corpus unico lethali ictu & mortis vulnere faucium nullis amplius naturæ viribus restitui potest. N. 331.

Fra-

Fragilitas moralis.

ECce! qui seruiunt ei, non sunt stabiles, & in Angelis suis reperit prauitatem, quando magis hi, qui habitant domos luteas, qui terrenum habent fundamentum, consumentur velut à tineâ? Jobi 4. v. 18. & 19.

Non est homo iustus in terrâ, qui faciat bonum & non peccet. Eccles. 7. v. 21.

Benè igitur quilibet orat cum Psalmistâ Pf. 142. v. 2. Non intres in iudicium cum seruo tuo, quia non iustificabitur in conspectu tuo omnis vivens.

Iustus de die septies cadit. Prov. 24. v. 16.

Iustus vix salvabitur. 1. Petri 4. v. 12.

Quomodo ergò comparebimus coràm eo, qui dixit per Psalmistam Psal. 74. v. 3. Cum accepero tempus, ego iustitias iudicabo.

Nemo mundus est à sorde, nec infans, cuius est unius diei vita super terram. S. Leo serm. 1. de Nativ. Dom.

Neceffe est de mundano pulvere etiam Religiosa corda sordescere. S. Leo.

Homines aliquando cadere neceffe est, dum hoc sæculo detinentur S. Bern. serm. 2. *Qui habitat.*

Cuncti, quousque hâc mortali carne subistimus, nostræ corruptionis infirmitatibus subjacemus. S. Gregor. magnus in illud ad Gal. 6. v. 1. Si quis præoccupatus.

Sec-

Gen
Nero
piter
Septimus
in Africâ &
morem suam
fiotiam, dix
Constant
dolit, Pri
tulisset. ad
peratorem
dogmatib
bus è vitâ
S. Athan.
Thren. Je
signem vi
rantem o
Ecqui p
vocavit
ordine fi
las, qu
plorans
respond
num cura
ego tibi,
Iudavi,
mam for

Gemitus morientium.

NEro Imperator in agone exclamavit: *Turpiter vixi, turpius moriar.*

Septimius Severus Romanorum Imp. natus in Africâ & mortuus Eboraci in Angliâ, ante mortem suam considerans vanitatē mundi transitoriam, dixit: *Omnia fui, & nihil mihi prodest.*

Constantius Imperator de tribus in morte doluit. *Primò*, quod propinquis mortem intulisset. *2dò*, quod Julianum Apostatam Imperatorem nominâisset. *3tîò*, quod novis fidei dogmatibus studisset, simulque cum his vocibus è vitâ discessit. Ita Gregor. Naz. in laudem S. Athan. orat. 20. Audivimus (ait Cornel. in Thren. Jerem. c. 1. v. 19.) in Belgio nuper insignem virum, in morte vocantem & implorantem opem uxoris, cumque illa flens diceret, *Ecquî possum te juvare in morbo incurabili?* vocavit filium primogenitum... ac ceteros ordine filios & filias, deinde famulos & ancillas, quemq; sigillatim compellens ac ejus implorans opem. Cùmque singuli dolentes idem responderent, exclamavit ille: *ô vanas hominum curas! ô quantum est in rebus inane! Ecce ego tibi, ô uxor, vobis ô filii & filia, laboravi, sudavi, vitam & vires impendi, quin & animam fortè oppignoravi, & ecce hæc est merces*
mea

mea &c. O quam satiùs fuisset, si Deo servivissèm! si amicos in terrâ & in cœlis parâssèm! ô si vivere liceret, quàm saperem!

Nota est mors Chrysaorii clamantis: *Inducias usque mane.* Teste S. Gregor. Homil. 12. in Evang.

Carolus Siciliae Rex in agone dicebat: O vanas hominum cogitationes! quid mihi jam regnum prodest? quam præstare jam pauperem fuisse, non Regem.

Henricus VIII, Angliæ Rex, ubi ultima vitæ periodus imminebat, ad suos conversus dicebat: *Perdidimus omnia, regnum, famam, animã & corpus.* Paciuchelli in Jonam lect. 9.

Gregor. Turon. Lib. 5. hist. Franc. c. 36. & Baronius an. Christi 583. narrant, quod Nartinus Comes Engolismensis, postquam in sancta loca, Deique ministros multa mala perpetrasset, nimiam exustus febre clamaverit: Heu, heu! ab Heraclio antistite exuror, ab illo crucior, ab illo ad iudicium vocor. Cognosco facinus, reminiscor injustè injurias me intulisse Pontifici &c. Corpus ejus exanimum ita nigredinem duxit, ut putares eum prunis superpositum fuisse combustum. Gemitus Diocletiani & aliorum vide tit. *Peccatorum mors.*

Virgilius Li. 1. aeneid. de Aeneâ jactato tempestate

pestate & morte
duplices tendens
feri &c.

De Turno
Vnaque cum ga
Antioches

Heb. cap. 2.
fertur: Nuda
xi, dabo: mor
tamentum est

mei.
Adrianus
vita, animi
mala, cogit
ri, qua un
mala nec

Nicetas
fert: Mar
logorum
deliberat
huc 14. fl
sum vidit
rato, cur
monastic
mortuus.

quod nec
lore; aff
bentii, q
ma lux.

pestate & morti proximo ita canit: *Ingemit, & duplices tendens ad sydera palmas talia voce refert &c.*

De Turno interfecto ait idem Li. 12. v. ult. *Vitæque cum gemitu fugit indignata per umbras.*

Aristoteles (ut refert Cornel. in Epist. ad Hebr. cap. 2. v. 15.) moriturus anxius dixisse fertur: *Nudus in hunc mundum veni, miser vixi, dubius morior, quò venturus sim nescio; at-tamentu ens entium, causa causarum miserere mei.*

Adrianus Imperat. inquit Spartianus in ejus vitâ, animæ suæ hoc carmine occinuit: *Animula, vagula, blandula, hospes comêsque corporis, que nunc abibis in loca, pallidula, rigida, nudula? nec ut soles, dabis jocos.*

Nicetas Choniota Lib. 7. sic de Manuele refert: Manuel Imperator nimis addictus Astrologorum prædictionibus de successore volebat deliberare morti proximus, quod crederet adhuc 14. sibi vitæ annos superesse: sed ubi se elusum vidit, ad arteriam manu & pulsu pertentato, cum alto suspirio femur percussit, atque monasticum habitum postulavit, in eoque est mortuus. Ita ille. Gemebat utique Manuel, quod necdum providerit regno suo de successore; ast multò majorem gemendi ansam habent ii, qui in agone necdum providerunt animæ suæ.

Leo

Leo IX. qui nequidem per integrum mensem sedit in Pontificatu, moriens ingemuit dicens: *Quàm melius mihi foret, si Monasterii, quàm sic cœli claves tenuissem.*

Joannes Aragonum Rex, cum anno Domini 1479. feбри correptus in deliquium incidisset, mox ad se reversus astantes intuens exclamavit: O vanas hominum cogitationes! ô miseros homines, qui ad principatus aspirant; qui divitias opes & nimios honores affectant! ô felicem pauperum conditionem, & securam illorum vitam atque beatam, qui panem comedunt cum sudore vultûs sui, qui vivunt labore manuum suarum? nam mihi misero quid regnum, quid honores, quid obsequia plurimorum contulerunt? Quid? labores scilicet magnos, & multa corporis & animæ pericula subivi, nec unquam ætate tam longâ potui mihi dies aliquot videre bonos. O me miserum & infelicem, qui tam serò fallacem mundum cognosco! qui vitam certè vixissem multò meliorem, si non Rex, sed agricultor fuissem! Conversus autem ad imaginem Christi crucifixi, defixis in cœlum oculis aiebat: O pientissime redemptor! Parce mihi indignissimo servo tuo, miserere mei, Clementissime Jesu! atq; inter has voces & singultus animam Deo reddidit. Ita Lucius Marinæus Lib. 8. rerum Hispaniæ.

Phi-

Philippus
vocem anip
mortem exip
ingentus
O quam mod
bos & vigin
solitudine vis
& rusticæ, r
do graviora
unum quide
Florentia in
sunt Princip
Principes
prout inter
ter Impera
seculo Cas
de Salome
mo, ob
Altesatu
quidem
vocem si
Aristote
fanes p
lacryma
Blanc; f
dit, ut
retorum

Philippus III. Hispaniarum Rex, cujus ad vocem Antipodes ipsi intremuerant, dum ipsi mortem expectanti iudicium Dei recurabat, in gemitus ac singultus erumpens exclamavit: O quàm modo felix existerem, si, qui jam duobus & viginti annis tot regna rexi, privatus in solitudine vixissem: quæ nunc distinctio Regis & rustici, nisi quod ille in supremâ vitæ periodo graviora patitur tormenta? O utinam nec unum quidem diem fuisset Rex! ita refert P. Florentia in ejus oratione funebri. Certè tantæ sunt Principum miseræ, ut olim varii Reges & Principes spontè principatum abdicaverint, prout inter Pontifices fecit S. Cœlestinus, & inter Imperatores (ut alios taceam) priori adhuc sæculo Carolus V. Notatu dignum est, quod de Salomone, Rege aliàs felicissimo & ditissimo, observat Le Blanc in Psal. 8. v. 5. n. 98. *Altèfatus Rex dicit de se ipso Sap. 7. v. 1. Sum quidem & ego mortalis homo. Et v. 3. Primam vocem similem omnibus emisi plorans.* Quid hoc? Aristoteles Li. 7. Hist. Animal. c. 10. ait: *Infantes primis 40. diebus vagire quidem, sed non lacrymari.* Cur ergò Salomon fleuit? Audi Le Blanc: Flet in ipso vitæ exortu & lacrymas fundit, ut Principum & Regum magis quàm cæterorum conditio deploranda videatur.

Per-

Aristippo in maris tempestate expallescens, dum ea sedata esset, quidam insultavit dicens: *Cur vos Philosophi, qui predicatis mortem non esse formidandam, expallescitis in discrimine, nos indocti non timemus?* Ad quod ille respondit: *Non de pari animâ tibi mihi que cura est ac metus.* Addit Gellius eum dixisse: *Egoti meo animâ Aristippi, tu non times animâ Nebulonis?* ita Laërtius Li. 2. c. 8. Timeant ergo sibi & gemant Tyranni. Decedentium impiorum, præsertim Tyrannorum dejectio, inquit Holcot, sumet pœnam de ambiciosâ eorum superbâ; contumelia respondebit contumeliâ, quâ sanctos affecerunt; irrisio pariter irrisioni, perpetuitas irrogabitur obstinationi, quâ vitam in peccatis perpetuârunt usque ad mortem. Dirumpentur, sicut pios dirupêrunt: erunt sine voce & muti, quia sanctos inauditos condemnârunt, nec eis spatium se defendendi aut facultatem loquendi dedêrunt; commovebuntur à fundamentis, quia funditûs pios extirpare conati sunt; Desolatio succedit consolationi carnali, gemitus risui, voluptatibus & deliciis: memoria illorum peribit, quia oblitus sunt Dei legis, virtutis & salutis suæ. Ita ille. Plura ad rem vide apud Cornel. in Lib. Sapient. ca. 4. v. 19. & 20. & c. 5. quasi per totum.

Scena

Hare
Plerique
fami mo
illud: Super
2. Petri 2. v.
sequentia.
Simon Ma
preces 5. Pet
riens, crua
expiravit,
Manes,
mannæ ru
riatus est.
rum se pro
Haref. 65.
Montanus
focavit,
Donat
ab eis disc
Parmen.
Arius
rus, dolo
cum anim
cap. 13.
Piscilli
est.
Leo Ar
canus est.

Hæresiarcharum Mors.

PLerique Hæresiarchæ infelici, celeri & infami morte sublatis sunt, ait Cornel. in illud : *Superducentes sibi celerem perditionem.*

2. Petri 2. v. 1. Vis exempla? cape ex eodem sequentia.

Simon Magus, arte magicâ volans, præces S. Petri dejectus è Capitolio, in præceptu ruens, crura fregit, ac paulò post ex dolore expiravit, teste S. Arnobio Li. 2. contr. gentes.

Manes, qui se Manichæum quasi effusorem mannae nuncupavit, à Rege Persarum exco-riatus est, eò quòd ejus filium, quem curaturum se promiserat, occidisset, teste Epiph. Hæres. 66.

Montanus cum suis Prophetissis laqueo se præfocavit, ait Euseb. Li. 5. cap. 16.

Donatista Eucharistiam canibus projicientem ab eis discerpti sunt, ait Optatus Li. 2. contra Parmen.

Arrius vadens ad Ecclesiam, eam occupaturus, dolore alvi correptus, in latrinis intestina cum animâ effudit, teste Rufino Li. 10. Hist. cap. 13.

Priscillianus à Maximo tyranno capite plexus est.

Leo Armenus Iconoclasta in ipsa Ecclesia necatus est.

H

Nesto-

Nestorii linguam blasphemam exederunt vermes, ait Evagrius Li. I. Histor. cap. 7.

Zwinglius in bello Helvetico, promittens se omnia Catholicorum tela excepturum, ab iisdem interemptus est.

Andr. Carolstadius à dæmone abreptus non comparuit.

Lutherus post lautam cenam nocte suffocatus interiit, teste Cochlæo in vita Lutheri. Eundem noctu desperatione & furiis actum sibi injecto laqueo necem intulisse, asseruit ejus famulus, postea ad Orthodoxam fidem conversus, uti refert Thomas Bozius *de signis Ecclesie* Tom. 1. Li. 23. cap. 3. ubi & addit Carolstadium, Bucerum, Oecolampadium à Satana suffocatos interiisse. Ejus funus corvorum turba est comitata; quin & dæmones ab energumenis ex Geel, oppido Brabantiae, in Saxoniam ad ejus funus convolarunt, narrat Tilman. Bredenbach Li. 7. sacr. collat. c. 39.

Calvinum, scribit Beza Fithisi, colicâ, asthmate, calculo, podagrâ, hæmorrhoidibus vexatum. Accessit morbus pedicularis, ac fetidissimum & purulentissimum ulcus circa vena. Vermibus corrosus blasphemando & pejerando turpissimè obiit, ut testatur Hieron. Bolsecus Doct. Medicus in ejus vita cap. 22.

Hæ.

Hæretico

V
des
nm R. P. The
Virus languin
animas enim
vires languit
probare in
locis. Ideo
minuerit:
annum re
vixit, p
logi filium
afflictus est
quam vita
breves im
postea no
vos Prin

Julian
caelesti te
zianz. co
manum n
in aërem,
Theodor.
Huneri
vermibus
Wandal.

Hæreticorum Principum mors,

Viri sanguinum & dolosi non dimidiabunt dies suos. Psal. 54. V. 24. In hunc textum R. P. Thomas Le Blanc n. 119. ita scribit: Viros sanguinum S. August ait esse hæreticos; animas enim occidunt. Reges hæreticos fuisse viros sanguinum & crudelissimos, facile esset probare in Oriente, Angliâ, Sueciâ & aliis locis. Ideò effectum est, ut Deus vitam eorum minuerit: nullus enim inventus est, qui ultrâ annum regni sui aut imperii quadragesimum vixerit, præter Andronicum Michaëlis Palæologi filium, qui maximis calamitatibus ita afflictus est, ut mors illi futura fuerit optatior, quàm vita &c. ita ille, uti ad longum refert breves imperii annos Regum hæreticorum, & postea nominatim subdit annos regni longævos Principum Christiano Catholicorum.

Exempla.

Julianus Apostata, pugnans contra Persas, caelesti telo ictus interiit, ait S. Gregor. Nazianz. orat. 1. in Julianum. Idem in morte manum implevit sanguine, illumque jactans in aërem, dixit: *Vicisti Galilee! vicisti*, teste Theodor. Li. 3. Histor. cap. 10.

Hunericus Arrianus, persecutor fidelium, à vermibus consumptus est, ait Victor Li. 5. Wandal.

Valens Arrianus Imper. à Gothis victus, fugiens in Casam, in eadem ab iisdem combustus est. Hoc in spiritu videns S. Isacius monachus, licet abiens, dicebat: *Nunc valens igne torretur, & nares profluentem ab eo ingratum odorem sentiunt.* Ita Nicephor. Li. 11. cap. 50.

Zeno Imperator Eutyichianus vivus ab uxore sepultus est, ut latius dicetur titulo sequenti.

Heraclitus Imperator, factus Monothelita, ita à Deo punitus est, ut inguine fursùm converso & semper tento in faciem suam perpetuò mingeret. Sed quòd urinam averteret, tabellam ventri apponere consueverat, ait Pomponius.

Heraclion, Heracliti filius, impietatis hares fuit. Unde ei nasus præfectus fuit; Martinæ verò uxori præfecta fuit lingua. Ambo tandem imperio privati & in exilium missi sunt, ait idem Pomponius.

Constantius Copronymus, hostis Deipara, miserabiliter in Chalandio moritur, clamans & dicens: *Vivens adhuc sum igni inextinguibili traditus, sanctamque Virginem Deiparam nominari & laudari expetiit,* ait Theophanes. Vide plura titulo: *Peccatorum mors.* Vide etiam Cornel. 1. Petri 2. §. 1. & Apocal. 19. cap. circa finem.

Scena

Helluonum Mors.

PROPTER crapulam multi obiêrunt, qui autem abstinens est, adjiciet vitam. Eccli. 37. v. 34. Axioma est viri sapientis, esto nonnullis videatur paradoxum: *Penè omnes homines mori gulâ.*

Exempla.

Aulicus Vitellius Imperator ab amicis convivia parari ipse sæpè postulavit, in quibus nemo minùs pecuniarum absumpsit, quàm nostro sæculo pecuniâ numeratâ decies mille aureorum. Quæ autem suo sumptu agebat convivia, longè erant profusiora; nam, Platinâ teste, præter id, quod sapiùs de die ederet, unâ cenâ suo jussu duo piscium millia & avium septem millia apposita sunt. Hic autem tandem cæno fimoque jactatus, ac furcâ sub mentum positâ diu per urbem tractus in scalis gemoniis omnium ludibrio jacuit, ac tandem carnificatus in Tiberim projectus est. Platina in Lino 1.

Albinus Imperator tantæ voracitatis fuisse memoratur à Codro, ut unâ cenâ comederit centum persica campana, decem pepones Hostienses, quingentas ficus passarias, ac quadraginta ostrea. Ipse autem brevissimo intervallo à militibus obtruncatus est.

Domitius Afer in cenâ post nimiam iugurgitationem periit.

Andebuntus Anglorum Rex hausto nimio vino in cæna suffocatus est.

Childericus saxo, cum ad ambas usque aures se implisset, suffocatus in lecto repertus est. Idem accidit Luthero. Hæc & plura refert Fabri Dom. Quinquag. conc. 5. n. 3. & 5to.

Zeno Imperator ob ebrietatem & luxum conjugii Ariadnæ invisus ab eadem ebrius regio monumento inclusus, ibique inter lamenta & clamores relictus periit, ut refert Zonaras Tom. 3. Annal. Satellites, qui ad sepulchrum custodiendum erant collocati, retulerunt, se per duas noctes lamentabilem vocem è sepulchro audivisse: Misere mihi & aperite mihi. Cum illi dicerent, alium jam regnare; nihil, inquit, curo, in monasterium me abducite. Sed cum non aperiretur, ferunt aliquantò post monumentum fuisse reclusum, inventumque in eo Zenonem, qui præ fame suos ipse lacertos manderat, & caligas, quas gestabat.

Tritum est (ait Cornel. Eccles. 10. v. 15.) in Italia exemplum de nobili quodam transalpino, qui contendens in urbem Romanam famulos præmisit, qui vina explorarent. Hi tandem optimo invento inscripserunt januæ: *Est est*. Quare ibi Nobilis tantum potavit, ut ex crapula mortuus sit, nec in urbem perverit.

Homo quid est?

Sicut nomen Dei est esse, juxta illud Exod. 3. *ŷ. 14. Ego sum qui sum*, ita è contrario creaturarum nomen est non esse. Unde si rogetur homo, *Quis es, qui vocaris?* respondere potest & debet: *Meum nomen est non esse.* Jactant se sapiùs homines, & volunt esse, quod non sunt, dicuntque: *Ego sum dives, ego sum nobilis, ego sum sapiens.* Qui verò humiles sunt & sapientes, qui se & Deum cognoscunt, dicunt: *Deus est bonus, est dives, est sapiens, est sanctus, ego non sum.* Sic S. Franciscus Seraph, dicere solebat: *Quis tu Domine, quis ego? tu abyssus sapientie & boni, ego abyssus insipientie & mali.* vide Cornel. in loc. Exodi citatum. Sumus homines mortales, fragiles, infirmi, lutea vasa portantes, quæ faciunt invicem angustias. S. August. serm. 10. de verbo Domini,

Ex nihilo nati sumus, & post hoc erimus, tanquam non fuerimus. Sap. 2. *ŷ. 2.* Unde Poëta:

Es nihil ex nihilo, cum sis nihilumque futurus,

Sis nihil in nihilo, non eris ergo nihil.

Lucianus rogatus, *quid sunt homines?* respondit: *Dei mortales.* Quid sunt Dei? *Homines immortales,* puta secundùm famam, & virtutem, non autem secundùm corpus. Se-

Secundus Philosophus interrogatus ab Adriano Imperatore: *Quid est homo?* respondit: Mens incarnata, Phantasma temporis, speculator vitæ, transiens viator, anima laboriosa.

Homo est imbecillitatis exemplum, temporis spoliū, fortunæ lusus, inconstantia imago, invidia & calamitatis trutina.

Aristoteles.

Homo est imbecillum corpus & fragile suapte naturâ inerme &c. Seneca. Homo est lucerna in vento posita, loci hospes, legis imago, calamitatis fabula, mancipium mortis. Epictetus. Omnis homo velut ignis accenditur, & instar stipulæ in cinerem redigitur.

2. Velut procella extollitur, & sicut pulvis terræ adæquatur. 3. Sicut flamma excitatur & instar fumi dissipatur. 4. Sicut flos est formâ præstanti, & sicut fanum exsiccat, 5. Sicut nubes conglobatur, & tanquam gutta imminuitur. 6. Denique sicut bulla inflatur, & scintillæ instar extinguitur. Ita S. Chrysostr. apud Le Blanc in Psal. 89. v. 6. n. 31.

*Natus homo de Matre brevi nunc tempore vivit,
Ut flos egreditur, & velut umbra fugit.*
ex cap. 14. Jobi.

Quid est homo?

*Mancipium mortis, vermis, cinis, umbra, viator,
Fortuna lusus, legis imago, nihil.*

Sym-

I.

Res admiratione digna est, quàm curiosus fuerit Deus ac diligens in signando figuram, quam ARCA NOE habere deberet. *Trecentorum cubitorum erit longitudo Arca, quinquaginta cubitorum latitudo, & triginta cubitorum altitudo illius*, ait Deus. ipsemet ad Patriarcham Noë Gen. 6. Secundùm hanc dimensionem fuit longitudo Arcaë sexies tanta, quanta latitudo, & decies tanta, quanta altitudo. Quid sibi vult, ô bone Deus! hæc figura? Hæc est symbolum & figura corporis humani, post mortem per terram, aut in ferebro extensi, nam si hoc consideres, invenies, quòd longitudo ejus (si sit communis staturæ) sexies excedat ejus latitudinem & decies ejus altitudinem. Audi super hoc S. Augustinum Li. 15. de civit. cap 26. ita loquentem: *Si hominem jacentem metiaris supinum seu primum, sexies tantum est longus à capite ad pedes, quàm latus à dextera ad sinistram, & decies, quàm altus à terra.* Sicut ergo Noë cum suis Arcaë huic, velut sarcophago inclusus omne diluvii periculum evasit: ita & illos, qui piè in Domino moriuntur, nulla perdit tempestas, nullæ submergunt procellæ, nullum absorbet periculum, sed securè hoc loculo conclusi exsistant.

2. *Quid existis in desertum videre? arundinem vento agitatum?* ait Christus Dominus Lucæ 7. 24. Arundo vento agitata est omnis homo. Unde benè Poëta:

*Omnis homo in mundo fragilis stat sicut arundo,
Sic quoque non raro frangitur ipsa caro.*

3. Regius Psalmista David vilitatem hominis considerans admirabundus ad Deum exclamat Psal. 8. v. 5. *Quid est homo, quod memor es ejus? aut filius hominis, quia visitas eum? Quid est homo, nisi vilis humus & lutum, nisi sacculus pulveris & stercorum, nisi esca vermium & serpentum?* ita Le Blanc in Psal. cit. ubi etiam adducit Senecam Li. de consolatione ad Marciam ita discurrentem cap. 11. *Quid est homo? quodlibet quassum vas & quodlibet fragile: jactatu, non tempestate magnâ ut dissiparis, opus est. Ubicunque arietaveris, solveris. Quid est homo? imbecillum corpus & fragile, nudum, suapte naturâ inerme, aliene opis indigens, ad omnem fortuna contumeliam projectum; cum bene lacertos exercuit, cujuslibet fera pabulum, cujuslibet victima, ex infirmis fluidisque contextum, & lineamentis exterioribus nitidum; frigoris, æstus, laboris impatiens &c.*

4. Homo est fenum & omnis humana felicitas. Unde dicitur Isai. 40. v. 6. *Omnis caro fenum & omnis gloria ejus ut flos feni.* & Psal. 101. v. 5. *Percussus sum ut fenum & aruit cor meum.* & Psal. 102. v. 15. *Homo sicut fenum dies ejus, & tanquam flos agri sic efflorescit.* *Primò.* Fenum falce percuitur. *Secundò,* Sole. *Tertiò,* rastris, & percussum non reddit granum, sicut spica tritici. Sic caro *primò* percussa est falce, id est durâ sententiâ mortalitatis adstricta. 2. Reg. 14. *Omnes morimur.* *Secundò,* Sole, id est fervore tribulationis. Job. 14. *Homo natus de muliere, brevi vivens tempore, repletur multis miseriis.* *Tertiò* humanis vexatur dentibus, quasi rastris, quæ homines detrahendo corrodunt. 2. Reg. 11. *Circumegit super eum carpenta ferrata.* *Quartiò.* Grana esui apta non habet caro, Joan. 6. *Caro non prodest quidquam.* ita Hugo Cardinalis. Unde præclare S. Hieronymus in Epitaphio Nepotiani in flore ætatis abrepti exclamat: *O miserabilis humana conditio, & sine Christo vanum omne, quod vivimus.* *Omnis caro fenum, & omnis gloria ejus quasi flos feni, ubi nunc decora illa facies? ubi totius corporis dignitas, quâ velut*

pulchro indumento pulchriundo anime vestiebatur? marcescebat, pro dolor! flante Austro lilium, & purpura viola in pallorem sensim migrabat. & S. Bernard. Epist. 104. ad Galterum de calvo monte. Cogitans illud tua juventutis decus & ingenii acumen, scientia & eruditionis ornatum &c. O si mors inopinata subripiens ista concusserit, heu subito cuncta velut ad impulsum furentis venti tanquam fenum velociter arescent. Paucis multa complexus est S. August. in Psal. 102. dicens: Totus splendor generis humani, honores, potestates, divitiæ, mina, rixores flos fœni est. Adhuc brevius loquitur Isaias, dum dicit: Omnis caro fœnum. In quæ verba Cornelius à Lap. ita discurret: Ergo & Principes & Reges & Imperatores & Episcopi & Cardinales & Pontifices fœnum sunt. Hoc est, quod Pontifici, dum inauguratur, stupâ accensâ & flammâ ejus mox evanescente indicatur. Si hæc ita sint, quid ergo, ô miser! ambis gratiam hominis eras morituri? fœnum es, & fœnum ambis. Quid speciosam mulierem concupiscis? fœnum concupiscis. Quid in mensa carnibus pullorum inhias? fœnum ut bos comedis, omnisenim caro fœnum. Quid tuam carnem & cutem tam cautè soves? fœnum soves, imò ciberem fœni.

f. Nabu
Monarcha,
tu prostrato
locos suis
tenia & dil
nim statua
bitur: Huj
pellis aucte
venter &
ferre,
quædam an
pactorem
designat.
illud;
proventus
a tota civ
vires, co
imicunt
statua
fani v
contiv
bus,
niens.
gentur
reflittere
bâis co

§. Nabuchodonosor Rex, magnus ille Monarcha, dum aliquando in cubili suo noctu prostratus cogitare cœpisset de Prædecessoribus suis, qualiter imperia sua ad eum extensa & dilatata fundassent, vidit per somnium statuam, cujus figura Dan. 2. ita describitur: *Hujus statua caput ex auro optimo erat, pectus autem & brachia de argento, porrò venter & femora ex ære, tibia autem ferrea, pedum quadam pars erat ferrea, quadam autem fictilis.* Statua hæc hominem, præsertim Nobilem, divitem & robustum designat. *Aurum optimum* signat genus ejus illustre; *Argentum* divitias, census, iura & proventus; *Æs* famam & honorem, quæ à tota civitate celebratur; *Ferrum* sanitatem, vires, corporis robur. Cui verò hæc omnia innituntur? pedibus luteis. Redacta est hæc statua quasi in favillam astricta ære, quæ raptæ sunt vento. Sed quid eandem in pulverem contrivit? Lapis imbecillis, lapis sine manibus, puta Mors subito & improvisò adveniens. Non valuit aurum, non potuit argentum, non æs, non ferrum huic lapillo resistere, quin statua ista tam grandis & nobilis corrueret, & in pulverem redigeretur.

Notamen morale.

IN dictâ jam Statuâ, ut observat Doctissimus Lanuza Hom. 3. r. lutum fuit in pedibus, ubi minùs videri possit: quod verò ista statua evidentiùs ostendebat, & cæteris prævalebat, & quod primùm spectantium oculis objiciebatur, aurum erat loco altiori & omnibus spectabili, argentum verò & æs & ferrum paulò inferiùs: in pedibus autem lutum erat, ubi non videtur, nisi caput inclinaueris & oculos deorsùm deflexeris. Contuere nunc precor mundi hujus statuas, puta homines, tunc videbis & ridebis, id lutum esse, quod minùs cupiunt videri. Hoc solùm appetunt, ut excellent & ab omnibus videantur; volunt sibi caput esse aureum, ex prima stemmatis progenie; affectant pectus argenteum, dum fatagunt plùs cæteris esse opulenti; quærunt ventrem æreum, dum gestiunt famâ ubique esse notissimi; optant tibias ferreas, ut sint viribus & potentiâ nulli secundi. Non considerant interim, quòd sint homines fragiles, mortales, lutea vasa portantes. Hi reverà alta obambulant, nec sua considerant, irridendi sanè cum Thalete, qui cælum suspiciens in lapidem impexit, & lapsus in foveam corruit.

Hy.

Hy
 Sps Hy
 13
 num in callis
 homines. P
 rim ait Jo
 conspectu ej
 corda & r
 omnia oper
 Cardiogno
 cap. 4. v.
 & intent
 sunt ocul
 nolite,
 simplici
 fas Hyp
 cit, r
 potest.
 vis en
 contes
 sine,
 Hypo
 in extr
 ad perp
 tacides
 monet:
 mitemo,
 in vocatio

Hypocritarum Mors.

Spes Hypocrita peribit, ait Job cap. 8. v. 13. Peribit certè spes illius, non tantum in caelis apud Deum, sed & in terris apud homines. Peribit apud Deum, quia, ut iterum ait Job cap. 13. v. 16. *Non veniet in conspectu eius omnis Hypocrita.* nam scrutans corda & renes Deus Psal. 7. v. 10. *Intelligit omnia opera eorum.* Pl. 32. v. 15. Deus est Cardiognostes, seu ut scribit Apost. ad Hebr. cap. 4. v. 12. & 13. *Discretor est cogitationum & intentionum cordis ... omnia nuda & aperta sunt oculis eius.* Ipse perspicit fundum animæ nostræ, uti nos perspicimus lapillos in fundo limpidissimæ aquæ jacentes; adeoque perversas Hypocritarum intentiones optimè cognoscit, nec per simulata eorum opera decipi potest. Peribit etiam apud homines, quamvis enim hi, *secundum faciem tantum* judicantes, ad aliquod tempus circumveniri possint, justo tamen Dei judicio fiet, ut simulata Hypocritarum sanctitas in fine vitæ, aut saltem in extremo judicio coram omnibus detegatur, ad perpetuam eorum confusionem. Quare Sira- cides Eccli. 1. v. 37. & seqq. sapientissimè monet: *Ne fueris Hypocrita in conspectu hominum, ne fortè revelet Deus absconsa tua, & in medio synagoga elidat te.*

Ex-

Exempla.

MONACHI cujusdam hypocrisin revelavit Deus S. Euthymio, cum Angelum vidit horrendâ specie, tridente gravi, animam illius è corpore extrahentem, teste Nicephoro Li. 14. cap. 52. Sic etiam alius quidam Hypocrita fingens se abstinere à cibis, cum occultè comederet, in morte coactus est idipsum publicè confiteri & addere: *Ecce nunc ad devorandum draconi traditus sum, qui caudâ suâ mea genua, pedesque colligavit; caput verò suum intrâ meum os mittens spiritum meum ebibens extrahit, ut refert S. Gregor. 4. Dial 38.*

Alfonsus Rex Aragoniæ, cum audisset Antonium Picentem, qui nomine abstinentiæ & sanctitatis Italiam & Hispaniam compleverat, ac cum Angelis versari & colloqui ferebatur, in morte suam prodidisse hypocrisin, atque à vermibus comestum miserè interiisse, sapienter dixit: *Propterea Deus in hypocritas tantoperè deservit, quòd, dum homines decipiunt, interponunt Deum ipsum tanquam sceleris mediatorem, ideòque ut plurimum viventes adhuc placentur in hominum oculis, quos Dei nomine fefellerunt &c. Panormit. Li. 2. de gestis ejus cap. 9.*

Inc
E
celo pro
bile felis
moritur, n
v. 23. Qu
mors
ultima vit
perigli oc
suum suum
tur est con
24. v. 42
hori Dom
Heme
tes, quib
fuisse tra
viter i
Calepin
melior
Diogen
scilicet
rum fo
sollicit
nimis i
tur, s
nemque

Incerta Mortis hora.

ESt effatum, non è tripode cantatum, sed è cælo prolatum, non depromptum è Sibillæ foliis, sed è Salomonis paginis; *Omnes morimur, mihi heri, & tibi hodie.* Eccli. 38. v. 23. Quàm certa autem nobis est *Lex hæc universi, tam incerta nobis est executionis hora.* Mors cuique nostrum super caput stat, & ultimas vitalis clepsydræ arenulas insopito & pervigili oculo expectat: *Nescit interim homo finem suum.* Eccles. 9. v. 12. Vigilandum igitur est continuò juxta monitum Christi Matth. 24. v. 42. dicentis: *Vigilate, quia nescitis, quâ horâ Dominus vester venturus sit.*

Hemerobi dicuntur homines in diem viventes, quibus crastini nulla est cura, qualis fuisse traditur Diogenes Cynicus, qui & peculiariter idcirco hoc nomine fuit appellatus, ait Calepinus. Simus & nos Hemerobii, sed ex meliori & sanctiori intentione, quàm Diogenes. Diogenes non fuit sollicitus in crastinum, ne scilicet temporalis sollicitudo studiorum suorum fervorem impediatur: Nos verò non simus solliciti in crastinum, ne temporalibus lucris nimis intenti animæ nostræ detrimentum patiamur, si scilicet mors instar furis obrepatur, omnemque metendi occasionem nobis præscindat.

Sen-

Sententiæ.

Vigilate & orate, nescitis, quando tempus sit. Marci 13. v. 33.

Nescitis, quâ horâ Dominus vester venturus sit. Matth. 24. v. 42.

Ignoratis, quid erit in crastino. Jacobi 4. v. 13. Penitentiam age, si ei gò non vigilaveris, veniam ad te tanquam fur, & nescies, quâ horâ veniam ad te. Apoc. 3. v. 3.

Ecce venio sicut fur. Apoc. 16. v. 15.

In rebus humanis nil certius morte, nihil incertius horâ mortis. ita P. Ivo Bischoff in spiritu Devotionis fol. 320.

Vivebat heri homo, non est hodie: paulò ante videbatur, modò non est, qui videbatur. Ducitur homo ad sepulchrum, redeunt tristes citò obliviscentes. S. August. serm. 3. de diversis cap. 6.

De terrâ es, & de terrâ vivis, & in terram revertêris, quando venerit illa dies ultima, quæ subitò venit, & forsàn hodie erit. Certum est, quòd morieris, sed incertum, quando, quomodò & ubi. Tu quoque, si sapiens fueris, ubique expectabis eam. S. Bernardus.

Tantò quisque fit ferventior in operatione, quantò & incertus est de vocatione: ut, dum incerti sumus, quando morimur, semper ad mortè parati debeamus venire. S. Greg. Papa. Ul-

Ulimus di
dem oculu
paratum. S.
Late
ferò parant
pericula. S.
In nos se
dormientib
accedat m
Nescien
S. Isidor.
Hodie
Thom.
Ah sta
nullum
Semp
quam t
No
nifita
soniu
Pa
tio n
tionis
H
timera
se diu
ment
12. l.

Ultimus dies vitæ occultus: vis non timere diem occultum? quando venerit, inveniat te paratum, S. Augustinus.

Latet ultimus dies, ut omnes observentur: ferè parantur remedia, cùm mortis imminet pericula, S. August.

In nos fortè falx acuitur: & timeo, ne nobis dormientibus & in unâ spe occupatis repente accedat messor terribilis, S. Greggor. Nazianz

Nescientes ad mortis terminos pervenimus, S. Isidor. Li. 3. in Amos.

Hodie homo est, & cras non comparet. Thom. Kemp. Li. 1. cap. 22.

Ah stulte! quid cogitas te diu victurum, cùm nullum diem habeas securum? Idem cap. 23.

Semper paratus esto, & taliter vive, ut nunquam te imparatum mors inveniat. Idem ibid.

Non est præsentem diem rectè transigere, nisi statuas eam quasi ultimam transigere. Musonius.

Paratos nos esse convenit, quia diei ignorantio intentam sollicitudinem suspensæ expectationis exagitat. S. Hilar. in cap. 24. Matthæi.

Hoc est, quod homo procrastinans valdè timere debet, ne cùm orditur, id est, disponit se diu victurum, Dominus præscindat in momento. Hugo Cardin. Unde illud Isai. 38. v. 12. Præcisa est velut à texente vita mea,

Car-

CARMINA AD REM.

Omniem crede diem tibi diluxisse supremum,
Horat. Li. 1. Epigr. 1.

Expectanda dies homini est ultima semper,
Ovidius L. 3. Metam.

Est mare vita fugax, in quo nos piscis adinstar
Ludimus: est hamus mortis iniqua manus,
Incantos igitur pisces ceu fallit arundo,
Sic fatuos fallit mors inopina viros.

Joannes Baptist. Bargioccus,

Nemo venenata vitavit arundinis ictum;
Hic Cræsi atque Iri corpora mixta jacent,
Fortè tamen seras differs tua fata per horas,
Heu certam præsens non habet hora fidem.
Crastina forsan erit, quæ te lux funere merget,
Si non ad tumulum lux hodierna vocet.
ita Serenissimus Philotheus.

Seneca Tragedus in Thyeste ita canit:

Nemo tam Divos habuit faventes,
Crastinum ut possit sibi polliceri,
Res Deus nostras celeri citatas

Turbine versat.

Præterit iste dies, nescitur origo secundi,
An labor, an requies? sic transit gloria mundi.
Salutare monitum.

Nescia mens hominum est fati fortisq; futurae,
Hinc, homo! consilium nunc imitare meum:
Te te præveniat mors improvifa paratum,
Hic te semper habe: jugiter esto vigil.

Justo: um Mors.

MOriatur anima mea morte Justorum, & fiant novissima mea horum similia, dixit olim Pseudo-Propheta Balaam Num. 23. v. 10. Verùm, ut benè notat Cornel. in hunc textum, prudentiùs sibi que utiliùs dixisset: Vivat anima mea vitâ Justorum, ut moriatur morte Justorum. Qui enim vivit vitâ piorum, certò morietur morte piorum; & qui vivit vitâ impiorum, certò morietur morte impiorum; nam *Mors est Echo vita*, ait Periander, & qualis vita, finis ita. De hoc plura in fine libelli.

Justis erit mors janua vitæ: erit initium refrigeriù; erit sancti illius mortis scala & ingressus in locum tabernaculi admirabilis, S. Bernard. serm. 28. de diversis.

Mors Justi est finis noctis & initium diei. Finis miseriæ & ingressus beatitudinis, S. Anton. Paduanus.

Mors bona, quæ vitam non aufert, sed transfert in melius. S. Bernard.

Quâcunque horâ Justus moritur, justitia ejus non aufertur ab eo, & ita mors ei non obest. S. Anselmus.

Mors mala putanda non est, quam bona vita præcessit. S. August.

Mors integriorem facit, mors magis deducit ad gloriam. S. Cyprian. de laud. Mart. Ju-

Justis mors quietis est portus. Per vitam ad mortem est transitus, per mortem autem ad vitam reditus. S. Ambros. Li. de bono Mortis, ubi etiam mortem vocat *Allevamentum bonum*.

Mors bonorum non est nisi acceleratio glorificationis, disruptio carceris, finis peregrinationis, portus navigationis, contritio laquei, depositio vetustæ vestis, induitio novæ, depositio ponderis, solutio debiti naturalis. Hugo Card.

Nequit esse amara mors animæ amanti, quandoquidem inibi reperiat omnes delicias & suavitates amoris. Nequit illius memoria adferre tristitiam, quoniam in illa reperit suum gaudium ac latitiam. Nequit tandem molesta esse & gravis, cum in illa inveniat molestiarum, pœnarumque suarum finem, & totius boni exordium. Chara illi est, quasi Sponsa... horamque adfuturæ mortis suæ præstolatur ardentius, quàm Reges ac Principes terræ ad regna & Principatus suos anhelant. S. Joan. à Cruce fol. 366. colum. 2.

Felicem voco, quem dives fortuna sepulchri,
Mauseolum claro nomine in astra vehit.

Ita Srimus Philotheus.

Sat pulchrum servat tumultum, qui tradit
olympo

Mentem, & vel nudæ corpora linquit humo.

Idem.

Sym-

Symbola.

1. SOLI occiduo subscripsit Barthol. Rossus :
Delitescit, ut renascatur. Sic etiam Justus
 intrepidus ad sepulchrum mortis contendit, ut
 renascatur in cælis.

2. Luna in occasum præcipitata Epigraphen
 tenet: *Oritur atibi.* In hanc rem magnus E-
 thicæ Magister Seneca Epist. 36. Observa or-
 bem rerum in se remeantium, videbis in hoc
 mundo nihil extinguï, sed vicibus descendere
 & resurgere. Et paulò superiùs: Desinunt
 ista, non pereunt. Et mors, quam pertimesci-
 mus & recusamus, intermittit vitam, non eri-
 pit. Sic etiam Homo justus, mundo ejusque
 evanidis blanditiis mortuus in perennem beati-
 tatis & æternæ vitæ auram renascitur.

3. Luna extrà terreas umbras eluctata Epigra-
 phen habet: *Jam nihil obstat.* Ita animus Deo
 sacer, molestâ corporis sarcinâ prægravatus
 eò usque à Solis Divini conspectu prohibetur,
 donec illâ excussâ ad infinitam æternæ beati-
 tudinis lucem participandam admittatur.

4. Coliculus vitis in terra sepultus Epigr.
 tulit: *Ut abundantius habeat.* Ad rem S. Aug.
 Veri fideles moriuntur, & abundantius habe-
 bunt vitam veniendo, quò pastor præcessit, ubi
 nunquam deinde meriatur. Tract. 24. in Joan.

In

5. In hominis justi morte vitem depinges, quæ humo cooperta Epigraphen ferat: *Alio resurgam*. Nam, ut ait S. Augustin. in Psal. 35. Nascimur de Adam, ut moriamur; resurgemus per Christum, ut semper vivamus.

6. Quercus excisa columnis & trabibus palatii aptatur cum lemmate: *Nobilis excisa resurgit*. Ita justus mortis falce succisus, ingentem gloriam in cælis adipiscitur.

7. Lucarinus ramum, violenter ab arbore decussum, figuravit cum lemmate: *Ad inferendum alibi*. Sic justus, mortis falce è terrâ sublatus, intrâ cælestes hortos plantandus est.

8. Pisis aliquando visa est porta, quæ ab interiori suâ parte Epigraphen tulit: *Ab exitu introitus*. Sic justus è mundo egressus cælos intrat.

9. Adamas velo coopertus à Barthol. Rosso Epigraphen cepit: *Illo ablato clarior*. Ita anima justi, è molesto corporis involucro absoluta, meritis clarissimis resplendet.

10. Mors justi nocti comparatur sub lemmate: *Vertitur in diem*.

11. Item statuæ Æneæ in igne refundendæ cum lemmate: *Dissolvor, ut renover*.

Histo-

Res mundi defun
 R. correctione f
 Regem secundus
 clab. 7. v. 9.
 Alphonus Ar
 mare suo aliquan
 combentem vilit
 Non est cur tam
 hac bene purè
 vitæ principium
 venit, neque
 subiecta est.
 Hom. 11. in
 tione securus e
 letus judicem
 quæ mortis
 hilare scit.
 nos docuer
 agone ani
 quid times
 septuagint
 mortem ti
 in agone
 alas cruen
 es. Plura ac
 lo: Sancto

Historiæ.

Rex mundi defunctos nos in æternæ vitæ resurrectione suscitabit. ita ad Antiochum Regem secundus ex septem Machabæis 2. Machab. 7. v. 9,

Alphonfus Arragoniæ & Siciliæ Rex, dum more suo aliquando adolescentem fataliter decumbentem visitâsset, eum ita fuit allocutus: Non est cur tantopere mortem timeas, cum hæc benè purèque morientibus sit vita, ejusque vitæ principium, quæ neque doloribus, neque metui, neque invidiæ, neque ærumnis ullis subjecta est. Certè, ut ait S. Gregor. Papa Hom. 13. in Evang: Qui de suâ spe & operatione securus est, pulsanti confestim aperit, quia lætus judicem sustinet: & cum tempus propinquæ mortis advenerit, de gloria retributionis hilarescit. Id inter alios præclaro suo exemplo nos docuerunt, imprimis S. Hilarion, qui in agone animam suam ita animabat: Egredere, quid times? egredere anima mea, quid dubitas? septuaginta propè annis servisti Christo, & mortem times? deinde S. Martinus, qui visum in agone Diabolum ita fuit allocutus: Quid astas cruenta bestia? nihil in me funesti reperies. Plura ad rem facientia dicentur infra titulo: *Sanctorum Mors.*

Notamen.

INnocentius Pontifex Li. *De miseria conditionis humane.* Et ex eo Rudolphus volumine 3tio de vitâ Christi cap. 46. censent, quemque hominem in morte videre Christum in cruce positum; malum ad suam confusionem, ut erubescat se non esse redemptum sanguine Christi, suâ culpâ id exigente; & hoc esse id, quod dicitur Zachar. 12. v. 10. *Aspicient ad me, quem confixerunt.* Bonum verò Christum videre ad suam exultationem. Idque probant ex 1. ad Thessal. 3. v. 13. *In adventu Domini nostri Jesu Christi.* Id est, inquiunt, in die mortis, quando apparet tam bonis, quam malis Christus in cruce positus; & ex Apocal. 3. v. 3. *Veniam ad te tanquam fur.* Verùm hæc infirma & incerta sunt, ait Cornel. in locum Zachariæ citatum; ac proinde temerarium videtur illa asseverare, uti rectè ait Dionys. Carthuf. Dialogo de particulari iudicio art. 2. & 11. In iudicio tamen universali apparebit Christus, non crucifixus, sed cum cruce & cicatricibus quinque vulnerum; quæ tunc iusti aspicient ad suam exultationem, impii vero ad perpetuam sui confusionem, quam ab omnibus nobis avertat Deus.

Juvenum Mors.

LUtra voracissima est, ac crudelitatis aded
 immodicæ, ut non solum prius majores,
 qui ei in cibum sufficiunt, sed etiam minores,
 vix in lucem editos, devoret, unde Lemma:
Savit in omnes. Genuina hæc mortis effigies est,
 unde de eâ canit Ovidius Epist. ad Liviam:
 Illa rapit juvenes, sustulit illa senes,
 Quæq; ruit, furibunda ruit, totumq; per orbem
 Fulminat, & cæcis cæca triumphat equis.

Sententia.

Dies mei velocius transierunt, quam à texente
 tela succiditur. Job. 7. v. 6. De utero transla-
 tus ad tumulum. Job. 10. v. 19. Minorasti dies
 temporis ejus. Psal. 88. v. 46. Consumatus in
 brevi explevit tempora multa Sap. 4. v. 13.

Præcisa est velut à texente vita mea, dum ad-
 huc ordiret, succidit me, ait Ezechias Isai. 38.
 v. 12.

Mors aliorum longius vitam passa est proce-
 dere, aliorum in medio flore præcidit, aliorum
 interrumpit principia. Seneca Epist. 67.

Nascentes morimur, finisque ab origine
 pendet. Manil. in Astron. 4.

Brevi unusquisque decurso ætatis flore mar-
 cessit. S. Ambros. Li. 3. Hexam. cap. 11.

Vita nostra quali tela est , hanc telam orditur homo in animo suo longam , quantam vult. Sed Dominus præscindit eam , quando placet , & sæpè propter dispositiones & desideria , quæ habet homo diu vivendi , diutiùs moritur. Hugo Cardinalis.

Homo , quando nascitur , jam cum morte nascitur. S. Augustin. Tract. 49. in Joan. Conceptus est puer , fortè nascitur , fortè abortum facit , ita incertum est : fortè crescit , fortè non crescit , fortè senescit , fortè non senescit. Nunquid potes dicere , fortè moritur , fortè non moritur ? S. August.

Placita erat Deo anima illius , propter hoc properavit eam educere de mediâ iniquitate , ne longo vitæ itinere deviis , aberraret anfractibus. S. Hieron.

Quid separas à me , quem genui ex me : uterus genuit , non mansit ille , cum vixit , ubera mea frustra lacte contorquens. Cautè portavi , quem à te video manu crudeli jactari. Modo eum effuderunt viscera mea , & tu elidis ad terram. Ita mater ad carnificem infanticidam tempore Herodis apud S. August. serm. 1. de Innocentibus. Sic etiam Matres sapiùs possent conqueri contrà mortem , quod parvulos suos , vix mundo natos , tam citò abripiat. Sym.

Herodes (sep
Dus fornicata
pedi milites,
ac quatuordecim p
fr. Lemna: Ten
perpendens S. Aug
exclamat: Crud
zandem amula
solum in senes &
parvulos & lac

Locusta fru
centes de populi
perimit. Etia
vento raptus
Concordi aut
abreptum,
nim, in ip
est nimis m

Cunis
sepulchri. S.
intocitus ad
Orogulturn
talis, ubi ce

Symbola.

1.

Herodes sceptrō suo periculum ab infantibus formidavit, unde clamari ad arma, expediri milites, ætati lactenti bellum indicere, ac quatuordecim parvulorum millia necari iussit. Lemma: *Teneros grassatur in artus*. Hoc perpendens S. August. serm. 1. de Innocentibus exclamat: *Crudele spectaculum!* Herodis tyrannidem æmulari videtur libitina, dum non solum in senes & adultos, sed etiam sæpius in parvulos & lactentes falcem suam acuit.

2.

Locusta fruges adhuc intrā herbam florecentes depopulatur. Unde Lemma, *ante diem perimit*. Etiam arbusculum, ab impetuoso vento raptum, hoc lemmate quidam notavit: *Concidit ante diem*. Juvenem, immaturā morte abreptum, hæc imagines significant; hic etenim, in ipso juvenilis ætatis flore *Ante diem*, id est nimis maturè perimitur, & mortuus concidit.

3.

Cunis hanc præfiges Epigraphen: *Arrha sepulchri*. S. Hieron. ad illud sapientis: Unus introitus ad vitam, & similis exitus; exclamat: O angustum & satis anxium tempus vitæ mortalis, ubi cum initio nominatur & finis.

1 3

✠

4. Virescentem in campo spicam juvenis immaturâ morte sublatus immitatur cum lem- mate: *Immatura non parcit.* puta falx, sicut & mors. Quare Benedictus Soffagus in mortem ita invehitur.

Mortales tua messis erunt, mors comprime falcē
 Quid messem properas sternere cæca tuam? (est
 Quid sævâ mors falce furis? dum messis in herba
 Saltem immaturæ parce precor segeti.
 Quid loquor? ah demens mors quæque tenerri-
 ma carpis,

Maturam ut segetem semina prima metis.

5. Libellus pauculis foliis finitus Epigraphen sustinet: *Non quantus, sed qualis.* Huic vitam volubilem comparare licet, unde unice cogitandum, *Qualis vita, non quanta.* ad rem Seneca Epist. 70: Citiùs mori vel tardius ad rem non pertinet; benè mori aut malè ad rem pertinet. Unde Propheta quidam benè dixit, malle se unâ die cum virtute vivere, quam mille annos in umbrâ mortis, id est, in peccato, ait Cornèl. in cap. 25. Gen. 8. 6.

5. Complures pyroboli chartacei, è tubâ igneâ in aère sparsi, mox in tenuissimas favillas evanescent. Unde in cujusdam, qui in juventute obiit, pompâ funebri pyrobolum chartaceum pinxere cum lemrate: *Vita tua.* Seneca: ignis, quò clarior fulsit, è citiùs extinguitur: Sic ingenia, quæ illustriora, breviora sunt. Laus

Laus bene Mortuorum.

Facetissima cujusdam Mimi urbanitas, ut refert S. August. Li. 13. de Trinit. cap. 3. promisit olim suis auditoribus in theatro, quod aliis ludis vellet revelare, *Quidquid in animo haberent, & quod vellent omnes.* Ad diem constitutum ingenti expectatione major confluit multitudo, ubi suspensis & silentibus omnibus Mimus dixisse perhibetur: *Vili vultis emere, & carè vendere.* Post hæc S. August. subdit simile quid de cupiditate laudis sequentibus verbis: Si & Mimus ille dixisset: *Laudari vultis omnes, nemo vestrum vult vituperari.* Similiter, quòd esset omnium voluntatis, dixisse videretur. Quàm verè hoc dixerit S. Augustinus, sentiet quilibet in semetipso: interim, ut ait S. Ephrem. Epist. 23. ad Attonem: *Vana est laus & seductoria, quâ laudatur peccator in desideris anime sue &c.* Quinimò nullus hominum ante mortem securè laudari potest; sicut nullus scit, an amore vel odio dignus sit, ita nec scit, an laude vel vituperio dignus sit, unde S. Bernard. serm. 5. in Festo omnium SS: Nos in vita sua laudare hominem prohibemur. Quomodò namque segura laudatio, ubi nec ipsa vita segura, & S. Ambros. Li. de bono mortis cap. 8. Unusquisque, quàm diu vivit, obnoxius est lapsui, nec senectus immunis à crimine.

Exempla Fugientium laudem.

S. Gregorius Nazianz. orat. 14. de pace, de se ipso ita scribit: Nec item me vel laudatores, vel vituperatores immutabunt. Quod enim sum, hoc maneo, sive maledictis afficiar, sive laudibus in cælum vehar.

De S. Francisco Seraphico S. Bonaventura cap. 6. vitæ ita scribit: Studebat bona Domini sui arcano pectoris condere, nolens patère gloriæ, quòd posset occasio esse ruinæ. Nam sæpè cùm beatificaretur à pluribus, verbum hujusmodi proferebat: filios & filias adhuc habere possèm: nolite laudare ut securum. Nemo laudandus, cujus incertus est exitus.

De Paschasio Radberto Abbate Corbejensi, qui obiit Anno Dom. 851. Auctor vitæ ejus ita scribit: Nihil illustrius fuit summâ animi ejus modestiâ & humilitate, quâ de se ipso, cùm maximi ab omnibus fieret, modicè omninò sentiebat. Itaque Monachorum se omnium peripsema, levitarumque ultimum appellare solebat. Idem convocatis sub finem vitæ discipulis edixisse fertur, ne quis de ipsius vitâ quidquam litteris consignaret. Sic & S. Ephrem in neo testamento ita cavet: Nulla Ephrem cecineritis carmina, nullamq; laudem adhibueritis, ne me cum pretioso sepeliveritis vestimento, neve privatum corpori meo constitueritis tumulum.

Scena
Lauda po
A Ne mortem ne
quam. Eccl.
Nec in vita su
nar. Quomodo
ne ipsa vita secun
tatis necis, quis
quis sit coronam
vitam, quoru
devis entile p
res adgudere co
Fello omnium
Ante obitum
& antemortem
Ephrem. Pro
minis non in
Ambros. de
nem dar. C
Quidquid
netur, pos
Benè igitur
Plal. 1. D
quam est,
dari, qui
Lauda po
tionem; tu
ulla poterit
la tentare po

Lauda post Mortem.

ANte mortem ne laudes hominem quemquam. Eccli. 11. 5. 33.

Nos in vita sua laudare hominem prohibemur. Quomodo namque secura laudatio, ubi nec ipsa vita secura? Nescis, quis sit perseveraturus, nescis, quis sit legitimè certaturus, nescis, quis sit coronam accepturus. Illorum lauda virtutem, quorum jam certa victoria est: illos devotis extolle præconiis, quorum securè potes adgaudere coronis. S. Bernard. serm. 8. in Festo omnium SS.

Ante obitum neminem prædicaveris beatum, & ante mortem ne desperaveris quemquam. S. Ephrem. Prolog. *De timore Dei*. Laudatio hominis non in exordio, sed in fine est, ait S. Ambros. de institutione virginis cap. 3. Rationem dat Cassian, collat. 6. cap. 16. Dicens: Quidquid per diligentiam vel acquiritur vel tenetur, potest etiam per negligentiam deperire. Benè igitur quis concludet cum S. Ambros: in Psal. 1. Dicente: Ergò dum in hâc vitâ quisquam est, non potest definitâ prædicatione laudari, qui patere adhuc possit errori.

Lauda post vitam, magnifica post consummationem; tunc enim nec illi, qui laudat, nocere ulla poterit adulatio, neque etiam laudatum ulla tentare poterit elatio. S. Ambrosius. Sym-

Symbolum.

Candela, vitro munita, nullas splendori suo tempestate aut cæli injurias metuit, unde Lemma: *Tuta patet*. Ita virtutis & meritorum splendor de mortuis sine periculo divulgari potest, quippe quod nullo ampliùs superbix afflatu infestandi suomet sepulchri marmore, vel ut ægyptiis consuetum erat, vitreâ suâ tumbâ protegantur. Præclarè de S. Eusebio dixit Maximus in Hom. 59. Lauda post vitam, magnifica post consummationem. Duplici enim ex causâ utilius est hominum magis memoriæ laudem dare, quam vitæ, ut illo potissimum tempore merita sanctitatis extollas, quando nec laudantem adulatio movet, nec laudatum tenet elatio.

Motiva ad laudandum.

Laus propter egregia facta auget cupiditatem ad meliora. S. Chrysostr. apud Anton. in Melissâ p. 1. cap. 51. Armantur enim filiorum animi, dum patrum recensentur triumphi, ait S. Bernard. serm. 54. in Cantica. Præcipuum beneficium est in rebus honestis laudari; laus enim parit æmulationem, æmulatio virtutem, virtus felicitatem. S. Gregor. Nazianz. apud Antonici in Melissâ cit. Virorum, qui benè in Republicâ versati sunt, historia, velut lux quædam his, qui salvantur ad vitæ viam præfulget. S. Basil. in Gordium Martyr. Ma-

Materia Laudandi
 Quis solentis
 Dei. Eccl. 1.
 Eximium
 Omnibus officii
 la Venar. Fortu
 de Temco Epit
 Dicit in virtut
 Dicit in choce
 in ierim. Para
 veris, Læus in
 tione, juxta
 Epit. 1.
 Rectus per
 ncm, subtili
 alios verbo co
 exemplo ad
 Fugeba
 aut legeba
 diebar, a
 decantatio
 poris in
 de B. Alc
 Gallia flo
 S. Thon
 earumque
 in oculis rel

Materia Laudis pro Ecclesiasticis.

Quasi sol refulgens, sic ille effulsit in domo
 Dei. Eccl. 50. v. 7:

Esca inopum, tutor viduarum, cura minorum,
 Omnibus officiis omnia pastor eras.

Ita Venant. Fortunat, Li. 5. Histor. Franc. cap.
 5. de Tetrico Episcop. Linguriensi.

Dives in virtutibus, *Affiduus* in oratione,
Devotus in choro, *Stabilis* in Ecclesiâ, *Prudens*
 in latitiâ, *Purus* in conscientiâ, *Patiens* in ad-
 versis, *Lenis* in prosperitate, *Verax* in narra-
 tione, juxtâ monitum Isidori Pelusiotæ Li. 2.
 Epist. 2.

Rectus per æquitatem, erectus per intentio-
 nem, sublimis per contemplationem, sustentans
 alios verbo consolationis, suffragio orationis,
 exemplo actionis. Richardus à S. Victore.

Fugiebat modis omnibus otiositatem, nam
 aut legebat, aut scribebat, aut discipulos eru-
 diebat, aut orationi vacabat, aut psalmorum
 decantationi, inevitabilibus tantummodò cor-
 poris indulgens necessitatibus. Ita auctor vitæ
 de B. Alcuino, qui tempore Caroli magni in
 Galliâ floruit.

S. Thomas fuit exemplar virtutum omnium,
 earumque exempla erant membra ejus singula,
 in oculis relucebat simplicitas, in vultu benig-

nitas, in auribus humilitas, in gustu sobrietas, in lingua veritas, in odoratu suavitas, in actibus integritas, in manu liberalitas, in incessu gravitas, in formâ honestas, in visceribus pietas, in intellectu claritas, in affectu bonitas, in mente sanctitas, in corde charitas, sic ut species decorque corporis fuerit effigies animæ & imago virtutis. Ita Clemens VI. Pontifex serm. de S. Thomâ Aquinate. Et vitâ floruit & doctrinâ. ita de S. Anton. S. Bonaventura. Fons devotionis & fidei, virtutum omnium exemplar. S. Ambros. Li. de Abrah. virtutum omnium domicilium, virtutis norma, sacerdotii perfectio. Nazianz. orat. 41. Zelator legis cultusque divini. Cornelius de Josue in proæmio. Acer divini honoris exactor. S. Gaudentius de S. Philastro. Vir bonus & plenus Spiritu sancto. Act. 11. v. 24. Vir potens in opere & sermone coram Deo & omni populo. Luca 24. v. 19. Domini sui admirandus imitator. S. Maxim. Episc. Hom. 2. de S. Eusebio. Devotus ad Deum, benignus ad proximum, sobrius ad mundum. Hugo Li. 3. de animâ. Præposuit divina humanis, perpetua temporalibus. S. Ambros. in Leviticum. Vir eloquens, potens in scripturis, edoctus viam Domni. Act. 18. v. 14.

Pro Officialibus.

Vir magnus & inter primos aulae regiae.
 Ester 11. v. 4. Vir generosus & generosus parentibus ortus nominisque splendore clarissimus, ita de S. Basilio Nazianzenus orat. 20. Consiliarius, vir prudens & litteratus. 1. Paral. 27. v. 32. Vir nobilis. 4. Regum 9. v. 6. Misi tibi virum prudentem & scientissimum. 2. Paral. 2. v. 15. Vir excelsus. 2. Regum 21. v. 20. Vir eruditus. Eccl. 21. v. 26. Vir in multis expertus. Eccl. 34. v. 9. Vir prudens & disciplinatus. Eccl. 10. v. 28. Dispensator fidelis & villicus utilis. S. Hilarius in Mathæum cap. 26. in fine. Quæsit bonæ genti, & placuit potestas & gloria ejus omnibus diebus. 1. Machab. 14. Domui suæ benè præpositus. 1. ad Tim. 1: Omnibus est officiosus, nulli onerosus. Hugo Li. 3. de animâ. Pater orphanorum & judex viduarum. psal. 67. v. 5. Vir bonus & sapiens, qualem vix repperit ullum. Millibus è multis hominum consuetus Apollo. Ausonius in Epigram. Ad summum, sapiens uno minor est, Jove dives, Liber, honoratus, pulcher. Rex denique regum. Horat. Li. 1. Epist. 1. Qui mores hominum multorum vidit, & urbes.

Pro

Pro Militibus.

Vir fortissimus atque pugnator. Judicium
 11. *ψ.* 1. Fortissimum robore, & vi-
 rum bellicosum & prudentem in verbis, & vi-
 rum pulchrum, & Dominus est cum eo, 1.
 Regum 16. *ψ.* 18. Vir paratus ad prælium,
 Jerem. 50. *ψ.* 42. Præpositus super viros bel-
 latores. Jerem. 52. *ψ.* 25. Decurio vir bonus
 & justus Lucæ 23. *ψ.* 50. Centurio vir justus
 & timens Deum. Act. 10. *ψ.* 22. Invictus ad
 labores, fortis ad pericula. S. Ambros. Li. 1.
 offic. Dominus potens in prælio. Psal. 23. *ψ.* 8.
 Miles est victima, ut cum tempus fuerit, pro
 patriâ immoletur, Philemon. Pulchrior est
 miles in prælio cæsus, quam in fugâ salvus.
 Livius Li. 2. Dec. 1. Loricâ ferreâ usus, &
 ante signa pedester, horridus, incomptus,
 fama que dissimilis. ita de Othone scribit Cor-
 nelius Tacitus Li. 2. Histor. Hostium terror
 & vindex Religionis. ita de judâ Machabæo
 Picinell. Li. 3. c. 141. n. 380. Miro quon-
 dam & singulari modo cernebantur & agnis
 mitiores, & leonibus sfortiores. S. Bernard.
 ad Milit. templ. cap. 4. Vir est, qui contrâ
 bifformes fortunæ eventus uniformi mentis
 constantiâ militat præmunitus. Cicero apud
 Hybern. verb. instabilitas Cason. Emblem. 3.
 Pro

Pro Virtuosis.

Quæsit Dominus sibi virum juxta cor suum. 1. Reg. 13. v. 14.

Vir justus ac timens Deum. Act. 10. v. 22.

Vir religiosus ac timens Deum cum omni domo suâ, faciens eleëmofynas multas plebi, & deprecans Deum semper. Act. 10. v. 1. Gloria magna est sequi Deum, longitudo enim dierum assumetur ab eo. Eccli. 23. v. 38. Benedictus vir, qui confidit in Domino. Jerem. 17. v. 7.

Ipse vir verax & timens Deum præ cæteris videbatur. 2. Esdræ 7. v. 2. Ecce verè Israëlita, in quo dolus non est, Joan. 1. v. 45. Sine iniquitate cucurri & direxi. Psal. 52. v. 5.

Virum bonum & benignum, verecundum visu, modestum moribus & eloquio decorum, & qui à puero in virtutibus exercitatus sit... ætate & gloriâ mirabilem, & magni decoris habitudine 2. Mach. 15. v. 12. & 13. Vir fidelis multum laudabitur. Prov. 28. v. 20. Qui Custos est Domini sui, glorificabitur. Prov. 27. v. 18. Bonum certamen certavi, cursum consummavi; de reliquo reposita est mihi corona justitiæ &c. ad Tim. 4. v. 7. Omnibus omnia factus sum. 1. ad Cor. 9. v. 22. quod S. Aug. Ep. 9. & 19. ita explicat: Non mentiendo, sed compatiendo, non simulantis actu, sed commiserantis affectu omnibus omnia factus est Paulus.

Vir-

Virtuosa vita efficit Deo charum. Thomas Kemp Li. 1. cap. 1. Virtus cum Deo familiarem efficit. S. Chriftost. in Psal. 49. Probati viri genus virtutis profapia est; quia sicut hominum genus homines, ita animatum genus virtutes sunt, S. Ambr. Li. de Noë & Arcâ c. 4. Virtutis invictæ adauctus meritis. S. Bonavent. in vita S. Patris. Pulcher in cælo, pulcher in terris. S. Bonav. in speculo. Justitiam custodivit, pro Religione decertavit, invictus ad labores, fortis ad pericula. S. Ambros. Li. 1. Officior. Qui sibi infirmus fuerat, fieret omnibus firmitamentum. S. Maximus. Hominis gloria est virtus, quæ hinc recedit cum possessore suo. S. Chriftost. Virtus mater gloriæ est, sola enim est, cui gloria debetur & securè impenditur. S. Bernard. Summa apud Deum nobilitas est, clarum esse virtutibus. S. Hieron. Epist. 14: ad Celantiam. Nobilitas sola est atque unica virtus. Nobilissimus Deo clarissimus est virtutibus. Cass. collat. 2. cap. 10. Esto in malitia parvulus & vir perfectus in sensu. S. Basil. ad Filium spiritualem. Contrà omnes adversarios scutum timoris Dei tamdiu infatigabiliter tenuit, donec ad victoriam perveniret. S. Maxim. Hom. 59.

Pro patientibus.

Misericors & clemens, patiens & multæ
 miserationis ac verax. Exodi 34. v. 6.
 Qui patiens est, multâ gubernatur prudentiâ,
 Prov. 14. v. 29. Melior est patiens viro forti,
 & qui dominatur animo suo, expugnatore ur-
 bium. Prov. 6. v. 32. Tacui semper, filii
 & patiens fui. Isaia 42. v. 14. In omnibus
 tribulationem patiens. S. August. serm. 45. de
 diversis cap. 7. Nec indignatione commotus,
 nec scelere offensus, nec injuriâ violatus. S.
 Ambros. Li. 4. in Lucam cap. 4. Immemor
 injuriæ, memor clementiæ. S. Ambros. cit.
 Magni animi est proprium, placidum esse,
 tranquillumque injurias atque offensas despice-
 re. Seneca. Boni semper ad Deum lucidi sunt,
 licet sint in mundo despecti. Hugo Cardinal.
 Sapè contingit, ut electus quisque, qui ad æter-
 nam felicitatem ducitur, continuâ hîc aduersi-
 tate deprimatur .. sed tamen ante occulti Judi-
 cis oculos virtutibus emicat, vitæ meritis coruf-
 cat. S. Gregor. Li. 10. in cap. 12. Jobi. Placidus
 ore, intrepidus verbis. Ità Cornel. Tacitus de Ot-
 tone Imperat. Idem illi semper in omni fortunâ
 vultus, idem habitus, sermo idem, mansuetudo
 benignitas &c. ità de Alphonso Rege Arragon.
 Anton. Panormit. Li. 4. c. 10. Pro

Pro misericordiis.

BEatus, qui intelligit super egenum & pauperem, Psal. 40. v. 2. Pater eram pauperum, Job. 29. v. 16. Ab infantia crevit mecum miseratione. Job. 31. v. 18. Grande bonum & pretiosum vir misericors. S. Hilarius in Psal. 118. Perfecta est liberalitas, ubi silentio quis tegit opus suum, & necessitatibus occultè subvenit. S. Ambros. Hominis felicitas ex eleëmofynarum largitionibus originem trahit. S. Chrysoft. Hom. 17. Ante omnia misericordiae operam detis, & in quibuscunque possitis, proximos vestros adjuvetis. S. August. serm. 203. de Temp. Remanent in sæculo cuncta, quæ sæculi sunt; sola virtus est comes defunctorum. Sola nos sequitur misericordia, quæ tabernacula defunctis acquirit æterna. S. Ambros. Li. 7. in cap. 12. Lucae. Non memini me legisse, malâ morte mortuum, qui libenter opera charitatis exercuit. S. Hieron. in Epist. ad Nepotian. Ante fores gehennæ stat misericordia Dei, & neminem (in pauperes beneficium) permittit in carcerem ire. S. Aug. Li. 50. Hom. 30. Non est possibile, quòd homo, qui dimiserit proximo, non plenam remissionem assequatur; incomparabiliter enim magis misericors est Deus, quàm nos. S. Chris. Hom. 26. in Acta Ap.

Miscel-

Scena
Mil
Vt in cunctis
Homo p
2. 11. Senex
4. 12. Senex
Reg. 17. v. 12.
Annulis Domi
ad societatem.
1. Reg. 18. v.
Act. 24. v. 18.
no. Jerem. 5
liter tenens
statione com
Plenam opt
navem opt
Enavigavit
scopulos p
quiescit.
tutis amp
Milone,
sum am
Sancta ad
ad vos des
Nobilitas
rum.

Miscellanea.

Vir in cunctis prosperè agens. Gen. 39. v. 2.
 Homo potens & magnarum opum, Ruth
 2. v. 1. Senex erat vir & grandævus. 1. Reg.
 4. v. 18. Senex & grandævus inter viros. 1.
 Reg. 17. v. 12. Vir quietissimus. 1. Paral. 22.
 Amabilis Domino. 2. Reg. 12. Vir amabilis
 ad societatem. Prov. 18. v. 24. Vir bonus est.
 2. Reg. 18. v. 17. Spem habens in Deum.
 Act. 24. v. 18. Prior in donis, major in impe-
 rio. Jerem. 5. v. 7. Gubernaculum fidei viri-
 liter tenens anchoram spei tranquillâ jam in
 statione composuit. S. Maxim. Episc. Hom. 59.
 Plenam caelestibus divitiis & æternis mercibus
 navem optato in littore collocavit. idem ibid.
 Enavigavit ex terrarum syrtibus, & vitæ hujus
 scopulos prætervictus in optatissimo portu con-
 quiescit. Apulejus. Ex omnibus præmiis vir-
 tutis amplissimum est gloria, ait Cicero pro
 Milone. Puer eram ingeniosus, & sortitus
 sum animam bonam, Sap. 8. v. 18.
 Sancta ad vos anima, atque istius inscia culpæ
 ad vos descendam. Æneid. 12.
 Nobilitas morum magis ornat quàm genito-
 rum.

Symbola Misericordiæ.

I.

Malum granatum, suâ sponte dirumpi solitum, purpureos ararii sui rubinos cuius obvio, munificentiam non minus liberali quam apertam offert. Unde Lemma: *Quod habeo, largior.* Hanc summæ charitatis liberalitatem sibi familiarem habuere S. Martinus Episcopus, S. Thomas Villanovanus, S. Paulinus Nolanus, & S. Carolus Borromæus, qui ad aliorum egestatem sublevandam ipsos quoque Episcopatum suorum reditus profuderunt. Probè enim edocti erant illud S. Augustini Li. 50. Homil. Hom. 26. *Qui manus ad eleemosynas expandit, dextralia à Christo recipiet.*

2. Soli nascenti quidam inscripsit: *Non exoratus exorior.* Unde Epictetus: *Spontè confer beneficia, & aequè ac sol amaberis.*

3. Soli iterum inscribitur hæc Epigraphe: *Omnibus & singulis.* Item: *Illustrabit omnia.* Ad hoc propositum ait Agapitus Epist. paran. N. 51. Solis profectò partes sunt illustrare radiis orbem; Principis verò virtus est egenorum misereri. Benè etiam monet Sidonius Pollin. Li. 6. Epist. 12. dicens: *Indigentiam miseratus fac in terris opera calorum.*

4. Nubes campum torridum & egentem copiosis pluviis recreans, sequenti lemmate ornata cernitur: *Se exhaurit egenti*. Hoc omnibus eleemosynariis proprium sequenti poemate explicat Salvator Carducius.

Nubis egenti exhaurit nudis viscera:

Quid ni misellos, dives! auro recreas?

5. Aqua ad irrigandas herbas in campos effusa se ipsam perdit & absumit, addito lemmate: *Deficit, ut alat*. Talis fuit Alexander V. Pontifex maximus, qui bonis omnibus in pauperes erogatis amicis suis dicere solebat: *Se olim divitem Episcopum fuisse; postea Cardinalem factum eguisse; atque dein Pontificatu ornatum ad mendicitatem penè redactum esse*, ut de ipso narrat Bapt. Fulgos. Li. 4.

6. Aquila prædam suam reliquis avibus in cibum dispensare solita hoc lemmate introducit loquens: *Hoc habeo, quodcunque dedi*. Ita qui eleemosynis erogandis student, nihil è divitiis, quas generosa & aquilinâ manu in egenos distribuere, deperdunt. unde S. Gregor. Papa in Registro: *Quidquid tribuitur pauperi, si subtili consideratione pensetur, non est donum, sed mutuum, quia quod datur, hoc multiplicato sine dubio fructu recipitur.*

7. Aqua per campi elicem ad sitibunda graminia decurrens eandem à P. Gambero Epigraphen recipit, quam jam olim Claudianus Nilo pronuntiavit: *Salus sitientibus.* ita nimirum charitas suam opem in eos præ aliis effundit, quos majore egestate pressos novit juxtà monitum S. Bernardini Senes. Tom. 2. serm. 7. dicentis: *Elemosyna nisi indigenti danda non est, exemplo natura, quæ corporalibus membris secundum eorum necessitatem distribuit cibum.*

8. Ager, frumento sementico respersus, Epigraphen habet: *Cum fœnore reddet.* Audi, quid dicat Sapiens. Prov. 19. v. 12. *Feneratur Domino, qui miseretur pauperis.* rationem dat S. Gaudentius serm. 13. dicens: *Accipit enim magna pro modicis & caelestia pro terrenis.*

9. Vitis, ramis luxuriantibus putata, Epigraphen sustinet: *Exspoliata ditior.* Eos hæc Epigrapha describit, qui elemosynis erogatis ad æternas opes perveniunt, unde S. August. in Psal. 36. *Da modica, accipe magna. Vide quàm latè crescat fanus tuum. Da temporalia, accipe æterna. Da terram, accipe calum.*

Symbola Virtutis.

I.

LAurus, cujus radices à falce incisæ complures furculos progerminant, Epigraphen habet: *Non omnis moriar.* idem de virtute dixeris, cui quadrat illud Horatii: *Non omnis moriar, magnaue pars mei vitabit libitinam.* Et illud Joannis Audeni:

*Omnia cum pereant, est virtus sola perennis,
Hæc immortales reddere sola potest.*

2. Laurus juncta plerosque ab omni fulminum injuriâ immunis eff, unde fulmine supereminente habet Lemma: *In offensa perennat.* Mens emblematis est, quod justus tametsi mortis fulmine tentatus, suâ tamen illustrium virtutum famâ æternos victurus sit in annos, unde iterum Joannes Audenus:

*Sola potest homines felices reddere virtus;
Hinc soli è cunctis non libitina nocet.*

3. Urfa minor, supra mare tempestuosum, habet Lemma: *Nescia mergi.* Mens iconis est, famam defuncti nulli oblivionis naufragio obnoxiam vivere.

4. Iris ad occidentis partes omnium pulcherrimè resplendere dicitur, unde in obitu virtuosæ depicta fuit cum Lemmate: *Clarius ab occasu.*

5. Cer-

5. Cervus, flumine jam transmissō, pedes suos citeriori ripæ imponit cum Lemmate, *Tam timor omnis abest.* ita prorsus omnis timor cessabit, dum ad perennis beatitatis littus appellemus.

6. Tæda extincta, etiamnum tamen candens, igneos quosdam halitus exspirat cum Lemmate: *Extinctâ luce superstes.* Symbolo hoc innuitur, famam virtuosi apud posteros in æternum victuram, nam, ut ait Seneca in Herc. fur. *Nunquam stygias fertur ad umbras inclyta virtus,* Sed, ut habet adagium: *Vivit post funera virtus.*

7. Alcibiades Lucarinus iusti mortem navis emblemate significavit, quæ è portu soluta Epigraphen tenet: *Solvitur onusta.* de S. Eusebio ait Maximus: Plenam cælestibus divitiis & æternis mercibus navem optato in littore collocavit.

8. Bargalius, fratre suo è vivis sublato, rosas depinxit à frutice suo decisas cum Lemmate: *Et decedentes redolent.* Sic etiam redolent virtutes cum possessore suo hinc decedentes.

9. Duæ situlæ, è Rechamo supra puteum suspensæ Epigraphen tulerunt: *Alteralevatur.* ad rem S. Bernard. Senens. de Christi jejun. term. 8. act. 1. cap. 2. *Anima & caro sunt quasi duæ situlæ in puteo applicatæ, quarum quando una descendit, altera ascendit, puta anima ad cælum.*

Materia laudis

pro Fæmina virtuosa.

Mulier timens Dominum ipsa laudabitur,
 Prov. 28. v. 20. Erat hæc in omnibus
 famosissima, quoniam timebat Dominum
 valdè. Non erat, qui de ea loqueretur verbum
 malum. Judith 8. v. 8. Ora pro nobis Deum:
 quoniam mulier sancta es & timens Deum. *ibid.*
 v. 29. Erat mulier illa prudentissima & spe-
 ciosa. ita de Abigail 1. Reg. 25. v. 3. Gratia
 super gratiam mulier sancta & pudorata. Eccli.
 26. v. 9. Sicut sol oriens mundo in altissimis
 Dei, sic mulieris bonæ species in ornamentum
 domûs ejus. *ibidem* v. 21. Mulier gratiosa.
 Prov. 11. v. 16. Mulier diligens. Prov. 12. v. 4.
 Sapiens mulier. Prov. 14. v. 1. Erat plena
 bonis operibus & eleëmofynis, quas faciebat.
 Act. 9. v. 36. Serviens Domino cum omni
 humilitate & lacrymis. Act. 20. v. 19. In
 operibus boni testimonium habens. 1. ad Tim.
 5. v. 10. Mansuetissima fuit per lenitatem,
 patientissima contra omnem adversitatem. S.
 Bonav. in speculo cap. 8. Erat candidata
 multis meritorum virtutibus. S. Hieron. de B.
 Virgine. Pulchra facie, fide pulchrior. S.
 Ambros. in vitâ S. Agnetis.

K

COR.

Corde erat humilis, verbis gravis, animo prudens, loquendi parcior, legendi studiosior. S. Ambros. Li. 2. de Virgin. Sancta corpore & spiritu. 1. ad Cor. 7. v. 34. Fidei & pietatis Magistram se præbere haud quaquam erubescens. ita de B. Nonnâ Matre sua S. Gregor. Nazianz. orat. 19. Hæc mulier & flore & fructu abundat, quia charitate plena est. S. Ambros. in cap. 31. Proverb. Laboriosa, vigilans, sollicita, in tribulatione fortis, non pigrum panem manducans. S. August. serm. 45. de diversis cap 12. Vacua onere & plena sanctitatis. ita de Samaritanâ Picinell. Li. 3. c. 175. n. 519. Reliquit regnum terrestre, ac cæleste affecuta est. Deposuit coronam lapidibus ornata, & gloriæ coronâ se circumdedit. Exiit vestem purpuream, & Christum induit. ita Greg. Nyss. de Placillâ Imperatrice. Carmen decantans peragebat vigilias. ita habetur in vitâ S. Radegundis Regin. Francor. supra modum mater mirabilis & bonorum memoriâ digna... repleta sapientiâ, & fæmineæ cogitationi masculinum animum inserens. 2. Mach. 7. v. 20. Fæcundior virtutibus, quàm fætibus, S. Aug. serm. 100. de diversis. Mater ætate longæva, studio religiosa, solatio destituta. S. Ambros. de Matre Fil. Zebed. L. 5. de fide ad Gratianum. Sym-

Placitum est
vivens in
de Paulina S.
Marinum.

2. Funeb
ca, Hispan
blemate au
rior, non

ne præsent
tatis deli

occul pe
4. Ad

niam Ro
carbafis v

tenebat:
delicet,

ordinatio
lium est:

4. Ar
nunquam

ma, lic
fæminam

tamen pro
fucibus m

Exuvius fu

Symbola Fæminæ virtuosæ.

I.

FRactum est pretiosissimum Margaritum, vivens smaragdi gemma contrita est. ita de Paulina S. Hieron. Epist. 10. ad Pammach. Maritum.

2. Funebrem pompam Margarithæ Austriacæ, Hispaniarum Reginae, ursæ minoris emblemate auxerunt, additâ inscriptione: *Vertitur, non occidit.* q. d. Reginae animam, divinae præsentiae polo confinem, intrâ æternæ beatitudinis delicias circumvolvi, ab omni illarum occasu postea liberrimam.

3. Ad funebrem Isabellæ Borboniæ, Hispaniarum Reginae, pompam navis depicta, & carbasis versùs ventum explicatis, epigraphen tenebat: *Secundanti obsequor.* Innuebat videlicet, ejus mentem nunquam fuisse à Dei ordinatione alienam. Unde Alciati consilium est: *Quâ Dii vocant, eundum.*

4. Arundo, quantumvis vento agitata, nunquam tamen evellitur. Unde Lemma: *Firma, licet infirma.* Arundini similem dixeris fæminam, quæ, quamvis sexu fragilis, pectore tamen prorsus magnanimo, in omnibus adversitatibus mansit constans & immobilis.

Exuviis suis hæret honos, & dives & orba est.

5. In funere Margarithæ Hispaniarum Reginae, & Philippi III. Conjugis P. Famianus Strada Margaritham pinxit, quæ aureo annulo inserta Epigraphen tulit: *Deseruisse iuvat mare.* Mens emblematis erat, quòd ita etiam Regina, superato mortis pelago, intrâ aureum cælestis gloriæ circulum recepta sit. De eadem Mendosa Viridar. Li. 6. Orat. 1. ita disserit: Hæc Regina mater est, non humanis virtutibus exulta, sed divinis, è cælo in Hispaniam delapsa est, è cælo Margarita, non solum nomine, sed magis vivendi instituto pretiosa &c.

6. Carolus Rancatus navi, è littore soluturæ, Epigraphen addidit: *Ut portu meliore quiescam.* Opportunè Seneca Epist. 68. *Optabilem rem existima bonam mortem: optimum est memorabilem mori aliquo opere virtutis.*

7. Polypus odoris sui fragrantiam etiam à morte retinet. Unde Ferri Epigramma: *Et mortuus olet.* sic etiam persona fide ac viræ sanctimoniâ insignis. Audi Senecam Epist. 79. dicentem: *Si quod est pretium virtutis ex fama, nec hoc interit ... nulli non virtus & vivo & mortuo retulit gratiam.*

Longæva Vita.

QUò plures & majores sunt mundi hujus
 miseria & calamitates, eò frequentiori-
 bus desideriis, eò fortioribus votis homines
 diu vivere affectant. Longitudinem dierum
 sibi invicem apprecantur, diuturnitatem vitæ
 vix non omnes sibi exoptant. Nescitis interim,
 ô mortales! quid petatis: si vitam longævam
 appetatis, appetite æternam; hæc enim est
 vera longitudo dierum. Unde in illud Ps. 90.
Longitudine dierum replebo eum, S. Augustinus
 ita loquitur, *Qua est longitudo dierum? vita
 æterna est. Non nobis sufficit, quicquid lon-
 gum est in tempore, si habet finem: Et ideo nec
 longum dicendum est. Et si avari sumus, vite
 æternæ debemus esse avari, talem vitam desi-
 derare, quæ non habet finem. Ecce! ubi ex-
 tendatur avaritia vestra. Argentum vis sine
 fine? vitam æternam desidera sine fine. Non
 vis, ut habeat finem possessio tua? vitam æter-
 nam desidera.* Idem in Psal. 120. *Longitudo
 dierum æternitas est, Hoc enim proprio modo
 scriptum dicit longum, quod æternum est, nam
 quidquid finem habet, brevè est.* Idem sensit S.
 Gregor. in Ps. 5. Pœnit. dicens: *Constat, quia
 per multipliciter dierum perennis vita accipi-
 tur; per paucitatem verò cursus istius sæculi de-
 signatur.*

Exempla variorū, qui diu vixerunt.

Plinius Li. 7. cap. 2. ait; Ifigonus tradit, Cynos, Indorum genus, annis 140. vivere.

Anacreon Poeta Atganthonio Tarteffiorum Regi centum quinquaginta annos tribuit. Cynira Cypriorum decem annos ampliū.

Ephorus Arcadum Reges trecentis annis vixisse dicit; Zenophon in periplo Maritimorum Regem sexcentis, & filium ejus octingentis. Hæc & plura refert Plinius; qui tamen hæc omnia ob temporum insciam accidisse memorat; Annum enim alii unum æstate determinabant, & alterum hyeme: alii quadripartitis temporibus, sicut Arcades, quibus anni trimestres fuere: quidam Lunæ senio, ut Ægyptii. itaque apud eos aliqui singula millia annorum vixisse produntur. Vide Le Blanc in Psal. 60. v. 7. n. 27.

Post diluvium Abraham vixit annos 175. Sara ejus uxor 127. Isaac 180. Jacob 147. Joseph 120. Josue 110. Job 140. aut, ut Pineda placet, 280. Tobias senior 102. Judith 105. Jojades Pontifex 130. ita Le Blanc in Psal. 91. v. 15. n. 67.

Moyfes annorum 120. mortuus est 7. Febr. Anno mundi 2583; ut habet synthema vetustatis.

The-

Themistocles, cùm expletis centum & septem annis se mori videret, dixisse fertur, se plurimum dolere, quòd de vitâ decederet, quando sapere cepisset. Plutarch. in ejus vita.

Gallenus scribitur vixisse annis 140. ut refert Caelius Rhodiginus Li. 30. cap. 12. hinc proverbium: *Galleni valetudo.*

Ovidius in persona Nestoris ita canit: *Vixi Annos bis centum, nunc tertia vivitur atas.*

Joannes à Stampis (gallicè dictus Jean de temps, id est à temporibus) duxit vitam 360. annorum. Obiit sub Innocentio II, Pontif. & sub Ludovico juniore Francorum Rege. De ipso scribit Mantuanus Carmelita & Poëta:

Illum fama refert hyemes vixisse trecentas.

Maffæus Li. Hist. Indic. pag. 308 refert tanquam rem certam & sine suspitione mendacii, quòd in Campaja fuerit senex quidam, qui jam natus erat annos trecentos triginta quinque, cùm Badurius Campaja Rex à Lusitanis victus est. Petrus verò Eutitius ait, eum vixisse annos 370. Ipse vidit duodeviginti Reges ejus regni sibi mutuo post mortem succedentes. Le Blanc in Pl. 91. ut suprà.

Alexander Cornelius de Illyrico scribens ait: quòd *Dando* quidam fertur ad annum 500. processisse nullâ ex parte senescens. Guido Bonalrus dicit, Richardam quendam vixisse annos 400. Le Blanc in Pl. 60. ut sup. K 4 *Caus*

Causæ vitam prolongantes.

I. *Pietas Regibus.*

Des super dies Regis adjicies. Psal. 60. v. 7.
 Deus apparens Salomoni in Gabaone 3.
 Reg. 3. v. 14. ad ipsum dicebat: Si ambulaveris in viis meis, & custodieris præcepta mea & mandata mea, sicut ambulavit Pater tuus, longos faciam dies tuos. Unde idem instruens filium suum Roboamum, & in ipso nos omnes, Prov. 3. v. 1. ita monet: Fili mi, ne obliviscaris legis meæ, & præcepta mea cor tuum custodiant. Longitudinem enim dierum, & annos vitæ, & pacem apponent tibi.

Exempla.

In Orientali regno & imperio Theodosius junior imperavit annos 48.

In imperio Occidentali & regno Germaniæ
 Henricus III. regnavit annis 52.

In Portugallia Joannes I. annis 50.

In Bohemia Wenceslaus annis 55.

In Polonia Wladislaus Jagello annis 48.

In Gallia Childebertus annis 59.

In Anglia Henricus III. annis 56.

In Castella Alphonsus VIII. annis 53.

In Arragonia Jacobus annis 64. Hæc & plura vide apud Le Blanc in Psal. 54. in fine, & apud Bozium Li. 23. de signis Ecclesiæ.

2. Sapiencia & Virtus.

Longitudo dierum in dexterâ ejus, & in sinistrâ illius divitiâ & gloria. Prov. 3. v. 16. Cornel. à Lap. in hunc textum assignat quinque causas, cur sapientia & virtus vitam prorogent. *Prima est:* quia sapientia sapienter providet tam commoda, quam incommoda sanitati & vitæ: incommoda cavet, commoda accersit. Unde S. August. Li. 10. Confessionum cap. 31. de se ipso ait *Hoc docuisti me, Domine! ut quemadmodum medicamenta, sic alimenta sumpturus accedam.* Sic magnus ille Vir, etsi studio & scriptioni deditissimus, tamen attigit annum 76. Pariter S. Hieron. ad annum 98. evehctus est. His adde Origenem, teste Epiphonio sex millium librorum Scriptorem, & tamen septuagenarium.

Secunda est: Quia sapientia moderatur iræ & tristitiæ, ceterisque animi passionibus, quæ vires, spiritus & vitam consumere solent; facitque hominem pacificum, lætum, hilarem, ideoque longævum: nam, ut dicitur Prov. 17. v. 22. *Animus gaudens ætatem floridam facit; spiritus autem tristis exsiccat ossa.*

Tertia est: Quia sapientia docet prudentiam & temperantiam in cibo & potu, quæ est mater sanitatis & longævitat. Unde Callisthenes, vir magnæ prudentiæ, craterem sibi ab Alexandro propinatum recusavit. K 5 Cau.

Causam interrogatus respondit : *Nolle se , dum Alexandri poculum ebiberet , Esculapio indigere.* ita Iularchus de irâ cohibendâ. De Israëlitis 40. annis in deserto degentibus dicitur Psal. 104. v. 37. *Non erat in tribubus eorum infirmus,* quia scilicet carebant ibi vino, sicque in eo non excedebant. Quinimò aliqui autumant, ob hanc causam homines ante diluuium viventes tam longævam vitam protraxisse.

Quarta est, Quia virtus non est aliud, quàm honestas & rectitudo vitæ, qua longitudinem vitæ meretur & efficit : justum enim est, ut, qui rectè vitam exigit, eam longam & longævam fortiat. Unde de Macrobiis ex Solino ita testatur Calepinus: Macrobii populi sunt aethiopiae, quibus dimidia protensior est vita, quàm nostra. Justitiam colunt, amant æquitatem, plurimum valent robore & formâ sunt pulcherrimi.

Quinta denique est, Quia Deut. 5. v. 16. promittitur longævitas vitæ parentes honorantibus: quid ergò non fiet cultoribus Dei, qui est Pater noster in cælis?

Quæres: Quomodo intelligendum sit illud Gen. 6. v. 3. *Erunt dies illius 120. annorum?*

Re. Cum Cornelio, Deum ibi tantum statuisse tempus pœnitentiæ, post quod inducturus erat diluuium. Vel intellige illud de communiter contingentibus, non de extrâ ordinariis. Lu-

Luctus post Mortem.

LXxerVnt & pLanXerVnt DefVn CtVM. *

Nihil est hodie dum communius, nihil frequentius, quàm quod lugeamus mortuos. Dignum hoc & iustum est, æquum & salutare: fictæ interim sunt sæpius lugentium lacrymæ, prout olim fuerunt illæ, quas effudit Bassianus Imperator, de quo Ælius Spartianus ita scribit: *Lacrymabatur, quoties aut mentio fieret, aut imagines videret Geta fratris, quem occiderat.* Erant autem hæ lacrymæ fictæ, ut docet Cornelius Eccli. 12. v. 18. Lacrymæ erant Crocodilli, quem ferunt conspecto procul homine lacrymas emittere, atque eundem mox devorare. Vulpes ille imitatus fuisse videtur Herodem, de quo scriptura Marci 6. v. 26. *Et contristatus est Rex*, id est, ut ad mentem S. Hilarii & S. Hieron. exponit Cornelius, *Contristari se sinxit.* unde Glossa interlinearis in cap. 14. Math. *Simulator tristitiam præferebat in facie, cum lataretur in mente.* Sic etiam multi contristari se fingunt in morte Parentum &es; Cum tamen in corde gaudeant ob pinguem hæreditatem. De his verè Poëta:
 Hi lacrymas simulant, pullosq; colore teguntur:
 Interius nihil est, omnis in ore dolor.

Fatendum nihilominus est, quod etiam frequenter mortui verè & sincerè defleantur, pro ut pluribus S. Scripturæ exemplis ostendi potest. Quinimò Siracides non semel, sed sæpius suavit, ut mortuos lugeamus, cum moderamine tamen. Audi eum Eccli. 22. v. 10. ita dicentem: *Suprà mortuum plora, defecit enim lux ejus*, id est vitâ, quâ videbat & fruebatur luce solari in hoc mundo, ait Cornelius in hunc locum. Subditur autem statim v. 11. *Modicum plora super mortuum, quoniam requievit*, Scilicet à laboribus, doloribus & miseriis innumeris hujus vitæ, ut exponit idem Cornelius. Item Eccli. 38. v. 16. Siracides ita monet: *Fili in mortuum produc lacrymas, & quasi dira passus incipe plorare.* & v. 18. *Fac luctum secundum meritum ejus uno die vel duobus propter de- tractionem*, Ne scilicet quis cavilletur, tibi- que detrahat, imò apud alios deferat, accuset & criminetur, quod illum oderis, vel gaudeas de morte illius, si non amarè plores, ita Cornel. Sequere ergò monitum Poëtæ sapienter suadentis:

Plora defunctum, caput etsi non sit inunctum :
Ob culpæ facès fletibus adde preces.

Ex.

Exempla Lugentium.

DUM S. Apostolus Paulus valediceret Majoribus natu Ecclesiæ Ephelinæ, perreturus in Jerusalem, *Magnus fletus factus est omnium . . . Quoniam amplius faciem ejus non essent visuri.* Act. 20. v. 37. & 38. Non sumus amplius visuri faciem eorum, qui ad tumultum deferuntur, nisi in universali resurrectione, quidni & eosdem desbeamus? nam ut canit Poëta:

Expresse tacitum lacrymæ testantur amorem.

Cape exempla.

Abraham flevit mortem Saræ. Gen. 23. v. 2. Jacob mortem nuntiatam (sed falsò) Josephi Gen. 37. v. 35. ac mortem Deborahæ nutricis Rebecca, sepeliensque eam subter quercum Bethel inde loco nomen dedit: *Quercus fletus.* Gen. 35. v. 8.

Joseph planxit mortem Jacob, quin & Aegyptii eandem planxerunt. Gen. 50. v. 9. David vestimenta sua scidit, omnesque viri, qui erant cum eo, & planxerunt & fleverunt & jejunaverunt usque ad vesperam super Saul & super Jonatham filium ejus, & super populum Domini, & super domum Israël, eò quod corruissent gladio, ut legitur 2. Regum 1. v. 11, & 12.

Lu-

Luxit illam (Juditham) omnis populus septem diebus. Judith 16. v. 29.

Vox in Ramâ audita est, ploratus & ululatus multus, Rachel plorans filios suos, & noluit consolari, quia non sunt. Math. 2. v. 18.

S. Augustinus planxit mortem matris suæ S. Monicæ. Li. 9. Confess. cap. 12. Ubi ait : *Libuit flere de illâ & pro illâ.*

S. Ambrosius valdè lugere solebat senum mortem, qui suâ prudentiâ & sanctitate junioribus præbant viam virtutis & perfectionis, prout ipse testatur Li. 2. de Abel cap. 3.

Pammachius lugebat mortem uxoris suæ Paulinæ, quæ filia erat S. Paulæ; quem proinde S. Paulinus Epistolâ ad eum scriptâ consolatus est.

Theodoram, dum lugeret obitum mariti Lupicini, consolatus est S. Hieron. Epist. 29.

Orodes Parthorum Rex, cum Pacorum filium in bello contra Ventidium perdidisset, præ dolere in rabiem conversus est, ut tradit Ziphilinus.

Zeangius auditâ morte fratris Nustassæ gladio incubuit

Julia C. Cæsaris filia, cum ædilitiis comitiis Cn. Pompeji magni conjugis sui vestem cruore respersam è campo domum relatum vidisset, territa metu exanimis concidit, partuque ejecto exspiravit, ut refert Plutarchus.

Dul-

Dulcia

Ptolom

mo lex

tem propo

sanam?

ate. Si rit

uque etiâ

quinimo

cari, qua

tus: Ite

enit furo

do lactu

sequenti

stolum

contriste

moruos

impatie

non cre

quem c

quam p

s. Non

delidera

quem m

tajismo

nem prav

evocatos

equanimi

Dulciaria aduersus Dolorem
in Morte Charorum.

PTolomæus Philadelphus Rex quinquagesimo sexto septuaginta Interpretum sequentem proposuit quæstionem; *In quibus est tristandum?* ad quod ille; *In amicorum aduersitate.* Si tristandum sit in amicorum aduersitate, utique etiam tristandum erit in eorum morte, quinimò Metellus Macedonius in morte Africanæ, quamvis inimici, filios suos ita est allocutus: *Ite celebrate exequias, nunquam maioris civis funus audistis.* Nihilominus pro moderando luctu Tertullianus Li. de patientiâ cap. 9. sequentia præscripsit dulciaria. 1. Lege Apostolum 1. ad Thessal. 4. *De dormientibus non contristemini.* 2. Credimus resurrectionem mortuorum, vacat ergò dolor mortis, vacat impatientia doloris. 3. Cur doleas, si periisse non credas? cur impatienter feras subductum, quem credis reversurum? 4. Perfectio est, quam putas mortem, idque ad vitam beatam. 5. Non est lugendus, qui antecedit, sed planè desiderandus: cur immoderatè feras abiisse, quem mox subsequeris? 6. Impatientia in huiusmodi & spei nostræ malè ominatur, & finem prævaricatur. 7. Christum lædimus, cum evocatos quoque ab illo quasi miserando, non æquanimitè accipimus.

Ex-

Exempla ad Rem.

Speciosa fabulosa antiquitatis commenta inter alia commemorant, quod Nymphæ & Satyri Marsyam tibicinem, ob temeritatem suam à Phæbo excoriatum, lacrymis adeò copiosis deflexerint, ut exinde in Asiâ minere integer fluvius sit exortus, de quo Ovid. 6. metam. ita canit: *Marsya nomen habet Phrygia liquidissimus amnis. Non ita insanè egerunt sequentes.*

Anaxagoras, auditâ filii morte, dolorem stitit dicens: *Sciebam me genuisse mortalem.* Lacæna, cum filium unice dilectum, in prælio interfectum audisset, dixit: *Idcirco eum genueram, ut esset, qui pro Patriâ non dubitaret mortem optetere.* Plut. in Apoph. Plura ejusmodi exempla gentiliùm recenset Cornelius in cap. 24. Ezech. v. 18. Verùm ab his transeamus ad exempla fidelium. S. Job & bonis & prolibus eodem tempore privatus, non ingemuit, non Deum, non homines inculpavit, sed Deo se resignans eum benedixit. Jobi 1. v. 21.

Mater septem Machabæorum, S. Symphorosa & S. Felicitas æquè septem filiorum matres in filiorum morte pro Deo obitâ exultârunt, ac ad eam subeundam animârunt. Talis fuit & S. Sophia, Mater trium filiolearum, Fidei, Spei & Charitatis, quæ illas adhuc impuberes ad Martyrium efformavit & accendit. Ri-

Ritus

O Mnes re
ut hic pl
ait Cornel. in
tem planctu
ut patet ex
Primo.

reos, velle
lugubres in
parparam

34. Av
qui Augu
Ereptuari

reosque s
publico l
sules sed

fereban
stneban
non in f

in Eleg
Jura fil

Apic
Secun
incedeba
Tertio

Ritus lugendi Mortuos apud Antiquos.

OMnes ferè gentes planxerunt suos mortuos
ut hic planctus juris gentium esse videatur;
ait Cornel. in cap. 38. Eccli. v. 16. In hoc au-
tem planctu varias exercuerunt ceremonias, pro-
ut patebit ex sequentibus. Nam

Primò. Deponebant coronas, annulos au-
reos, vestesque splendidas, ac loco illarum
lugubres induebant. *Quid aliud in luctu, quam
purpuram atque aurum deponunt?* ait Livus Li.
34. Annulos eòs mutâsse liquet ex Suetonio,
qui Augusto mortuo quosdam censuisse tradit,
*Exequiarum die ponendos annulos aureos, fer-
reosque sumendos.* Quin & apud Romanos in
publico Principum luctu erat iustitium. Con-
sules fedebant vulgari sede in curiâ; falces præ-
ferebantur inverti; læta omnia virabant, ab-
stinebant publico; fugiebant convivia, focum
non instruebant &c. Unde Peto Albinovanus
in Eleg. de morte Drusi:

Jura silent, mutaque jacent sine vindice leges;

Aspicitur toto purpura nulla foro.

Secundò. Judæi in luctu calceos ponebant,
incedebantque nudipedes.

Tertiò. Velabant os, quasi vocem & respi-

rationem sibi interciperent in luctu ejus, qui utrumque in morte amiserat. Sic & apud Romanos, si mortuus liberos reliquisset Superstites, ex iis filii quidem velatis; filiae verò avertis capitibus in funus prodibant, ut docet Plutarch. in Problematibus Roman. Problem. 14. Quin & comam resecabant, eamque ponebant suprâ mortui pectus, prout factum esse in funere Virginiae, filiae Virginii tradit Dionysius Halicarn. Li. 11.

4to. Abstinebant à conviviiis. Unde Paulus Li. 2. Sentent. cap. 21. *Qui luget, debet abstinere à convivio.* Notandum tamen hîc, quod ait Varro: *Funus executi lantè ad sepulchrum more antiquo silicernium confecimus.* Unde Calepinus cum aliis censet, silicernium funebre convivium esse, quod apud veteres senibus exhiberi solebat; sic dictum, quod cum silentio edentes cernerentur, vel quod cogitarent, se mox illam secuturos. Quapropter abeuntes à convivio, veluti se non amplius visuri, mutuò se salutabant.

5to. Gentiles olim post mortem suorum Manibus, id est animabus eorum parentabant apponendo cibum & potum (præsertim fabas, eò quod hebetent sensus, & insomnia faciant) eorum sepulchris, quasi animæ eo pasci & refici

fi gauderent
cap. 12. Felt
epulæ inter
aut enim
mutatione di
minatione à
ctum, au
Ovidi sto
ma dicere
tantur à R
rem primu
dii loco ci
Romulu
Illam
Aspera m
Litera
Lem
brabant
nia clas
putaban
Mal
Ritus es
Infer
Fana tam
Ut non
Nec videt
Temp

fici gauderent, uti disertè docet Plinius Li. 18. cap. 12. Festa, quibus mortuorum sepulchris epulæ inferebantur; olim dicta fuerunt *Feralia* aut etiam *Remuria*, quæ deinde litteræ unius mutatione dicta sunt *Lemuria*, sumptâ denominatione à Lemuribus, quæ sunt larvæ nocturnæ, aut animæ mortuorum juxtâ illud Ovidii 5to Fastorum: *Mox etiam Lemures animas dixere silentum.* *Remuria* autem dicta putantur à Remo Romuli fratre, in cujus honorem primum fuêrunt instituta, juxtâ illud Ovidii loco citato.

Romulus obsequitur, lucemque Remuria dixit.

Illam, quâ positis iusta feruntur avis.

Aspera mutata est in lenem tempore longo

Littera, quæ tota nomine prima fuit.

Lemuria, puta festa lemuribus sacra, celebrabantur in Majo, quo tempore templa omnia claudêbantur, nuptiæque omnes infaustæ putabantur. Quæ res fecit locum proverbio: *Malum mense Majo nubere.* audi Ovidium citat.

Ritus erat veteris nocturna Lemuria sacri,

Inferias tacitis Manibus illa dabunt.

Et paulò post:

Fana tamen veteres illis clausere diebus;

Ut nunc ferali tempore operta vides.

Nec viduæ tædis eadem, nec virginis apta

Tempora: quæ nupsit non diuturna fuit.

Hâc

Hâc quoque de causâ (si re proverbialia tangunt)

Mense malum Majo nubere vulgus ait.

Epulas autem , quæ in Lemuriis inferebantur , degustare vivis non licebat. Nam , ut ait Donatus apud Calepinum , *de iis , quæ libantur inferis , quisquis ediderit aut biberit , funestatur.*

6to. Gentiles hosce secuti sunt , vel potiùs præcessere Judæi , sed altiori & sanctiori fine & fide. Hi enim juxtâ sepulchra mortuorum instruebant epulum funebre amicis & pauperibus , ut eorum oratione æquè ac suâ hâc elemosynâ animas suorum è pænis purgatorii liberarent , ut ait Cornelius in cap. 30. Eccli. v. 18. Hâc ratione dictum est Tobiaë 4. v. 18. *Panem tuum & vinum tuum super sepulturâ justis constitue.* & Eccli. 30. v. 8. *Appositiones epularum circumpositæ sepulchro.*

Septimò. Apud ipsos etiam Christianos olim (Romæ præsertim & in Africâ , ut notat Cornel. in cap. 4. Tobiaë) moris fuit , ut fideles epulas ferrent ad sepulchra & memorias Martyrum , quas per Martyres hoc quasi contactu sanctificatas prælibabant ipsi & amici eorum , deinde eas erogabant in pauperes , qui in Ecclesiâ ad Agapen in Martyrum nataliis convocabantur , idque in honorem Martyrum , atque hoc solitam facere S. Monicam matrem suam

nar-

narat S. Augu
Cam ad mem
sle , pulvis
fecerunt in
quorum dubi
mositas aut
endo in cert
solatum ,
purgatorii
eius paup
hic parcat
manibus
que genti
modo r
illis epul
bantur ad
hinc eun
sultit
plum,
Ecclesia
na pro
runt ,
panes in
dotibus
ui ex Sa
Ostia
pora flor

narrat S. August. Li. 6. Confess. cap. 2. dicens :
*Cum ad memorias sanctorum, sicut in Africâ
 solet, pultes & panem & merum attulisset. Idem
 fecerunt in sepulturâ defunctorum suorum,*
 quorum dubia erat salus vel gloria, scilicet eleë-
 mosynas aut convivium seu agapen hanc instru-
 endo in cæmeteriis aut templis, tum ad luctûs
 solatium, tum ut animam defuncti, si pænis
 purgatorii derinceretur, eleëmosynâ hâc & pre-
 cibus pauperum expiarent. Verùm quia ritus
 hic parentalis referebat mores gentilium, qui
 manibus suis (ita animas defunctorum eorum-
 que genios, sive Deos præsides vocabant) hoc
 modo parentabant, quasi animæ defunctorum
 illis epulis vescerentur; & quia multi eo abute-
 bantur ad commessationes & comotationes,
 hinc cum S. Ambrosius Mediolani è templis
 sustulit, uti narrat August. cit. Cujus exem-
 plum, docente postea S. Augustino, secuta est
 Ecclesia Africana. Quare ejus loco eleëmosy-
 nâ pro defunctis domi distribui passim cæpe-
 runt, etsi nonnullis in locis, uti in Hispaniâ,
 panes in sepulturâ adhuc offerantur, qui Sacer-
 dotibus cedunt, ut orent pro animâ defuncti,
 uti ex Sanchez notat. Cornel. cit.

Octavò. Solebant gentiles mortuorum cor-
 pora floribus & coronis redimire; imò si quis
 vir-

virtute sibi coronam aliquam peperisset, eâdem etiam mortuus solebat condecorari; idque ex permissu legis 12. tabularum, quæ extat apud Plinium Li. 21. cap. 3. & Ciceron. Li. 2. de legibus. Atque ita in funere Scipionis factum esse testatur ibidem Plinius dicens: *Populus funus locavit, quâque præferebatur, flores è prospectu omni sparsit.* Idem factum in funere filix Virginii tradit Halicarnass. Li. 11. inquires: *Ædibus exiliebant mulieres & virgines casum illum lugentes* (erat enim occisa à Patre, ne à Clodio violaretur) *atque aliæ flores & coronas in lectum jaciebant.* Idipsum de funere Bruti narrat Li. 5. Unde Clemens Alexandrinus Li. 2. Strom. cap. 8. ait: *Aturbâ & negotio remota securitatis signum est corona: quare eâ mortuos coronant.* Solebant etiam tumbæ aut sepulchro super imponere arma, aliaque ejusmodi instrumenta, quibus mortui, dum adhuc viverent, usierant. Unde Virgil. Æneid. 6. ita canit: *At pius Æneas ingenti mole sepulchrum Imponi, suaque arma viro remumq; tubamq;.*

Nono. Gentiles olim morienti obolum in os inferebant, ut eum pro naulo solveret Charonti, qui defunctorum animas per stygem & Acherontem devehit ad inferos, ut refert Lucianus Dialogo de luctu.

De-

Dicim. A
præfatis, id
pallis crinib
ra tumbene
bi voce mo
planctum. U
Constat
Addeban
cerationes g
tionem cor
Unde Vir
mortem d
Unquid
Unde
diebus,
mortui sep
tis sunt
ideoque
Hebræo
septenar
Septenar
revoluti
dierum
redeunt.
pluribus d
tuos: nar
gura dies
Gen. 50.

Decimò. Adhibebant quoque tibicines & præficas, id est mulieres lamentatrices, quæ passis crinibus manus complodentes, pectora tundentes, & naniem seu monodiam lugubri voce modulantes, omnes excitabant ad planctum. Unde illud Poëta:

Cantabat mastis tibia funeribus.

Addebant gentiles, præsertim Romani, lacerationes genarum, maledicta in Deos, laniationem comarum, lacertorum & pectorum. Unde Virgil. Li. 4. *Æneid.* de Annâ Didonis mortem deplorante:

Unguibus ora soror fœdans & pectora pugnis.

Undecimò: Lugebant olim mortuos septem diebus, juxtâ illud Eccli. 22. v. 13. *Luctus mortui septem dies.* Hoc est, Septem dies satis sunt & sufficiunt pro luctu mortuorum; idèdque (ut ait Cornelius in hunc locum) apud Hebræos, quos postea secuti sunt Christiani, septenarius hic luctus funeris usu fuit receptus: Septenarius enim numerus est plenitudinis & revolutionis, post hebdomadam enim septem dierum iidem dies revolvuntur, & in orbem redeunt. Propterea tamen non negatur, quin pluribus diebus, quàm septem, liceat lugere mortuos: nam Moysen planxerunt Hebræi per triginta dies Deut. 34. Jacobum per septuaginta Gen. 50. Quinimò Romulus luctus tempus de-

decem mensium spatio (totidem enim mensibus annum ipse definiuit, teste Macrobio Li. 11. cap. 12. Cui postea Julius Cæsar duos addidit, fecitque, ut essent duodecim menses in anno) circumscripsit, ut tanto tempore lugeretur hominis occasus, quanto sit ejus ortus. Unde Ovidius Li. 1. Fastorum:

Quod satis est, utero matris dum prodeat infans,

Hoc anno statuit temporis esse satis.

Per totidem menses à funere conjugis uxor

Sustinet in viduâ tristia signa Domo.

Idem docet Cicero orat. pro Cluentio, & Seneca Epist. 63. dicens: *Annum feminis ad lugendum constituere Majores, non ut tamdiu lugerent, sed ne diutius: viris nullum legitimum tempus est, quia nullum honestum.* Sic & Gratianus, Valentinianus ac Theodosius Imperatores annum lugendo marito præscripserunt; ut. ppt. L. 2. Cod. Theodos.

Duodecimò. Apud Romanos, ut refert Varro de vitâ pop. Rom. per duodecim dies continuos Februarii celebrabantur Februa; hisque diebus, pro impetrandâ mortuorum manibus quiete, omnis populus piaculis, sacrificiisque circa sepulchra accensis facibus cereisque intentus erat. Hinc Februarius mensis dictus est, quod tum, id est extremo anni mense, populus februareretur, id est purgaretur; nam februum Sabinorum linguâ purgamentum dicitur.

Sym-

Symbola luctûs.

Primum mobile omnes inferiores orbes secum in occasum motu (ut vocant) raptus præcipitat. Unde ad funebrem pompam Isabella Borbonicæ statuerunt spheram pertusam, quæ in circulos æneos distincta omnem revolutionum caelestium varietatem exprimebat cum Lemmate: *Unus omnes*. Volebant nimirum indicare, simili ratione cunctos subditorum animos ab optimæ Reginae occasu in lacrymas fuisse detractos. Huc etiam facit, quod S. Gregor. Nyss. Oratione funebri scribit de Placido Imperatore: *In tot millibus, qui simul aderant, non erat oculus, qui terram lacrymarum rivulis non irrigaret*. Non minùs acerba fuit militibus Otthonis Imperatoris mors ejusdem; nam, teste Suetonio, eo mortuo multi milites præ doloris vehementiâ sibi ipsis violentas manus injecerunt.

2. Nonnemo, mortuâ quâdam dilectâ personâ, doloris sui vehementiam significaturus pharetram vacuam depinxit cum Lemmate: *Herent sub corde sagitta*, nempe doloris & luctûs concepti. Nam, ut ait Jacobus Masenius, *istius hominis mors jucunda atque exoptata esse non potest, cujus vita semper fuit gratissima. Eius nobis discessus tantò plus doloris, squallorisq; affert, quantò præsentia fuit utilior*. L 3.

3. Bernardinus Rota, uxore suâ è vivis sublatâ, lyram hoc epigrammate distinxit: *Versa est in lacrymas.* Hæc penè ipsa imaginis verba præiit Jobus cap. 38. v. 31. dicens: *Versa est in luctum cythara mea, & organum meum in vocem flentium.* Sic etiam S. Augustinus lacrymis planxit mortem Matris suæ S. Monicae, unde Li. 9. Confess. cap. 12. ait: *quâ subito destitutus sum, & libuit flere pro illa, &c.*

4. Idem B. R. usus est hyeroglyphico Crocodilli cum Lemmate: *Nostri simulacra doloris.* Eoque innuebat, suos ob defunctam conjugem dolores nullo unquam fine terminandos esse.

5. Idem serpentem figuravit, qui medio corpore transversim dissectus extremis partibus adhuc palpitabat cum Lemmate: *Nec mors, nec vita relicta.* Innuebat videlicet, vix quidquam vitæ sibi superesse, extremoque dolore affici ob jacturam illius, in quâ vitam & solatium suum omne repositum habebat.

6. Flores aliquot Lunæ Ecclipsatæ umbrâ percussi Epigraphen tenent: *Tuo languore languessimus.* Sic teste Livio Li. 2. *Matrona*, per annum integrum Junium Brueum Consullem Romanum ut parentem luxerunt, quod tam acer ultor violatæ pudicitæ fuisset.

Medici

Medici mors.

Mira certè & magna, imò maxima fuit efficacia arboris vitæ, quam Deus à principio plantavit in medio Paradisi, Gen. 2. v. 9. Hujus etenim arboris fructus restituisent semper calorem naturalem, & humidum radicale pristino suo vigori, ita ut homini eos comedenti ad multa annorum millia vitam prorogassent; Nihilominùs virtus illa se non eòusque extendit, ut vitam homini protraxisset absolutè in omnem aternitatem, quia lignum vitæ erat corpus mixtum, omne autem corpus mixtum, cum constet elementis contrariis & inter se pugnantibus, naturâ suâ est corruptibile, adeòque non potest hominem à morte & corruptione in aternum præservare; non enim potest homini dare id, quod in se non habebat. Licèt ergo vitam ad longissimum tempus (quod Hebræi ex vulgi usu *pro aeterno* accipiunt) potuisset conservare, tandem tamen senuisset & mortuus fuisset tam homo, quàm arbor vitæ, nisi Deus prævenisset hominem ex mundo in cælum transferendo. Manet ergò verissimum illud Poëtæ:

Contra vim mortis non est medicamen in hortis
 In ipso etiam Paradiso terrestri. Unde moriuntur expertissimi etiam Medici, qui quidem velut

jurati mortis hostes multos morti eripiunt, tandem tamen & ipsi radicitus intereunt in morte, Unde sicut canente Poëta:

Non est in Medico, semper relevetur ut ager,
ita etiam,

Non est in Medico, semper relevetur ut ipse.

Protritum usitatumque erat apud Judæos, ut Medicos in morbum prolapsos facto hoc urbanoque dicto exciperent: *Medice cura te ipsum*, ait Titus apud Cornelium in cap. 4. Lucæ v. 23. Verùm insana est hæc objectio, saltem si feratur contra eos, qui artis suæ benè gnari sibi & aliis vitam seros in annos conservârunt; oportet enim & hos aliquando mori, cùm nullibi legantur excepti ab universali illâ Regulâ: *Statutum est hominibus*, adeoque etiam Medicis, *semel mori*. Conquestus est olim Plinius contra Medicos, quòd Romanis etiam Imperatoribus dominantur. Verba ejus Li. 24. cap. 1. ita sonant: *Paremus externis, & una artium (Medicina) Imperatoribus quoque imperat*. Imperant interim Medici quantumcunque & quibuscunque velint, tandem tamen & ipsis dominabitur mors. Nil tunc juvabunt remedia, quantumvis universalia; sed peritissimi etiam Archiatri gustabunt mortem, quæ, ut ait Just. Lips. *Medicina malorum est*.

Laus

Laus Medici.

DUO quædam, ad rem medicam spectantia in Romanis aliquando fui miratus, ait Sandæus Li. 1. Theol. medicæ Comment. 6. ab initio. Et quòd tam anxie sanitatem curarent præ cæteris gentibus; & quòd Medicorum nullam rationem ducerent, imò non obscure illorum quoddam odium præferrent. Si quidem Medicos tardissimè ad urbem admiserunt; mox autem malè habitos amandârunt. Multò meliùs & sapientiùs de iis sensit Siracides, dum Eccli. 38. ita incipit: *Honora Medicum propter necessitatem, etenim illum creavit Altissimus... Disciplina Medici exaltabit caput illius, & in conspectu Magnatorum collaudabitur.* Nam, ut canit Homerus:

Vir medicus par est multorum millibus unus.

Hoc tamen encomium non adscripseris Medicis Hypobolimæis, id est supposititiis, surreptitiis, spuriiis, vanis agyrtis, theriacopolis, qui verba dant, merasque medio in foro nugas vendunt, ut ait Sandæus Li. 1. comment. 18. fol. 254. Excipe etiam eos, de quibus ait Plinius Li. 24. *Discunt periculis nostris, & experimenta per mortes agunt: medicoque tantum hominem occidisse impunitas summa est.* Hos Diogenes cynicus non immeritò vocavit communes carnifices.

Symbola.

1.

RAphaël idem est ac *Medicus Dei*, quia est Dei medentis Vicarius, executor & operator sanitatis. Unde ipsemet apud S. August. serm. 226. ait: *Ego sum minister curationis, Deus est auctor sanitatis.* Et Ecclesia orat Deum: *Angelum nobis medicum salutis mitte de calis Raphael, ut omnes sanet aegrotos.* &c.

2. Requirebant veteres in *Medico* circumspectionem ac prudentiam in deliberando, diligentiam & curam indefessam in exequendo. Quod symbolicè ostensum ab iis, qui *Gallum* vigilantissimum animal, & *serpentem* prudentiæ hieroglyphicum *Æsculapio* sacrum fixerunt, ait Sandæus Li. I. Theol. Medicæ comment. 7. fol. 90.

3. Palumbes sibi medentur lauro, Ciconiæ organum comedentes stomachi fastidium levant. Quocircà *Ægyptii* medicinam repræsentabant per palumbem lauri ramusculum ore gestantem, ait Pierius Hierog. 22.

4. Leo ægritudini suæ medicaturus, ex naturæ instinctu simiam pharmaci loco conquirat, eamque avidè deglutit. Unde Lemma: *Morbis depellitur escâ,*

Per-

Pertinens.

NULLA profusè Sympathia, sed maxima potius Antipathia deberet esse inter Mortem & Medicum; quisquis enim vult declinare faciem mortis, adventum suum per morbos prodromos jamjam insinuantis, Medicos vocat in auxilium, ut ope & consilio eorum mortis insidias evadere valeat. Nihilominus (si de priscis loqui liceat temporibus) reperire erat Medicos, quos morti (licet sanguinis experti) non tantum affines, sed etiam proximè consanguineos esse dixeris. Medici (ut ait Sandæus Li. 1. Theol. Medicæ commentat. 18. fol. 262. col. 2.) bifariam sunt mali. Aliqui, qui & perfidi, ægros datâ operâ suis necantes Pharmacis. Sic inter alios Antoninus Philosophus Imperator à Medicis, qui Commodò gratificabantur, veneno extinctus est. Alii, qui propter artis imperitiam, aut ineptiam in adhibendis quantumvis opportunis remediis peccant. His non incongruè adaptari potest illud sapientiæ 1. v. 14. *Sanabiles fecit (Deus) nationes orbis terrarum, & non est in illis (puta ipsarum Medicis) medicamentum exterminii*, hoc est, ut explicat Dionysius, contra exterminium, puta contra mortem. Quinimò sapius medicamentis suis, quibus morbos deberent depel-

lere, vitamque prorogare, mortem ipsam accelerant. In horum aliquem, ut refert Anto-
nias in Melissâ parte 1. serm. 76. Stratonicus se-
quens effudit acroama, *Laudo tuam experien-
siam, quia non finis infirmos computrescere, sed
illos statim è vitâ liberas.* Simile est illud Poëtæ:
*Qui tunc est patiens, O terque quaterque beatum,
Ægrotare illum non patiêre diu.*

Ejusmodi Medicos præfiguratos dixeris per
illum Elysæi puerum, qui (ut habetur Li. 4.
Regum cap. 4.) egressus est in agrum, ut col-
ligeret herbas agrestes ad coquendum pulmen-
tum pro filiis Prophetarum. Iste herbarum im-
peritus collegit Colocynthidas (Colocynthis
vocatur fel terræ, estque herba non tantùm ama-
ra, sed & perniciofa, in dō, si certam quanti-
tatem excedat, mortifera, ut docet Cornelius
in hunc locum) easque concidit in ollam pul-
menti, nesciens, quid esset. Cum autem so-
cii gustarent de coctione, clamaverunt dicentes:
Mors in olla, vir Dei! Sic etiam reverâ sæpius
mors est in ollâ apud Medicos, dum ordinant
& applicant medicamenta magis nociva, quàm
proficua, de quibus dici posset: *Pharmaca non
vendas Pharmacopola mihi.* Utinam utinam tunc
semper adesset Thaumaturgus aliquis Elifæus,
qui omnem amaritudinem nocendique vim
pos-

posset exterminare, ne infirmi per mortem è vitâ exterminentur: verùm plerique, tali auxilio destituti, naturæ debitum præmaturè solvere coguntur. Notum est, quod Hadrianus Imperator moriens dixerit illud Menandri vulgatum: *Turba Medicorum Casarem perdidit;* quod etiam juxtâ aliquos suo sepulchro quasi Epitaphium insculpi iussit. Unde non ineptè Arcefilaus apud Laërtium Li. 4. cap. 6.

Sicut ubi multa sunt leges, ibi plurimum vitiorum est; sic ubi plures sunt Medici, ibi multi sunt agrotantes; imò non tantùm ægrotantes, sed etiam morientes. Audiamus etiam super hoc sententiam Poëtæ canentis:

Nunquam, crede mihi, à morbo curabitur æger,

Si multis Medicis creditur una febris.

Impediunt certam medicamina multa salutem,

Non plures Medici, sed satis unus erit.

Satis unus erit, sed peritus & in arte suâ benè exercitatus & probatus; nam, ut ait Plinius, *Medicina efficacissimus Magister est usus.* Usum hunc certè non habuit Diaulus, aliàs Martialis Li. 1. Epigrammatum non cecinisset de eo sequentia:

Nuper erat Medicus, nunc est Vespillo Diaulus;

Quod Vespillo facit, fecerat & Medicus.

Non tantùm Vespillonēs, sed & homicidæ sunt illi Medici, qui suâ imperitiâ aut negligentâ vitam infirmis abbreviant, *Quia imperitia Medici culpa annumeratur.* L. si quis fundum. §. Celsus ff. loc. & L. imperitia. ff. de Regul. juris. Erravit ergò Nicocles, dum Medicos felices vocabat, *Quoniam eorum successus Sol intuetur, errores autem tellus operit.* Erravit Philemon, dum dixit: *Medico & Advocato occidisse impune est.* Erravit denique Poëta, dum Medicos palpando scripsit,

Arbitrium vobis vita, mortisque potestas,

Stat nostra in vestrà vitæque morsque manu.

Sanior & melior est Sententia Sylvestri, qui de Medico inter alia ita scribit: Nec sufficit esse Doctoratum, aliàs si ex notabili ignorantia in suâ curâ nocet infirmo, mortaliter peccat, faciens contrâ illud: *Non occides.* de Panit. dif. 1. Homicidium. Unde optimè Poëta:

Non furtum facies, juristis dicitur hæc lex:

Ast non occides pertinet ad Medicos.

Quare; ut ait Sandæus cit. fol. 260. col. 2. contrâ Medicos imperitos non minùs armari debet vigor legum, quam contrâ grassatores.

Memoria Mortis.

L Amachus centurio militem erroris admissi increpabat, cumque ille culpam agnosceret, & diceret se deinceps nil tale admissurum, respondit: *In bello non licet bis peccare.* Ita Plutarch. in Laconicis. At in morte non licet vel semel peccare; quisquis enim semel malè mortuus est, aternaliter mortuus est. Unde S. August. *In negotio salutis semel errasse, est eternum periisse* Ne ergò contingat nos in morte peccare, continuò ante oculos habeamus illud monitum Christi Math. 24. v. 42. *Vigilate, quia nescitis, quâ horâ Dominus vester venturus sit.* & Marci 13. v. 33. *Vigilate & orate, nescitis, quando tempus sit.*

Vita mortalium, præsertim Fidelium, est vigilia, tum quia ipsi hostibus undique cinguntur, contra quos jugiter excubare oportet; tum quia diem Domini certò expectant, & nesciunt, quando is venturus sit. Unde S. Hilari. in cap. 24. Math. ait: *Paratos nos esse convenit, quia dici ignorantia intentam sollicitudinem suspensa expectationis exagitat.*

S. Ambrosius Li. 5. de fide cap. 8. vigiliæ hujus causam assignans ait: *Ut dum certa futuri judicii momenta nescimus, semper tanquam in excubiis constituti & in quâdam virtutis specu-*

la collocati peccandi consuetudinem declinemus ,
ne nos inter vitia dies Domini deprehendat Quis-
quis igitur sapiens, quisquis benè mori desideras,
sequere monitum S. August. de verbis Domini
ferm. 23. cap. 10. dicentis: *Corde vigila, fide
vigila, spe vigila, charitate vigila, operibus vigila.*

Horam ultimam Dominus noster idcirco vo-
luit nobis esse incognitam, ut semper possit esse
suspecta, ut dum illam prævidere non possu-
mus, ad illam sine intermissione præparemur,
ait S. Gregor. Hom. 13. in Evang. ubi adhuc
addit: *Vigilat, qui ad aspectum veri luminis
mentis oculos apertos tenet; vigilat, qui à se tor-
poris, & negligentia tenebras pellit.*

Iphicrates apud Plutarchum in Laconicis
ajebat, turpissimam esse Imperatoris vocem :
Non putàram. Sic etiam Christiano imprudens
& stulta est hæc vox: *Non putàram, me ita &
tam citò moriturum.* Ne igitur & tibi contingat,
hoc ingemiscere, sequere monitum Senecæ in
Proverbiis dicentis: *Omnis dies velut ultimus
ordinandus est.* & S. Gregor. Naz. *Mortem ve-
lut præsentem semper tibi ob oculos pone.*

M. Emor.
M.
Ecdi. 14. V.
Si annis
betrebero
nit L. pran
tim, O h
senectute
momento
ut ait Sen
ad vita
monet
vitas pa
sua quot.
Is den
semper
nius Li
Qui
rem ha
immis
Lipius
Om
Viver
Nemori
te. Epich
Semper
S. Basilis

Sententiæ.

Memorare novissima tua. Eccli. 7. v. 40.
Memor esto, quoniam mors non tardat.
 Eccli. 14. v. 12.

Si annis multis vixerit homo, ineminisse debet tenebrosi temporis, id est *Mortis*, ut exponit Lyranus in cap. 11. Eccles. v. 8. Noli interim, O homo! memoriam mortis differre ad senectutem, sed, ut monet Rancatus, *Omni momento memento*, etiam in juventute; nam ut ait Seneca Epist. 62. *Ante ad mortem, quam ad vitam preparandi sumus.* Quare sapienter monet idem Epist. 101. *Singulos dies singulas vitas puta. Qui hoc modo se aptabat, cui vita sua quotidie fuit tota, securus est.*

Is demum vitam æquâ lance pensabit, qui semper humanæ fragilitatis menior fuerit: Plinius Li. 7. cap. 7.

Quid homini magis convenit, quam mortem habere in animo & oculis, quæ semper imminet & tacito quodam pede subrepat? Justus Lipsius. (Plato.)

Omnis Sapientum vita est meditatio mortis.
 Vivens sapè morere, ut mortuus vivas.
 Ne moriâre, opus est mortem præcurrere morte. Epicharmus.

Semper ante oculos tuos versetur ultimus dies.

S. Basilis.

Con-

Considerate & videte, quoniam dies mortis appropinquat. Rogo ergò vos cum reverentiâ, sicut possum, ne propter curas & sollicitudines hujus sæculi, quas habetis, Dominum oblivioni tradatis; quia omnes illi, qui cum oblivioni tradunt, oblivioni tradentur. ita S. P. N. Franciscus tom. 1. opusc. Epist. 15.

Cogitemus citò nos eò perventuros, quo mortuum pervenire mæremus, & quem putamus perire, præmissus est. ita Seneca apud Lipsium Li. 3. Plys. Dissert. 11. Memento semper finis, & quia præteritum non redit tempus; age, age nunc, quidquid agere potes. Dum tempus habes, congrega tibi divitias immortales. Thom. Kemp. Li. 1. de imitat. cap. 23.

Ut tibi contingat mors felix, vivere disce;

Ut possis felix vivere, disce mori.

Ita Cælius Caliagninus.

Sis memor instantis semper tibi funere mortis :

Hoc minùs horrendâ morte fruere modo.

Ita S. Gregor. Nazianz.

Quidquid agis prudenter agas & respice finem :

Fac ea, quæ moriens facta fuisse voles.

Lumina dum claudis, mortis meditare figuram,

Forſitan ista tibi mors aperire verat.

Omni momento vitam transire memento :

Somnia sperne soli, gaudia quære poli.

Memento mori.

Fru-

Fru
M
Ulon
extre
semper postve
rit. ita S. M
47. Euge
operibus tu
mor ejus,
per sit ant
Romanoru
alperiti
jus præte
novissima
iplos sine
Melii
domura
Ration
super t
in illâ
admon
simili
ideoq
ribus in
hac verò
que vani
omnemq
perantiam

Fructus hujus Memoriae.

Musonius interrogatus, *Quis optimè diem extremum clauderet?* respondit: *Qui semper postremam vitæ diem sibi instare proposuerit.* ita S. Maxim. term. 36. S. Bernard. Epist. 257. Eugenio Pontifici ita suavit: In omnibus operibus tuis memento te esse hominem, & timor ejus, qui aufert spiritum Principum, semper sit ante oculos tuos. Quantorum in brevi Romanorum Pontificum mortem tuis oculis aspexisti?... Jugi proinde meditatione inter hujus præsentis gloriæ blandimenta memorare novissima tua, quia quibus successisti in sedem, ipsos sine dubio sequeris ad mortem.

Meliùs est ire ad domum luctûs, quàm ad domum convivii, ait Scriptura Eccles. 7. v. 3. Rationem hujus dat Cornelius à Lapide, dum super textum mox citatum ita discurret: Quia in illâ ex spectaculo funeris & defuncti homo admonetur mortis suæ, ut cogitet se propè diem simili modo moriturum, & funus futurum; ideòque ad illud honestè vivendo & bonis operibus incumbendo se se præparet & disponat: in hâc verò deliciis, vinis & gaudiis, sermonibusque vanis dissolvitur animus, & ad crapulam, omnemque levitatem, dissolutionem & intemperantiam impellitur.

Sententiæ.

Memorare novissima tua & in æternum non peccabis. Eccli. 7. v. 40.

Nihil Sic homines revocat à peccato quemadmodum imminentis mortis cogitatio. S. August. Li. 2. de Gen. contra Manich. cap. 28. Facile contemnit omnia, qui cogitat se esse moriturum. S. Hieron. ad Paulinam. Qui quotidie recordatur se esse moriturum, contemnit presentia & ad futura festinat. Idem.

Consideratio hujus Sententiæ destructio est superbiæ, extinctio invidiæ, mēdela malitiæ, effugatio luxuriæ, evacuatio vanitatis & jactantiæ &c. S. August. Perfecta vita est mortis meditatio, quam dum justii sollicitè peragunt, culpæ laqueos evadunt. S. Gregor.

Si quando concupiscentiam aliquam inhiaveris, cogita, quomodo hinc sis discessurus: si cogitaveris, quod dissolvendus sis in terram, cessabit insana concupiscentia. S. Basil. in Hexam. conc. 11.

Vide, unde veneris & erubescere. ubi es, & ingemisce. Quò vadis, & contremisce. S. Bernard. medit. cap. 3.

Ista tria semper in mente habeas, quid fuisti? quid es? quid eris? quid fuisti? quia sperma fætidum. Quid es? quia vas stercorum. Quid eris? quia esca vermium. S. Bern. in form. bonæ vitæ.

Symbola.

I.

HOrridam ac exesam Mortis Calvariem
Taëgius hoc Lemmate distinxit: *Cogi-
tanti vilescunt omnia.*

2. P. Carolus Rancatus suprâ mortis Cal-
variem hoc Lemma fixit: *Meminisse iuvabit.*
Verbis desumptis ex Virgilio 1. Æneid. v. 307.
Forsan & hæc olim meminisse iuvabit. Perspi-
cuè hinc conijcies, quantos in virtute progres-
sus faciat ille, qui caducam hominum sortem
seriâ cogitatione expenderit. Unde S. August.
serm. 3. de Innocent. *Si diem mortis sua homi-
nes jugiter cogitare vellent, animam suam ab
omni cupiditate vel maculâ cohiberent.*

3. Licèt Pavo caudam gemmatam in orbem
flexerit, si tamen pedum suorum deformita-
tem aspiciat, statim eandem dimittit; sic &
homo, mortem memoriâ recolens, superbiâ
inflari desinit. Unde Ascarius Martinengus:
Tumescit homo sæpè animi corporisque doti-
bus, fortunæ etiam muneribus turget; sed ubi
ad pedes oculos demittit, ad mortis terribilem
memoriam, ejus consideratione excruciatatur &
stridet. Benè igitur Poëta:

Unde superbis homo? cuius conceptio culpa:

Nasci pœna, labor vita, necesse mori.

4. Sca-

4. Scarus piscatorum retia dexterrimè eludens habet Lemma: *Non timet arte capi*. Sic verus Christianus vincula mortis non timet, si mortem continuò meditetur, quia *jacula prævisa minùs feriunt*.

5. Basiliscus prævisus cadit, prævidens cædit. Ita prorsùs homines scelerati à morte, quam nunquam habuère præsentem, aeternum jugulantur; non ita Justi eam præviè meditantur. Unde Seneca rem acu minimè tetigit, quando Epist. 69. de morte dicit: *Interest nihil, an illa ad nos veniat, an ad illam nos*. Tantum enim discriminis inter illam prævenientem ac præventam intercedit, quantum inter victorem & victum, ait Picinel. Li. 7. cap. 3. Num. 20.

6. Api super Thymum residenti Carolus Bovius inscripsit: *Dulcescit amarum*. Sic aliqui ex mortis consideratione dulcissimum amoris mel colligunt.

7. Apes, in aère instar agminis coordinatæ, pauxillo pulvere desuper projecto dissociantur; sic per memoriam nostræ mortalitatis, quæ pulveris nomine significatur, omnes superbi animi motus reprimuntur.

8. Fornaci carbonariæ, terra coopertæ, Plinius adscripsit: *Fortiori ut igne calecant*. Sic etiam jugi mortis memoriâ ignis divinus vehementer accenditur.

Ex-

Exe
Plato facit
I ad omni
Prov. 12. in
Seneca E
109. ut mi
officio, tam
inde optim
quod se in

Ptolom
in libro
in pri
poni
per
cum
P
Mag
rià ill
omari
hujus
est, ut
nus Li.

Exempla Gentilium.

Plato sæpiùs mortis memoriâ stimulat suôs
ad omnem honestatem, ut refert Cornel.
Prov. 12. in fine.

Seneca Epist. 61. de se ipso ita scribit: *Id ago, ut mihi instar totius vitæ sit dies, sic illum aspicio, tanquam esse vel ultimus possit.* Cui proinde optimè adaptari posset illud Epitaphium, quod se in Italiâ vidisse testatur Cornel. à Lap.

Cogitat sapiens,

qualis, non quanta sit vita.

Id ago,

ut mihi instar totius vitæ sit dies.

Ut moriens vivo,

Vivo ut moriturus.

Ptolomæus Philadelphus (ut refert Plutarchus in libro: *Convivium septem Sapientum* dicto) in principalioribus conviviis ad latus suum apponi mandavit caput cadaveris. Præcepit insuper Ministris, ut dum esset maximè hilaris, cum mortis futuræ admonerent.

Philippus Macedonum Rex, Alexandri Magni parens, cum apud Cheronæam victoriâ illustri Athenienses superâisset, puerum subornari fecit, qui ipsum quotidie admoneret hujus: *Memento, quod homo sis.* Sicque factum est, ut eâ victoriâ moderatissimè sit usus. *Ælianus* Li. 8. variat. *Histor. cap. 15.* A-

Apud Ægyptios in solemnibus conviviis unusquispiam cadaver ligneum conviviis singulis ostendens dicebat: *In hunc intuens pota & oblectare, talis post mortem futurus.* Ita Herodotus Li. 3. quo sine tamen hoc fecerint, est ambiguum, ait Cornel. à Lap. Eccli. cap. 7. in fine.

Idem Cornelius in cap. 7. Eccl. v. 3. ita scribit: *Ægyptii in conviviis, ut eorum luxumentis dissolutionem & gaudia temperarent, circumferebant cranium mortui, conviviis insurrantes: In hanc figuram respice, similis enim illius erit.* Teste Herodot. Li. 2.

Populi Barbari, ut refert Anton. Guevarra in Dedicatione Montis Calvariae, inter conviviorum solemnia pro poculo usi sunt capite cadaveris, ut mortis essent memores. Cum olim coronaretur Imperator, sepulchrorum constructores quatuor aut quinque ad eum deferebant marmoris frusta varii coloris, inquirentes, ex quo vellet sibi construi sepulchrum; quo suae mortalitatis admoneretur, ita Leontius in vita S. Joannis Eleëmofynarii.

Romae, triumphanti in aurato curru Imperatori, penè Lictor adstabat cum flagello & tintinnabulo, illud identidem ingeminans: *Mortalem te meminervis.* Ita refert Zonaras. Romani Duci triumphanti in curru apponebant servum qui ei crebrò insurraret: *Respice post te, hominem te memento:* Tertul. Apol. c. 33. Nu-

Numa Pompilius Imperator Romanus in cubiculo suo speculum appenderat, calvis mortuorum circuminctum, quas inter hoc lemma legebatur: *Speculum hoc non fallit.*

Severus Imperator Romanus, diu in ambitione, jam moriturus urnam ad se deferri iussit, in quâ cineres recondendi, & diu contrectans & contemplatus vocem emisit: *Tum virum capies, quem orbis terra non capit.*

Philippus Macedo cum aliquando in Palestrâ inter luctandum prolapsus surrexisset, & corporis vestigium in terrâ vidisset: *Papè, inquit, quam parvam terra partem sortiti orbem appetimus?*

Zeno nonaginta octo annos natus cum valens & integer è scholâ veniens pedem offendisset, lapsusque esset, manu terram pulsans illud Euripidis occinuit: *Venio, quid appellas me.*

Cleanthes Stoicus ulcere in ore nato, cum suavis Medicorum cibo abstinuisset ad biduum, meliusque jam factum esset, illis ad cibum revocantibus abnuuit, nec majore viæ parte confectâ esse rediturum asseruit, & irâ inediâ obiit.

Seneca moriens uxorem suam mori volentem secum eam ferro incidi permisit, & ad id animavit.

Antistites in Æthiopia sibi præferri curant vas cinerum, quod eos jugiter memores reddat

dat suæ mortalitatis, tacitèque eis inclamet :
*Memento homo , quia cinis es & in cinerem re-
 vertèris.* ita Nicolaus Caufinus Li. 5. Parab.
 Histor. cap. 4. ex Sabellico Li. 4. cap. 4. Me-
 memento homo , & in vase cinerum , in Calvariâ
 velut in speculo considera vultum nativitatìs
 tuæ. Cordi tuo imprime sequentia,

Quæ est origo tua ?

Descende in domum figuli & scies.

Quod nomen tuum ?

Homo de humo, Adam de Adam, lutum de luto.

Quæ Parentela ?

Putredini dixi , Pater meus es , Soror
 mea vermibus.

Quis tuus finis est ?

Cinis est. Vide ne sit ignis.

Quid ipsa vita ?

Ad mortem currit . etiam invita.

Ergò

Quid tricaris ? quid moraris ?

Non te vanis ludo minis ,

Fors hâc horâ vite finis.

Nulla mora , fors hâc horâ

Fors , quoloquor , hoc momento

Destinaris monumento.

Mori ergò Memento.

Mos Romanorum.

Certum est, Romanis in usu fuisse, ut si Puer natus vitalis esset, statim ab obstertrice statueretur in terrâ, ut docet Varro Li. 1. de linguâ latinâ; & quidem nudus.

Ratio prima erat, ut velut filius terræ opem piæ Matris ac alimenta ab eâ imploraret.

Secunda est, ut Matrem omnium illam esse profiterentur, & ab eâ obtinerent usum loquendi. Macrobius Li. 1. Satur. cap. 12. tradit, Majam Deam terram esse, illique in sacris Mercurium adjungi, quia vox nascenti homini contactu terræ datur; eandemque *Opem* vocari, quod ipsius auxilio vita constet; & *Fatuam à fando*, quod infantes partu editi non prius vocem edunt, quàm attigerint terram; & *Fannam à favendo*, quod omnium animantium usu favet; & *Bonam*, quod omnibus nobis ad victum causa bonorum est: denique *Magnam Matrem* in sacris appellari.

Tertia, Ut ex terrâ natum se esse sciret, atque in terram rediturum; sicque modestiæ meminisset, neque ita terrenas divitiâs ambiret, cum nudus terram tangere cepisset, ejus in gremium nudusque reversus. Nam cum Lucretio Li. 5. Terra vocari potest: *Omniparens, rerum commune sepulchrum.* omnia ex eâ oriuntur, & iterum in eâ moriuntur.

Quaræ

Quarta, ut se ad labores, morbos & dolores in hunc orbem advenisse cognosceret, sibi que dictum esse adverteret illud Euripedis :

Mortalis nemo est, quem non attingat dolor morbusque. Multi sunt humani Liberi rursùm creandi : Morsque est finis omnibus, reddenda est terra terra, tum vita omnibus metenda ut fruges, sic jubet necessitas.

Item illud Poëtæ :

Mille modis morimur mortales, nascimur uno :

Sunt hominum morbi mille, sed una salus.

Quinta denique, ut præsentibus & circumstantibus memoria mortis refricaretur, ac etiam ipsi miseriarum hujus vitæ recordarentur. Tacitè ergò ipsis inculcabatur illud Ovidii Li. 3. *Metamorph.*

Este, precor, memores, quâ sitis stirpe creati.
& illud ejusdem Li. 15.

Nihil est toto quod perstet in orbe :

Cuncta fluunt.

Ipsa quoque assiduo labuntur tempora motu,
Non secûs ac flumen: sed, ut unda impellitur undâ,
Urgeturque eadem veniens, urgetque priorem.
Tempora sic fugiunt pariter pariterque sequuntur.
Et nova sunt semper. nam, ut idem eodem libro:
Tempus edax rerum, tuque invidiosa vctustas,
Omnia destruitis, vitiataque dentibus ævi,
Paulatim lentâ, consumitis omnia morte.

Ex-

Exempla Christianorum.

Josaphat, Filius Regis Abenner, jussu Patris, in omnibus deliciis educatus est, adeò ut nesciret, quid esset mors. Tandem idipsum à suis ediscens ingemuit & dixit: *Ergòne mors me aliquando corripiet?* Et quisnam erit, qui mei post mortem meminerit, cùm tẽmpus omnia oblivione contriverit? num præterea morte functus in nihilum dissolvatur? an contra altera quædam est vita, & alter mundus? Horum omnium veritatem edoctus à Barlaam ad Christum conversus est, & relicto regno in eremum secessit, & angelicè vixit. Ita Damascenus in Historiâ Barlaam & Josaphat cap. 5.

S. Petrus de Alcantara quotidie sibi tanquam mortuo Psalmum *De profundis* recitavit, antequam iret cubitum.

S. Sylvester Auximanus, viso Adolescentis nobilis sepulchro, ejusque ossa contemplans, compunctus ait: *En ego sum, quod hic fuit, & brevi ero, quod hic est.* Quare relictis omnibus in eremum apud Fabrianum secessit, unique Deo vacans Congregationem instituit, quæ ab eo Sylvestrina nuncupatur. Migravit in cælum Anno Dom. 1267. ita testatur S. Antoninus in Chronicis, & alii.

S. Franciscus Borgias, quartus Gandiæ Dux, cùm

M

cùm

cùm Isabellam Imperatricem ad Granatense sepulchrum detulisset, vidit ejus vultum sadè commutatum, ex quo mortalium omnium caducitatem relegit, ac proinde voto se adstrinxit, rebus omnibus, cumprimùm liceret, abjectis, Regum Regi unicè inserviendi. ita Brev. Rom. Idem dicitabat, Boni viri, præsertim Religiosi, exercitium esse, quotidie per 24. horas se præparare ad mortem, ut possit dicere cum Apostolo 1. ad Cor. 15. v. 31. *Quotidie morior.* ita Ribadeneira in ejus vitâ Li. 4. cap. 5.

S. Joannes Eleemosynarius, ut novissimorum semper recordaretur, sepulchrum sibi extrui, sed imperfectum relinqui curavit, ac monitorem statuit, qui diebus festis sibi coràm omnibus diceret: *Monumentum tuum in hodiernum usque diem est imperfectum Domine: jube ergò, ut id finem accipiat; incertum est enim quâ fur ingrediatur, nempe mors.* Hæc cogitatio ad tantas eleemosynas eum extimulavit, ita Leontius in ejus vitâ.

Idem fecit Theodosius Cænobiarcha, cujus vita extat apud Suriium die 11. Januarii.

S. Rhembertus Archi-Episcopus Bremensis, ut habet ejus vita, dicitabat primam Philosophiæ definitionem esse meditationem mortis. Hanc ergò jugiter præmeditabatur, & ad eam se disponebat.

Messo-

Messodamus, Vir sanctissimus, jam senex, cum ab amico in crastinum vocaretur ad convivium, respondit: *Cur me vocas in crastinum, qui à multis annis crastinum non habui, sed mortis adventum in singulis dies expectavi.*

S. Hieronymus de se ipso ita scribit: *Sive comedo, sive bibo, sive studeo, sive aliud quid ago, semper ultima illa tuba insonat auribus meis: Surgite mortui, venite ad iudicium.*

Idem Epist. 16. ad Principiam de S. Marcellâ matre ejus ita scribit: *Sic atatem duxit & vixit, ut semper se crederet esse morituram. Sic induta est vestibus, ut meminisset sepulchri. &c.*

Clemens VIII. suprà Mitram Pontificalem appositum habuit caput mortui exsculptum. Florimund. Chron. cap. 31.

Urbanus IV. pro symbolo habuit cor palpitans intrâ spinetum, cum hac Epigraphe: *Memorare novissimorum.*

Innocentius XI. nihil decrevit, nisi priùs oculos defixerit in binas Icones, quarum una funebrem pompam, altera osseam hominis demortui compagem referebat. ita P. Engelgrave.

Maximilianus I. Imperator, Caroli quinti Avus, secum duxit tumbam, & omni vespere mortem meditatus est. Die post electionem hoc sibi proposuit: *Tene mensuram & respice finem.* Idem testamento cavit, ut corpus examinatum

nimum, rudi linteo involutum, sine ullâ Exenteratione sarcophago, quem quadriennio ante mortem parari curârat, imponeretur, naribus, ore auribusque vivâ calce oppletis. Lipsius Li. 2. Monit. cap. 14.

Carolus V. Imperator, antequam adhuc regnum abdicâsset, sarcophagum sibi construi jussit, quem quinque annis semper secum duxit, in occulto tamen: unde aliqui latere in cistâ thesaurum, alii libros arbitrabantur. Lipsius citatus.

Idem, ut refert P. Fâmianus Strada Li. 1. de bello Belg. non diu ante mortem, adhuc sanus tamen, circumstantibus atratis famulis, Monachis exequialem Lessum canentibus, funereis justis, funeri superstes suo, pullâ fluxâque opertus veste, accensum præferens cereum, eumque sacrificanti tradens, eâdem planè mente, quâ animam Deo commendabat, sibi parentare voluit. Auspicatò cessit illi tale præludium; namque altero ab exequiis istis die febris correptus, eâque paulatim excedente consumptus, ingenti pietatis ac Religionis sensu excessit.

Ludovicus XIII. dum finis vitæ instaret, afferri voluit Thomam à Kempis; quem cum Ordine Caputum legere vellet Secretarius, Rex imposuit manum isti Capiti, de Meditatione Mortis.

Militum Mors.

Verè dixit quispiam: *Tria sunt potentia, Mas, Mars & Mors, sed potentissima est Mors, Sicut enim Mars Marem, ita Mors Martem domat.* Cornel. ad Rom. 5. v. 12. Reverà *Mors Marte ferocior extat. Coram eâ subsistere non potest neque hasta, neque thorax.* Job. 41. v. 17. *sed ipsa deridebit vibrantem hastam.* v. 20. Fortes erant Israëlità, de quibus dicitur Josue 21. v. 24. *Nullus eis hostium resistere ausus est, sed cuncti in eorum ditionem redacti sunt.* ast longè fortior est mors, in cujus ditionem & omnes isti redacti sunt. *Mortuus est etiam Josue Dux eorum fortissimus, centum & decem annorum, sepelieruntque eum in finibus possessionis suæ &c.* Josue 24. cap. v. 29. & 30. itaque *Qui satis in victus varios stat Martis ad ictus, Tandem succubuit, præda necisque fuit.*

vel *Qui non sensit Martis ictus,*

Cadit tandem Morte victus.

Romæ aliquando affixum fuit Pasquino: *Quod reliquere Barbari, destruxere Barbarini.* Simile quid de Marte & Morte non ineptè dixeris, benè ergò Poëta.

*Vis magna est martis: domitor qui maximus artis
Ars quod amica struit, Marte furente ruit.
Major at est Mortis, pavet hanc vis Martia fortis,
Hæc sub morte jacet, moxque sepulta tacet.*

Elucidatio dictorum.

EN! assurgit mortuale Castrum quasi Martiale castellum. In hoc castello ad modum trophæi *Mars* & *Mors* sua suspenderunt tormenta, nec enim morti tormenta defunt. Scriptum est: *Non tanget illos tormentum mortis.* Sap. 3. v. 1. imò *Mors* humani generis quoddam magnum tormentum est, quo tanguntur omnes & cadunt. *Mors* & *Mars* unicâ differunt litterulâ *a* & *o*. *A* vita est, *a* clamamus Masculi, dum nascimur. *O* *Mors* est: ô *Mors* quàm amara! ô annulus. Per mortem cogimur omnes ad annulum aternitatis. Sic differunt *Mars* & *Mors*. Imò non differunt: quæ *Martis* sunt, *Mortis* sunt, & quæ *Mortis* sunt, *Martis* sunt. Vita hominis militia, & mors hominis militia. Viximus certando, morimur agonizando. En! jacent *Campiduces* in campi medio ossibus pleno: *Generales* sine exceptione: Statutum est enim omnibus semel mori. Jacent *Capitanei*, capita jam non *martialia*, sed *mortualia*. Qui erant *Locum tenentes* amplo in *Exercitu*, jam sunt *locum tenentes* angusto in *sarcophago*. Heus *milites*! tandem omnes fitis *desultorii*. *Desilutis* & *valedicitis* *Marti*, *caditis* *humii*, præstatisque non tam *homagium*, quàm *humagium* *Morti*:

Mi-

Militi in bello.

Aut vincendum, aut moriendum.

Agis ex Lacedaemon, rogatus, *Quo pacto quis libertatem suam tueri possit?* respondit, *si mortem contempserit*, ut testatur Plutarch. in Lacon. Agelilaus rogatus: *Quae via esset ad eximiam gloriam?* respondit: *Si mortem contempseris.* Plutarch. cit. Hæc verè quadrant generoso Militi, in conflictu contra hostes occumbenti, ipse enim pro tuendâ suâ & Patriæ libertate mortem contemnit, sicque sibi viam ad eximiam gloriam sternit; nam ut ait Collicratidas: *In bello aut vincere, aut mori honestissimum.*

Æschines Philosophus, vitam in minimo ducens, dicere solebat: *Gloriosè mori summa felicitas est, cum mors omnibus ex aequo sit fatalis.* Mori autem in bello, contra hostem strenuè pugnando, est mori gloriosè; nam, ut ait S. Ambros. Li. 1. Officiorum cap. 40. *Gloriosorem triumphus mortem invenit.*

Generosi milites non optant aliam mortem, quàm mori præliando, ait Cornelius in Li. 1. Machab. cap. 9. v. 18.

Aut vita libera, aut mors gloriosa eligenda est, ait Dionysius Halicarnassus Li. 2.

M 4

Dum

Dum Equites inaugurantur, gladio percipiuntur. Hæc nimirum mors Nobilium, ut in bello *pro Rege & grege, pro Deo & populo* gloriose succumbant.

Cæsaris fuit illa vox: *Disce ferire, disce mori.* Syllaba una brevis aut longior tua facta variabit, *aut occides, aut occides.* Ad utrumlibet horis locisque omnibus paratum te exhibe.

Lacæna Filio ad bellum ituro Clypeum imponens, dicebat ad illum: *Fili aut hunc, aut super hunc.* q. d. Sic rem gere in prælio, ut aut Victor clypeum reportes, aut mortuus in eodum reportêris. Plutarch. in Lacon.

Matres Laconum eis solebant edicere, ut aut Victores cum armis redirent, aut mortui in armis referrentur. Testis est Valer. Maxim. Li. 2. cap. 8.

Cum tempus necessitasque postulat, decertandum manu est, & mors servituti, turpitudinique anteponenda, ait Cicero de officiis. Nam, ut ait Marcus Annatus Seneca Li. Suasor. Suas. 2. *Turpe est cuilibet viro fugisse.* Standum igitur est & pugnandum usque ad mortem vel victoriam, sicque verificatur illud Horatii:

Momento cita mors venit, aut victoria lata.

Exempla.

Meliùs est nos mori in bello, quàm videre mala gentis nostræ, & Sanctorum, ait generosus Bellidux Judas Machabæus 1. Mach. 3. v. 59. q. d. Pugnemus generosè, quia aut vincemus, & sic de hoste triumphabimus; aut vincemur, & sic gloriosâ mortè honestabimur, ut exponit Cornelius. Quod præsertim verum est, quia *Pro Deo & populo* gloriosâ mortè occubuit; nam in bello sacro contra Turcas & Hæreticos, ut ait Genebrardus in Psal. 78. *Vinci salutare, vincere gloriosum.*

Simon Machabæus, *Vir consilii* dictus, in urbe Modin. sibi & suis condidit monumentum 1. Mach. 13. v. 29. *Circumposuit columnas magnas, & super columnas arma ad memoriam æternam &c.* Nam, ut ait Virgil. Li. 5. *Æneid. Decus & tutamen in armis.* Posuit etiam *juxta arma naves sculptas*, Ut per hoc ostenderet, se suosque Fratres tam mari quàm terrâ fuisse potentes, & utrobique illustres obtinuisse victorias, prout exponit Cornelius.

Nunc hunc, nunc illum absumit gladius, ait David de caelo Uriâ 2. Reg. 11. v. 29. Leonidas Spartanus cum trecentis Xerxi ducenti in aciem undecies centena militum millia ad Thermopylas se opponens vincendo occumbere ma-

luit, quam fugiendo vitam servare. Unde cum ab Ephoris rogaretur, num quid vellet? respondit: *Ego nominetenus vado, quasi pro graecis pugnaturus, sed re ipsa pro patria moriturus.* Suos autem commilitones sic fuit allocutus: *Prandere commilitones! tanquam apud inferos cenaturi,* ita Valer. Maxim. Li. 4 cap. 7. Teste Plutarcho in Lacon. dicitur etiam in hæc verba prorupisse, *ſam enim aut moriendum nobis eſt, aut vincendum.*

Eadem ratione quidam Bellidux apud F. Livium Li. 12. suos eſt cohortatus: *Moriamur milites, & morte noſtrâ eripiamus ex obſidione circumventas legiones.* & Æneas: *Moriamur & in media Armamur.* Virg. in Æneid. v. 353.

Bias ab Iphicrate circumſeſſus rogatur, quid eo articulo faciendum foret? reſpondit: *Quid aliud, niſi ut vos ſervemini, ego pugnando moriar?*

Scipio Africanus rogatus à quodam, quâ re fretus auderet exercitum è Sicilia in Africam contra Carthaginem trajicere? demonſtravit ei trecentos viros addens: *Nullus horum eſt, qui non ſit me jubente, conſenſâ hâc turri præcipitem ſe in mare dejecturus.* Plutarch. in Apophtheg.

Epaminondas, qui Thebas ad imperium evexit, cum ultra tempus ſibi decretum (Republicâ ita urgente) exercitum & imperium ſer-

servâisset, accusatus & ad mortem postulatus à suis aiebat: *Occidite me, sed sepulchro meo inscribite, quid patriæ præstiterim*, tum aliàs, tum hæc ipsâ in causâ. Plutarch. in ejus vitâ. idem dicere solebat: *Pulcherrima est mors in bello*. Quod & proprio exemplo demonstravit, nam mo. sejus ex Valerio Maximo Li. 3. cap. 2. ita describitur: Epaminondas in prælio apud Laudram trajectus hastâ, sanguine & Spiritu deficiens, recreare se conantes, primùm *An Clypeus suus salvus esset?* deinde *An fusi hostes penitus forent?* interrogavit. Quæ postquam ex animi sententiâ comperit, *Non finis*, inquit, *Commilitones meæ vitæ, sed melius & altius initium advenit. Nunc enim vester Epaminandus, nascitur, quis sic moritur.* è corpore deinde suo hastam educi jussit, eoque vulnere expiravit.

C. Mævius, Augusti centurio, captus & ad Antonium perductus cum interrogaretur, *Quid de se statui juberet?* Respondit: *fugulari me jube, quia non salutis beneficio, nec mortis supplicio, adduci possum, ut aut Cæsaris miles esse desinam, aut tuus esse incipiam.* Cato apud Lucanum Li. 9. primus arenas Lybicas ingrediens, milites ad se sequendum exhortans aiebat: *Primus arenas ingredior, primusque gradus in pulvere ponam.* & mox: *Fatogue pericula vestra prætervota meo.*

Codrus , Decii , Samson & alii pro Patriâ suâ , sibi bonâ , id est beneficâ , mortem optetierunt , ait Cornel. in Epist. ad Rom 5. v̄ 7. vide etiam Exodi 32. v̄ 33. Novi in Belgio , ait Cornel. in Li. 1. Machab. cap. 9. v̄. 18. Ducem audacissimum , cujus hoc erat axioma : generosum militem non posse diu vivere , quia , cum se audacter assiduis exponat periculis vitæ , vix posse evadere , quin citò ictu aliquo lethali perimatur. Unde & Poëta :

Turpe senex miles , turpe senilis amor.

Hinc sicut peritissimi Natatores pereunt natando , sic optimi Duces & milites pereunt pugnando. Huc etiam facit Dialogus Francisci Petrarchæ Li. 2. de Remed. Dialog. 121.

DOL. Per vim morior. RA. Siquidem vitæ vis aufertur , quid interest , febris an gladius , dum liberè egrediare . quid refert , an ergastuli tui fores sponè pateant , an frangantur ?

Dotes generosi Militis.

Agesilaus Rex Spartaë interrogatus, quæ Dos maximè Belliducem exornaret? Respondit: *Audacia adversus hostes, & in oblatâ opportunitate ratio & consilium.* ita Stobæus term. § 2.

Julius Cæsar dicebat: *Magna faciendâ, non deliberandâ.* Plutarch, in Apoph. Paræmiæ hujus ipsemet experimentum dedit, dum post Pharnacis copias primâ acie ad interneccionem delatas de seipso scripsit: *Veni, vidi, vici.*

Pinxit Apelles Alexandrum fulgur manu tenentem, eò quod instar fulguris orbem pervaserit & subjugarit. Unde & Alexander usurpare potuit illud Julii Cæsaris: *Veni, vidi, vici.* idem interrogatus, quomodo orbis imperium acceperit? respondit: *Nihil cunctando.* Virtute vincere Romani assueverunt, non dolo & furto, ait Ælianus Li. 12. var. Histor. Unde Parmenius, dum illi Alexander Magnus suaderet, ut noctu clam in hostes irrueret, benè respondit: *Nolo furari victoriam.* Propterea tamen non dedecent Belliducem stratagemata, quinimò ipsi sæpiùs sunt maximè necessaria. Quare Antigonus interrogatus, *Quomodo hostis aggrediendus esset?* respondit: *Aut dolo, aut*
vi,

vi, aut aperte aut insidiis. Consonat Justus Lipsius Li. 2. de Milit. cap. 20. dicens: *Latissimus est campus stratagematum, & non alia re plures victoriae aut trophaea parta.* à Cicetone orat. pro lege Manil. requirantur in milite sequentia: *Labor in negotiis, fortitudo in periculis, industria in agendo, celeritas in conficiendo, consilium in providendo.*

Albertus Dux Austriae apud Sylvium Li. 3. de gestis Alphonsi ita loquitur: si alium, quam me exercitûs contra Bohemo. Ducem petitis, frustrâ me Austriae Ducem nominatis. Dux enim reverâ est, qui exercitum ducit, & quem acriter pugnantem exercitus sequitur.

Ludovicus Bavariae Dux captus ab Alberto Marchione Brandenburgensi, qui multa cum minis ab eo petebat, ait: Quae poteris à me libero impetrare, eadem modò ex capto petito. Si quid amplius voles, corpus meum in tuâ potestate; animum mihi, non tibi obnoxium invenies, ita Aeneas Sylvius Li. 3. de reb. Alphon. Guilielmus Malesbur. testatur de Arturo magnae Britanniae Rege dicens: *Nongentos hostium solus adortus incredibili cade profugavit.* Picin. Li. 4. cap. 8. n. 199.

Laus

Vigili
Per
morem. Vi
matur sang
Vitorum
Sophocles
Militis
bat Arato
Quò p
bat Caro
Audi
Genero
Mile
vulncri
laud. M
Pulch
in fuga
Pul
fugâ
Mi
Patriâ
Pug
nam ret
Dile
3. carm
Fortis

Laus Militis.

Vigili stant bella Magistro. Adagium:
Per tela per hostes vadimus haud dubiè in
mortem. Virg. 2. *Aeneid.* v. 355. Nostro redi-
matur sanguine bellum. Virgil. in 12.

Vitorum fortium pedus non languescit.
Sophocles.

Militis est, vitam nihil facere, dicere sole-
bat Aratus.

Quò plus periculi est, eò plus gloriæ, aje-
bat Carolus quintus.

Audaces Deus ipse iuvat. Ovid. 10. *Metam.*
Generosos animos labor nutrit. Seneca *Epist.* 30.

Miles triumphalibus de hoste spoliis onustus
vulneribus suis gaudet. S. Cyprian. *Tract.* de
laud. Martyr.

Pulchrior est mortuus in pugnâ amissus, quam
in fuga salvus. Tertull. *Li.* de fugâ in persecut.

Pulchrior est miles in prælio cæsus, quam in
fugâ salvus. Livius *Li.* 4. *Dec.* 1.

Miles est victima, ut, cum tempus fuerit, pro
Patriâ immoletur. Philemon.

Pugil generosè fert corporis vulnera, coro-
nam respiciens. S. Chrysost.

Dulce & decorum est pro Patriâ mori. Horat.
3. *carm.* Ode 2.

Fortis viribus à juventute suâ. 1. *Mach.* 2.

Ex-

Exempla.

David dedit Sauli & Jonathæ hoc Elogium:
Aquilis velociores, Leonibus fortiores. 2.
 Reg. 1. v. 23.

Agefilaus, licet hostis, videns Epaminondam exclamavit: *O virum magnificum!*

De Scipione, adhuc milite, dixit Cato: *Iste sapit solus, reliqui velut umbra vagantur.*

Metellus gratias egit Diis Romæ causâ, quod alibi non extiterit Scipio. Quin & Numantini rogati, cur jam Romanos duce Scipione fugerent, quos antea fugarant, responderunt: *Oves quidem eadem sunt, sed alium jam habent Pastorem.* Plutarch. in Apoph. Roman.

Ulysses fingitur ab Homero, vir multâ præditus facundiâ, nec minore experienciâ, vaser consilio, egregius bello, laborum patientissimus. ita Calepinus.

De Hannibal. Carthagin. canit Silius Italicus Li. 1. *Noctemque vigil ducebat in armis. Duo fulmina belli Scipiade. nempe Africanus & Africanus.*

Face & gladio armatos producit, nam virtus in exemplum posita micat, dum dimicat. ita D. Emm. Thesaur. de Gedeone, Seneca Epist. 67. Attalo sequens tribuit Elogium: *Attalus Stoicus dicere solebat, malo ut me fortuna in castris, quam in deliciis habeat.* Sym.

VExillu
 à P.

accepti: L
 vetus, on
 Vetus vex
 nera, cor
 ei adferur

2. In

unicè ad

Unde L

tes è cor
 recipiunt
 factis her

3. T

homi pe
 ma: E

propri
 Auger

4.

sium D
 habuit c

nebat v
 tioium fa

tempore
 Epit. ad

Symbola.

1.

Vexillum undique laceratum & perforatum à P. Hortensio Pallavicino Epigraphen accepit: *Laceratum venustius*. Nam, ut habet vetus, omnium ore probatum, Adagium: *Vetus vexillum honor belliducis*. Sic etiam vulnera, corpus militis deformantia, conspicuam ei adferunt gloriam.

2. Incisura, quibus Adamas expolitur, unice ad ipsius pretium augendum destinantur. Unde Lemma: *Dat pretium vulnus*. Ita milites è corporis sui cicatricibus plurimum gloriæ recipiunt, seque hosti à fronte obluctatos ac factis heroicis conspicuos demonstrant.

3. Tanta est Pyramidis majestas, ut etiam humi prostrata maximè æstimetur. Unde Lemma: *Et strata decorem*. generoso militi hoc proprium est, qui in bello occumbit. Nam *Augetur funere fama*.

4. Franciscus Sforzia, postea Mediolanensium Dux, symboli loco aliquot poma cidonia habuit cum Lemmate: *Fragantia durant*. Innuebat videlicet, generosa Heroum facta pretiosum famæ suæ odorem longo ac penè aeterno tempore illibatum conservare. Unde Ovidius Epitt. *ad Liviam* canit.

Facta Ducis vivent, operosaque gloria rerum
- Hæc manet, hæc avidos effugit una rogos.

5. Ad Marchionis Guidonis Villæ, in obsidione Cremonensi Anno 1648. occisi, exequias Ferrariæ celebratas Purpuram symboli loco statuêrunt. quæ à generoso cane occisa interfectoris labia pretioso purpurei sui liquoris ornatu vestiit. Lemma: *Ex nece triumphus*. Nobile ac dignum tanto milite Symbolum! Galli enim ad obsidionem illam non sine clade solvendam paulò post ipsius mortem coacti fuêre, sicque invictissimus Heros ex nece triumphum reportavit. Pulchrè Seneca Epist. 13. *Vir fortis & strenuus ipsam sui hostis victoriam vincit.*

6. Cypressum ad Principis cuiusdam exequias publico loco suffixam D. Haymo Corius hoc Lemmate insignivit: *Aere perennior*. Dicere volebat, sicuti Cypressus, nullis teredinum injuriis subjecta, æternum conservatur, ita Principis illius memoriam nullo ævo esse intermorituram. Nam teste Philosopho Heronum gloria est immortalis. Huic assentiens Pindatus Istim. 5. ait, *Non obliterari prolixum labores virorum.*

7. Candelam accensam hoc Lemmate introduxerunt loquentem : *Extinguar, ut luceam.* ita Miles famæ aut nominis aucupandi causâ omnia belli discrimina, ipsamque aded vitæ jacturam parvi pendit.

8. Taurus à Molossis immani rabie incurfatus, fumum naribus, oculisque flammam imperterrito corpore spargit ; simulque cornibus in terram depressis adversus illos incitatur cum Lemmate : *Dum perimat, perim gaudet.* Militem generosum hæc Idæa concernit, qui cum Juda Machabæo, Eleazaro, & Samfone quasvis mortis minas contemnere audet.

9. Ad funebrem pompam Marchionis Guidonis Villæ, Belliducis celeberrimi, rosam figurarunt, quæ inter fruticis sui spinas media Epigraphen : *Armata delectat.* Tanta enim erat Herois illius benignitas, ut ipsos etiam hostes in sui amorem raperet. Quæ sanè virtus in generoso milite longè magis conspicua est ac veneranda, quàm in aliis quibusvis statibus, è munere suo mansueris. Unde etiam S. Bernardus cap. 4. de Equitibus templariis eosdem laudat, dicens : *Miro quodam & singulari modo cernebantur, & agnis mitiores, & leonibus fortiores.*

10. Joannes Ferrus Emblematis loco duas perdices mares statuit, quæ pro fœmella ex aduerso stante, acerrimè conflictantur, cum Lemmate: *Urget amata presentia*. sic etiam Principis presentia animos dimicantium validissimè accendit. Theodosius filium suum Honorium imbuens, apud Claudianum in 4, Consul. Honor. agebat.

Nunc eques in medias equitum te confere turmas,

Nunc pedes assistas pediti, tunc promptiùs ibunt te socio &c.

11. Animum generosum è navi dignoscere licet, quæ jamjam portum subitura Epigraphen legendam offert: *Aut ingredi, aut perire*. Militem hoc Emblemata spectat, qui fortalicium aliquod obsidens illud vel intrare, vel vitæ jacturam sustinere decrevit.

12. Qui imperterrito animo aut vitam relinquere, aut aliorum violentiam repellere statuit, clypeum chalibeum, plurimis sagittis ferreis fulminatam imitatur cum Lemmate: *Aut repellit, aut frangitur*. Sic Judas Machabæus, tametsi angustum militum suorum manipulum innumeris hostibus jamjam irruentibus longè videret impari, tamen generosè dixit 1. Mach. 9. v. 8. *Eamus ad aduersarios nostros, si poterimus pugnare aduersus eos, & si appropinquauit tempus nostrum, moriamur*. Mi-

Miles formidolosus.

Formidabilem oportet esse Militem, non formidolosum. Bellator meticolosus est quasi sal infatuatum, *quod ad nihilum valet, nisi ut mittatur foras, & conculcetur ab hominibus.* Math. 5. v. 13. Unde Deus ipsemet Deuter. 20. v. 8. per Moysen ordinavit, ut Duces per singulas turmas audiente exercitu proclamarent: *Quis est homo formidolosus & corde pavido? vadat & revertatur in domum suam, ne pavere faciat corda Fratrum suorum, sicut ipse timore perterritus est.* Sic Gedeon iturus in praelium contra Madianitas Judic. 7. exclamavit: *Qui formidolosus est & timidus, revertatur.* Quod dicto reversi sunt ex populo viginti duo millia virorum, & tantum decem millia remanserunt. Quinimò trecenti tantum erant eorum, cum quibus aggressus est exercitum Madianitarum, eumque dissipavit. Hic verificatum fuit illud Herodoti in Polyphymnia: *Multi sunt homines, viri pauci.* & illud Eccles. 7. v. 29. *Virum de mille unum reperi.* Tracta cum timido de bello, ait Siracides Eccli. 37. v. 12. per ironiam; ipse enim pacem, etiam iniquis & ignominiosis conditionibus capessendam suadebit; unde post pauca subditur: *Non attendas his in omni consilio.*

S.

S. Chryfostomus in illud Pſal. 13. v. 5. *Illic trepidaverunt, ubi non erat timor. ita ſcribit: Audaces fuerant ut Leones, & tanquam lepores trepidarunt.*

C. Cornelius Poëta ſæpè fugientes milites jure *Galeatos lepores* appellavit; unde ab iis eſt occiſus, ut tradit Eufebius.

Themiftocles ingenioſè cavillari ſolebat in **E**retientes, cùm diceret: *eos ſimiles eſſe piſcium, qui gladioli vocantur; quippe qui gladium quidem haberent, cor autem non haberent.* Plutarch. in Apophthl.

Lysander Lacedæmoniis ſegniter Corinthiorum muros oppugnantibus, cùm leporem foſſâ vidiffet exilientem, ajebat: *Eos timetis hoſtes, quorum ignaviâ lepores in muris dormiunt.* Plutarch. in Apophthl.

Marcellus, cùm ob turbatos ordines in ſuis copiis Hannibal victor extiſſet, reverſus in caſtra convocato exercitu dicebat: *Se quidem multa Romanorum arma & corpora, Romanorum verò videre neminem.*

Xerxes audiens, quàm fortiter & feliciter Arthemifia rem contrà ſuos geſſiſſet in pugna navali, dixit: *Sibi feminas fuiſſe viros, contrà viros fuiſſe feminas.* Herodot. Li. 8. Cyrus ignavos milites exauctorandos cenſuit, uti refert Xenophon Li. 2. Cyripæd.

Militia Christiana,

DEcapitatum est in Rhetorum sublelliis Alexandri Macedonis dictum ad militem Ducem in Tyri obsidione *Alexandrum* vocitantem: *Animosè*, clamabat Rex, *O commilito! fac facinus nomine, quod geris dignum.* Curtius Li. 8. Quod commilitoni suo in bello corporali acclamavit Alexander; id ipsum non immerito militi christiano in bello spiritali acclamari posset: *Animosè*, *O miles christiane! fac facinus nomine, quod geris dignum.* Considera illud Jobi 7. v. 1. *Militia est vita hominis super terram.* Si vis in cælis coronari, certandum tibi & pugnandum est: *Labora sicut bonus miles Christi Jesu... Nam & qui certat in agone, non coronabitur, nisi legitime certaverit.* Hoc præceptum commendo tibi... Ut *milites in illis militiam bonam*: Scribit Apost. Paulus ad Tim. Epist. 1. cap. 1. v. 18. In quem locum Cornelius ita commentatur: Nota Christianum esse militem Christi, quasi Ducis & Capitanei sui, quia totâ vitâ, sub vexillo crucis pugnare debet cum vitiis, & concupiscentiis, ac demonibus &c.

Seneca Epist. 37. ad Lucilium ita scribit: *Promissisti virum bonum* (id est fortem & bellicosum) *Sacramento ligatus es.* Hoc enim Duci pro-

promittebant milites, dum auctorabantur, quod si sponſionis obliti ignavè se gererent, non viri, sed feminæ per opprobrium appellabantur, uti Bûnduica Britannorum Regina apud Dionem L. 62. Neronem effeminatum vocat Neronidem. Idem sibi dicat Christianus: In Baptismo auctoratus es miles Christi, virum te fore sponſidisti. virum ergò te præbe, quasi miles viriliter contrà carnem & mundum decerta. ita Cornel. in Epist. 1. ad Timoth. c. 1. v. 18.

Carolus Sacri Romani Imperii Princeps, Comes Mansfeldius, Mars Hungariæ, Turcarum terror, quem nec Mars alter, sed Mors generosa è medio sustulit, pro gentilitiâ tessera sibi delegit geminum cornucopiæ, Acheloi & Amalstheæ, quo Christianos ad militares labores invitabat, propositis uberrimis laborum fructibus, terrestribus per Archeloi, caelestibus per Amalstheæ cornu, cum hâc Epigraphe: *Pretium non vile laborum.* Engelgrave in caelesti, Pantheo. in festo S. Lucæ Emblem. 36. §. 2. Certè *Pretium non vile laborum* est gloria æterna, quam suis militibus repromittit Deus. *Esse fidelis usque ad mortem, & dabo tibi coronam vitæ:* ait per Joannem Apocal. 2. v. 10. Milita ergò, O Christiane! bonam militiam, ut possis dicere cum Apostolo 2. ad Timot. 4. v. 7. &

& 8 Bonam
militiam
S. Pauli
cens: Mi
bonam m
verum v
nem arma
gratiosus
providet
tius & per
ipſi, ne
scriptis
ronatur
Opus
& te cert
in Joann
cum S.
Delicat
vincere
vires
concer
attende
pondisti
tiam, cui
Joann
tres coron

& 8. Bonum certamen certavi, cursum consummavi, fidem servavi, de reliquo reposita est mihi corona justitiæ &c.

S. Basilius præclarè quemlibet admonet dicens: Miles es? collabora Evangelio; milita bonam militiam contra Spiritus nequitia; adversum vitiosas carnis affectiones induito omnem armaturam Dei, ut probes te ei, sisque gratosus Duci tuo, qui huic te militiae adlegit; provide, ut nullis impliceris vitæ istius negotiis & perplexis curis. Athleta es, attende tibi ipsi, ne quam ex legibus Athletico agoni præscriptis inveniâre transgressus: nam nemo coronatur, nisi qui legitimè certaverit &c.

Opus suscepisti, id considera, perfice, labora & te certaminibus expone. S. Chris. Hom. 87. in Joannem. Audiatur etiam pugil Christi classicum S. Chrisost. serm. de Martyrio Tom. 3. Delicatus es miles, si putas te posse sine pugnâ vincere, sine certamine triumphare. Exfere vires, fortiter dimica, atrociter in prælio isto concerta. Considera pactum, conditionem attende, militiam nosce: pactum, quod spondisti; conditionem, quam accessisti; militiam, cui nomen dedisti.

Joannes Galleazius, œdiolanensium Dux tres coronas è lanceâ suspensas habuit, addito

Virgilii Lemmate: *Estè Duces*. Enim verò militibus adversus hostem concitandis nullum arietem adeò validum admovebis, atque præmii vel coronæ adipiscendæ fiduciam. O Miles christiane! Ecce tibi contrà hostes strenuè dimicaturò promittitur aternæ gloriæ corona. Audi Jacobum Epist. Canon. cap. 1. §. 12, ita dicentem: *Beatus vir, qui suffert tentationem, quoniam, cum probatus fuerit, accipiet coronam vitæ, quam repromisit Deus diligentibus se.* Quid ergò pro eâ adipiscendâ non est faciendum? Quot labores, quot vitæ discrimina non subeunt milites in bello civili, *Ut corruptibilem coronam accipiant.* 1. ad Cor. 9. §. 25. Quid ergò non est faciendum pro eâ, de quâ 1. Petri 5. §. 4. legitur: *Cum apparuerit Princeps Pastòrum, percipietis immarcessibilem gloriæ coronam.* Certè nulli parcendum est labori. *Laborem si recuses, parùm esse potes. Non est viri timere sudorem.* Seneca Epist. 31. Sicut Mercator non sentit navigationis laborem spe lucri excitatus, & pugil generosè fert corporis vulnera coronam respiciens: ita & nos cælestia intendentes bona, quæcunque inferuntur gravia, generosè ferimus, bonâ futurorum spero roborati, ait S. Chrisost. Hom. 16. ad pop. *Age igitur Christi miles, subeat animum tuum sempiterno-*

rum bonorum cogitatio : ait S. Basilii Præfat. in Ascetica. Fortiter aggredere hostes tuos : *Ne formides à facie eorum*. Jerem. 1. v. 7. Dominus enim tecum est. Adjuvat certantes , qui certamen indixit , ait S. August. Serm. 105. Non te sic spectat Deus in agone certantem , ut populus solet Athletam , clamore enim populus monet Athletam , adjuvare non novit. Coronam parare potest , qui indixit certamen , vires autem subministrare non potest. Deus autem quando spectat certantes suos , adjuvat eos certantes & invocantes. Nam vox Athletæ ipse est Psal. 97. Si dicebam , motus est pes meus , misericordia tua Domine adjuvat me.

O quàm felix erit ille , cui in morte addi poterit illud Elogium , quod Ennodius in Panegy. attribuit Theodosio , dicens : *Si Regis mei bella numerem , tot invenio , quot triumphos. Congressui tuo nullus hostium , nisi qui laudibus adderetur , occurrit*. Tali quadrabit illud , quod serm. 2. de S. Victore ait S. Bernardus : *O miles emerite ! qui Christiane militiæ duris laboribus angelica felicitatis requiem commutasti*. Item aliud ibidem : *Sedet veteranus Miles debitâ jam suavitate & securitate repletus*.

Arma Militis Christiani.

IN carne ambulantes non secundum carnem militamus. 2. ad Cor. 10. v. 3. Sed secundum Spiritum. Ast quibus armis? *Quid tibi opus sunt arma?* ipse enim pro te pugnat, cui nullus resistit, ipse insequitur, quem nullus declinat, ait Cassian. in Psal. 55. Nihilominus armati esse debemus monente Apost. ad Rom. 13. v. 12. *Induamur arma lucis.* & ad Ephes. 6. v. 13. *Accipite armaturam Dei, ut possitis resistere in die malo & in omnibus perfecti stare.* Sed quænam sunt ista arma? *Arma militiæ nostræ non carnalia sunt, sed potentia Deo ad destructionem munitionum* &c. ait Apost. 2. ad Cor. 10. v. 4. Recenset autem ea ad Ephes. 6. v. 14. & seqq. dicens: *State succincti lumbos vestros in veritate, & induiti loriceam justitiæ & calceati pedes in preparationem Evangelii pacis; in omnibus sumentes scutum fidei, in quâ possitis omnia tela nequissimi ignea extinguere: & galeam salutis assumite, & gladium Spiritûs, quod est verbum Dei.* ita ille. Tu, si indutus sis armis Dei, si scuto fidei munitus & galeâ salutis obtectus, & loriceâ charitatis & gladio Spiritûs accinctus, arcus contra te potentium pro munimentis talibus infirmabitur, Origines Hom. de Elcanâ.

Mi-

Misera vitæ.

Innoentius III. Li. de contemptu mundi non immeritò exclamavit : O vilis conditionis humanæ indignitas ! ô indigna vilitatis humanæ conditio ! Homo natus de muliere , brevi vivens tempore , repletur multis miseriis. Job. 14. v. 1. nam, ut ait Beda, , tota vita est tribulatio continua, cujus in aurorâ est vagitus, in meridie fletus, in vesperâ ejulatus. Zoroastes solus legitur in ortu suo non vagiisse, sed risisse, ait Solinus Li. 1. de mirabilibus mundi cap. 3. Reliqui ergo omnes vagiendo nascuntur.

Masculus *Anascens*, *Enascens* fœmina clamat,

A dat Adam genitor, *E* dedit Eva prior.

Hominem tantùm nudum & in nudâ humo natali die abjicit ad vagitus, ait Plinius L. 7. Rationem hujus dat S. August. Li. 21. de Civit. Dei cap. 14. dicens : Infantem natum vagire, quod præsentiat, præfagiat & quasi nesciens prophetet, mille vitæ ærumnas sibi subeundas, quas deplorat, nam, ut canit Poëta :

Non mare tot guttas, quot mala mundus habet.

Benè igitur Clemens Alexandrinus Li. 3. Stromatum pag. 316. Solonis acroama refert :
quidvis horreo est calamitas.

Sententiæ.

Induta est caro mea putredine, & fordibus
pulveris cutis mea aruit & contracta est,
Job. 7. v. 5.

In pulverem reduces me, quasi putredo con-
sumendus sum, & quasi vestimentum, quod
comeditur à tineâ. Job. 13. v. 28.

Defecit in dolore vita mea, & anni mei in
gemitibus. Psal. 30. v. 11.

Quotidie morimur, quotidie enim demitur
aliqua pars vitæ, & tunc quoque, cum cresci-
mus, vita decrefcit. Hunc ipsam, quem agimus
diem, cum morte dividimus. Seneca Epist. 24.

Seneca corpus vocat *vinculum*, Empedocles
antrum, Plato *spelæum*, S. Hilarius *Sepulchrum*.
Unde in illud Psal. 67. v. 7. *Qui habitant in se-
pulchris*, ait: *intra corporum suorum emortua
domicilia consepulti*.

O mortale miserumque genus hominum!
quàm nihil sumus, sed umbris similes inutile
pondus telluris obversamur. Sophocles.

Petronius in Satyrico alludens ad imaguncu-
lam mortis, quam Herodot. Li. 2. ait circum-
latam per mensas Ægyptiorum, ait: Potanti-
bus & accuratè lautitias nobis mirantibus lar-
vam argenteam attulit servus.

Ho-

Homo putredo est in exortu, bellua in omni vita, esca vermium in morte. Solon.

Vitæ quidem nomen habet, sed re ipsâ labor est. Plinius Li. 7. cap. 50.

Tota vita ista intelligentibus tribulatio est.

S. August. serm. 42. de Verb. Dom.

Nil aliud est præsens vita, quàm cursus ad mortem. Idem

Vita est quædam prolixitas mortis. S. Greg.

Laboriosa est vita temporalis, levior fabulis, velocior cursore, instabilitate fluctuans, imbecillitate nutans, cui nulla propositi constantia, nulla à turbationibus requies, nulla à laboribus reclinatio. S. Gregor.

Ægrotare incipimus, mox ubi nascimur, quis enim non ægrotat in hac vita? quis non longum languorem trahit? nasci in corpore, ægrotare est. S. Aug. in Psal. 102.

Terra velut quidam tentationum locus, caroque corruptelæ illecebra. S. Ambros. Li. de Noë & Arcâ cap. 4.

Unusquisque, in hac vita positus, speciem mortis imitatur. S. Ambr. Li. de bono mortis.

Verè miseria est vivere super terram. Thom. Kemp. Li. 1. cap. 2.

Ad mortem omnes maturi sumus, ex quo nati, imò antequàm nati. Just. Lipsius.

Carmina ad rem.

Heu heu nos miseros! quàm totus homuncio
nil est!

Hæc forma æternùm, haud cùiquam est fortuna
perennis;

Longius aut propius, mors sua quemque manet.
Propertius.

Ipsùm quod vivo est veluti rapidissimus amnis,
Qui sursùm exoritur, semper ad ima fluit.
Nazianz. in carm. de Hom. externi vilitate, &
nonnullis interjectis:

At tumulo tumulam peto.

Nam quid longa dies nobis, nisi longa dolorum
Colluvies? longi patientia carceris ætas.

Mantuan. in primo Parth.

Post hominèm vermis, post vermem fætor &
horror:

Sic in non hominem vertitur omnis homo.
Cor nisi cura nihil, caro nil nisi triste cadaver:

Nasci ægrotare est, vivere sæpè mori.
Nascendo morimur, moriendo vivimus omnes;
Sic est continuæ vitæque juncta neci.
Sæpè rogas, quot habes annos? respondeo nul-
los.

Quomodo? quos habeo, Pontile! non habeo.
Debilis & fortis currunt ad funera mortis:
Transit ut aura levis vita caduca brevis.

Sym-

Symbola.

1.

Mundus hic videtur similis antro Trophæ-
nii, in quod qui descendebant oraculo-
rum causâ apud Trœzenios, fiebant agelasti,
id est, totâ vitâ non ampliùs ridebant.

Unde Thomas Le Blanc in illud Psal. 125.
v. 7. *Euntes ibant & fiebant*, rationem hujus
conjunctionis reddit dicens, ut scilicet, quo-
cunque irent, flerent, quamcunque in partem
irent, redirent, sursum, deorsum, à dextris, à
sinistris, nihil præter lacrymas & doloris cau-
sas reperirent. Vita hæc tota tantis perturbatur
calamitatibus, ut Anaxagoras & M. Cato
censorius nunquam riserint; M. Crassus semel
tantum, cum a sine carduos comedente dixisset:
Similes habent labra lactucae, ita ille. Hæc de
causâ etiam hic mundus *Vallis lacrymarum*
vocatur.

2. Fascias, quibus infantes religantur, fe-
ralis lintei præludia esse, affirmat Tertullianus.
Involvitur infans pannis velut sepulturæ invo-
luctis initiatus, ait S. Hieron. Unde SS. tres
Magi ad Christi cunabula non sine mysterio
detulerunt Myrrham cadaveribus curandis
adhiberi solitam; significârunt quippe, cunas
expressum sarcophagi proscenium esse,

N 5

3. Al-

3. Alcibiades Lucarinus Piscibus hanc
gnomam indidit: *Vix nati natant.* Sic vix in
hunc orbem nati inter lacrymas & vagitus na-
tare, plurimisque ærumnis nunquam non
affluere solent. Unde August. in Psal. 125.
*Vita humana misera est, laboribus plena, dolo-
ribus, periculis, tentationibus.* Quare puer à
fletu incipit vivere, ridere nondum novit.
Quare plorare jam novit? quia cæpit ire in
istam vitam.

4. Pulvis per angustum clepsydræ foramen
furtim transfluens temporis præterlabentis
moram ostendit. Unde Lemma: *Hoc pereunte
peris.* Ad rem Andreas Biancus Li. 1. Epigr.
48.

Tempora dinumerat tibi pulvis sæpè cadendo,

Pulvis deficiens, ipse caducus & es.

Sedulius observans alieno in pulvere casum,

Damna nihil curas pulveris ergo tui.

Restaurare potes Clepsydræ stulte ruinas,

At non & vitæ sic reparare tuæ.

& D. Carducius.

Quod cernis nihil est, fragili nisi carcere pulvis,

Vitrea vita hominis pulveris instar abit.

Certè, ut ait S. Isidorus Li. 3. super Amos,
*Nihil fugacius sæculo, rebusque sæculi, quas,
dum tenemus, amittimus.*

5. Felicitatem mundanam opportunissimâ vitri effigie delineabis, quod eodem planè momento & luminosum resplendet, & infelix frangitur. Unde Lemma: *Dum lucet, frangitur.* Hoc sensu Publius Mimus: *Fortuna est vitrea, dum splendet, frangitur.* & Marcus Annaeus Seneca Li. 2. controv. 1. *Fragilis & caduca felicitas est, & omnis fortuna blandientis speciosus cum periculo nitur.*

6. Bartholomæus Rosius figuravit portam, intrâ quam ostrea mortis compago cum Lemma: *Ingressus, & non egressus.* Sic naturæ legibus sancitum est, ut nulli hominum extrâ mortis terminos, quos semel intravimus, gressum revocare licet.

7. Anemoni seu flori Adonidis quidam inscripsit: *Brevis est usus.* Sic vita humana, his characteribus exactè descripta, momento penè unico circumscribitur. Unde S. Petrus Damian. opusc. 56. cap. 9. *Humana vite varietas momentaneâ temporum varietate concluditur, ut & elati quique diutius de suâ prosperitate non gaudeant, & in gloriâ suâ dejectionis incommodum festinanter evadant.* & Ovidius: *Momento cuncta novantur, nostra quoque ipsorum semper requie sine ullâ corpora vertuntur, nec quid fuimusve, sumusve, cras erimus.*

8. Pratum floribus amantè conlitum Epigraphen tenet: *Statim languet*. Sic in hâc vitâ, ut ait S. Ambros. *Momento cuncta pretereunt, & sæpè honor sæculi abit, antequam venerit*. Sic etiam Philo libro: *Quod Deus sit immutabilis, ita scribit: Fuit Aegypti olim per ampla & magnifica potentia; sed nubis in morem preterit ejus felicitas.*

9. Liliis proximum excidium ab Austro imminet. Unde ad lilium flaccidum è Thyrso incurvato languidè dependens Lemma: *Flantibus Austris*. Testatur idem S. Hieron. ad Heliodor. scribens: *Marcescebat, pro dolor, flante Austro lilium, & purpura viola in pallorem sensim migrabat*. Sic etiam vita humana, flante Mortis Austro, lili adinstar marcescit & deficit.

10. Hæc parva, varia, vita est par turbini: Simul movetur, fixus est & qui simul Sursùm movetur ac deorsum volvitur, Fixum esse quamvis æstimas, non stat tamen. Fugiens tenetur & manens rursùm fugit, Multùmque saltat, sed fugere nequit tamen. Trahitque motu, retrahit & statum suum. Nil ergò vita est, si velis describere, Quam fumus, herbæ flos, breve aut insomnium. S. Greg. Naz. tom. 2. pag. 155.

Miseria Vitæ per omnem ætatem.

Homo miser est ac vilis *Primò in conceptione:* cujus fœditatem, si corpus attendis, nemo ausit considerare. Unde Plinius Li. 7. cap. 7. *Miseret, atque etiam pudet estimantem, quam sit frivola animalium superbissimi origo.* Est etiam miser quoad animam, quæ in peccato originali statim à primo suæ creationis instanti jacet. Unde Psalmista Regius Psal. 50. v. 7. de se ipso: *Ecce enim in iniquitatibus conceptus sum, & in peccatis concepit me mater mea.*

2dò in Nativitate: Et quidem præ cæteris animalibus, quæ natura ut parens statim à partu vestit testis, coriis, spinis, villis, setis, pilis, pennis, squammis, velleribus: hominem verò videtur ut noverca nudum, & omni ope destitutum abjicere, ut fœtum abortivum & rejectaneum.

3tiò in infantiâ: Nam à carcere ventris materni in fasciarum carcerem & compedes atque manicas incidit. Pisces vix nati natate incipiunt, volucres vix ovis exclusæ volare, feræ sylvestres vix utero effusæ currere & ambulare: ast homo natus nec stare nec ambulare potest, sed infantibus pannis involutus ab extrinseco ab uno loco ad alium moveri debet.

Et in pueritiâ: Quis enim ejus in eâ ætate nugas, ineptias, errores, ignorantiam, inclinationem ad cibos atque inania non rideat aut veriùs defleat? *Stultitia colligata est in corde pueri.* ait Sapiens Prov. 22. v. 15. Volatica atque erratica est mens pueri instar aviculæ huc & illuc volantis. Pueri ob defectum rationis & judicii, obque vivaces Spiritus & ebullientem sanguinem pleni sunt concupiscentiis & desideriiis noxiis, suntque sicut animalia, v. g. sicut petulci hædi, lascivientes, cornuperentes, omniaque miscentes & confundentes. Quare sicut animalia, ut boves & equi, non aguntur verbo, sed calcari punguntur & stimulo, ut rectâ incedant ad autum fessoris vel aurigæ: ita pariter pueri lascivientes non tam verbo, quam virgâ & flagello castigandi sunt, ut innatam petulantiam & concupiscentiam refrænare discant, ait Cornelius in illud Eccli. 30. v. 1. *Qui diligit filium suum, assiduatur illi flagella.*

Et in adolescentiâ: Tunc enim maximè vigent passiones & effecantur; unde hæc ætas est maximè plena periculis & plena naufragiis. Unde S. August. serm. 246. de temp. ait: *O Juvenes, flos ætatis & periculum mentis!* & S. Ambros. Li. 1. de interpell. Job. cap. 7. *Adolescentia sola est invalida viribus, infirma consiliis,*

lis, vitio calens fastidiosa monitionibus, illecebrosa deliciis. *Ætas hæc instabilis magis fluctuat, quam fluctuet Oceanus & Charybdis.* Unde S. Chrysost. Hom. 84. in Math. *Adolescentium fluctus pueritiæ succedunt, qui vehementius sicut ægeum mare concupiscentiæ ventis excitatur, quæ quidem ætas potissimum correctione destituitur, non solum quia majoribusurbationum fluctibus caditur, sed etiam quia Pædagogus tunc & magister subtrahitur.* Ob hanc instabilitatem dixit Sapiens Prov. 30. v. 19. quod *Viam viri in adolescentiâ penitus ignoret:* Aded enim instabilis est tunc via hominis, ita se adolescens per omnes horas in diversa torquet, & nunc huc, nunc illuc rapitur, ut difficile sit id comprehendere, & animadvertere, quo tendat, & in quibus versatus sit. *Ætati huic Diabolus maximè insidiatur, idque quatuor de causis.* *Primò,* quia scit à Deo pios adolescentes maximè amari & expeti, ided hunc florem ætatis gaudet Deo præripere. Hujus rei symbolo Deus Levit. 12. v. 8. non columbas, sed pullos columbarum sibi offerri præcepit, quia, ut ibi ait Theodoretus, detestabatur in adultis columbis lasciviam, in parvis pullis innocentiam amplectebatur. *2dò,* quia sic viam sternit ad sequentis vitæ peccata; nam, ut

ait

ait Clemens Alexandrinus Li. 1. Pædag. c. 5. *Est in nobis uber ætatis ipsa juventus.* q. d. Sicut ex materno ubere lugitur lac, quo omnia infantis membra nutriuntur; ita ex juventute hauriuntur mores, quibus reliquæ ætates informantur. Unde S. Hieron. Epist. 7. ad Lætam de institutione Filix: *Difficiliter eraditur, quod rudes anni perbiborunt: lanarum conchyliæ quis in pristinum candorem revocat? recens testa diu & saporem retinet & odorem, quò primùm imbuta est.* 3to, Quia adolescentes faciliè falli, difficile se expedire ex Diaboli vinculis possant. 4to, Quia, dum peccant, impotenter peccant. Ideirò, ut ait Cornel. in cap. 22. Prov. 5. 6. Quatuor sunt adolescentibus in omnem vitam profutura. *Primò*, Deum pluris omnibus æstimare, animamque omnibus post Deum rebus pretiosiorẽ esse scire. 2^{dò}, B. V. Mariam ex toto corde, ut filii Dei matrem amare, eique se quotidie commendare, & aliquid in ejus honorem facere. 3to, Nunquam peccatum mortale in conscientia sustinere, sed singulis diebus de peccatis dolere, & ea quàm primum confiteri. 4to, quod morituri sint brevi, crebro cogitare, quodque post mortem aut in æternum in inferno cum Diabolo sint arsurì, aut in æternum Deo & Angelis ejus in cælo felicissimè fruituri.

6to in virili aetate: Ob uxoris & negotiorum impedimenta & agitationes. Tribulationes conjugum recenset Cornelius à Lap. in illud 1. ad Cor. 7. v. 28. *Tribulationem carnis habebunt huiusmodi.* Quò recurre, si placet. Sufficiat ad præsens, quod etiam extrâ conjugium negotia occurrentia mentem torquant, perturbent & inquietent. Audi, quid de se ipso dicat S. Gregorius Papa Li. 11. Epist. 26. ad Rusticiam: *Ego in tanto gemitu & occupationibus vivo, ut ad dies, quos ago, pervenisse peniteat, solaque mihi consolatio sit mortis expectatio: unde peto, ut pro me debeatis orare, quatenus die hoc carnis carcere citius educar, ne tantis laboribus diutius torquar.*

7imo in senectute: Quæ tota est morbus, à quo ne ipse quidem sanet Æsculapius aut Apollo. Isaac Patriarcha in pueritiâ & adolescentiâ erat flos atque Ocellus ridens parentum, Isaac quippe *Rifus* interpretatur; sed in senectute flos ille ematuerat & Ocellus clausus fuit: *Caligaverunt oculi eius & videre non poterat*, ait Scriptura Gen. 27. v. 1. Duravit hoc saltem per 44. totos annos, qui fluxerunt ab anno 137. vitæ ejus (cum benedixit Jacob & Esau filios suos) usque ad annum 180. quo est mortuus. Ærumnas senectutis jam recensui Scenâ quintâ tit.

Bre-

Brevitas vita. His accedent plura Scenâ 54. Subtit. *Senum Mors.* Unicum hoc hîc sufficiat, quod senectus nec innovari, nec informari queat. Unde Diogenes dicebat: *Mortuo melderî & senem docere*, idem esse. Vetus est paræmia: *Senex Psittacus negligit ferulam*; nam ut Apulejus Li. 2. Floridor, & Plinius Li. 10. Natur. Histor. cap. 42. Memoria prodiderunt, Psittacus in primo vitæ biennio facilè addiscit, quidquid suggeritur: In senio sic obstupescit, ut, quantumvis flagelletur, nunquam doceatur. Sic etiam res te habet cum homine sene: *Grandior atas*, ait Seneca Li. 3. Epist. 25. *dura & intractabilis non potest reformari.* Unde senex quidam apud Theogenem non patiebatur se ab alio doceri dicens: *Ne doceas, atas me facit indocilem.* Vide Cornel. in cap. 22. Prov. 5. 6.

Octavo denique in morte. Verissimè dixit Job cap. 25. 5. 6. *Homo putredo, & filius hominis vermis*, id est res vilissima, fæcidissima & esca vermium. Quid quæso, vilius, quid fatidius putrido hominis mortui cadavere; ad illius occursum avertimus oculos, ne videamus, occludimus nares, ne factorem percipiamus. O spectaculum reverà miserrimum! Noli interim, O homo! tam citò avertere oculos tuos, ne videant vanitatem; noli occludere nares, ne per-

percipiant factorem. Proderit hoc tibi ad reprimendam superbiam, proderit ad elidendas Diaboli tentationes, proderit ad instituendam meliorem vitam. Non frustra S. Gregor. Nazianz. carm. 14. Animo revolvit hæc tria: *Quis fui prius? quis sum? quis mox ero?* Pende & tu illa tria juxtâ salutare monitum S. Bernardi in form. bon. vitæ: *Ista tria semper in mente habeas: Quid fuisti? quides? quid eris? Quid fuisti? quia sperma faculum. Quides? quia vas stercoreum. Quid eris? quia esca verminum.* Remedium hoc est *Ad repruendam superbiam*; Nam miseria vitæ & mors certò subsequens, si attentius considerentur, mortem afferunt affectionibus nostris, quantumvis vivæ & vegetæ fuerint. Pavo, quantumvis superbiat in gemmatâ sarmatis sui pompâ, quamprimùm oculo non nihil demissiore in pedum suorum deformitatem reflectit, mox tristitiam contrahit, caudam demittit ac erubescit. Remedium est *Ad elidendas Diaboli tentationes*; Unde S. Vincentius Ferrerius Tract. de vitâ Spirit. sequens dat consilium: *Qui vult fugere laqueos & tentationes Diaboli, sentiat de se ipso sicut de uno corpore mortuo, pleno vermium & malè olenti, & sicut de uno cadavere, quod dedignatur videre & intneri, imò super quod claudis*

dit nares propter ejus pessimum odorem & fatorem, & à quo avertit faciem, ut non videat talem abominationem, Sic oportet, charissime! facere semper mihi & tibi, sed plus mihi, quia tota vita mea fatida est, totus facidus sum, & corpus meum & anima mea, & omnia qua intra me sunt, face & putredine peccatorum & iniquitatum fatidissima & abominabilissima sunt: & quod deterius, quotidie hunc fatorem in me sentio recentius & angustius revocari &c.

Remedium est & incitamentum *Ad instituendam meliorem vitam.* Sic S. Margarita de Cortonâ, Seraphici Ordinis nostri Magdalena, ad meliorem frugem rediit & trespuit, dum Amasii sui corpus ab hostibus fœdè transfossium, in foveâ sub strue lignorum tumultatum indicio canis casualiter invenit: statim enim erroribus suis mundique illecebris nuntium misit, ac stupenda penitentiae opera usque ad finem vitae per 23. annos exercuit. vide 22. Febru.

Monita morientium.

MOyses moriturus coram omni populo, ad tres milliones se extendente, locutus est verba carminis illius, quod Hebræi vocant *Summarium*, sive *Compendium totius Legis*. Tenor hujus Cantici exprimitur Deuteronomii cap. 32. ferrè per totum.

Josue moriturus populum ad Legem Dei fœdere adstrinxit, & saxum ingens erexit, quòd testis esset adversùs eum, ne datam Deo fidem falleret.

David moriturus ad Salomonem filium & regni hæredem ait: *Ego ingrediòr viam universa terra, confortare & esto Vir; & observa, ut custodias mandata Domini Dei tui.* 3. Reg. 2.

S. Bernardus moriens Fratres suos sic fuit allocutus. Hæc tria in vita servavi, quæ vobis commendo. 1. Minùs sensui meo, quàm alterius credidi. 2. Læsus de ladente vindictam non expetivi. 3. Nemini scandalum dare volui, & si quando incidit, sedavi, ut potui.

S. Franciscus Seraphicus (ut refert S. Bonavent. cap. 14. vitæ) moriturus agebat ad Fratres: *Ego, quod meum est, feci; quod vestrum est, Christus edoceat.* Datâ dein benedictione inter alia subjunxit: *Valete filii omnes in timore Domini, & permanete in eo semper.* Con-

Constantius Pater Constantini Magni moriturus coronam filio imponens, ad eum & ad Senatum dixit: *Nunc mihi mors vitâ ipsâ dulcior est futura: nunc optatus adest obitus. Nam filium Imperatorem relinquo, qui Christianorum lacrymas absterget, & Tyrannorum crudelitatem vindicabit.* Deinde ad multitudinem conversus bono animo esse iussit, qui à verâ in Christum pietate non descivissent, addiditque Christum deinceps cum Constantino in armis fore, ita ex Euseb. Baron. Tom. 2. An. Christi 306.

Theodosius Imperator moriturus vocavit filios Arcadium & Honorium, eosque ardenti affectu seriò exhortatus est, per salutem ipsorum & Reipublicæ obtestans, ut sua vestigia insequentes hoc sibi unicè curæ esse velint, quo fidei & pietatis doctrina pura & incorrupta conservaretur, & ad posteros propagaretur; in eo conatu nullis laboribus ac sumptibus parcerent; nam in hoc uno summam felicitatis esse positam; hâcque ratione unicâ, nec ullâ aliâ, rectè firmari pacem, confici bella, erigi trophæa, & parari victorias, Ita Theodor. L. 5. cap. 25. & alii.

S. Ludovicus Rex moriturus filio suo hoc præcepit: Fili mi, ante omnia cura, ut diligas Deum: nemo enim potest salvus esse, nisi Deum

Deum amet.
peccatum
vellis genera
lem perpe
peccata tu
farios; qu
quid vitare
tas, ut aut
tu indicare
tem, obed
fis additus
eius Pontif
morigerum
bertus Gag
Philippo fili
qui: In ad
severus, &
earecas eg
que ad hui
monias no
Si quis ad
troveriam
sum, done
possideas re
vis acceper
Possideti, ut
dubia rest,

Deum amet. Cave, ne unquam admittas peccatum mortiferum, sed omnia potius ferre velis genera tormentorum, quàm aliquam talem perpetrare culpam. Crebrò confitearis peccata tua, deligasque tibi sapientes Confessarios, qui te possint docere, quid agere, quid vitare te oporteat, coram illis ita te geras, ut audeant sincerè & reprehendere & vitia indicare tibi. Parentibus tuis debes amorem, obedientiam & reverentiam. Semper sis addictus & devotus Romanæ Ecclesiæ & ejus Pontifici haud secùs ac spirituali Patri te morigerum præbeas. Ita habet ejus vita & Robertus Gaguinus Li. 7. Histor. Franc. Idem Philippo filio hoc monitum testamento reliquit: In administrandâ Justitiâ sis rectus & severus, & ita, ut Leges præscribunt, eam exerceas erga subditos, neque ad dextram, neque ad sinistram deflectens: pauperum querimonias non rejicias, donec veritas innotescat. Si quis adversum te habet querelam vel controversiam, semper ab illo stes contrâ te ipsum, donec rem certam comperias. Si quid possideas rei alienæ, etiamsi id à majoribus tuis acceperis, incunctanter restituas justo Possessori, ubi certò tibi constiterit: sin autem dubia res est, cura, ut Viri sapientes accuratè

&

& sinè mora inquirant. Bellum, præsertim adversùs quemlibet Christianum sine multo consilio vide ne suscipias. Si necessitas cogat suscipere. Ecclesias & infontes nullo patiaris damno affici. vide Cornel. in cap. 10, Eccli. v. 8.

Erricus Westgothorum Rex convocatis ad se Proceribus, prædixit, se ad nonum diem è vitâ mortali transiturum, impetravitque ab illis, ut Alaricum filium in Regni Solio collocarent. Ei moriens præcepit imprimis, ut Deum diligeret, Dei Ministros honoraret, sine consilio procerum fidelium nihil arduum tentaret, subditos amaret, Justitiam coleret, Clementiam servaret, omnibus se benignum & liberalem exhiberet &c. Testis est Joan. Magn. Li. 15. Histor. cap. ultimo.

Philippus secundus Hispaniarum Rex moriens Anno 1600. Filio suo Philippo Tertio hæc commendavit: *Deus tibi* magnam gratiam fecerit, si te ad eum gloriæ apicem, in quo me vidi, evexerit, & te sicut me prosperârit. Te ex animo obtestor, ut cùm id assecutus fueris, hujus lecti, in quo me vides, & ubi omnis hujus mundi gloria sistit, memineris. Tibi commendo Sedis Apostolicæ obedientiam, Fidei Catholicæ protectionem, Religionis Christianæ zelum, Reipublicæ pacem,
&

& in subditos justitiam. Si Deus hæc consilia mea firmaverit, suum Regem non amiserit hoc regnum, sed solum cum fructu commutaverit. Vide Cornel. Deut. 31. in fine.

Hæc etiam facit sapientissimum monitum (sive in vita, sive in morte) à Basilio Imperatore datum Leoni Filio Exhortat. cap. 30. Præstantissimus Medicorum ille est, qui accommodatas cuique morborum generi novit adhibere curationes: & Rex optimus, qui eos instituit Magistratus, qui à suis subjectis omnem injuriam arcere ac propulsare queant. Sicut enim Equisonis virtus propria est, equi cujusque nôsse præstantiam; & Venatoris intelligence, quantum quisque canum cursu valeat ad persequendas feras; ac Imperatoris milites suos cognoscere, & quisque eorum quâ fortitudine sit. perspectum habere, ut in instruendâ acie intelligat, quo quemque loco debeat collocare: ita boni Regis est, subditorum suorum mores, animos, actus & sententias perdiscere, ut de singulis edoctus unumquemque sciat suo ordine disponere: ac pravos quidem & pestilentes homines à republica extorres ejicere: probos autem & veritatis amantes honoribus & publicis muneribus præficere. Idem cap. 62. Lectissimam esse
 O
 regni

regni tui coronam statuito, innocentiam & bonam conscientiam, quâ te magis meliusque exornabis, quàm sexcentis aliis ornamentis. Divitiæ infida quidem res est, & quæ faciliè dilabitur; gloria transit, robur corporis flaccescit, voluptates diffluunt: sola innocentia & boni mores in multas ætates protendantur, & memoriam nominis æternam transmittunt ad posteros, quibus virtutem tuam æmulandam, quasi pharmacum adversùs mala omnia, relinques, eosque & laudatores & imitatores tuæ administrationis efficias.

Scilurus, octoginta habens filios, moriturus fasciculum telorum singulis porrexit, iussitque rumpere. Id cùm singuli recusassent quasi impossibile, ipse singula exemit, itaque sigillatim faciliè confregit omnia, addiditque: *Si concordēs fueritis, validi invictique manebitis; contra si dissidiis & seditione distrahamini, imbecilles eritis, & expugnati faciles.* Plut.
in Apoph.

Mors quid est.

Mors à veteribus Dea credita est, Noctis & Erebi filia, quæ in mortales omnes vitæ necisque habet potestatem. Hanc Romani vocabant Libitinam, eòquod *Pro libitu suo* quovis abripiat. Unde non nemo eam hoc Lemma te loquentem stitit: *Nemini parco*; Nam æquopede pulsat pauperum tabernas, regumque turres, ut ait Horat. Li. 1. ode 4. Benè igitur de eâ canit Ovidius Epist. ad Liviam:

Illarapit juvenes, sustulit illa senes.

*Quâq; ruit, furibunda ruit, totumq; per orbe m
Fulminat & cecis ceca triumphat equis.*

Mors est quasi Rex & Monarcha mundi invincibilis, omnia vincens, omnia subjugans, juxtâ illud Jobi 18, v. 14. *Calcet super eum quasi Rex interitus.* & Apocal. 6. v. 8. *Et ecce equus pallidus, & qui sedebat super eum, nomen illi mors & infernus sequebatur eum, & data est illi potestas super quatuor partes terræ, interficere gladio, fame & morte.* ita Cornel. Eccles. 8. v. 8.

Saturnus senex, falce armatus, è propriis suis liberis unum devorat cum lemmate, *Edit, quos edidit.* Magna certè crudelitas! at non minor est crudelitas mortis, quæ nullo delectu, nullo habito respectu in omnes æqualiter sævit,

omnesque devorat. Unde dicitur Pſal. 48. v. 15. *Mors depaſcet eos.* & Eccli. 31. v. 34. *Quid defraudat vitam? Mors.*

Secundus Philoſophus interrogatus ab Adriano Imperatore: *Quid eſſet Mors?* reſpondit: *Æternus ſomnus, diſſolutio corporum, divitum pavor, pauperum deſiderium, inevitabilis eventus, incerta peregrinatio, latro hominis, ſomni pater, fuga vitæ, vivorum diſceſſio, reſolutio omnium.* ita Laërtius.

B. Alcuinus & Iaccus, diſputans cum Pipino Caroli Magni filio, mortem ita deſcribit: *Mors eſt inevitabilis eventus, incerta peregrinatio, lacrymæ viventium, teſtamenti firmamentum, latro hominis. Mors eſt naturæ lex, tributum officiumque mortalium, malorumque omnium remedium.* ita Seneca.

Mors ultima linea rerum eſt. Horat. 1. *Epist. 17.*

Quæres: Quare Mors Apoc. 6. fingatur inſidere equo, & quidem pallido?

Reſpondet Viegas, Equo inſidere mortem ob curſûs ſui velocitatem, quia ipſa non ſolum homines conſequitur, ſed & ſæpè præcurrit, cum eorum ſpes quali antevolans demolitur & depaſcit. Equus autem eſt pallidus, vel quia cadavera palleftunt, vel quia mors impiis eſt pallida, ſeu metuenda.

Mors

Mors Medicus.

Plutarchus in Consol. ad Apollonium ita scripsit: *O Mors! pean Medicus accedas!* Quid hoc? ergone Mors est Medicus? ita sanè, idque verum est, tam quoad corpus, quàm quoad animam, licet sub diverso respectu. Corpori medetur Mors, dum illud ab animâ separat, tunc enim cessant omnes molestiæ, angustia, morbi, dolores, quibus homo adhuc vivens affligebatur. Hâc ratione dixit Seneca: *Mors omnium dolorum solutio.* item Euripedes: *Mors pharmacum.* denique Justus Lipsius: *Mors medicina malorum est.* Animæ verò medetur mors, dum ipsa adhuc est cum corpore conjuncta; sola enim mortis meditatio adeò efficax est, ut homines se se in eâ seriò occupantes illicò à vitiis revocet, & ad virtutem sequelam invitet. O præclarum, imò optimum Medicum! Pessimus fuit ille, qui solâ nominis sui memoriâ Phidonem vitâ privavit, de quo proinde sequens extat Nicarchi Epigramma: *Non chystere usus Phidon, tetigisse: sed ejus*

Nomen ut in febris commemini, perii.

Non ita res se habet cum nostro Medico, cujus solum nomen, si mentinostræ recurrat, est remedium *Panchrestum*, id est, omnibus morbis conducibile: quinimò mors præmeditata,

ut ait Cassianus, *Vitiorum omnium est peremptoria.*

Sententias Ss. Patrum rem hanc probantes jam adduxi in Scenâ sub titulo: *Memoria mortis*. Procedamus nunc ad exempla, quæ refert Sandæus Li. 3. Theol. Medicæ commentat. 5. Symbol. 5. fol. 74. Fama est, ait, ab Alexandro Pontifice militem quendam longè flagitiosissimum hoc medicamento curatum; cum enim miles pervicax omnem mulctam, pænitentia nomine catholico ritu ab illo indictam averfaretur, is anulum ei suum digito gestandum dedit satisfactionis vice, eâ lege, ut quoties eum ipse intueretur, toties de suâ morte cogitaret: datam legem accepit miles durus, cumque diebus aliquot mandato Pontificis fuisset obsecutus, reversus ad Alexandrum, paratum se dixit, quidlibet perferre ac pati. Hoc in milite, cujus ferociam emollivit mortis oleum. Admirabilius fortâsse est, quod sequitur.

Matrona vanitatis maucipium, cum omnes à Confessario impositas pœnas recusaret, huic tandem, velut reliquis faciliori acquievit, ut, quoties manus, ebore nitidiores, lavaret, secum ipsa diceret: *Carnem hanc depascent aliquando vermes*. Vix diebus aliquot levem hanc pænitentiam subierat, cum in aliam mutata

tot

tot brevi tempore enituit virtutibus, quot antea sorduerat vitiis; & tam sancto præluxit exemplo, quàm dedecoroso antea offenderat.

Fuit vir Bononiæ, delicatus in paucis ac carni deditus, qui vitam omnibus delitiis affluentem agebat, quàm mollis ad voluptatem, tam ad virtutem durus. Quod ad hunc emolliendum remedium? *Mortis meditatio*. Convénit eum è D. Dominici familiâ Religiosus, & multa familiariter comiterque locutus digrediens unum monuit, ut scilicet sub noctem lectum ingressus cogitaret illud Prophætæ Isai. cap. 14. *Subter te sternetur tinea, & operimentum tuum erunt vermes.* Fecit ille, ut erat monitus: atque ita altè cogitatum illud animo infedit, ut rebus omnibus abdicatis, homo antea ad divina durissimus, se Deo arctiorique vitæ obstrinxerit. Hæc & plura adfert Sandæus citatus. His addatur, quod ex Guillelmo Baldesan. narrat le Blanc in Psal. 101. v. 24. n. 105. Quidam juvenis Italus vitiis deditus, penitentiam omnem sibi datam à Confessario respuebat. Huic tandem dixit Confessarius, ut quartam saltem horæ partem poneret in hâc cogitatione: Jacere se in lecto mortuum, brachiis in crucis formam compositis, caput appposito ardente cereo, ad pectus crucifixi imagine. Paruit adolescens,

& divina gratia adfuit: Sic repente illustratus est, ut conspectâ fœditate totus solveretur in lacrymas, & postridie benè manè ad eundem Patrem accedens, miro cum dolore peccata sua defleret, & de vitæ emendatione seriò cogitans, pro satisfactione & impositas pœnas acciperet, & majores ultrò assumeret, indeque initium vitæ melioris fecit. Ita ille. Ubi etiam à num. cit. usque ad n. 109. refert septem utilitates ex meditatione mortis provenientes, quas breviter & in compendio accipe modo sequenti.

1. Mortis meditatio à peccatis revocat.
 2. Avocat ab amore terrenorum honorum.
 3. Revocat ab amore terrenarum divitiarum.
 4. Avocat ab amore corporearum deliciarum.
 5. Dat constantiam in penitentiâ.
 6. Ferventes facit in operibus bonis.
 7. Veram sapientiam docet, ac ei affinem humilitatem, quæ est primum omnium virtutum fundamentum. *Scientia* terrena inflat, teste Apostolo 1. ad Cor. 8. v. 1. Ast viva mortis contemplatio, ad instar remedii *Suppuratorii* aut *Dissensorii*, tumorem illum attenuat & corrumpit; si enim mortis memoria benè applicetur vel sumatur, agnoscet homo, unum omnes scire, quod nihil sciunt; sapientiam humanam appellari posse stultitiam, scientiam igno-
- ran.

rantiam, doctrinam inscitiam, ait Sandæus citat. Symb. 6. fol. 75. ubi per singulas discurrendo scientias ita pergit: GRAMMATICUS scilicet superbiat, qui etiam si ad Prisciani, Diomedis, Donati, Servii cognitionem pervenerit, nunquam eò attinget, ut *Mortem* declinare possit: quam si declinabilem in scholis docuit, indeclinabilem in fatali lecto experietur. *Ex lecto ad lethum*. Cætera declinabit fortasse, hîc deficiet, tumuloque inscribere poterit:

Grammaticam multos didici, doctique per annos,

Declinare tamen non potui: MORITUR.

ORATOR in foro triumphare solitus inflectur; subidet tumor ad mortis conspectum, & impotentiam fatebitur, quod, qui à cæteris omnia, à morte nihil impetrare valeat.

LOGICUS fidat captiosis ratiunculis, insolenscat argumentandi argutiâ; compellat multos ad confessionem inscitie: Mortem contempletur & illius elenchos, sentiet se superatum, & alia omnia circumspiciet. Mors omnes in saccum cogit, quod tantoperè exhorrescit dialecticus. Mortis vel sola memoria efficere potuit, ut exclamaret nobilis Logicus:

Linguo coax raris, cras corvis, vanaque vanis:

Ad Logicam pergo, qua Mortis non timet ergo:

O 5

Arithy

ARITHMEDICUS intumescat, quod stellarum multitudinem, arenarum maris numerositatem colligat: Inscitiam Mors arguet, ostendens, quod nesciat *Numerum dierum suorum*, nec sciat, *quid desit tibi*. Psal. 38.

MEDICUS alibi expertissimi titulo gaudens, & fortâsse superbiens, ob merum mixtum in Reges imperium, hîc caput submittit, & inexpertum se fatetur, clamatque:

Contrà vim mortis non est medicamen in hortis.

LEGUM PERITUS in tribunalibus fasces versare affuetus hîc submittet, nullis exceptionibus, comperendi nationibus, vadimoniiis, elusionibus, glossis, interpretationibus, legibus se huic judici resistere posse animadvertens.

THEOLOGUS alta speculetur, eòque in altum efferatur: Hic deprimetur illicò, & vanam esse præsumptionem suam discet. O præclarum pro viris doctis, imò omnium hominum genere Medicamentum! hucusque ille. Quis ergò non dixerit beatos, qui assiduè jam dicto utuntur medicamine? Tales igitur dic illos Religiosos, de quibus Procopius Cæsariensis de ædificiis Justinian. Imperat. ait: *Montem Sinai Monachi incolunt, quorum vita sedula quedam mortis meditatio est.*

Mors

Mors Medicus.

Celebris quidam Verbi Divini, quod ad
populum Parisiis exponebat, Orator so-
litus erat, quadraginta dierum esurialium
tempore subinde ad alias excurrere civitates, ut
populum è suggestu ad vitiorum fugam, &
virtutum adhortaretur exercitia. Itaque exeun-
te quadragesimâ Matrona quadam, magis
spectatæ formæ, quàm vitæ, nobilis ut sangui-
ne, sic & libidine, cùm Patrem abiturum ulti-
mum salutaret, obsecravit impensè & flagita-
vit importunè, ut proximâ, quâ rediret vice,
secum conferret Speculum Parisiense. Hoc se
facturum sanctè promisit Vir iste Religiosus, &
quàm fuit in promittendo liberalis, tam fuit
in præstando fidelis. Quapropter elapsis ali-
quot mensibus, cùm ad illius Matronæ rediret
ades, contulit secum Speculum, non vitreum,
sed osseum; non sumptum in foro à mercato-
ribus, sed è cœmiterio à Vespillonibus. Ingres-
sus domum, jubet per Dominam convocari
omnes domesticos, asserens se contulisse Spe-
culum Parisiense exquisitissimi artificii. Illa de
munere lata præcipit actutum adesse filias,
famulos, ancillas, omnesque contubernales.
Tum Vir Religiosus amoto, quo Speculum te-
xerat, velo producit in omnium conspectum

HORRIFICAM CALVARIAM. Post hæc ipse nervosâ & aculeatâ oratione ad hoc spectaculum pupugit spectantes. Tu, ait, o Domina! speculum flagitasti, en speculum aptum, non concinnandis crinibus, sed reformandis moribus. Fuit illa olim, quod tu es modò: ubi jam sunt geminæ sine lumine cavernæ, fuerunt quondam blandæ oculorum pupillæ: cranium illud depile exornavit crispata calamistris cæsaries: circà oculos jam effossos rosæ rubuerunt genæ: circà dentes fuerunt corallina labia, intùs lenocinans lingua: Quod tu es modò, fuit illa: eris & tu brevì, quod illa est modò. Simul ad hæc verba & obstupuère, & conticuère omnes. Hujus speculi aspectus fuit aspicientium salus; sed illa præ cæteris Domina, quæ speculi obtinendi erat præ cæteris cupida, sprevit præsentia, & cepit cogitare futura. Ecce! quàm verè dixerit S. Ambrosius: *Mortis meditatio est mors vitiorum, & vita virtutum.* Item S. Basilius Hom. 11. in Gen. *Viva mortis meditatio est contra omne peccatum amulecum, & salutare alexipharmacum.* Mortis meditatio est speculum minimè fallax: *Talem in eo se quisque reperiet, qualis fuerit,* ait S. Bern. serm. 1. de 7. panibus. *Speculetur,* ait S. Aug. tom. 9. *Specul. peccatoris, in hoc speculo peccator speciem suam consideret diligenter, unde veniat, & quid sit, quò vadat.* &c. Fuit

Fuit jam olim in scholis ventilata illa quæ-
 stio: *Quid sit mors?* in quâ itum est in varias
 sententias. Sophocles ad eam respondit: *Mors*
ultimus est morborum Medicus. Benè, optimè.
 Non tantùm morborum, sed & omnium mun-
 di miseriarum ultimus Medicus est Mors. *Tan-*
tis malis (ait S. Ambros. Li. 1. in cap. 7. Job.)
hæc vita repleta est, ut comparatione illius mors
remedium esse putetur, non pena. Consentit
 Seneca in Sententiis dicens: *Bona mors est ho-*
minis vita, quæ extinguit mala. Vita hæc aded
 misera est, ut S. Aug. Li. 1. Confess. cap. 6.
 dicat: *Nescio, unde venerim hæc, in istam mor-*
talem vitam, an mortem vitalem nescio. Si-
 monides dicit, esse infinitas mortalium fortes &
 inexplicabiles calamitates. Hæ in omni loco
 occurrunt & inveniunt, quos quærunt. Nul-
 lum est vitæ genus, quod homines à calami-
 tate eximat. Ne Heroes quidem & Semidei
 Deorum filii vitam traxerunt sine labore, ut
 ait Simonides. Omnibus his miseris finem im-
 ponit Mors beata; hanc enim consequitur re-
 quies sempiterna, quam considerans S. Bern,
 serm. 2. in Festo omnium SS. eos sic alloquitur:
Quanta est felicitas eorum, quàm immensa le-
titia, qui nimirum triplici gaudio, de recorda-
tione transactæ virtutis, de exhibitione præsentis
quietis, & de certâ delectatione futura consum-
mationis exultant.

Floc

Hoc, quòd mortem homines vocant, idipsum est immortalitatis initium & futura vite procreatio, ait Maximus Tyrius Platonicus serm. 25. De hac Justorum vitâ agens S. Gregor. Nyl. orat. 1. in Restur. Christi pag. 816. ait: Venit vita regnum, & solutum est mortis imperium. Apparuit alia generatio, alia vita, alius vivendi modus, quàm hæc generatio. Quæ non ex sanguinibus, neque ex voluntate carnis, neque ex voluntate viri, sed ex Deo facta est. O quàm felices sunt ii, qui ita in altera vitâ regenerantur! Quales illic caelestium regnorum voluptates, sine timore moriendi, & cum aternitate vivendi! quàm summa & perpetua felicitas! ait S. Cyprianus Tractatu de mortalitate. Nulla ibi infirmitas, nulla tribulatio, nulla miseria ampliùs est timenda, quoniam priora transierunt. Nec Medico, nec medicinâ tunc ampliùs indigemus, quia Medicus non est opus benè valentibus, sed male habentibus. Math. 9. v. 12. O regnum verè beatum, carens morte, vacans sine, cui nulla tempora succedunt per ævum, ubi continuus sine nocte dies nescit habere tempus, ubi victor miles illis hymnidicis sociatus Angelorum Choris cantat Deo sine cessatione Canticum de Canticis Sion, nobile perpetuò caput amplectente Coronâ. S. August. in medit. cap. 22.

Car-

Carmina ad rem.

Quid est Mors?

I.

Principium est somni, fur vitæ, terminus omni:

Justis læta dies ac per amæna quies.

2. Adam primus homo damnavit sæcula pomo,
Hinc hominis finis Mors, dolor, umbra, cinis.
3. Dum tumulum cernis, cur non mortalia sper-
nis?

Hæc habitare domo cogitur omnis homo.

4. Dic homo vas cinerum, quid confert flos fa-
cierum?

Copia quid rerum? mors ultima meta dierum
Flores? marcesces. Audis? surdesces.

5. Editus in lucem nudus sum, nudus abibo:

Quid frustra fudo funera nuda videns?

ita Lucianus apud Maxim. serm. 12.

6. Pulvis & umbra sumus: pulvis nihil est nisi
fumus:

At nihil est fumus, nos nihil ergò sumus.

ita Lyricus.

7. Longæ facta moræ punctus rapit unicus horæ:

Mors pede cuncta terit, falce furente ferit.

8. Obvia vita venit morti, mors obvia vitæ,
Sichomo per paucos vivit in orbe dies.

9. Me dicunt homines siccam sine sanguine mo-
lem,

Pal-

Pascitur humano tamen hæc mea sanguine
moles.

10. Esse fuisse fore tria florida sunt sine flore ;
Nam simul omne perit , quod fuit est & erit.
Quod fuit est & erit perit articulo brevis horæ :
Ergò quid prodest esse , fuisse , fore ?

11. Quod fuit hîc pulchrum , velat sub rupe se-
pulchrum ,

Hinc putor rorat , vermis & ossa vorat.

12. Sicut aquæ ductus subito rapit obvia fluctûs :
Sic mors dira capit , obvia quæque rapit.

13. Expulit è cellâ per multos sæva procella :
Pluces falce tulit atropos , orbe pulit.

14. Vix orimur , morimur , sensimque perimus
& imus :

Et quò nescimus , sed tamen imus : eo.

15. Hic nihil est tutum , manet æquâ lege sta-
tutum :

Post ortum finis , consequiturque cinis.

16. Præterit iste dies , nescitur origo secun-
di.
An labor , an requies , sic tranat gloria mundi.

17. Damna fleo rerum , sed plus fleo damna
dierum :

Rex poterit rebus succurrere , nemo diebus.

18. Mors est latro vafer , faciens informe cada-
ver ,

Fert necis horrorem , tollit vitæque decorem.

Na-

Navi Homo similis.

Quemadmodum Prophetarum maximus
 Moyles, dum adhuc esset trium mensi-
 um infantulus, scirpeæ fiscellæ, id est arculæ
 ex juncis quasi viminibus contextæ, & exterius
 ad aquam arcendam pice & bitumine oblita in-
 clusus, ac in carecto ripæ fluminis expositus
 est, Exodi 2. Ita & omnes nos homines,
 eò ipso, quò nascimur, statim periculoso mun-
 di pelago exponimur. At longè periculosior,
 ac diuturnior est nostra navigatio, quam fue-
 rit illa Moylis in flumine expositio. Scirpea
 Moylis fiscella non fuit projecta in medium flu-
 men, ut voluit Josephus, sed fuit exposita in
 loco palustri & stagnante ex Nili aquis, densis
 tamen juncis & caricibus septo, ita ut arca &
 infans in eâ expositus, aquarum impetu abripi
 non posset: Ast vitæ nostræ navicula medias
 inter procellas medium per mare deportatur,
 ac sæpè sapiùs ad Syrtes & scopulos alliditur.
 Moyles brevi temporis spatio in flumine fuit
 expositus, ac postea statim jussu regis Pharaonis
 filia ereptus: Ast nos toto vitæ nostro cursu
 ventorum ac fluctuum impetu jactari non
 cessamus.

Mun-

Mundus est Mare.

MAre in figurâ dicitur sæculum hoc salſedine amarum, procellis turbulentum, ubi homines cupiditatibus perverſis & pravis facti ſunt velut piſces ſe invicem devorantes. Attendite mare malum, mare fluctibus ſævum. S. Auguſt. in Pſal. 64.

Attendite ſæculum quaſi mare. Amas ſæculum? abſorbebit te. Amatores ſuos vorare novit, non portare. S. Auguſt. ſerm. 11. de verb. Dom.

Vide quaſo, quomodo hominum res mare imitantur, quomodo illius tempeſtate vita hæc noſtra implicatur, quomodo diutius & ſæpiùs, quam aqua in terrâ, tempeſtate jactamur; quomodo vehementiùs inter nos quam venti collidimur; quomodo pecuniæ quaſi clypei inter nos committunt, & quaſi in tempeſtate maris huc atque illuc impellimur. S. Chriſoſt. Hom. in Pſal. 38.

Naufragos in hanc vitam quidam naturæ fluctus exſpuit. S. Ambroſ. orat. de obitu Theodoſii Imperat.

Quid mare, niſi præſens ſæculum ſignat, quod ſe caſum tumultibus, & undis vitæ corruptibilis illidit: quid per ſoliditatem littoris, niſi ila perpetuitas quietis æternæ figuratur. S. Gregor. Hom. 24. in Evang. Ma-

Maris Pericula.

Qui navigant mare, enarrant pericula ejus,
& audientes auribus nostris admirabimur
Eccli. 43. v. 26.

Quisquis mare navigat, aut insanit, aut mendicus est, aut mori cupit. Ex his tribus fieri non potest, quin unum saltem verum sit. Alexides apud Stobæum serm. 59.

Aristoteles *Viros nauticos vocat bis mortuos*, quod nunquam de vitâ sint securi, donec ad portum pervenerint.

Seneca ait, Navigantes incedere inter vitæ mortisque vias.

Anacharses dicebat, eos quatuor tantùm digitis (quibus navis mari eminet) à morte distare. ita Laërtius.

Cropilus Platonis discipulus domûs paternæ fenestras mare spectantes clausit. Rogatus, cur? ajebat: Æquora respicere nolo, ne cupiat illa animus conscendere. Insipientem enim magis decet navigare, quam sapientem, nam terram Deus hominibus, aërem avibus, aquam piscibus assignavit.

Cato ajebat, se trium panitere. 1^{mò} quod ullo die in hac vitâ tam fragili mansisset intestatus. 2^{dò} quod fœminæ secretum credidisset. 3^{tiò} quod mari se commisisset eoque navigâset, quo poterat terrestri itinere proficisci. Plutarchus. Pe-

Pericula Mundi.

MUndus hic mare est continuis jactatum & infremens tempestatibus, hiantique ore multos quotidie absorbens, ait Le Blanc in illud Psal. 123. v. 3. *Forſitan aqua absoruiſſet nos.* In hoc mari fluctus varii ſunt & vehementes, hinc clamabat David Psal. 68. v. 4. *Veni in altitudinem maris & tempeſtas demerſit me.* Audiamus etiam Senecam in conſol. ad Polybium cap. 28. ita ſcribentem: Omnis vita ſupplicium eſt. In hoc profundum inquietumque projecti mare, alternis ætibus reciprocum, & modò allevans nos ſubitis incrementis, modò majoribus damnis deferens aſſiduèque jactans nunquam ſtabili conſiſtimus loco, pendemus & fluctuamus & alter in alterum illidimur, & aliquando naufragium facimus, ſemper timemus. Rupertus in illud Thienorum 2. v. 13. *Magna eſt velut mare contritio tua,* ait: Quicumque accedit ad medendum tuis malis & fluctibus, perſecutionum & mortis patitur naufragium.

Mare eſt hoc ſæculum plenum tentationibus & periculis, ubi Diabolicæ ſine numero ſerpere probantur inſidiæ, malitiæque Dæmonum velut quibusdam fluctibus animarum inſtabilitas

com-

com-
naviga-
illu-
gugie-
Præter-
Præter-
ergo in-
politi-
jæmus. S.
bus carnalib-
S. Bern-
profer-
tum huj-
Pleni-
tan-
dime-
oblo-
ca-
Ubiq-
ſunt gla-
gine &
bulam-
Ignor-
deris ? q-
Chriſti &
a denis-
in Psal. 14

commovetur. Mare enim ipsam reddunt, dum naufragate compellunt; quia non est dubium, illum undas immanissimas pati, qui mergitur gurgite peccatorum.

Piraterium est vita hominis super terram. Piraterium habitaculum Piratarum est. Tamdiu ergo in Piraterio sumus, quamdiu in hâc carne positi prædonum spiritualium tentationibus subjacemus. S. Maximus de non timendis hostibus carnalibus.

S. Bernardus serm. de B. V. Mariæ triplex profert diluvium, nempè iniquitatum, adversitatum hujus vitæ, & calamitatum gehennæ.

Plena omnia periculis, plena laqueis, incitant cupiditates, insidiantur illecebræ, blandiuntur lucra, damna deterrent; amaræ sunt obloquentium linguæ, nec semper veraciæ sunt ora laudantium. S. Leo serm. 5. de quadrag.

Ubique prærenti sunt laquei, ubique stricti sunt gladii, inter insidias & pugnas vita transigitur & per ignes doloso cineri suppositos ambulamus. S. Paulinus Epist. de Gazophilacio.

Ignoras, quia in medio laqueorum ingrederis? quid est in medio laqueorum? in viâ Christi & hinc laquei, & hinc laquei, laquei à dextris, & laquei à sinistris &c. S. August. in Plal. 141.

Vita est quasi Navis.

Vita nostra *Facta est quasi navis institoris.*
Prov. 31. v. 14.

Dies mei velociores fuerunt cursore; fugerunt & non viderunt bonum. Pertransierunt *Quasi naves* poma portantes. Jobi 9. v. 26. Vita nostra est navis in mari vestigium non habens. Gregor. Nazi. orat. 10. Vita nostra naviganti similis est; is qui navigat, stat, sedet, jacet, vadit, quia impulsu navis ducitur: ita & nos sumus, qui sive vigilantes, sive dormientes, sive tacentes, sive loquentes, per momenta temporum quotidie ad finem tendimus. S. Gregor. Li. 6. Epist. 26.

Idem omnes mare navigamus, & corpora nostra ejus fluctus sulcant veluti navigia, quae animae perinde ac Naucleri gubernant: Ex his autem navigiis aliqua tam fortia, tam bene compacta sunt, ut perfacile scindant impetu maris undas, & per medios fluctus absque detrimento pertransiant ad portum exoptatum; tam alia fragilia, ut passim de salute periclitentur. Gaude ergo Anastasia! etsi enim tua ista navigatio non sine maximis tempestatibus & periculis agitur, brevi atque feliciter cursus navigationis tuae finietur, atque in portum exoptatum, Christo fruitura cum martyrii palmâ pervenies. ita S. Chrysogon, ad Anastas. In-

Instrumenta nautica.

PRæfens sæculum mare est, ad similitudinem namque maris fætet, tumet, falsum est & instabile, ait Hugo à S. Victore. Fætet per luxuriam, tumet per superbiam, instabile est per curiositatem. Oportet nos habere navem, malum &c. Navis significat fidem: Istius navis tabulæ sunt sacræ Scripturæ sententiæ. Clavi, quibus istæ tabulæ compinguntur, id est sententiæ conjunguntur, authoritates sunt Sanctorum, quibus concordant ea, quæ continentur in serie duorum Testamentorum. Istæ tabulæ exciduntur per lectionem, dolantur per meditationem. Malus, qui in altum erigitur, significat spem, per quam levamur ad cælestia quærenda & sapienda &c. Velum charitas est, quæ extenditur antrorsùm, dextrorsùm, sinistrorsùm. Antrorsùm per desiderium futurorum; dextrorsùm per dilectionem amicorum; sinistrorsùm per dilectionem inimicorum &c. Chordæ sunt virtutes. Aquæ sunt populi. Anchora est humilitas nostra, quæ ad ima demittitur, per quam navis nostra stabilitur, ne fortè, flante vento diabolicarum tentationum & turbante mare cogitationum nostrarum, navis nostra concutiatur & in profundum demergatur. Hæc & alia habet Hugo Victorinus Instit. Monast, serm. 4.

An-

Anchora & Velum.

Confugimus ad tenendam propositam spem, quam sicut anchoram habemus, animæ tutam ac firmam, ait Apostolus ad Hebr. 6. v. 18. In quem locum S. Laurentius Justinianus opportunè ita scribit: Spes est Anchora animæ, eam servans, ne procellis tentationum irrumptatur. Igitur si te videris fluctuare in mari isto, noli divelli ab hac anchorâ, antequam intres portum. Aliam adhuc anchoram in omni suâ calamitate habuit devotissimus Theoleptus, nempe auxiliarem virginis Mariæ dexteram, ad quam piissimæ ejus voces hæ erant: *Ad opem tuam ceu ad petram tutamque anchoram, immaculata virgo! confugio. Ne me repelle, sed toties in peccata lapsus erige.*

Navigium, velis è secundo vento turgentibus, geminum hoc adverbium instar lemma-tis præfert: *Properè & prosperè.* ita homo, afflante Dei adjutorio, felices ac veloces rerum suarum progressus facit, donec tandem ad portum optatum perveniat & appellat. Econtrâ, verò, si vela ex vento nimiùm inflentur, mergitur. Unde ei additur Epigraphæ: *Si tumeas, timeas*, nam ex ambitione & arrogantia plurimum periculi nobis accersimus, quia Deus superbis resistit, & sequitur superbos ultor à tergo Deus.

Nau-

Nauclerus Homo.

Navis quidem est anima, ratio gubernator, clavus sollicitudo &c. ait Hugo Cardinalis. Ratio ergo & mens humana habet se adinstar Naucleri: Sicut enim Navarchus assistit navi, ut eam regat; sic ratio & mens assistit corpori & homini, ut illum dirigat, ait Plato. Vis scire officia Naucleri? observa sequentia.

Primò: Nauclerus sedet ad gubernaculum, puta ad clavum navis, ut eum possidere videatur. Quamdiu Nauclerus clavum retinet, abest omne naufragandi periculum, quia clavo potest navim dirigere, in quamcunque demùm partem voluerit. Sic etiam, quamdiu ratione agitur, quamdiu ratio prædominatur, quoad hominem omnia prosperè procedunt: Quamprimùm autem clavus amittitur, navis agitur in rupes, scyllas & charybdes, quibus eliditur vel circumrotatur & mergitur. Unde pulchrè S. Gregor. parte 3. Pastor. admonit. 33. *Clavum gubernator amittit, quando mens ad regendam navem corporis studium sollicitudinis perdit. Clavum quippe in mari amittere, est intentionem providam inter procellas hujus sæculi non tenere.*

Secundò: Nauclerum vigilem esse oportet. Quod si dormire incipiat, non sentit piratas,

cateraque necis discrimina, Sic etiam est cum homine, de quo Hugo: Dormit in medio mari, id est in vitâ præfenti, cujus fluctus & sollicitudines, & desideria multos submergunt, Sopitus gubernator amisso clavo remigis, id est studio sollicitudinis... verberaverunt me Dæmones tentationibus, illusionibus, quæ sunt verbera spiritualia; sed non dolui, non sensi, vel ignoravi. Traxerunt me in vitia sæculi, in funiculis vanitatis & voluptatis, & ego non sensi, quia omnis peccator quasi ebrius vino voluptatis palatum cordis omninò emortuum habet, nec spiritualia vulnera, nec delectationem cordis sentit. Hæc ille.

Tertiò: Nauclerus sedens ad clavum circumspicit totam navim, omnibusque & singulis tam personis quàm rebus prospicit, providetque. Navigantes cum homine sunt sensus & corporis membra, quibus omnibus prospiciendum & providendum quoad necessaria ad salutem tam temporalem, quàm spiritualem.

Quartò: Nauclerus in periculo naufragii exonerat navem, omniaque ejicit, quæ navim possent gravare. Sic etiam ratio humana debet ejicere omnes pravæ affectiones, ne navis iisdem gravata submergatur in profundum abyssi.

Nau-

Naufragium

Navis est currus marinus, quo multi merguntur, ait Cornel. in cap. 5. Sapient. 10. Nota est historia Jonæ natantis & navigantis in ventre Ceti, & ad Deum suspirantis cap. 2. *Circumdederunt me aqua usque ad animam, abyssus vallavit me, pelagus operuit caput meum* &c. dicitur etiam Math. 8. *Motus magnus factus est in mari, ita ut Navicula operiretur fluctibus.* Tot ac tantæ sunt vitæ hujus tempestates, ut omni die, imò omni momento, animæ nostræ navicula manifesto naufragii periculo sit exposita. Cautè ergò & providè cuilibet est navigandum. Julianus Archi-Episcopus Toletanus commentat. in Nahum Prophet. ita scribit: Quatuor sunt animæ tempestates, & quatuor turbines ipsius. Prima est vitiorum, secunda negotiorum, tertia tentationum, quarta utilium affectionum. Prima ergò est iræ, secunda miseriæ, tertia justitiæ, quarta gratiæ. Prima virtutum grandinat florem, secunda conscientie pessundat honorem, tertia contemplationis suavissimum fugat odorem, quarta ad caelestium provehit ardentem amorem. Prima est à Diabolo, secunda à mundo, tertia à miseriæ debito, quarta à Deo &c.

Mors est Portus.

Mors est *Portus aeternae placidus quietis*. Seneca.

In hoc tam procelloso & in omnes tempestatibus exposito mari navigantibus nullus portus, nisi mortis est. Seneca in consolat. ad Polybium cap. 28.

Mors omnium mortalium portus est. Sodalibus apud Stobæum ferm. 121.

Quod navigantibus portus tranquillus est, hoc iis, qui hujus vitæ procellis agitantur, migratio ad alteram vitam existit. S. Gregor. Nazianz. orat. 19. de obitu Patris sui.

O Mors pæan Medicus accedas! Portus enim procul dubio unicus es per terrarum orbem. Plutarch. in consolat. ad Apollonium.

Mors portus tutissimus. Plinius.

Mors medicina malorum est, & in mundo refugium, & hic fluctibus portus. Just. Lipsi. Inter undas sæculi adversantis & immundorum flatus Spirituum ad quietem patriæ caelestis quasi ad fidam littoris stationem pervenire conatur. Ven. Beda Li. 2. cap. 28. in c. 6. Marci tom. 5.

Enavigavit ex terrarum syrtibus & vitæ hujus scopulos prætervectus in optatissimo portu conquiescit. Apulejus.

Plenam caelestibus divitiis & aeternis mercibus navem optato in littore collocavit. S. Maxim.

Nundinis comparatur Vita.

A Spicio genus humanum ab ortu solis usque ad occasum hujus mundi Nundinas perambulare, alios divitias quærere, alios honoribus inhiare, alios favorabilis auræ suavitate captari: Sed quid de divitiis? nonne cum labore acquiruntur, cum timore possidentur, cum dolore amittuntur? thesaurizas & ignoras, cui congregabis ista. Vide, quantum laborem pro perituris divitiis assumpsisti, transis maria, & alium tibi orbem aperis navigando, secundum sapientem tribus digitis distans à morte, patriam fugis, relinquis parentes, divelleris ab uxore, filios nescis, & omnium necessitudinum oblitus, quæris ut acquiras, acquiris ut perdas, perdis ut doleas. Filii hominum, usquequò gravi corde? ut quid diligitis vanitatem & quæritis mendacium? quæ est ista dementia filii Adam, circuire maria, perambulare terras, rapi extrà mundum, in laboribus plurimis, in vigiliis, in jejuniis crebris, in mortibus frequenter? ecce quales divitiæ! Sed quid de honoribus? in sublimi loco positus es. Ducem te constituerunt. Vide, si non à Deo constituendus es, ab hominibus spectandus, ab omnibus lacerandus. Si miles es, excubas ante limina Principis, ut principatum acquiras,

& ferrato vestitus amiectu, proprior es vulneri,
 quàm honori, morti quàm vitæ, periculo
 quàm præmio. Si de sorte Domini, nonne
 Episcopus Romanum Pontificem, Archi-Dia-
 conus vel Diaconus Episcopum pertimescit?
 nunquid in honore sine dolore, in prælatione
 sine tribulatione, in sublimitate sine vanitate
 esse quis potest? Ecce quales honores! Quid
 autem de gloriâ? gloria tibi unde, færide pul-
 vis, limus terræ, vas in contumeliam? non
 tibi, non tibi, sed nomini Domini da gloriam.
 Illi permittite gloriam suam, qui gloriosus est in
 Sanctis suis. Illum lauda, quem laudant an-
 geli in cælis. Nunquid & ipsa inanis gloria,
 quæ nihil aliud est, quam aurium inflatio va-
 na, quæ haberi vix potest sine invidiâ? Respi-
 ce, quos antecedis & cogita, quia omnibus
 invidiæ femina præbuiisti. Omnes ergò adver-
 sùm te torvis luminibus inflammantur, tuâ fe-
 licitate torquentur, tuâ uruntur gloriâ. Ecce
 unde gloriosus, inde odiosus; unde sublimis,
 inde humilis, inde sollicitus, unde securus,
 Vides ergò, quàm vanè conturbatur omnis ho-
 mo. Hæc sunt mercimonia, quæ inveniun-
 tur in regione dissimilitudinis. Prudens ergò
 Negotiator, qui videt in divitiis laborem, in
 honoribus pænam, invidiam in gloriâ, facit
 far-

larcinam suam mundi contemptum & fugit. ita
S. Bernard serm. de quinque negotiationibus.

Pythagoras teste Cicerone Tuscul. 5. Dixit
vitam humanam similem esse nundinis, quæ in
publicis ludis, toto græciæ concursu celebra-
bantur, ad quas confluebant omnes, hi ut
emerent, illi ut venderent. Simili modo S.
Gregor. Nazianz. in Tetrastychis dixit, vitam
hanc esse mercaturam spiritualem, in quâ cui-
libet emere liceat merces virtutum, quibus vi-
vat in futuro sæculo. Verba ejus hæc sunt:

Hanc esse vitam nundinas, credas velim;

Negotiari si scias, lucrum feres.

Caduca mutans commodis perennibus, post
tempus illud alterum non suppetet. Sic etiam S.
Chrysof. Hom. 5. de Pænit. ait: Nundinæ no-
bis mirabiles sunt, quamdiu nundinæ perdu-
rant, Salutem emamus.

Vita nostra est quasi mercatus, cujus dies
cum abierit, tempus amplius non erit emendi,
quæ velis. Nazianz. in Sentent. Negotiemur
cum minori Dei gratiâ, ut majorem emamus

& comparemus. Ita Abbas Joachim in
illud Apoc. 3. Dat Deus gratiam
pro gratiâ.

Merces emendæ.

A Nacharhis, teste Laërtio, dicere solebat, forum venalitium esse forum impostorum, utpote destinatum ad fallendum invicem. Talis impostor est Diabolus, de quo S. Bonaventura ita ait: Diabolus mercator ostendit fatuo emptori solum caput panni, id est delectationem culpæ, non medium, id est remorsum conscientiæ, vel finem, id est pœnam gehennæ. Si ergo, O homo! non velis decipi, noli accedere hunc impostorem: Accede potius Christum, qui te Apocal. 3. v. 18. invitat dicens: *Suadeo tibi emere à me aurum ignitum probatum, ut locuples fias.* Sed quodnam est hoc aurum? Richardus, Beda & alii per aurum hoc intelligunt charitatem, quæ ignita & probata est, id est, pura & defæcata ab hypocrisi, & à scoriis cupiditatis, ardens & fervens. Sed quo pretio emendum est? Emitte sine argento, neque enim pretium quæsit à nobis, qui pro nobis sanguinis sui pretium solvit, ait S. Ambrosius Li. de Joseph Patriarchâ cap. 7. Nihilominus benè suadet Rupertus: Hoc aurum eme pretiæ confessionis, & jugi memoriâ propriæ fragilitatis, semper memorando, quid ex te sis, quid à Deo acceperis.

Oran-

Orandum pro Defunctis.

NON minus sapienter, quàm charitativè monuit olim Salomon Prov. 6. v. 3. & 4. dicens: *Discurre, festina, suscita amicum tuum. Ne dederis somnum oculis tuis, nec dormitent palpebrae tue.* Monitum hoc salutare in omnium ore & corde versari deberet, idque non tantùm in necessitate corporali, sed etiam & maximè quidem in spirituali. Unde Hugo Florentinus serm. 2. de animabus dictum textum pulcherrimè sic explicat: Discurre per collegia Sanctorum, ab eis petens liberationem fidelium defunctorum; festina, ne morte præoccupatus gemas & desleas, te fuisse negligentem, non solvisse promissum. Unde & sequitur: Suscita amicum tuum, hoc est fidelem in hoc pondere pænarum quasi sepultum, ut resuscitatus ascendat ad gloriam Sanctorum.

Cantipratanus eo fine, ut animabus in purgatorio subveniamus, erexit castrum doloris septem pyramidum, quibus inscripsit per ordinem sequens carmen:

Fle, pete, jejuna, vigila, da, redde, celebra.
His nimirum particulis assignare voluit opera, quibus animæ defunctorum, in flammis piacularibus existentes, redimi possent. His etenim subvenite possumus lacrymis pænitentiae, oratione, jejuniis, Eleemolynis &c.

In omnibus operibus nostris commendat nobis Sapiens velocitatem. Eccli. 31. v. 27. dicens: *In omnibus operibus tuis esto velox.* At quibus, amabo te, in operibus velociore esse nos convenit, quàm ut liberis, parentibus, propinquis nostris, summis in adversitatibus, præfenti in discrimine, in flagranti incendio succurramus. Engelgrave in Pantheo cælesti Emblem. 40. §. 2.

Plutarchus in politicis Præceptis asserit, templa quædam olim fuisse, in quæ ingredi nefas fuerit, nisi auro ante fores posito. Sanctiùs nostri ad templorum fores aurum argentumque distribuunt templum adituri, ait Aloys. Novar. Li. 5. Electorum cap. 113. n. 930. Dum ergò, O Christiane! accedis templum, aurum argentumque, puta elemosynam, in solatium defunctorum distribue. Transis tunc ordinariè cimiterium, ubi animæ defunctorum, velut mendici ante fores Ecclesiæ sedentes, continuò clamant, & ingemiscunt illud Jobi 19. v. 21. *Miseremini, miseremini mei, saltem vos amici mei.* Quod si non possis distribuere pauperibus adhuc viventibus elemosynam, elargire saltem defunctis, quorum animæ in purgatorio torquentur; hæc enim opem & auxilium tuum implorant, ut eò citiùs liberentur.

Sen.

Sententiæ.

Judas vir fortissimus factâ collatione duodecim millia drachmas argenti misit Jerosolymam offerri pro peccatis mortuorum sacrificium, benè & religiosè de Resurrectione cogitans (nisi enim eos, qui ceciderant, resurrecturos speraret, superfluum videretur & vanum orare pro mortuis) & quia considerabat, quòd hi, qui cum pietate dormitionem acceperant, optimam haberent repositam gratiam. Sancta ergò & salubris est cogitatio pro defunctis exorare, ut à peccatis solvantur. 2. Mach. 12. Faciat Dominus vobiscum misericordiam, sicut fecistis cum mortuis, Ruth 1. cap. v. 8.

Festina, suscita amicum tuum. Prov. 6. v. 3.
 Mortuo non prohibeas gratiam. Eccli. 7. v. 37.
 In hunc locum Cornelius à Lapide ita loquitur: Multiplex beneficium mortuo debetur. Primum funeris & sepulturæ, in quo minè laudatur Tobias... Secunda & potissima gratia, sive beneficium mortuis exhibendum est oratio, sacrificia & suffragia pro eorum salute, ut à pænis purgatorii liberentur, & Dei visione cœloque donentur, uti fecit Judas Machabæus. 3tia gratia est, ut eor ñ memoria & monumenta conserventur, ac fama & honor defendatur &c.
 Memento victorum, tanquam & ipsi victi

ad Hebr. 13. v. 7. Nolumus vos ignorare de dormientibus, ut non contristemini, sicut & ceteri, qui spem non habent, ait Apost. 1. ad Theffal. 4. v. 12. Ex hac spe resurrectionis infert S. Aug. serm. 32. de verbis Apostoli, piam esse traditionem Ecclesiæ, ut pro defunctis sacrificemus, oremus & eleemosynas demus. Verba ejus sunt hæc: Hoc à Patribus traditum univèrsa observat Ecclesiæ, ut pro eis, qui in Corporis & Sanguinis Christi communionè defuncti sunt, cum ad ipsum sacrificium loco suo commemorantur, oretur, ac pro illis quoque id offerri commemoretur. Cum verò eorum commendandorum causâ opera misericordiæ celebrantur, quis eis dubitet suffragari, pro quibus orationes Deo non inaniter allegantur? ita ille. Notent hæc Novantes, discantque ex Augustino, Missam esse Sacrificium, in eoque pro defunctis orari solere, ut scilicet pœnis purgatorii liberentur, idque ex traditione totius Ecclesiæ, ait Cornelius in locum citat.

Idem S. Aug. li. 1. ait: In Machabæorum libri legimus, oblatum pro mortuis sacrificium; sed et si nusquam in Scripturis veteribus legeretur, non parva est univèrsa Ecclesiæ, quæ in hac consuetudine claret, auctoritas, ubi in precibus Sacerdotis, quæ Domino Deo ad altare funduntur, locum suum habet etiam commendatio mortuorum.

Ex-

Exempla Vivoium.

S. Monica, dum ad mortem infirmata animo defecisset, postea ad se reversa dixit: *Ponite hic Matrem vestram; tantum vos rogo, ut ad Altare Domini memineritis mei.*

S. Joannes Chrysof. in morali Hom. 3. Epist. ad Philip. cap. 1. se & alios ita adhortatur: *Defleamus defunctos, juvemus eos pro viribus, procuremus eis aliquid auxilii. Quomodo, quâve ratione? Præsentes adhortemur & alios, ut pro illis orent, pauperibusque indefinenter pro illis eleëmofynas demus.* S. Ambrosius orat. in obitu Theodosii ita loquitur: *Dilexi, & idè prosequor eum usque ad regionem vivoium, nec deseram, donec fletu ac precibus inducam virum, quò sua merita vocant, in montem Domini sanctum-*

Philippus III. Rex Catholicus, in obitu Conjugis Margarethæ Austriacæ, ipso exequiarum die in solâ urbe Madritensi fieri mandavit Sacra mille septingenta, ex quibus ducenta octoginta ad Aras expiatrix sive privilegiatas, & quinquaginta quatuor fuère solemnia. Deinde præter mille piacularia Sacrificia, de quibus agebatur in testamento, curavit Rex alia fieri viginti millia. Ita Gusman. in vitâ Margarethæ Austriacæ. p. 5. c. 3.

Serenissima Hispaniarum infans, Isabella Clara Eugenia, ut quàm celerrimè aquam, si fortè opus, incendio affunderet, pro functo conjuge suo Alberto Pio, imperavit celebrari Sacrorum quadraginta millia, ac per triginta continenter dies affirrit ipsa quotidie Sacris decem, suis quasi regis manibus frigidam adfutura. Ita refert P. F. Jacobus Courvoisin mausolæo.

Venerabilis Anus, Martha Mazochara Torvisina, D. Benedicti humilis Alumna, quidquid salvâ, quam profitebatur, paupertate annuente Antistite totâ vitâ congesserat, id omne Sacerdotibus, qui sibi viventi ac videnti iusta persolverent, funeribusque sacrificiis patentarent, rarè pietatis monumento erogavit, anticipatâ satisfactione, atrocibus illis purgatorii pænis scitè prudenterque prævertens. Engelgrave in cælesti Pantheo Emblem. 40. §. 2.

Invictissimum orbis domitorem & sui gloriosissimum victorem Carolum V. occasione exequiarum, quas Matri persolverat anniversarias, nova incessit cupido, si liceret & suas se vivo celebrandi & maturandi. Quas & ipse funeri suo superstes lugubri pompâ inter effusas suorum lacrymas instituit, ut jam suprâ dictum est de memoria mortis.

Figuræ ex Veteri Testamento.

Angelus portavit Habacuc ad locum, in quo erat Daniel. Dan. 14. Angelus hic, ut vult S. Antonin. parte 2. instigat homines ad faciendum suffragium mortuorum.

Abdemelech in domo Sedecia Regis, ut audivit, quod misissent Jeremiam in lacum, posuit cor, ut liberaret eum, & propterea allocutus est Regem. Quo consentiente *extraxerunt Jeremiam funibus & eduxerunt eum de lacu.* Jerem. 38. Per lacum intellige purgatorium, per funiculos preces &c. vide Bonavent. Dernoje in cap. 3. Reg. §. 8.

Joseph Patriarchæ, missus in carcerem, imploravit opem Pincernæ, ut suggerat Pharaoni, ut educat eum de carcere; sic etiam animæ, in purgatorii carcere detentæ, ingemiscunt illis verbis Jobi cap. 19. v. 21. *Miseremini mei, saltem vos amici mei.* Fundamus ergo preces, ut misericors & miserator Dominus eas de carcere isto educere dignetur.

Job cap. 30. v. 25. dicit: *Flebam super eo, qui afflictus erat, & compatiebatur anima mea pauperi.* Certe pauperes & maximè afflictæ sunt animæ in flammis piacularibus existentes, neque possunt se ipsas juvare; compatiamur ergo ipsis, eisque per preces aliaque bona opera subvenire satagamus.

Ex

Ex Novo Testamento,

Aterna Sapiaentia Matth. 5. ita loquitur: Esto contentiens adversario tuo citò, dum es in viâ cum eo, ne fortè tradat te adversarius Judici, & Judex tradat te ministro & in carcerem mittaris. *Amendico tibi, non exies inde, donec reddas novissimùm quadrantem. v. 26.* Carcer hic est purgatorium, in quo omne debitum exsolvitur, & postea pœna finitur. Unde Cornelius: Ad purgatorium inclinât vocula *Donec*, quæ finiendam significat pœnam, hæc enim finitur in purgatorio, cùm in inferno nunquam terminetur &c. Quòd autem etiam in altera vita, debitum aliquod solvi possit, clarè deducitur ex illis verbis Christi Matth. 12. v. 32. *Non remittetur ei, neque in hoc saculo, neque in futuro.* Vanum enim (ait Cornelius) & otiosum esset dicere: *Non remittetur ei, neque in hoc saculo, neque in futuro,* si in futuro nullum peccatum remittitur; sicut vanè & ineptè quis diceret, omninò non ducam uxorem, nec in hoc saculo, nec in futuro, cùm in futuro nulla duci possit uxor. Huc etiam facit parabola illa, Matth. 18. de servo nequam, de quo dicitur: *Iraus Dominus ejus tradidit eum tortoribus, quoadusque redderet univèrsùm debitum.* Ex quo insertur dari redemptionem ex illa pœna, si scilicet univèrsùm debitum redditum fuerit. Si-

Similitudines.

Æneas, cùm Troja à Græcis capta & direpta flammis undique arderet, senem Anchisam Patrem suum propriis sustulit humeris, ac civitate clatum flammis liberavit. Sic filii deberent animas Parentum, non humeris, sed precibus, eleëmofynis &c. è flammis purgatorii liberare. Ab eodem Ænea consuetudo parentandi creditur manasse, unde de eo Ovid. 2. Fast. Hunc morem Æneas, pietatis idoneus author,

Attulit in terras justè Latine tuas.

Ille Patris genio tolemnia dona ferebat,

Hinc populi ritus edidicere novos.

At quondam, dum longa gerunt pugnacibus armis

Bella, parentales deseruere dies.

Meliùs autem non possumus parentare Parentibus, quàm si eorum in nostris aliarumque precibus & sacrificiis memoriam habeamus.

Dum S. Petrus Apostolorum Princeps vinctus tenebatur in carcere, oratio fiebat sine intermissione ab Ecclesia ad Deum pro eo. Act. 12. v. 5. sic etiam assiduè oremus pro animabus in carcere purgatorii detentis.

Dum Petrus & Joannes ascendebant in templum, vir quidam, ex utero matris suæ claudus, rogabat, ut eleëmofynam acciperet. Act. 3. Ascen-

Ascendentibus nobis in templum quasi ante fores templi, In cœmiterio stant animæ defunctorum, stipem à nobis efflagitantes, ut scilicet pro ipsis in templo oremus.

Henricus Friderici II. Imperatoris filius 22. annis in carcere detinebatur. Pro ejus redemptione in lytrum promissa est catena aurea, quæ totum ambitum murorum urbis Bononiensis complecteretur: si tanta auri quantitas oblata sit pro redemptione unius hominis, quid non faciendum pro redemptione tot animarum?

S. Joannes de Deo, dum maximum in Regio Granatensi valetudinario excitatum fuisset incendium, impavidus profiliit in ignem, huc illuc per mediam horam discurrens, quousque tum infirmos humeris exportatos, tum lectulos è fenestris projectis ab igne vindicaret. O Christiane! non est necessarium, ut in ignem purgatorii insilias; Ora tantùm serventer & incessanter, sicque liberabis ex incendio animas.

S. Paulinus Episcopus Nolanus, ut Filium viduæ à Wandalis captam redimeret, se pro eo in servitutem eis tradidit. S. Rembertus Bremensis Archi-Episc., Cæsarius Episc. Arelat. & Deogratias Episc. Carthaginensis vasa sacra vendiderunt, ut Christianos à gentilibus captos redimerent. Demus nos eleëmofynam, aut saltem oremus, ut reddant captivos tartara dura suos.

Sym-

Symbola.

I.

EA fornicarum ergà socias mortuas est pietas, ut exaniamem Sepulchro condant teste Plinio Li. 11. cap. 3. dicente: *Sepeliuntur inter se viventium sole, præter hominem.* Si tanta sit pietas fornicarum ergà socias mortuas, quanta non deberet esse hominum ergà animas mortuorum in purgatorio existentes?

2. Navis per vastam pelagus ad exoptatum portum deducenda secundos ventos, iuineris sui comites, habeat necessè est. Ita omnino anima in ignito piacularium flammarum Oceano jactata, ut ad eternæ beatitatis portum appellat, afflante pietatis nostræ aurâ opus habet.

3. Magnatam quandam vitâ defunctum, & amicorum lacrymis copiosè irrigatum Franciscus Raulinus Amarantho non absimilem dixit, addito Lemmate ex Plinio: *Madefactus aquâ reviviscit.* Ita lacrymæ in exequiis ac die anniversario fusæ potissimum ad refrigerandam defuncti animam servire debent, alias vanæ sunt, & inutiles. Ad rem S. Petrus Damian. opus. 13. cap. 22. ita ait; Mox ut lacrymæ eruperint, protinus anima revirescit, & tanquam arbor verna austri recalescens, redivivo virtutum suarum flore vestitur.

4. Si

4. Si Scarum retibus implicari contingat, mox reliqui Scari eidem auxiliatum veniunt, & caudâ mordicus prehensâ tamdiu retrahunt, donec libertati restituatur, unde Lemma: *Ecarcere educunt*. Sic etiam homines in vitâ superstitioses omni conatu deberent laborare, ut animas carceri purgatorii inclusas ex eo liberarent.

5. P. Henricus Engelgrâve candelam ardentem, dum extinctis aliis lucem impertitur, hoc Lemmate exornavit: *Festina extinctos reddere luci*. Nimirum sanctam illorum charitatem innuit, qui animabus in purgatorio, ad cælestis gloriæ lucem promovendis opportuna & assidua suffragia ferunt.

6. Inter ceteras Diadochi virtutes etiam ista à gemmariis numeratur: *Evocat umbras*. Sic oratio, instar Diadochi, validissima est ad animas è purgantibus flammis evocandas. Unde S. August. serm. 24. de verbis Apost. cap. 2. Orationibus sanctæ Ecclesiæ, & sacrificiis & eleemosynis, quæ pro mortuorum spiritibus erogantur, non est dubitandum mortuos adjuvari, ut cum eis misericordius agatur à

Domino, quàm eorum peccata meruerunt.

De Diogeno
genarius
est pulchri
Cum autem
dicit corpus
qui responde
me, quo illas
hoc voluit
tam optet de
suis expertis
quidam esse
lumerent.
soliciti de
de ista anima
gust in Plal
vile agens
cogitatum
verbo Sepel
tū magis se
quàm utilitat
ad mortis lar
quam ad mor
tusciam S. A
cap. 1. Pompa
sepulture, mo

Abusus.

DE Diogene cynico, qui obiit fermè nonagenarius, refert Cicero Li. 1. Tuscul. quod iusserit cadaver suum inhumatum abjici. Cum autem quærerent amici, num volucris & feris corpus suum dilaniandum vellet relinquere? respondit: Memini, sed bacillum apud me, quo illas abigam, ponitote. Irridere per hoc volebat amicorum præposteram curam, qui tantopere de humatione cadaveris, omnis sensus expertis, erant solliciti, quasi magnum quiddam esset, à feris ne, an à vermibus absumeretur. Sic etiam hodieum multum sunt solliciti de sepulturâ corporis, parùm aut nihil de statu animæ, non perpendentes illud S. Augustini in Psal. 48. conc. 1. *Ubi maneat Spiritus malè agentis, non ubi ponatur corpus mortale, cogitandum est.* Berchorius in suo repertorio verbo *Sepelire* meritiò conqueritur dicens: Multi magis sepulturas frequentant causâ vanitatis, quàm utilitatis, magis ad mundi gloriam, quàm ad mortis lætitiã, magis ad populi honorem, quàm ad mortui subsidium & amorem. Audiamus etiam S. August. de verbis Apost. serm. 32. cap. 1. Pompæ funeris, sumptuosa diligentia sepulturæ, monumentorum opulenta constructio,

Etio, viverum sunt qualiacunque solatia, non
adjutoria mortuorum.

Zeno Imperator Eutyechianus, ob ebrieta-
tem & luxum conjugi Ariadnae invisus, ab eâ-
dem ebrius regio monumento inclusus est. In
eodem, ut refert Cedrenus, per duas noctes
lamentabilem è sepulchro vocem edidit: *Mi-
seremini & aperite mihi. At nemo ejusdem fuit
misertus, sicque miserè periit. Clamant etiam
& lamentantur animæ in purgatorio: Misere-
mini nostri, & educate nos. Verùm lamentatio-
nes earundem sæpè sunt frustraneæ, quia pauci
earum misereantur. Audi & mirare historiam se-
quentem, quàm recenset P. Benedictus Pere-
rius in cap. 50. Genesis. Mortuus quispiam est,
qui summis in vitâ laboribus ac sordibus copio-
sam admodùm filio substantiam reliquit, blan-
diens sibi, quod filius animæ Patris in purgato-
rio agenti per eleemosynas, divinaque sacrificia
opem sit laturus. At miserum sua fefellit opinio:
filius quippe prorsùs immemor Patris animæ
nec unum sacrum, aut obulum stipis erogavit.
Quinimò monitus protervè respondit: si frui-
tur Deo, nullius à me indiget subsidii; si damna-
tus est, nulla jam est redemptio; si in purgatorio
torquetur, patienter sustineat, quoadusque solu-
tus evolet in cælum, de quo jam est securus.*

Pur-

Purgatorii acerbitas.

DOctor Jacobus de Paradiso Carthusianus in Li. 1. de peccatis mentalibus criminalibus narrat, Religiosum quendam vitam functum veste pili, mæstoque vultu socio apparuisse & dixisse: *Nemo credit, nemo credit, nemo credit, quàm districte iudicat Deus & quam severè punit.* Dicti hujus veritatem experiuntur etiam animæ ante mortem non satis expiata; unde Picinellus Li. 17. cap. 17. n. 114. ait: *Anima, per purgatorii angustias raptata, virgulam auream imitatur, quæ intrâ modulum ferreum contorta Epigraphen à Lucarino accepit: Extorquetur per angustum.* Opportunè S. Vincentius Ferrerius Dom. 15. post Trinit. In illa sacræ scripturæ verba commentatus: *Venerunt ad portam ferream, id est purgatorium, inquit: Sicut ferrum est durius ligno, ita pena purgatorii est durior ferro, & pana purgatorii panam istius mundi excedit.*

In Historiis legimus, ait Cornelius in cap. 5. Matth. 7. 27. Famulum quendam vitâ functum apparuisse suo hero, ac ab eo rogatum de suo statu & loco respondisse: *Eò loci sum, ubi omne debitum exactè, rigidèque computatur, & ne vel hilum condonatur.* Talis locus est purgatorium, unde Picinellus Li. 17. cap. 11.

n. 74. comparat Furno Campano destillanti sub Lemmate: *Reddet ad extremum*. Sicut enim Furnus campanus nobiliores herbarum succos foras destillat, facibus intra sinum suum refervatis; ita etiam purgatorii ignis culpæ ac pænis *ad extremum* expiatis animam omninò purgatam ad cælos dimittit. Licet ergò pænæ hæc sint valdè acerbæ, tamen etiam sunt salutares. Quare Picinellus Li. 16. cap. 2. n. 11. comparat animam calci: sicut enim calx, ut humanis visibus deservire possit, perfectionem suam omnem accipit ab igne; sic etiam animæ ad cælestis Hierosolymæ fabricam transferendæ ultimam suam perfectionem ab igne subterraneo sortiuntur. Benè ergò S. Bernardus de quinque negot. Vadam in istam regionem, & videbo visionem hanc grandem, quomodò pius Pater glorificandos filios in manu tentatoris relinquat, non ad occisionem, sed ad purgationem; non ad iram, sed ad misericordiam; non ad destructionem, sed ad instructionem; ut jam non sint vasa iræ, apta in interitum, sed vasa misericordiæ præpurata ad regnum. Ita ille, & optimè, nam in cælestem Jerusalem *Non intrabit aliquod coinquinatum*. Apoc. 21. v. 27. Debet ergò pravè purgari.

Parcarum Descriptio.

PARCÆ per antiphrasin seu per contrarium dictæ sunt à *Parco*, eòquod nemini parcant; nam hæ fatales Deæ statim, ubi mortalibus destinata hora fluxerit, fila secant & vitæ statumen inexorabili lege abrumpunt. Unde Martialis Li. 3. de iis canit:

Lanificas nulli tres exorare Puellas

Contigit, observant quem statuere diem.

Item Seneca in Hercule furente:

Certo veniunt ordine Parcæ;

Nulli iussu cessare licet,

Nulli scriptum proferre diem,

Recipit populos urna citatos.

Nomina & officia Earum exprimit hic versus:

Clotho colum retinet, *Lachesis* net & *Atropos* occat.

Clotho dicta est à circumvolvendi officio, eòquod contorta & coordinata omnia teneat. *Lachesis* idem est quod sortitio, quasi sortitò vitæ spatio hominibus obtingat. *Atropos* idem est ac invertibilis, aut si latinius mavis, *Inexorabilis*, *implacabilis*, *inflexibilis*, ut ait Cornel. in Epist. Jacobi cap. 4. v. 15. Prima illarum colum gestat lanâ obvolutum; altera fila sensim è lanâ deducit, coloque agglomerat; tertia denique, cum fato præstitutum ad

Q

est

est temporis momentum, repente stamina secat, vitamque praecidit.

Cicero Li. 3. *De natura Deorum* Parcas facit Noctis & Erebi filias, & easdem fata esse existimat. Unde Eadem, ut scribit Hesiodus, nascentibus hominibus bonum malumque conferre censentur. Ab earundem Dearum colo, ut ait Picinell. Li. 3. cap. 41. n. 115. uniuscujusque hominis non solum vita dependet, sed etiam tota vivendi series ac conditio. Unde uni laqueum torquent ex crassiore filo; alteri ex auro diadema, alii è byssino purpuram &c. Ad rem Claudianus: *Quarum sub jure tenentur omnia, quæ seriem fatorum pollice ducunt.* Tres Parcae tria fata sunt numero cum ratione facientia, si potestatem earum ad ejusdem similitudinem temporis referas. Nam, quod in fuso perfectum est, *Præteriti* habet speciem; quod torquetur in digitis, *Præsentis*, & quod nondum ex colo tractum est, *Futuri*, ita Apulejus apud Calepinum, qui etiam de Parcis ait: Dicuntur eadem Deteriæ, id est attræ & macilentæ.

Si mihi lanificæ ducunt non pulla sorores

Stamina, nec surdos vox habet ista Deos.

Martial. Omnia sunt tenui pendencia stamina filo

Et subito casu, quæ valere, ruunt.

Concordes stabili fatorum nomine Parca.

Et colus & fusus digitis cecidere remissis.

Virgilius Eclogâ 4. Ovid. 4. Metam. Peccat

Peccatorum Mors.

Appion Grammaticus gloriatus est, quod herbâ, quæ dicitur Cynocephalea, Homeri manes ab inferis resuscitaverit ad percontandum, quâ Patriâ, quibusque Parentibus genitus esset, ut refert Plinius Li. 13. cap. 2. Si hodieum Peccatorum manes ab inferis resuscitare possemus, ab iis percontandum esset, non quâ patriâ, quibusque Parentibus geniti sint, sed quo loco defactò detineantur. Quid aliud tunc audiremus, quàm illud Psal. 48. v. 15. *Sicut oves in inferno positi sunt, Mors depascet eos?* Quare sicut oves? Audi S. Bernard. serm. 2. in illud: *Regnum Dei non est esca & potus. ita discurrentem: Quàm benè sicut oves? quia detracto vellere mundicialium divitiarum, durè presèque detonsi, sempiternis nudi deputabuntur incendiis. Mors depascet eos, quia semper morientur ad vitam, & semper vivent ad mortem.* Mors, ait le Blanc in Psal. cit., est Pastor & Rector impiorum in inferis. Sed quanam Mors? Respondet idem: Pastor impiorum est Mors, id est Diabolus. Rationem desumit ex S. August. in hunc Psal. dicente: *Habemus multis locis in scripturâ, quia vita est Christus, Mors autem Diabolus est; non quia ipse Mors est, sed quia per illum Mors.*

Q 2

Mors

Mors peccatorum pessima, ait scriptura Psal. 33. v. 22. idque ob sex rationes, quas adfert le Blanc in locum citatum. *Primò*: quia præmatura. Psal. 54. v. 24. *Viri sanguinum & dolosi non dimidiabunt dies suos.* *2dò*: quia cum doloribus multis corporis sæpè conjuncta est, ut patuit in Joas Rege, in Antiocho Epiphane Rege Syriæ & Herode Aſcalonitâ Rege Judææ, atque in aliis. *3tiò*: ob dolores animæ ortos ex peccatis præteritis, ex amore inordinato deliciarum, honorum ac divitiarum, quas oportet relinquere. *4tò*: ob timorem judicii instantis, tum particularis, tum generalis. *5tò*: propter peccata impatientiæ, obmurmurationis in Deum, desperationis & impenitentia finalis. *6tò denique*: quia est transitus ad pœnam æternam, atque ducit ad habitaculum dæmonum, ubi nullus ordo, sed sempiternus horror inhabitat. Unde S. Bernardus serm. 41. ex parvis pulchrè ita ait: Mors peccatorum pessima. *Primò* mala in amissione mundi, quia non possunt sine dolore separari ab iis, quæ diligunt. *2dò* pejor in dissolutione carnis, à quâ avelluntur animæ à spiritibus malignis. *3tiò* pessima in tormentis inferni, quando corpus & anima simul perpetuis addicuntur ignibus.

Doctissimus Idiota Li. 5. contempl. de morte peccatorum sic loquitur : Mors peccatorum pessima est, Domine Jesu Christe! Mala siquidem est in amissione mundi, peior in separatione carnis, pessima vermis & ignis contritione duplici. Habebit namque peccator horrorem in exitu, dolorem in transitu, pudorem in conspectu tuo, & pavorem nimium; cum dimissis omnibus (quorum erat illi præsentia jucunda, gratus aspectus, cohabitatio familiaris) de notâ patriâ egrediens ad incognitam penitus veniet regionem, cui etiam occurrent terribilissimæ creaturæ, horridæque larvæ hostium antiquorum. O benignissime Domine Jesu Christe! quis juvabit peccatorem in die tantæ necessitatis? quis tuebitur eum à rugientibus præparatis ad escam? Quis consolabitur? ita ille. Mortem hanc pessimam exhorrescens Urbanus Papa IV. metaphrasi in Psal. 50. ita scripsit: *Sciebam, quod stipendia peccati Mors...* audiavi, quod hæc est Mors sine Morte, finis sine fine, defectus sine defectu: Quia Mors illa semper vivit, & finis semper incipit, & defectus deficere nescit: Hæc est Mors peccatorum pessima. De hæc Mo te misericordissimè tu dixisti: Nolo Mortem peccatoris. Sed heu ego & alii miseri peccatores contra voluntatem tuam volumus propriam mortem nostram.

CAin Fratricida, diu profugus super terram, tandem occiditur à Lamech, ut ex Gen. cap. 4. tradunt S. Hieron. Lyranus & alii.

Tempore Noë omnis caro corruperat viam suam, quare Deus uniuersali diluuiò deleuit omnem substantiam, quæ erat super terram, aded ut solus Noë cum iis, qui cum eo in arcâ erant, remanserit. Gen. 7.

Super Sodomam & Gomorrhâ pluit Dominus sulphur & ignem de cælo, & subvertit ciuitates has & omnem circâ regionem. Gen. 19.

Pharao Rex Ægypti cum toto suo exercitu submersus est in mari rubro. Exodi 14.

Holofernes ebrius proprio ense à Judithâ decapitatur. Judith 13.

Goliath in fundâ & lapide prosternitur à Davide. 1. Reg. 17.

Achitophel, malus consiliarius Absalonis, suspendio interiit. 2. Reg. 17.

Absalonis in corde fixit Joab tres lanceas; cumque adhuc palpitaret hærens in quercu, currerunt decem iuvenes armigeri Joab, & percutientes interfecerunt eum. 2. Reg. 18.

Antiochus, qui multos torserat, passus dirum dolorem viscerum, sætorem & vermes miserabili morte in montibus defunctus est. 2. Mach. 9.

Ju-

Judas proditor suspensus crepuit medius, & effusa sunt viscera ejus. Act. 1. cap.

Herodes Aſcalonita, poſt quinque dies ab infanticidio, febrî, tuſſi, dyſſenteriâ, hydrope, podagrâ, phtiriâſi (morbo pediculari) putredine verendorum, aſthmate & fetore intolerabili percuffus animam truculentam exhavit. Ipſe ſibi ipſi necem inferre molitus eſt cultello, ſed Achiabus nepos id impedivit. Vide Cornel. Math. 2. v. 16.

Herodes Antipas, qui Joannem decollavit, Chriſtumque veſte albâ illuſit, expoſt Lugdunum in Gallias Exul mittitur, ut tradit Joſephus Li. 18. cap. 9. Ex Galliâ exulavit in Hiſpaniam, ubi marore animi conſumptus infeliciter mortuus eſt, ut tradit Hegheſippus de excidio Jeruſol. Li. 2. cap. 5.

Herodias, filia ejus ſaltatrix, ſuper Sicarim flumen Iberdæ concretum ſubmerſa miſerabiliter periit. Vide Cornel. Marci 6. cap. v. 28.

Pilatus, qui ſententiam mortis in Chriſtum dixerat, & ipſe perpetuo exilio Viennæ recluditur tantisque ibi irrogante Cajo languoribus coarctatus eſt, ut ſua ſe tranſverberans manu multorum malorum remedium mortis celeritate quaſierit, ita tradit Ado Viennensis Episcop. in Chron.

Caiphas summus Sacerdos sibi ipsi necem intulit, ut indicat Nicephorus Li. 2. Hist. cap. 10.

Persecutores Ecclesiæ justo Dei iudicio à vermibus devorati sunt. Ita enim contigit Hunerico, Herodi, Antiocho, Maximiano Imperatori, Arnulpho Imperatori, Caroli Crassi Successori, & Calvino, ut refert Cornel. super cap. 23. Numeri v. 10. Mortuus est dives Epulo, *Et sepultus est in inferno.* Lucae 16. v. 22.

Diocletianus Imperator, post acerbissimos dolores, in fine vitæ in hæc lamenta prorupit : *Vae miserabili mihi, & digno qui lugear ; quàm justè meorum in Christianos impiorum conatum panas luo !* Baron. tom. 3. Anno Christi 315. n. 2.

Theodoricus Rex Arianus visus est cuidam sancto viro inter Joannem Papam & Symmachum Patritium, quos occiderat, discinctus, discalceatus & vinctis manibus projici in ollam vulcaniam. ita S. Gregor Li. 4. Dial. 30.

Adolescentula quædam, cum impudenter spueret in faciem sponsi sui, præsentè S. Episcopo, nec veniam petere vellet, à Diabolo præfocata exspiravit. Baron. tom. 12. Anno 1191.

Sophronius in prato spirituali cap. 166. narrat de Latrone, quod conversus factusque Monachus assiduè viderit puerum se insectantem ac dicentem : *Cur me occidisti ?* Unde petitâ veniâ

Mo-

Monasterio egrediens, urbemque ingrediens captus & decollatus est.

Chrysaorius, ut refert S. Gregor. Li. 14. Dialog. 34. Erat vir in hoc mundo valdè idoneus, sed tantùm plenus vitiis, quantum rebus, superbiâ tumidus, carnis suæ voluptatibus subditus, in requirendis rebus avaritiæ facibus accensus. Hic cum in morbo ad extrema venisset, vidit teterrimos viros & nigerrimos spiritus coràm se assistere, & vehementer imminere, ut ad inferni claustra cum raperent. Tum ille tremere, pallefcere, sudare, in lecto huc illucque verti capit, ac magnis vocibus inducias petiit clamando ingeminans: *Inducias vel usque mane.* Sed dum hæc clamaret, ipsis vocibus de habitaculo suæ carnis evulsus est.

Udo Præsul Magdeburgensis impunè vivens, Dæmonique obsequens, cælitus hæc voce: *Udo, Udo, cessa à ludo, quia lusisti satis Udo.* admonitus nihilominùs in impuritate perstitit. Quarè raptus est ad tribunal Christi, eoque jubente à S. Mauritio capite plexus est. Mox animam ad tartara rapuerunt Dæmones, eamque ludibundi & exultantes obtulerunt suo Principi Lucifero &c. Qui hæc legis, Udonis exemplo sape, ait Cornel. in fine cap. 12. Ecclesiastici, ubi ad longum historiam refert,

Storax Neapolitanus fuit annonæ præfectus, sed cum malâ fide munere suo fungeretur, plebs famis impatiens in hominem irruit. Ille lateras quærens in D. Augustini æde sepulchro sese abdidit: inventus tandem inde eductus, lapidibus petitus & frustillatim discerptus est, adeo ut sanguinem ejus non pauci lamberent, & ossa deessent sepulchro, ut refert R. P. Engelgrave parte secundâ Lucis Evangelicæ emblem. 42. §. 3. unde positum est ei sequens Epitaphium:

*Storax, qui vivus subiit sepulchrum,
Mirum! Defunctus caruit sepulchro.*

Ante paucos annos in Belgio existenti mihi (ait Cornelius à Lapide in cap. 7. Tobiaë v. 11.) narravit Sacerdos gravis è Societate nostrâ & missione Cast. ensi, se militem quendam ob concubinatum infamem sæpiùs monuisse, ut vitam corrigeret, sed frustrâ. Quare tandem Zelo & Enthusiasmo actum minatum ei fuisse, edixisseque, nisi citò sese emendarèt, experiturum acrem Dei vindictam. Ita factum, nam paulò post Deus tempestatem, tonitrua ac fulmina cum horrendo fragore, omniumque terrore emisit, ac unicum illum in turpi concubinæ complexu unâ cum illa fulgure afflavit, & sideravit, itaque in flagranti delicto corpus fulguri, animam gehennæ tradidit.

Sci-

Scimus ex Cæfario nominato Historico (ait R. P. Faber in suis sermonibus panegyrico-moralibus de SS. Angelis serm. 28. n. 5. Guilielmum Comitem Juliacensem aded fuisse obcæcatum, ut post vitam impurissimam, sat longo tempore transactam adulterinis amoribus, inter ipsa tandem Amasiæ suæ brachia, subitanâ morte infelicem exhalaret animam.

Scimus ex Jansenio, apud Delsium, de epulone quodam gulæ ac ventri dedito, in eam mentis cæcitatem devenisse, ut, cum justo Dei judicio eo tandem vi morbi adductus esset, ut nec cibum porrò sumere valeret, neque potum, ipso tamen penè in agone lautissimas sibi apparari epulas ac generosissima vina jusserit apponi, quorum in aspectu infelix Tantalus, bonorum æternorum immemor, æternâ fame ac siti cruciandam animam efflavit.

Scimus Euclionem illum divitem (de quo Costerus) propè ipsum agonem admonitum de emendandâ, per feriam penitentiam vitâ pristinâ, deponendâ, quâ premebatur, miserâ animi cæcitate, scutellam aureis nummis plenam afferri jussisse, ad quam conversum omnibus, qui astabant, terrore attonitis dixisse: Tuo pecunia mea! in te auxilium meum! dicant, quod volunt Sacerdotes. Quibus simul cum verbis impiissimam animam in orcum evomit.

Symbolum.

Barlaam apud Josaphat mortem comparat unicorni, qui hominem assiduè insequitur. Fugit ille & fugiens in scrobem incidit, casuque amplectitur arborem, quam rodebant duo mures. In imâ scrobe erat Draco igneus, homini devorando inhians: videbat hæc homo, sed stolidè modico melli, quod ex arbore stilabat, incubans periculi omnis obliviscitur: assequitur eum unicornis, arborque à muribus eroditur. Ruit illa, & homo à Dracone arripitur ac devoratur. Scrobs est mundus, arbor est vita, duo mures sunt dies & nox, Draco igneus est venter inferni, mellis gutta est vitæ voluptas. Ita Damasc. cap. 12. Historiæ. Cave ergò, ô homo! ne de hoc melle gustes: nam, ut ait S. Chrysost. Hom. 1. in Gen. Voluptas brevis est & temporaria, dolor autem perpetuus & sine carens. Audi eundem Conc. 1. de Lazaro ita suadentem: Si quis in annis centum vidisset per unam noctem suave somnium, multisque deliciis per somnium fruitus, centum deinde annis puniretur, num is de hoc dicere posset, unicam noctem, quâ somniavit, centum annis æquiparari? Dictum absurdum. Hoc jam & de futura vitâ cogita. &c.

Sto-

Peregrinatio super Terram.

OMnes nos in hoc orbe peregrinos esse, & sacrarum litterarum oracula, & sanctorum Patrum testimonio, & quotidiana mortaliū omnium aliō proficiscentium experientia rem compertissimam facit. Cerrè toto aberrat cælo, qui sibi patriam in itinere somniat. Mundus omnibus diversorium est, omnes hîc hospites sumus & perēgrini, transeundum est. Copernicus præcellens Astrologus systema quoddam cæleste oculis subiecit, quod maxima orbis ingenia exagitavit & in admirationem rapuit. Docuit ille, cælos omnes velut ære fusos immotos consistere, omnesque stellas aut planetas, quos rapidissimo cursu alii volunt circumferri, fixos, stabiles, ac velut gemmas metallo insertos, seu adamante viuctos immobiliter conquiescere; orbem verò terræ cum montibus & sylvis, templis, turribus ac palatiis, celeri motu agitati. Speculationem hanc sanè ingeniosam alii quidem (quibuscum & ego sentio) velut scripturæ repugnantem explodunt; eandem tamen nobis perquàm utilem, ac verissimam ad mores doctrinam suppeditavit, ut scilicet semper recogitemus ac mente revolvamus illud **1.** Joan. 2. v. 17. *Mundus transit, & omnia quæ in mundo sunt,*

Ora-

Oracula Scripturæ.

Pharao Rex Ægypti, dum Patriarcha Jacob cum omni familiâ suâ ex terrâ Chanaan veniret in terram Gessen, interrogabat eum dicens: *Quot sunt dies annorum vite tue?* ad quod ipse respondit: *Dies peregrinationis vite meæ centum triginta annorum sunt, parvi & mali & non pervenerunt usque ad dies Patrum meorum, quibus peregrinati sunt.* Quod Jacob Patriarcha edixit apud Pharaonem, id ipsum apud summum Regem palàm confessus est Paltas Regius Psal. 38 v. 13. dicens: *Advena ego sum apud te & peregrinus, sicut omnes Patres mei.* Eiusdem sententiæ fuit Salomon 1. Paral. 29. v. 15. sapientissimè dicens: *Peregrini sumus coram te & advena, sicut omnes Patres nostri. Dies nostri quasi umbra super terram, & nulla est mora.*

Dum sumus in corpore, peregrinamur à Domino, scribit Apost. Paulus 2. ad Cor. 5. v. 6.

Non habemus hic manentem civitatem, sed futuram inquirimus. ad Hebr. 13. v. 14.

Juxtà fidem defuncti sunt omnes isti... contentes, quia peregrini & hospites sunt super terram. Qui enim hæc dicunt, significant se patriam inquirere. Idem ad Hebræos 11. v. 13.

SS. Patrum Testimonia,

OMnis homo in hac vitâ peregrinus est, ait
S. August. in Psal. 55.

Considerandum est Fratres dilectissimi, &
identidem cogitandum, renuntiâsse nos mundo,
& tanquàm hospites & peregrinos hîc interim
degere. S. Cyprianus de mortalitate in fine.
S. August. in illud Psal. 109. *De torrente in viâ
bibit*, ita scribit: *Torrentis profluxio mortalitatis
humana est. Nascuntur homines, vivunt, mo-
riuntur, & aliis morientibus alii nascuntur. Quid
hic tenetur? quid hic non decurrit?*

Nolite constanter mundum diligere, quando
ipse, quem diligitis, non potest constare. In-
cassum cor quasi manentes figitis, dum fugit
ipse, quem amatis, S. Anselm. in c. 12. ad Rom.

Beatus ille, qui suum sic agnoscit, sic de-
plorat incolatum, dicens Domino: quoniam
advena ego sum apud te & peregrinus sicut om-
nes Patres mei. S. Bernard. de modo benè vi-
vendi cap. 7.

In via es, ô homo! ambula, ut pervenias,
nec te nox in viâ occupet. S. Greg. in Pl. I & 1.

Prima virtus & tota virtus est, peregrinum
esse hujus mundi & hospitem, & nihil habere
commune cum rebus hujus sæculi. S. Chrysof.
Hom. 24. in Epist. ad Hebr.

Ex-

Experientia.

Ritu natura capite gigni hominem mos est, pedibus efferrī, ait Plinius Li. 7. cap. 8. Hoc factō scilicet natura indicat, hominem veluti ruere in præcipitium, cūm nascitur, & in patriam suam redire, cūm moritur. Unde etiam Ethnici & gentiles se in hoc mundo peregrinos esse confessi sunt. Sic Epictetus cap. 10. monuit, dicens: *Vita peregrinatio quædam est.* & Cicero in Li. de senectute locum, in quo sumus, vocat hospitium & diversorium: *Commorandi*, ait, *nobis natura diversorium hoc, non habitandi dedit.* Item Seneca Epist. 163. ait: *Quidquid circā te jacet rerum, tanquam hospitalis loci sarcinas spectata, transeundum est.* Certè omnibus transeundum est, *Quis enim est homo, qui vivet & non videbit mortem?* Nemo sanè, ut experientia, optima rerum Magistra, quotidianis exemplis & argumentis ad oculum demonstrat. Meritò igitur S. Aug. in Pl. 121. irridet eum, qui jactat se possidere domum, dum dicit: *Quam domum tuam?* quasi diceret illud Poëta hemistichium: *Nulli certa domus.* Unde subdit: Nonne inde potiùs terteris, quia multos ostendis transisse per illam? Pater tuus hęc eam dimisit, transivit per illam, sic & tu transibis.

Phi-

Philosophi Mors.

L Actantius Li. 1. Divin. Instit. cap. 1. refert, quòd quidam maximi Oratores, professionis suæ quali veterani, actionum suarum decursis operibus postremò se Philosophiæ tradiderint, eamque sibi requiem laborum iustissimam putaverint. Factum hoc esse crediderim, ut scilicet adhuc ante mortem veram moriendi scientiam acquirant, nam, ut ait Cicero Li. 1. Tusculan *Tota Philosophorum vita commentatio mortis est.* Consentit Plato, qui de animi immortalitate ita docet: *Vera Philosophia mortis est meditatio.* Quare S. Basilius rogatus ab Eubulo: *Quæ est definitio Philosophiæ?* respondit: *Prima definitio Philosophiæ mortis meditatio.* Ita refert Amphiloeh. in Vita S. Basilii. Certè sapientissimè philosophatur ille, qui recogitando mortem, moritur ante mortem. Ingeniosissimum existimo, qui moriendi scientiam assequitur, utpote unam omnium difficilissimam; quia experientiam non habet, nisi unam. Omnis nostræ difficultatis punctus mori est, & instar termini mediæ, cum quo si extrema non benè convenient, malè argumentantur mortales; si verò benè convenient, vitam hanc temporalem per conversionem legitimam commutant cum aterna.

Mors

Mors Philosopho minimè est molesta, dixit olim S. Chrysoſtomus, nam continua mortis imminentis memoria ſtimulat & excitat hominem ad amplectendam virtutem; unde præceptum Satyrici eſt: *Vive memor Lethi, fugit hora*. Hinc etiam Majolus Epifcopus Vulturarienſis, ut ipſe teſtatur Tom. 1. Colloq. 23. Vix èphæbis egreſſus in tantam ſe futurae mortis cogitationem crexerat, ut depictas ad omnia conclavis ſui latera mortis imagines appenderit, ut hoc aſpectu magis ad cæleſtia animaretur. Primæ imagini hanc Epigraphen adjunxerat: *Vivens ſemper morere, ut mortuus ſemper vivas*, ut verò mortis contemptum diſceret, alteri imagini hunc verſiculum addiderat: *Ne moriari, opus eſt mortem prævertere morte*. Tertia effigies, ut omnium voluptatum, dignitatum, divitiarumque contemptum obtineret, hanc habebat gnomam: *Semina nequitia languidiora facit*. Ecce! quàm ſapienter, quàm doctè philoſophatus ſit dictus Majolus. Moſcus in Prato ſpirit. cap. 156. narrat, quòd Senex quidam duobus Philoſophis verbum ædificationis à ſe petentibus dixerit: *Eloquentiæ ſtudioſi eſtis, non veri Philoſophi, quamdiu enim loqui diſcitis, quaſi loqui neſciatis? ſit ergò Philoſophiæ veſtræ opus, ſemper meditari mortem, ſilentio & quieti vos aſſuefacite*.

Pisci homo comparatur.

Facies Homines quasi pisces, dixit olim Habacuc cap. 1. v. 14. Non incongruè, sed valdè appositè Propheta homines piscibus comparat, nam inter hominem & pisces multæ sunt analogiæ. ex quibus audi sequentes.

Prima est: Sicut Deus creavit cætum hominum, sic & cætum piscium: Pisces multi, & multi homines. Piscium valdè variæ sunt species: varii pariter ordines, gradus, complexiones, linguæ sunt hominum: Mare est mundus piscium, terra est mundus hominum. Omnes enim animalium species, quæ sunt in terra, proportionaliter sunt & in mari, ut porci, canes, equi, vituli, quin & homines marini, uti multis exemplis Tritonum, Nereidum & Sirenum docet Plinius Li. 9. cap. 5. & Olaus Magnus Li. de Gent. Septentr. Insuper *plurima pars piscium est gregatilis, nec ullus grex caret duce.* ait Aristot. Li. 8. de Histor. Animal. cap. 13. Sic & homines suas habent respublicas & regna, & in omnibus suis est Dux & Princeps.

Secunda: Homines in mundo variis tentationum & mutationum astibus jactantur, uti pisces in mari, ac sicut hi in illis ludunt, ita & homines ludunt in suis, atque in utrisque ludit sapientia & potentia Dei. Prov 8. v. 30.

Ter-

Tertia: Pisces sunt aquei, & humore luxuriant: ita & in hominibus plerisque, præsertim in hyeme, prædominatur Pituita, quâ proinde & senes ferè omnes & juvenes permulti moriuntur ac catharro suffocantur.

Quarta: Pisces sicut ex aqua generantur, ita in eadem vivunt, ex eaque aluntur & nutriuntur, uti docet Rondelerius Li. I. de Piscib. cap. 13. Sic etiam homines de terra sumpti sunt, ac etiam de terra, id est de fructibus ex ea progerminantibus vivunt & aluntur.

Quinta: Majores pisces, puta Balenæ, lupi, polypi devorant minores. Unde illud Polybii: *Pisces majores glutunt minores.* Sic etiam homines potentiores & tyranni devorant eos, qui sunt imbecilliores; & divites deglutunt pauperes, vel potiùs patrimonia eorum. Rursum, sicut Cetus pisces penè omnes absorbet, etiam maximos; sic & Diabolus, qui quasi Balenâ in mari hujus sæculi animas quaslibet, etiam Regum & Principum, quin & Sanctorum prædari conatur, juxta illud Ps. 103. *ψ. 28. Draco iste, quem formasti ad illudendum ei.* In hunc Textum Le Blanc ait, Dæmonem esse Draconem maximum. Draco est 1. quia est pervigil sicut Draco. Unde Job cap. 30. *ψ. 17. Nocte os meum perforatur doloribus, & qui me comedunt, non dormiunt.* 2. Diabolus est pugnax, nam

Apoç.

Apoc. 12, v. 7. dicitur: *Factum est praelium magnum in celo, Michael & Angeli ejus pugnant cum Dracone, & Draco pugnat & Angeli ejus.* 3. Diabolus est Draco fraudulentus, juxta illud Apoc. 12. v. 9. *Projectus est Draco ille magnus, serpens antiquus, qui vocatur Diabolus & Satanas, qui seducit universum orbem &c.* 4. Diabolus est Draco fortis, caudâ suâ plerosque dejiciens, unde dicitur Apoc. 12. v. 4. *Cauda ejus habebat tertiam partem stellarum cali, & misit eos in terram.* 5. Diabolus est Draco volans, juxta illud Isai. 30. v. 6. *In terra tribulationis & angustia Leana & Leo ex eis, vipera & regulus volans.* Deinde est etiam Draco marinus, quia complacet sibi imò in aquis voluptatum. 2dò in salsedine & amaritudine invidia & iræ. 3tiò in voracitate gulæ. 4tò in mole superbiæ.

Sexta. Pisces sunt muti, sic & homines coram Deo, quantumvis sapientes & sancti, quasi pisciculi obmutescunt, eoque arguente ponunt cum S. Job c. 39. v. 34. *manum super os suum: ac in die judicii coram Christo Judice omnes quasi pisces conticescent.* 1. Reg. 2. v. 9. & Matth. 25. v. 46.

Septima. Piscibus juxta caput sunt binæ pinnae, quasi binæ pennarum alæ, quibus velut remis mare sulcant: sic & homini bina sunt brachia.

chia, quibus omnia operatur. Insuper piscis caudâ, quasi remone & clavo, navis suæ gressum dirigit, ita & homines pedibus se, quodcunque volunt, promovent.

Octava. Pisces ventre incubant aquis; ita & multi homines incubant aqueis voluptatibus. Hâc de causâ Christus factus homo factus est piscis hujus sæculi, ut ex aqueis & terreis hominibus quasi piscibus faceret æthereos & cælestes. Hinc & Christus piscatores elegit, fecitque Apostolos, quos *cum retibus fidei ad mare hujus sæculi paucissimos misit, atque ita ex omni genere tam multos pisces & tanto mirabiliores, quanto rariores, etiam ipsos Philosophos cepit, ait S. Aug. Li. 2. 2. de civit. c. 5. Huc etiam facit, quod scripsit S. Ambros. Li. 5. Hexam. c. 6. Piscis es, ô homo! audi quia piscis es. Simile est regnum calorum reti misso in mari, & ex omni genere piscium congreganti. Bonum piscem nec retia involvunt, sed elevant; nec hamus interfecat atque interficit, sed pretiosi vulneris sanguinem infundit; in cujus ortu confessione bonum pretium reperitur, quo tributum Apostolicum & census Christi possit exsolvi.*

Nona. Piscis sale eget, ne putrescat; sic & homo prudentiâ. Rursùm piscis primùm à capite putrescit & fætet, sic & homo à ratione & voluntate, quâ se finit à cupiditate vinci & corrumi. &c.

De-

Decima. Pisces vagantur & oberrant maximè, qui carne aluntur, ait Aristot. Lib. 9. Histor. Animal. c. 37. Ita oberrant & homines, præsertim lucri & voluptatum cupidi. Ne igitur taliter, ô homo! aberres, bono duce, qui te præcedat, bono custode, qui tibi assistat, opus est. Pompylo pisci hoc proprium est, quod naves errabundas insequi solet, ac Ducis loco nautis inserviat: eo enim præeunte facile conjiciunt, num longiùs proficisci, an verò gradum sistere debeant. Unde sub hâc ideâ Pincinellus Li. 6. cap. 37. N. 194. Angelum tutelarem proponit, qui inter assidua maris hujusmundani discrimina nobis assistere, ac salutis nostræ conservandæ, promovendæque Ducem agere solet. S. Joan. Climacus gradu 26. pag. 334. Mare hujus sæculi ita describit: Sævum reverà & immane, ô humiles Monachi! pelagus trajicimus, multis ventorum turbinibus & procellis, scopulis, vorticibus, piratis, siphonibus, brevibus seu syrtes monstrisq; & fluctibus redundans. 1. Scopulum intelligamus sævam & repentè intumescentem iram. 2. Vorticem, cum ex spes vertigo mentem undiq; circumfistit & in altam desperationis voraginem præcipitare conatur. 3. Brevia & syrtes sunt ignorantia, quæ malum pro bono arripiunt & continent. 4. Monstra marina hoc grave & fe-

& ferum corpus. 5. Piratæ improbissimi vanæ gloriæ ministri & artifices, qui sarcinas nostras & omnium virtutum labores & fructus diripiunt. 6. Fluctus interpretemur inflatum & tumulentum ventrem, qui suoapte nos impetu ad illam belluam & monstrum defert. 7. Siphonem accipe superbiam è cœlo dejectam, quæ nunc nos in cœlum effert, mox ad tartara deprimit, ita ille.

Undecima. Pisces serratis sunt dentibus, uno excepto, qui Scarus vocatur, complures etiam dentes in linguâ habent & in palato, ut ait Aristoteles Li. 3. de partibus animal. c. 1. Sic etiam homines plures habent dentes, ac primores acutos ad cibi scissionem & masticationem. Acuunt etiam sapius dentes suos ad proximi sui famam dilacerandam, aut substantiam ejusdem devorandam. Audiamus super hoc sententiam S. Augustini in Psal. 64. ita scribentis: *Mare in figurâ dicitur seculum hoc salsedine amarum, procellis turbulentum, ubi homines cupiditatibus perversi & pravis factis sunt velut pisces se invicem devorantes. Attendite mare malum, mare fluctibus seivum. Attendite, quibus hominibus plenum sit. Quis optat hereditatem, nisi morte alterius? Quis optat lucrum, nisi damno alterius? quàm multi aliorum defectione cupiunt sublimari? quàm multi ut emant*

emant, optant alios vendere res suas? quomodo se invicem opprimunt & qui possunt devorant? & cum devoraverit unus piscis majorem minorem, devoratur & ipse à majore. O piscis malè prædam vis de parvo, præda efficieris magno. Unde piscis minorem devorans à Picinello Li. 6. c. 1. n. 13. Epigraphen recepit: *Præda majoris erit.* Sic quippè justissimè à Deo sancitum usitatimque est, ut, qui crudeli imperio suo subditos traduxerit ac devoraverit, etiam ipse aliorum, adhuc potentiorum, crudelitati substernatur. Ita ille.

Duo-decima. Pisces nonnulli respirant & dormiunt ut homo. Pisces laborant certis morbis, ut homines; à pestilentia tamen immunes sunt, ut docet Aristot. Li. 8. Hist. Animal. c. 19. Pisces senescunt, ut homines. Pisces habent cor, ejusque situm similem homini. Audi Aristotel. Li. 3. de partib. Animal. c. 4. ita discurrentem: *Cor cæteris animalibus in medio pectore est, homini tantum paulo vergit ad levam, ut ejus partis refrigerationem moderetur & compenset: omnium enim animalium maxime homo refrigeratam habet partem sinistram. In piscibus etiam cor similem situm tenet.*

Decima tertia. Piscium omne genus vorax & gulosum est, teste Aristot. Li. 3. cit. cap. 14. item prolificum & fecundum, abundant enim

humore: sic & homines in gulam & venerem properari sunt. Rursùm pisces generant ut homines: habent enim sexum distinctum, alii mares sunt, aliæ fœminæ, ac fœminarum ova non perficiuntur ad generationem sine mare, uti fit in gallinis & avibus teste Arist. Li. 6. Hist. Animal. c. 11. & Li. 4. c. ult. ubi etiam docet: Pisces fœminas majores esse maribus, sed ad cibum mares esse præstantiores fœminis, excepto siluro.

Quarta decima. Pisces habent memoriam, & vitam agunt rationi humanæ vicinam. Putant aliqui, quod nullum animal minùs capax est disciplinæ, quàm piscis. Dicunt iidem, pisces memoriâ carere aut certè admodùm hebetes esse. Verùm id refutat S. August. Li. 3. de Gen. ad litteram c. 8. ubi dicit de certis quibusdam piscibus, quod pastu assuefacti, deambulantibus super oram fontis hominibus, ipsi quoque cum eis congregatim natando eant & redeant, expectantes ut aliquid jactent, quorum præsentiam sentiunt. Postea subdit: *Non ergò nulla memoria, vel sensus tardior anime inest piscibus.* Refert etiam Nymphodorus Syracusius in suis circumvagationibus, in Eloro fluvio lupos esse, anguillâsque magnas tam cures, ut ex offerentium manu panem accipiant.

Pomo

Pomo similis Vita.

CÆsar à Ripâ in Iconographiâ mortem pingit cum falce & uncino pomorum, quia sicut falce omnia demetit, ita uncino omnia carpit instar pomilegii & pomicarpii, ut refert Cornelius in Amos Proph. cap. 8. v. 1. ubi Propheta dicit se vidisse *Uncinum Pomorum*. Uncinus est Mors, quæ ramos & poma, id est omnes hominis dotes, virtutes & vitia, quamvis recondita, attrahit, ut à Deo carpantur, & suis locis singula collocentur, ita Ribera.

Mors variis uncinis, id est, variis morborum & casuum generibus, attrahit ramos, in quibus plura sunt poma, id est familias, in quibus plura sunt capita, eaque robusta & valentia, quæ à morte videntur remotissima. ita Ferdinandus visione 28.

Quidquid sit de his, vita humana rectè comparatur pomo, idque ob octo analogias. *Primò*: quia sicut poma citò in gemmas erumpunt, crescunt, maturescunt, carpuntur; ita & homines. Unde Ovid. Li. 1. amor. Eleg. 8.

Labitur occultè, fallitque volatilis atas.

2dò: Sicut è pomis alia matura, alia immatura spontè decidunt, alia in arbore putrescunt, alia rubent, sed si aperias, vermibus plena & corrosa invenies: alia manu carpuntur, alia

baculo & vi decutiuntur: Ita hominum alii in ætate virili, alii in juvenili naturali morte decedunt, alii in putri senectute. Alii exterius rubent ut rosæ, sed intûs sordibus & morbis sca- tent; alii in lecto, alii in bello, pugnâ &c. violentâ morte occumbunt. Hinc ait S. Job. c. 9. v. 26. *Dies mei pertransierunt quasi naves poma portantes*; Hæ enim naves celerius aguntur cæteris, ne poma, quæ citò putrescunt, corrumpantur, antequam ad portum, ubi vendenda sunt, appellant. ita celerrime transit ævum nostrum.

3tio: Varro Li. 1. de re rusticâ cap. 35. Pomum dictum esse censet, eò quod potu indigeat: *Poma*, inquit, *quæ insita erunt siccitatibus, aquam addi quotidie vesperi: à quo, quod indigent potu, poma dicta esse possunt.* Ita vita hominum potu non tantùm indiget, sed & abundat, ac deliciatur maximè.

4to: Pomum persicum in Perside ob frigus Veneni vim habere dicitur, eâque de causâ in Italiam transmissum est, ut incolis noceret. Verùm mutato solo mutavit naturam, & salubre repertum est. Ita voluptas vitæ humanæ in se & in solo quasi nativo venenata est: at si solum mutet, & in campum virtutis transplante-
tur

tur, vitium ponit, & pro morte vitam & salutem affert.

5to: Pomum rotundum gerit speciem orbis, qui rotundus est, & vitæ humanæ, quæ gyrat & in orbem semper recurrit. Unde S. Antiochus Hom. 30. vitam comparat rotæ dicens: *Nilil vita hominis aliud est quam rota, quæ perpetuo rotatu versatur.* & S. Greg. Nazianz. in sentent. *Rota est incertè fixa, brevis hæc multiplex vita. Sursùm movetur, ac deorsum trahitur.* &c. de hoc plura infra.

Sextò: Pomo sæpè venenum homini propinatur, aut alio modo Mors affertur. Ita voluptas hujus vitæ blandum est, sed exitiale pomum, quod inani quodam fulgore perstringit, & illectat eorum oculos, quos decepturum & necaturum est. Rursùm si offeras puero pomum & simul aureum, puer pomum eliget præ aureo, quia pomi specie capitur, auri pretium non novit. An non ergò bis pueri senes, qui voluptatem virtuti, id est mala bonis, terrena cælestibus, caduca æternis, fallacia veris anteponunt? verè pomum hoc illecebrosum est, diciturque Malum.

Septimè: Inter arbores infirmissima est malus, maximèque, quæ dulcis est, ait Plinius Li. 17. cap. 24. Pari modo, quid inter anima-

lia infirmius homine? qui catharro, id est guttula aquæ suffocatur, æstu uritur, aurâ infectâ pestem haurit, qui plurimis, imò innumerabilibus & sæpè novis ac Medicis ignotis morbis laborat.

stavo: Vides arborem florentem, & floribus comptam, imò onustam; adverte ex quinquaginta floribus quibuslibet vix unus in pomum maturum evadet: antequàm enim gemmescant, plurimi vel vento decussi, vel æstu arefacti, vel à vermibus arrosi, vel humore deficiente marcescentes decident: ex iis verò qui gemmescant, plurimi pariter, antequàm in poma maturescant, similibus casibus in terram corruent. Quod si etiam in poma maturescant, tamen in dies aliqua aut cadunt aut leguntur poma, donec omnia in corbem inferantur. Sic etiam quotidie aliqui hominum vitâ hâc decedunt, & in cæcum mortuorum transcribuntur, donec omnes ad unum sensim, sed brevi temporis spatio, in eundem transferantur. Ex quinquaginta infantibus, qui nascuntur, vix unus in virum evadit. Itè nunc juvenes, florete, gaudete, exultate, dicite: *Nos Poma natamur*, cras mergendi, cras morituri.

Pon.

Pontificum Mors.

Hormisdas Architectus rogatus à Constantio Imperatore. *Quid de Româ sentiret ?* acutè & præclarè respondit: *Id tantùm sibi placere, quod didicisset, Romæ aequè mori homines ac alibi.* Dicti hujus veritatem funere suo comprobârunt non tantùm innumera plebejorum millia, sed & ipsi Romani Imperatores, summiq; Pontifices. Statutum est & Pontificibus semel mori; nec mirum; *Omnis namque Pontifex ex hominibus assumptus pro hominibus constituitur.* ad Hebr. 5. v. 1. adeòque & ipse mortalis est. Quinimò summo Pontifici, dum inauguratur, acclamatur: *Beatissime Pater ! annos Petri non videbis.* Quàm vera sit hæc acclamatio, continua tot centenorum annorum experientia satis prælagit, imò evincit, divinâ providentiâ arcanè ita disponente, sive ob honorem S. Petri, qui primus Pontificatum Romæ constituit, seditque annos 25. ut ipse, sicut dignitate & meritis, ita & annis reliquos omnes sequaces superet; sive ut Pontifices in tanto dignitatis fastigio constitutos humilitatis & modestiæ admoneat, doceatque illud parvi pendere: Sive ut hic eis stimulus sit ad acre & continuum Heroicorum operum studium, dum cogitant brevem sibi fore Pontificatum, æque ac

vitam, ideòque assiduè sibi dicant: Quod facere destinās, fac citò, brevis enim erit tibi hæc potestas, brevis facultas magnorum facinorum; paucos ergò annos magnis virtutibus imple, paucis annis tot tantaque facito, quæ nomen tuum & in terrâ & in cælis illustrent, ac æternitati transcribant. Imitare Linos, Cletos, Clementes, Gregorios, Leones, qui consummati in brevi expleverunt tempora multa. Exempla variorum Pontificum, qui brevissimo tempore præfuderunt, exhibentur in Scenâ producente *Mortem præmaturam*, quòd recurre. Duo tamen hîc observes velim. *Primò*: Quod uno eodemque anno 1590. successivè sacræ Sedi præfuderint tres Pontifices, Sixtus V. Urbanus VII. & Gregor. XIV. & mox anno 1591. Innocentius IX. & post triginta Dies Clemens VIII. vide Cornel. in cap. 19. Ezech. v. 9. & Le Blanc. in Psal. 143. v. 5. n. 44. *2dò*: Quod aliqui Pontifices sat propè accesserint ad annos Petri; nam S. Leo I. sedit in cathedrâ Petri 21. annis. S. Sylvester totidem. Omnium autem proximus fuit Adrianus I. qui anno Dom. 772. creatus Pontifex sedit ipsos annos 24: exceptis 43. diebus & mortuus est anno 795. ut testantur Baron. & alii. Ergò nec ipse, nec alius quis attingit præcisè annum 25.

Quæ

Quæres 1mò: Cur Romani Pontifices annis
tam paucis vivant ?

Hanc quæstionem proposuit olim Alexander
2dus Pontifex B. Petro Damiani, qui ad eam
Li. 1. Epist. 17. ita respondit, scilicet iudicii
cælestis ordinem hoc disposuisse, ut humano
generi metum mortis incuteret, & quàm despi-
cienda sit temporalis vitæ gloriæ in ipso gloriæ
principatu, ac veluti sole deliquium patiente
evidenter ostenderet; præsertim cum unus om-
nimundo præsideat Papa, Reges sint simul plu-
res: nec sic soleant Pontifices violentâ morte
occumbere, uti Reges. Addit Lorinus in Epist.
2. Petri cap. 1. v. 14. Id fieri, ut minùs appe-
tant homines Papatûs culmen, quod ferè certi
sunt non diu duraturum. Assumpti sunt ali-
quot ad Papatum, etiam in ætate non provectâ
& juvenili; nullus tamen eorum annos Petri
attigit. Joannes 11. juvenis annorum viginti
cum assumeretur, sedit annis tantùm 4. mensi-
bus decem. Joannes 12. annorum tantùm sex-
decim inter annum Pontificatûs nonum & deci-
mum defunctus est. Benedictus IX. Puer de-
cem annorum annis ferè undecim, sed interpo-
latè regnavit. Ut notat Guilhelm. Burius Sect.
13. in suo Elencho notitiæ Rom. Pontificum,
benè ergò apud eundem Poëta:

R. 5

Sint

*Sint licet assumpti juvenes ad Pontificatum ,
Petri annos potuit nemo vedere tamen.*

Quæres 2do : Quot numerentur Pontifices
usque huc ?

R. Quod à D. Petro (*Primò Papatùs Petrus
est in sede locatus*) usque ad modernum Pontifi-
cem Benedictum XIV. inclusivè numerentur
ducenti quinquaginta septem, quos omnes (ex-
ceptis ultimis duobus) cum ordine successionis
& tempore Pontificatùs recenset Guilielm. Bu-
rius in Chronologicâ Romanorum Pontificum
serie usque ad annum Christi 1724. Ex his tri-
ginta tres primi Pontifices, sub decem primis
Ecclesiæ persecutionibus, Martyrii honore omnes
decorati sunt. Quibus accedunt alii quatuor ab
Hæreticis passi, nempe Felix. 2. Joannes 1.
Sylverius & Martinus 1. Sicque triginta septem
Martyres summos Pontifices colit Ecclesiæ. Con-
fessores sancti numerantur quadraginta, qui
cum triginta septem Martyribus faciunt simul
numerum septuaginta septem Ss Pontificum,
ut notat Author. cit. in Elencho notitiæ Rom.
Pontificum Sect. 1. idem Sect. 14. enumerat
12. Pontifices aliquot tantùm dierum, qui men-
sem in Papatu non impleverunt; & Sect. 15.
recenset 32. Pontifices aliquot mensium, qui
annum integrum in eâ dignitate non viderunt.

Præ-

Præmatura Mors.

Non injustam arbitror fuisse querelam fere-
nissimi Philothei, dum cecinit:

Qui modo ridebant vernanti gramine campi,

Nunc virides secti deposuere comas.

Crudeis falcem submitit messor acerbam,

Maturumque hausit dextera seva decus.

At longè justiore crediderim fuisse illam
Ovidii Li. de amore, ubi ita canit:

Quid plenam fraudas vitam crescentibus uvis,

Pomaque crudeli vellis acerba manu?

Sponte fluunt matura sua, sine crescere natum,

Est pretium tarda non leve vita mors.

Sic etiam non immeritò olim conquestus fuit
Job. 22. v. 16. dicens: *Sublati sunt ante tem-
pus, & fluvius subvertit fundamenta eorum.* Per
fluvium hunc Hugo Cardinalis intelligit fluxum
mortis, quæ instar fluvii impetu maximo in-
currit in omnia ea, quæ intuitui sunt obnoxia.
Quare dicitur Eccli. 51. v. 13. *Pro morte de-
fluente deprecatus sum.* Sicut enim per nativita-
tem orimur & fluimus; sic per mortem difflui-
mus in interitum & occasum. *Praoccupaverunt
me laquei mortis,* ait Psalmista Psal. 17. v. 6.

Tria sunt genera mortis, acerba, immatura,
naturalis. Acerba infantium; immatura juve-
num, matura id est naturalis senum S. Isidor. Li.
II. orig. cap. 2.

Exempla.

Cicero orat. in Vatianum, qui paucis diebus fuerat Consul, cum irridens dicebat: Magnum prodigium, Quirites! Vatinius Consule non sensimus ver, non æstatem, non autumnum. Idem in alium, qui paucis horis fuerat Consul: O sanctissime Consul, sub quo nemo pransus est, nemo cænavit, nemo dormivit. Is fuit Marius VI Consul, qui teste Trebellio sex horis pomeridianis consulum tenuit. Hic ex post factus est Imperator: Sed Fabius Marius Imperator unâ die factus est Imperator; aliâ die visus est imperare, tertiâ die interemptus est. Ita Trebellius Li. de 30. Tyrannis.

Galba Romanus Imperator quatuor tantummodò mensibus imperavit; & in Romæ foro gladio percussus interiit. ita S. Petrus Dam. opul. 56.

Vice Dominus, nepos Gregorii Decimi per aliquot horas dictus Gregorius undecimus, ipso electionis die obiit.

Leo XI, viginti tantum diebus fuit Pontifex. Marcellus 2dus viginti duobus. Pius tertius Senensis, dum consecraretur in Pontificem fleuisse dicitur ad hæc coronationis verba, cum stupâ incensâ depromi solita: *Sanctissime Pater! sic transit gloria mundi*. Quod re ipsâ expertus est, nam 26. Pontificatus die obiit. Velox est depositio tabernaculi mei 2. Petri 1. v. 14. Sym-

Symbola.

1. **A**D funebrem Leonis undecimi pompam gentilitia Medicæorum pila symboli loco depicta cernebatur cum Lemmate: *Imum à summo*. Volebant nimirum innuere, ipsum à summo Pontificatûs apice descendisse ad imum sepulchri, & quidem præmaturè, quia vixit tantum diebus ad supremum Ecclesiæ Romanæ clavum sedit.

2. Flos pomi, mox ut effloruit, flavescit: pomum, si decortices aut scindas, antequam illud ori admoveas, illicò cultrum rigore inficit, vigorem perdit, marcescere incipit: ita & juvenis ætate florenti & vultu roseo mox deflorescit, pallefcit, senescit & sæpius decedit. Unde conqueritur Poëta dicens: (pir!

Vita fugax, quàm causâ levis tua stamina rum-
3. Cardinalis quidam, præmaturè mortuus, lili emblemate significabatur, quod ab aratro succifum Epigraphen tenebat: *Ante diem*. Sic etiam Virgilius de Didone Reginâ Li. 4. Æneid. v. 696. canebat:

Nec fato, meritâ nec morte peribat,

Sed misera ante diem. Certè, ut ait Cyprianus, canos videmus in pueris, capilli deficiunt, antequam crescant; nec ætas in senectute definit, sed incipit à senectute.

4. Rosa, sub radiis solaribus flaccescens, Epigraphen reddit: *Languescit à meridie*. Lucarinus immaturam hominis mortem hoc Emblemate delineavit.

5. Telæ volumen, suprâ machinam textoriam figuratum & forfice præcisum, Epigraph. recepit: *Dum adhuc ordiret*. Sic ait Ezechias Rex Isai. 38. v. 12. *Præcisâ est velut à texente vita mea, dum adhuc ordiret, succidit me*. In quem textum Cornelius; Sicut textor telam, & aranea rete suum assiduè textit: ita homo textit annos, opera & studia vitæ suæ; & sicut ancillæ telam aranæ, milites telam textoris incidunt & auferunt, nec sinunt eam perfici; ita Poëtæ fingunt, Parcas stamina vitæ nostræ nere & abrumperè.

6. Purpuream Tatti rosam, à frutice suo decerptam, hoc Lemmate quidam donavit: *An regnam marcescat*. Sic etiam Deus florescentes adhuc abripit homines, ne marcescant. *Raptus est, ne malitia mutaret intellectum ejus*. &c. Sap. 4. v. 11.

7. S. Greg. Nyl. in funebri paneg. Pulcheriæ ait: Flos recens germinans, qui nondum totus è cubiculo emicabat, sed jam torus emicaturus sperabatur, in ipsa parvâ & imperfectâ sui parte emicans decentissimè, ut subito contabuit in vaginulâ ... nulli decerptus, nulli plexus in coronam &c.

Præ-

Prælagia Mortis.

Ioseph Ægyptiacus Gen. 40. prædixit Magistro Pistorum: Tres adhuc dies sunt, post quos auferet Pharaon caput tuum, ac suspendet te in cruce. Quod & factum est, ut conjectoris veritas probaretur.

Rex Balthasar Dan. 5. videt digitos contra candelabrum in superficie parietis scribentis: *Mene, Tekel, Phares.* & eadem nocte interceptus est Balthasar Rex Chaldaus. v. 30.

Regi Ochoziæ dixit Propheta Elias 4 Reg. 1. *De lectulo, super quem ascendisti, non descendes, sed morte morieris,* quod & in ipso impletum est.

Maia 38. v. 1. dicitur Regi Ezechiæ: *Dissonne domui tuæ, quia morieris tu & non vives.* Quod & factum esset, nisi Deus, precibus ejus & lacrymis placatus, ei vitam prorogasset ad quindecim annos.

Diviti epuloni dicitur Luca 12. v. 26. *Stulte! hac nocte animam tuam repetent à te, quæ autem parasti, cujus erunt?* Plinius Li. 10. cap. 3. refert de Æschylo Poëtâ, quod hic, cum latis intellexisset (utique ex oraculo) se ruinâ opprimendum: sedulo caverit, ne quod lectum subintroiret. Propterea tamen non evasit veritatem prælagii; nam in aprico ambulans, testudinis illapsu, quam aquila dejecerat, interiit.

Sue-

Suetonius in Nerone cap. 26. narrat, eum paucis diebus ante mortem per quietem vidisse, sibi navim regenti extortum gubernaculum, trahique se ab Octaviâ in arctissimas tenebras: quod Aruspices respondere, portendere, eum administratione imperii dejiciendum & miserimè periturum. Ita Cornel. in Ezech. cap. 27. in fine.

Christianus aliquis rogatus à Juliano Apostatâ per Sarcasum: *Quid facit Galilaus Faber vester?* respondit: *Loculum tibi parat*, puta fere-trum, & verè: nam paulò post telo, non hominis, sed Christi occisus est Julianus. Cornel. Gen. 40. in fine.

B. Petrus Damiani scripsit veridicè Ladislao Episc. Parmensi, Antipapæ, qui se Honorium 2dum jactabat, in modum sequentem: *Fumea vita volat, mors improvisa propinquat, Imminet expleti præpes tibi terminus ævi, Non ego te fallo, cepto moriæris in anno.* Quod & ita contigit.

Anastasius Imperator, ut ait Zonaras, vidit virum terribilem cum libro, qui ei dicebat: *Ecce ob perversitatem fidei tue annos quatuordecim vita deleo.* Idem cum ex oraculo didicisset, sibi igne pereundum, cisternam, quæ frigida dicitur, multis meatibus in palatio aperuit, ut eâ ignem, si ingrueret, restingueret. Ast fulmine ictus interiit. ita Baronius.

Principis Mors.

CUM Dionysius Tyrannus à Syraculanis obsideretur, ipse cedere voluit principatui, ut vitam conservaret; quare etiam Polyxenus focer ejus eidem suavit, ut velocissimo equo fugeret ad Campanos. Videns hæc & audiens Heloris amicorum unus ajebat: *Præclarum est sepulchrum Principatus*: q. d. Noli Principatum deponere, noli eundem abdicare, præclarum enim est ut Principem sepeliri. *Præclara sunt mortes imperatorie*, ait Cicero 2. *de Finibus*; præclaræ sunt etiam Imperatorum sepulturae, sepulchra eorum gloriosa. Eriuntur ipsis tituli, pyramides, mausolæa, in quibus nomen eorum perennet. His interim omnibus innititur Mors cum Lemmate: *Imperat Regibus*; nam ludit in humanis potentia Mortis, aut ut aliquis canit:

Ludit inhumanis necis inclementia rebus.

Cadunt Augustissimi, & quibus orbis non sufficiebat unus, angusto includuntur Sarco-phago. Cadunt serenissimi inter umbras mortuales. Qui erant locum tenentes in regno, fiunt locum tenentes in sepulchro. Cadunt nobilissimi, non jam nobiles, sed mobiles.

Mors non movetur; sed immota movet

omnia & amovet.

Sen-

Sententiæ

OMnis potentatûs brevis vita... Rex hodie est, & cras morietur. Eccli. 10. v. 11.

Ego dixi Dii estis, & filii excelsi omnes, vos autem sicut homines moriemini, & sicut unus de Principibus cadetis. Psal. 81. v. 6. & 7.

Dies annorum nostrorum septuaginta anni.. si autem in potentatibus octoginta anni & amplius eorum labor & dolor. Psal. 89. v. 10.

Potestatibus mors ipsa succedit. Agaperus Diac. in capitul. parænet. ad Justinianum Imp.

An non videmus sæpè, quod is, quem hodie præcedunt Lictores & stipant satellites, quem hodie in foro magno magna pompa comitabatur &c. is subito postea jacebat mortuus, absque spiritu fatulentus. S. Chrysost. Hom. 22. in Gen.

Quid est homo? nihil. Quid homo? vermis. Quid homo? pulvis & cinis. Quid homo? somnium. Quid homo? umbræ. Ecce transiit, ecce cessavit. Finem accepit magnus ille & invictus Leo. Tyrannus fortis atq; elatus, qui cunctis formidabilis erat, nunc jacet quavis ove mitior, qui magnus videbatur super multos, factus est tanquam nullus. Qui alios tenebat, detentus est, qui ligabat vinculis, constrictus est. Ita S. Ephrem,

Exem-

Exempla.

IN pulverem mortis deduxisti me, ait de se ipso Rex David Psal. 21. v. 16.

Sum & ego mortalis homo similis omnibus, ait Rex Salomon Sap. 7. v. 1.

Decidit in lectum (Rex Alexander) & cognovit, quia moreretur. 1. Mach. 1. v. 6.

Ergo tantus Imperator recessit à nobis? ait S. Ambros. in obitu Theodosii.

Solvamus bono Principi stipendiarias lacrymas, quia ille etiam solvit nobis mortis suæ stipendium. Idem in morte Valentiniani Imp.

Idem S. Ambrosius, dum post cædem Theodosianensium (in quâ septem hominum millia trucidata fuerant) in aditu templi obvium haberet Theodosium Imp. eundem sic fuit allocutus: Videris, ô Imperator! non considerare animo tantum tot cædium scelus. Fortâsse imperialis potestas impedimento tibi est, & veluti nubes quædam potentia tanta rationi objecta est. Agnosce igitur te ejusdem naturæ & conditionis hominibus, atque adedò conservis tuis imperare, communis enim Dominus & Imperator est, rerum conditor universalium &c. ita Nicephorus Lib. 12. cap. 41. pap. 313. Quo compunctus Imperator regressus est, & vix post octo menses ausus est in Ecclesiam aditum petere, quem pœnitens impetravit. Va-

Valerius Rex Franciæ captus à Carolo V. scripsit in pariete cubiculi sui: *Hodie mihi, cras tibi.* Id legens Carolus subscripsit: *Homo sum, humanam à me nihil alienum puto.*

Saladinus Rex Ægypti & Syriæ, qui Christianis terram sanctam eripuit, ad annum 1180. moriturus per omnia sua castra vexillum cum funebri linteo circumferri iussit, ac præconem proclamare: *Hoc est quod Dominator Syria & Ægypti ex omni suo imperio solum jam secum delaturus est.*

Philippus III. Hispaniarum Rex in morte hanc Cygnæam emisit vocem: *Ad nihil aliud confert esse Regem, quàm ut in morte poeniteat fuisse.*

Walid XIII. Chalifa Muslimorum, sive Saracenorum in symbolo sigilli sui habuit: *O Walid! moriturus es & rationem redditurus, ut docet Georgius Elmacinus in Hist. Saracen. Li. 1. cap. 13.*

Albertus Cardinalis & Elector Moguntinus tumulo suo insculpi iussit hoc Lemma: *Omnes post me.*

Hadrianus Imp. moriens dixit illud Menandri vulgatum: *Turba Medicorum Casarem perdidit.* ita Dio. Addunt alii, ipsum illud suo sepulchro quasi Epitaphium insculpi iussisse.

Sym-

Symbola.

1. **C**upressus succisa non recrescit; quocirca
 Cupriscis erat symbolum mortis & funeris,
 indeque vocatur feralis; unde Horatius ait,
 arborem nullam sequi homines ad inferos nisi
 cupressum. Hinc gentiles eam Diti Deo infe-
 rorum dicârunt. Ex hac cupresso mortis indi-
 cium accepit Severus Imperator, dum scilicet
 Æthiops quidam cum corona è cupresso factâ
 illi obviam factus ediceret: *Totum fuisti, to-
 tum vicisti, jam Deus esto victor.* Nam paucis
 diebus ex post vitâ functus est. Testis est Pie-
 rius Hierogl. § 2. cap. 5.

2. Turris fulmine prostrata Epigraphen te-
 net; *Nulla vis contra.* Genuina hæc mortis
 effigies est, quæ fulminis adinstar magna æquè
 ac parva prosternit, juxta illud Poëtæ: Palli-
 da mors æquo pede pulsat pauperum tabernas,
 Regumque turres. Unde benè Metrodorus:
*Adversus alia quidem munimenta parari possunt;
 quod verò mortem attinet, omnes homines civi-
 tatem inamunitam habent.*

3. Prostratæ cuidam magnæ arbori D. A-
 lexander de Cuppis inscripsit: *Et magna jacet.*
 Mens emblematis erat, nec gravissimos quos-
 vis Principes mortis legibus solutos esse.

4. Fran-

4. Franciscus Raulinus ad exequias Odoardi Parmensium Ducis, solem eclipsi cooptum statuit addito lemmate: *Et latet & lucet.* significabat videlicet, Principem illum serenissimum, tamen mortalium oculis tantisper effugiat, nullam tamen proprii splendoris ja&uram fecisse. Epigraphen subministrat Martialis hoc versu:

Et latet & lucet Phaëtondite condita virgo.

5. Cynocephalus, Lunâ ad occasum declinante, Epigraphen tulit: *Lumine orbat.* Mentem symboli Carducius his jambis explicat: *Lunâ cadente lucis est expers fera, Ruens Mecenas sic clientes nubilat.*

Sic etiam moriente Principe patria clarissimâ Luce & Prælato destituitur. Meritò igitur Principe viduata patria in sequentes gemitus & suspiria prorumpit: ô fallaces hominum spes! ô vitæ nostræ felicitatem miseram! fortitudinem imbecillam, labilem constantiam! illud imperii nostri decus, bellorum fulmen, pacis ornamentum, Ecclesiæ solumen, Religionis tutela, propugnaculum veritatis, miserorum asyllum mortuorum numero adscribitur. Sol ille patriæ universæ suis modo tenebris obscuratur, & intrâ unius monumenti ac sarcophagi angustias clauditur. Illa,
 prô

prò dolor, nunc manus torpet indigno mortis frigore, quæ tela in hostem vibrare, gladium stringere & Christianæ reipublicæ salutem circumferre visa est. Illi caligine offusi excæcantur oculi, qui amicis honori, inimicis erant formidini. Illa lingua obmutuit, quæ suis ad virtutem hortamenta subjicere, adversariis ad terrorem intorquere solebat verborum fulmina &c. &c.

6. Rosæ languenti Raulinus hunc præfixit titulum: *Vitam non prorogat ostrum.* Constat quippe regiam purpuram adversus mortis contorta jacula clypeum esse penitus infirmum. Unde Boëtius de consol. Philos. metro 7. L. 2. *Mors spernit altam gloriam, involvit humile pariter & celsum caput, æquâque summis infima.*

7. Excelsos montes ac turrium fastigia crebro admodum fulmine percuti ideò contingit, quod istud errabundo furore per sublimiorem aëris particulam divagari solitum in varia loca impellatur, & obsistentia quatiat. Unde Raulino auctore fulmini subscribes: *Errans petit alta.* Principis mortem hæc imago concernit; enim verò lapsus ad eò dolendus non abs re incauto Parcarum fulmini exprobratur, utpote adversus virum, perenni vitâ dignissimum, evibrato.

8. Ad

8. Ad Exequias Philippi IV. Hispan. Regis aquilam statuerunt, quæ serpentem unguibus stringens epigraphen ferebat: *Victoria multis*. Innuebant videlicet, Regem illum, post multas victorias, sibi, regno & confinibus plurimum incrementi attulisse.

9 Liliū, supra Thyrsū suū languescens, epigraphen habet: *Impediunt nec regna mori*. Sic etiam in summi cujusdam Principis exequiis depinxerunt falcem aliquot papaveribus imminuentem cum Lemmate: *Et summa metit*. Mors enim scepra ligonibus æquat.

10. Principem morte abreptum emblemate fluminis, in campos excurrentis, significabis sub Lemmate: *Optima quæque rapit*. Sic etenim mors in ipsos etiam Principes grassatur.

11. Laurus, quam antiquitas à fulmine immunem credidit, eodem concisa habet Lemma: *fam nihil tutum*. Ita dum magnates, immortalitate dignissimi, sub mortis fulmine fatiscunt, imposterum nemo ab hoc ictu immunis vivere potest.

12. Navis, quantumvis rudentibus sericis, puppi deauratâ, cæterisque ornamentis exulta superbiat, è portu tamen solvens inevitabilem illam Virgiliti gnomam præse ferre cogitur: *Fatis incerta feror*. Sic etiam Reges & Principes debent dicere illud Senecæ: *fatis agimur, cedite fatis*. Peri-

Pericula Principum.

PRincipi competit jus vitæ & necis; *Non enim sine causâ gladium portat*, ait Apost. ad Rom. 13. v. 4. Quem locum Cornelius ita interpretatur: Gladius significat, Magistratum habere potestatem vitæ & necis. Hâc de causâ iis, qui habent merum imperium, gladius nudus præfertur: & Romani Consules lictores cum fascibus virgarum & securibus ante se ducebant. Propterea tamen nec ipsi à morte sunt exempti: sed, ut ait Agapetus, *Potestatibus mors ipsa succedit*, non tantùm naturalis, sed etiam sapiùs violenta. Unde Seneca in Proverb. *Errat, si quis existimat tutum diu esse Regem*. Rationem dat Saturninus apud Vopiscum dicens: *Nescitis, amici, quid mali sit imperare. Ipsi custodes timentur, ipsi comites formidantur*. Nullâ horâ, nullo ferè momento securi sunt Principes: ubique invidiæ, ubique pericula. Taceo eos, quos veneno per insidias sublato esse testantur Historiæ. Sufficiant ad præfens ea, quæ scribit S. Petr. Dam. opusc. 56. Nonne Vitellius interemptus est à Ducibus Vespasiani? Nonne & Pertinax occisus est à militibus prætorianis? Nonne Imperatores multi militaris impetus gladios pertulerunt? Domitianus præterea suorum conjuratione confossus est.

Salutare monitum.

Divitiis flores, & majorum nobilitate te jactas, & exultas de patria & pulchritudine corporis & honoribus, qui tibi ab hominibus deferuntur. Respice te ipsum, quia mortalis es, & quia terra es & in terram ibis. Circumspice eos, qui ante te similibus splendoribus fulsere: ubi sunt, quos ambiebant civium potentatûs? ubi insuperabiles Imperatores? ubi qui Conventus disponebant & festa? ubi equorum splendidi in vectores? ubi exercituum Duces? Nunc omnia pulvis, nunc omnia favilla, nunc in paucis verbis eorum memoria est. Ita S. August. in sententiis sententiâ ultimâ.

Respice sepulchra, & vide, quis servus, quis Dominus, quis pauper, quis dives? Discerne, si potes vinctum à Rege, fortem à debili, pulchrum à deformi. Memor itaque naturæ, ne extollaris aliquando; memor autem eris, si te ipsum respexeris. idem S. August.

Memento illius, quod dixit quondam Memorandus: *Moritur sutor eodem modo ac Rex.*
Benè ergo Poëta:

Regia majestas, omnis terrena potestas,
Prosperitas rerum, series longa va dietum,
Transiet absque morâ, mortis cum venerit
hora.

Qua-

Queres: Quid censendum de Principum morte?

Rem difficilem postulasti, dixit Elias ad Elifæum 4. Reg. 3. v. 10. Idipsum & ego modò dicere possem. Reverà angustie sunt mihi undique: si enim illos prædicaverò beatos, adulari & blandiri me dices: si verò eosdem condemnaverò, veritas fortè odium pariet. Quid ergò consilii? Non propriam, sed aliorum proferam sententiam, ut ex iis judicare possis, si velis Gentiles Regum adultores, fingebant olim, eos post mortem in Deorum numerum referri. Hinc in funere Regum & Imperatorum fiebat eorum apotheosis, sive inter Deos relatio, quæ, quibus caremoniis apud Romanos fieret, eleganter describit Herodianus initio Li. 4. ubi inter alia ait: Aquilam ex rogo evolare solitam, quæ animam Cæsaris in cælum ad Deum veheret. Hæc perpendens Corn. à Lap., dum 2. Machab. 11. v. 23. de morte Regis Antiochi ageret, ait: Impius Antiochus Epiphanes ob sua scelera & sacrilegia inter Deos, non cæli, sed inferni, putatus inter Dæmones translatus est. ita ille. Verùm per hoc difficultas necdum est enodata. Antiochus Rex fuit Ethnicus & gentilis, quos, si in idolatriâ suâ decesserint, damnari, fide certum est, & apud Christianos extrà omne dubium. Sed quid di-

cendum de Magnatibus Christianis? R. P. Hen-
 ricus Engelgrave S. J. in suâ Luce Evangelicâ
 parte 2. Emblem, 19. §. 1. narrat, quod vir
 aliquis Religiosus, Alberto Imperatori à con-
 cionibus, Viennæ in Austriâ aliquando liberè
 è suggestu instituerit hanc controversiam: *Que-
 ritur, an salvari possint Principes?* Re autem in
 utramque partem agitatâ & discussâ tandem
 respondit: *Quidni possint, si modò à Baptismo
 suscepto in cunis vagientes moriantur.* Fortè ni-
 mis dura tibi videbitur hæc responsio; Audi er-
 gò etiam sententiam D. Chrysoctomi ita dicen-
 tis: *Miror, si possit aliquis Rectorum salvari.*
 Certè, ut ait Spiritus sanctus per Sapientem Sa-
 pientiæ 6. v. 6. & 7. *Judicium durissimum his,
 qui præsumunt, fiet. Exiguo enim conceditur mise-
 ricordia? potentes autem potenter tormenta pa-
 tientur.* Rei hujus rationes multæ adferri pos-
 sent; sufficiat pro nunc illa, quam in hunc lo-
 cum adducit Cornelius in hunc modum. Ratio
 est, inquit, quod graviora sint peccata Judi-
 cum & Principum, quàm sint subditorum &
 privatorum. *Primo*, quia sunt personarum
 sublimium, quarum status & eminentia majo-
 rem virtutem & perfectionem exigit. Unde Psal.
 81. v. 1. dicitur: *Deus stetit in Synagogâ Deo-
 rum* (id est Judicum) *in medio autem Deos di-
 judicat.* *adò*: Quia toti populo dant scanda-
 lum,

lum, suntque peccati illecebra. Nam :
Regis ad exemplum totus componitur orbis.
 zivò, Quia eorum injusta judicia æquè ac
 leges & edicta, gravia damna, tum facultatibus,
 tum corpori, tum animæ inferunt, non uni
 subdito, sed plurimis, imò toti reipublicæ...
 Hisce de causis viri sancti fugerunt regimen tum
 Ecclesiasticum, tum civile &c. Hucusque ille.
 Quem non terreat illud, quod anno 1248. Pa-
 risiis contigisse refert Thomas Cantipratanus
 Li. 1. *Apum c. 20. part. 8.*? Clericus quidam
 in synodo Episcoporum predicare compulsus
 angustiabatur non modicum, quidnam dignè
 posset coràm tot Ecclesiæ Prælatiis predicare.
 Astubi accessurus in oratione jaceret, venit ad
 eum Diabolus & dixit: *Quid angustiaris istis*
Clericis predicare? Dicas eis istud & non aliud :
Principes infernalium tenebrarum Principes Ec-
clesiæ salutant. Lati omnes nos gratias referimus
eisdem, quia cum ipsis Prælatiis eorum subditi de-
volvuntur, ac offeruntur, & per eorum negli-
gentiam ad nos ferè pariter devolvitur totus mun-
ds. Invitus quidem hæc tibi dico, sed Altissi-
 mi jussione coactus. Respondit Clericus : *Mibi*
quidem si hæc narravero, non credent. Tunc Dia-
 bolus tangens maxillam ejus : *Ecce, ait, Sig-*
num nigredo insolita faciei. Hanc antequam præ-
dices,

dices, non tangas, quia frustra; post predicationem verò aquâ benedictâ delebis. Processit Clericus in Synodo, & admirantibus cunctis in signo indito faciei illa, quæ sibi iussa sunt, recitavit, & ad horrorem maximum cunctorum corda permovit. Notatu etiam dignum est alterum exemplum, quod legere est apud eundem: Canonicus aliquis S. Victoris post mortem apparuit amico, eique dixit: *Si de numero Episcoporum fuisssem, in damnationis periculum incidisssem, & de numero Electorum non essem.* Notate hæc Principes! signate hæc Magnates! Attendite ad id, quod de Instit. & Regim. Prælatorum scripsit S. Laurentius Justinianus: *Cathedra pastoralis non est officium honoris, sed oneris; non securitatis, sed periculi; non quietis, sed laboris.* Perpendite, quod in tremendo Dei iudicio non tantum pro vestris, sed etiam pro subditorum vestrorum animabus districtam rationem sitis reddituri. Hæc cum ita sint, quis quæso ad Principatum ascendere gestiret? certè, ut ait Origines Hom. 20. in cap. 25. Numeri, *Hæc si cogitarent homines, Principatus non ambirent.*

Puerperæ Mors.

Generationem unius esse corruptionem alterius, constans est Philosophorum sententia. Idipsum, quamvis in alio sensu non adeo subtili, adimpleri dixeris in morte puerperæ, quæ enitendo prolem enititur simul spiritum & propriam vitam.

Jerem. 15 dicitur: *Infirmata est, quæ peperit septem*, id est, plurimos, ut explicant Septuaginta. Rachel, dum filium secundum parituræ, *ob difficultatem partus periclitari cepit*, inò mortua est. *Egrediente autem animâ præ dolore & imminente jam morte vocavit nomen filii sui Benoni, id est filius doloris mei.* Gen. 35. v. 18. Rachelem hanc, à proprio factu in parturitione occisam, sequenti Epitaphio prosequitur Picinellus M. S. Li. 9. c. 4. n. 28.

Dum filio vitam inspiraret,
anima exspiravit.

Quæ moriebatur, quod non pareret,
mortua, dum peperit,
frugifera velut arbor
suâmet ubertate est conscissa.

Divo Augusto imperante ancilla ejus in Agro Laurente peperit quinque pueros, qui pauculos dies vixerunt. Mater quoque non multò post mortua est, monumentumq; ei factum jussu Augusti in viâ Laurentinâ, in quo scriptum fuisse constat numerum puerperii, 3 + Syme

Symbola.

Phœnix, intrâ Lethalem rogam depictus, epigraphen sustinet; *Ex funere fœnus*. Prolem, inter proximæ mortis tormenta natam hæc imago significabat; Veterum enim opinio fuit, felices fore proles, quæ matre enectâ in lucem prodissent, ut testatur Cornel. in cap. 35. Genesis.

2. Lucarinus Margaritæ Hispaniarum Reginæ mortem significaturus, aquilam piscem adumbravit, addito Lemmate: *Perit, dum parit*. Nempè hâc piscis illius proprietate Margaritam è partu mortuam significare volebat.

3. Arbori, ob nimias fruges diruptæ, Dominicus Gambertus è Martiali epigraphen addidit: *Pondere victa suo*. Hoc symbolo fœminam à prole, quam parturit, exanimatam afficies.

4. In exequiis Isabellæ de Esthe, Parmensium Principis, post filii partum mortuæ, Josephus Daganus aquilam adumbravit, quæ nido relicto, ruptisque compedibus, versus cœlum properabat, cum Lemmate: *Nec nidus, nec nodus*. Princeps enim illa, ad vitam tranquillam sublevanda, dulcissimum nidum, filiolum recens natum, deseruit, & arctum conjugalis vinculi nodum, qui ipsi cum Ranutio 2do intercesserat, diffregit. Quies

Quies Mortis.

HAbent gentiles solatia sua, ait S. Ambros. in orat. funebri de Fratre suo Satyro, *quia mortem requiem malorum omnium existimant. Nos vero ut erectiores premio, ita etiam patientiores solatio esse debemus. Non enim amitti, sed pramitti videntur, quos non absumptura mors, sed aternitas receptura est.* Hic non negat S. Ambrosius absolute, mortem esse requiem malorum, sed tantum in sensu gentilium & Ethnicorum, quem & ego reprobo. De cætero ipsemet S. Ambrosius sentit mecum, mortem esse tempus quietis, nam illud Apocal. 14. v. 13. *Amodo jam dicit spiritus, ut requiescant à laboribus suis*, ita explicat: à tempore mortis illicò requiescunt, & requiescunt in omne ævum.

D. Carolus Rancatus sepulchro inscripsit: *Omnibus una quies, quia in sepulchro à terrenis laboribus quiescimus.* Unde dicitur Prov. 3. v. 24. *Si dormieris (somno mortis) non timebis, quiesces, & suavis erit somnus tuus.*

Somnum scriptura nuncupat mortem, sicut est illud: *Lazarus amicus noster dormit.* Joan. 11. v. 11. Somnus autem bonus, quoniam quies est. Sicut scriptum est: *Ego dormivi & requievi & surrexi.*

Sententiæ & Exempla.

Mors requies. Salustius.

Luctæ tempus tempus est vitæ; finis vivendi requiei erit initium. Ita S. P. Franciscus, ut refert Wadding. in appendice opuscul. ferm. 6.

Iustis mors quietis est portus. Per vitam ad mortem est transitus, per mortem autem ad vitam reditus. S. Ambros. Li. de bono mortis.

S. Germanus Pontifex Altisiodorensis Romam petens, cum Eduam devenisset, ad tumulum S. Cassiani divertit, quem proprio vocans nomine: Quid, inquit, agis Frater charissime! & ille de tumulo: Dulciter, inquit, in pace requiesco, & adventum redemptoris expecto. Ità S. Bernard. ferm. de Virginit. Idem Epist. 105. ad Romanum ait: *O quam beati mortui, qui in Domino moriuntur, audientes à spiritu, ut requiescant à laboribus suis! ... Bona proinde mors iusti propter requiem, melior propter novitatem, optima propter securitatem.*

S. Elisabetha Hungarorum Regis filia, oculis in cælum intentis, vidit Christum, ab eoque audit: *Bono animo esto filia. Cui illa, ita Domine, tu mecum & ego tecum.* Eidem in agone Christus apparuit dicens: *Veni sponsa, cælesti thalamo potire.*

Rifus

Rîsus in Morte Sanctorum.

S. Cyprianus Tract. de Mortalitate docens non esse timendam mortem inter alia ait : *Qualis illic caelestium regnorum voluptates, sine timore moriendi, & cum aternitate vivendi? quàm summa & perpetua felicitas? Felicitatem hanc, si non re, saltem fide & spe presentientes varii Sancti in morte riserunt. Certè Mors est Tempus flendi & tempus ridendi. Eccl. 3. v. 4. Tempus flendi est impiis, tempus verò ridendi iustis. Riserunt impij in vitâ, at flebunt in morte, ubi Turbantur timore horribili &c. Sap. 5. v. 2. Iusti econtrâ in vitâ fleverunt, ast in morte ridebunt. Juxtâ illud Didymi in Catena Græcorum: Tempus presentis vitæ flendo opportunum est; tempus verò ridendi in spe jacet. Unde Christus ipsemet dicit Lucae 6. v. 21. Beati nunc fietis, quia ridebitis. & v. 23. Gaudete in illâ die & exultate, ecce enim merces vestra multa est in celo. De impiis dicitur Prov. 14. v. 13. Rîsus dolore miscbitur & extrema gaudij luctus occupat. Econtrâ de iustis Psal. 149. v. 5. Exultabunt Sancti in gloriâ, latabuntur in cubilibus suis. & Psal. 125. v. 2. Repletum est gaudio os nostrâ, & lingua nostrâ exultatione. v. 3. Facti sumus latantes. v. 6. Venient cum exultatione portantes manipulos suos.*

Exempla.

BEatissima Dei Genetrix & Virgo Maria in articulo mortis vidit Christum & ab eo fuit evocata. Unde S. Ildephontus serm. 3. de Assumptione scribit de eâ: *Gaudens & ridens soluta est corpore, & perrexit ad Dominum.* Imò graves Auctores censent, illam ex nimio Christum videndi desiderio, amore & gaudio animam exhalâsse, ait Cornelius in illud Prov. 31. *ψ. 25. Ridebit in die novissimo.*

Dum S. Sabina ad minas combustionis rideret, *Ædituus & Satellites ejus dixerunt; Rides? ita Deo placet, ait illa; Christiani enim sumus, & qui fide sunt in Christum firmâ atque constanti, risu ridebant perpetuo, ita Baronius ex ejus actis.*

S. Mechtildis in morte ter impugnata à dæmonibus ter flevit; sed ter defensa à Ss. Angelis ter risit, ridensque velut victrix spiritum reddidit, teste Engelhardo in ejus vitâ.

S. Maria Oigniacensis moriens risit, & orans irrisit mortem; nam ut scribit oculatus testis Cardinal. Jacobus de Vitriaco Li. 2. vitæ ejus c. 13. Præ gaudio diutissimè subridens submissâ voce cantabat: *Quàm pulcher es Rex noster Domine. In eo gaudio persistit cantando, ridendo &c.*

Ro-

Rotæ Vita similis.

DOctissimus sacrae Scripturae Interpres Cornelius à Lap. in illud Jacobi 3. v. 6. *Inflammat Rotam nativitatibus nostrae*, ait: Rotam nativitatibus nostrae vocat Jacobus universum vitae nostrae cursum. Hujus autem sunt variae rationes.

Primò, Quia nunquam consistit, sed semper instar rotæ circumvolvitur. Unde Occu-
menicus: *Rota dicitur vita, quia in se ipsam revoluta.* & Beda. *Cursum humane vite lingua contaminat, quo ad mortem usque veluti currenti Rotâ agimur.*

2dò, Sicut Rota in puncto tantum terram attingit, ita hominum vita res terrenas leviter tantum degustat: Illæ enim mox rotantur & abeunt.

3tio, Sicut Rota major rapit minorem sibi subditam & subalternam, ita rotatio cæli secum rapit & rotat Rotam vitæ nostræ. ait Cajetanus.

4to, Quia instar Rotæ velocissimè ad metam & mortem decurrit. Unde Job cap. 9. v. 25. *Dies mei velociores fuerunt cursore; fugerunt & non viderunt bonum.*

5to, Sicut Rota rotando redit ad suum principium; sic vita nostra tum agendo, tum moriendo redit ad sui principia. Dum enim una actio finitur, incipit alia: Sic labor laborem parit, & sæpè dum credimus, eum finire, de novo
idem

idem inchoandus est, juxtà illud Eccli. 18. v̄ 6
Cum consummaverit homo, tunc incipiet. Hinc
 veteres pinxerunt annum quasi serpentem actum
 in gyrum, qui caudam ore mordet, quia ubi
 cauda & finis unius anni desinit, ibi os & prin-
 cipium alterius incipit. Ad rem Isidorus Pelu-
 siota Li. 1. Epist. 158. ita ait: *Tempus vitæ no-*
stræ Rotæ speciem imitatur, utpote quòd in se
torqueatur & convolvatur. Dies enim succe-
 dit diei, mensis mensi, annus anno, ut uno
 finire alter incipiat, itaque ad sui principium
 dies, mensis & annus quasi redeant & in se per-
 petuò revolvantur.

6rò, Sicut in Rotâ, dum una pars deprimi-
 tur, adversa erigitur; sic in hâc vitâ, dum hi
 deprimuntur, illi exaltantur, & vice versâ.
 Hæc est Rota fortunæ. Rotam hanc quisque
 continuò subit, ut nunc humilietur, nunc exal-
 tetur, nunc rursùm humilietur. Unde Boëtius
 Li. 2. de consol. prosâ. 1. ait: *Rotam volubili*
orbe versamus, infima summis, summa infimis
mutare gaudemus. & S. Gregor. Nazianz. in
 Sentent. *Rota est incertè fixa brevis hæc multiplex*
vita. Sursùm movetur, ac deorsùm trahitur;
neque enim stabilis est, quantumvis ita videat-
tur.

San-

Sanctorum Mors.

Pretiosa in conspectu Domini mors Sanctorum
ejus, ait Regius Psaltes Psal. 115. v. 15.
idque ob septem rationes.

1° Primò, Ob lucem virtutum totâ vitâ colle-
ctarum, quæ tunc fulgentiùs emicant, sicut lux
candelæ, cum emoritur. In morte, ubi aliis
sunt tenebræ, lux est animabus Sanctorum, &
tunc maximè terreno vase fracto internus splen-
dor emicat, sicut accidit ruptis vasis à militi-
bus Gedeonis. Sic S. Francisci Seraphici anima
visâ est *sub specie stella præfulgida* à candidâ sub-
vectâ nubeculâ, super aquas multas in cœlum
recto tramite sursùm ferri, ut ait Lucas Wad-
dingus in Annalib. Minorum An. 1226.

2do, Ob donum orationis in eis usque ad
mortem perseverans. Sic Vener. Beda cantans
in vesperis: *Gloria Patri* &c. Spiritum Deo red-
didit. Et S. Anton. Paduan. jubilando B. Vir-
gini: *O gloriosa Domina!* &c. ac intentis in cœ-
lum oculis dicens: *Video Dominum meum,*
animam ei reddidit.

3^{io}, Ob securitatem vitæ præteritæ bonis
operibus collectam. Sic S. Martinus visum
dæmonem securus increpavit dicens: *Quid hîc*
astas cruenta bestia? nihil in me funeste re-
peries. De Alexandro Oliva, qui fuit 25. Ge-
neralis

neralis Ord. S. Augustini & postea Cardinalis, narrat Nicol. Cruſenius in monastico Augustiniano, quod Cardinalis quotidie visitaverit sepulchrum suum dicens: Alexander quid post hæc? tandem morti proximus ait: *Quid ego timeam, qui ad nuptias propero?*

4to: Ob liberationem ab hujus vitæ miseriis & transitum ad veram vitam. Anima innocens odit purulentam mundi hujus saniem in aquis & limo voluptatum. Exclamat illa cum Authore sermonum ad Fratres in eremo ferm. 3. *O munde immunde! in te habitare, & non dolere impossibile est.* Desiderat ergo ex corporis hujus vinculis liberari, sicut avis visco & laqueis irretita. Sic Angelica Seraphina in mortis extremo agone clamabat: *Educ de custodia animam meam.* Quod si fuerit educta, aut proximè sit educenda, gaudet desuper & lætatur. *Triples in morte congratulatio est,* ait S. Bernard. in transitu S. Malachia, scilicet *homines ab omni labore, peccato & periculo liberari.* Unde S. Antonin. Archiep. Florentinus in extremo vitæ spiritu canebat: *Oculi mei semper ad Dominum, quoniam ipse evellet de laqueo pedes meos,* ut refert Mainardus in ejus vitâ.

5to: Ob illius prænotionem & prævisionem,
Deo

Deo illam revelante. Oravit quondam Rex David Psal. 38. v. 5. *Notum fac mihi Domine finem meum, & numerum dierum meorum, quis est, ut sciam, quid desit mihi.* Quod David tam instantè à Deo petiit, hoc immensa ejus clementia multis Sanctis ultroneè revelavit, ut patet ex vitâ variorum Sanctorum, qui horam mortis seæ prædixerunt.

6to: Ob lucem cœlestem. Sic suprâ domum, in quâ S. Aldegundis Virgo ægrotabat, lux cœlestis visa est, & cum ipsâ luce hæc S. Virgo de hoc sæculo migravit.

7mo ac præcipuè: Ob Christi auxilium, quod ipse servis suis in illâ horâ decretoriâ præstat, tum per se ipsam, tum per Deiparam, tum per Angelos & Sanctos jam beatos, nonnunquam etiam manifestis visionibus lucentes confortans & recreans. Inprimis *per se ipsum*. Sic S. Stephanus, paulò antequàm lapidaretur, exclamavit: *Ecce video cœlos apertos, & Jesum stantem à dextris virtutis Dei.* De S. Tharsillâ, amittâ suâ, refert S. Gregor. Li. 4. Dial. cap. 4. dicens: In Agone sursùm respiciens Jesum venientem vidit, & cum magnâ animadversione capit circumstantibus clamare dicens: *Recedite, recedite, Jesus venit.* Cùmque in eum intenderet, quem videbat, Sancta illa

illa anima è corpore est egressa. Deinde *Per Deiparam*. S. Opportunæ Abbatisse morienti apparuit B. Virgo, cum præpò agrotantem psalmi à Clero & Sanctimonialibus cantarentur. Tum ipsa ait: Ecce advenit Domina mea B. Virgo Maria, cui vos commendo, quos in hoc sæculo amplius non videbo. Deinde extendens brachia, velut eam amplexura, expiravit, ut dicit S. Adelelinus Episc. Sagiensis in ejus vitâ cap. 13. Sic etiam Francisca à Cruce eandem virginem moriens vidit, & in illis verbis: *Eo nunc, O Domina!* Suaviter expiravit. Le Blanc in Psal. 115. v. 15. N. 65. Item *Per Ss. Angelos*. Juxta illud S. Joan Chrysof. Hom. 2. de Lazaro: *Tunc Angeli solatio sunt, tunc labantes erigunt in spem ac munit, ne ab hoste superentur, quorum unice amant salutem &c.* Sic S. Oswertus Monachus à S. Michaële Archangelo contrâ insultantes Dæmones in agone prævalenter defenditur, ut habet quodlib. Angelico-historicum ad diem 8. Nov. Num. 1. Sic etiam testatur S. Athanasius, S. Antonio morienti Angelos occurrisse, eumque contrâ Diaboli calumnias defendisse. Denique *Per alios Sanctos jam beatos*. S. Gertrudis sub mortem vidit se recipi in sinum Christi, ab eoque cordi suo applicati, mox accedere vicissim Ss. Angelos, Pa-

Patriarchas, Prophetas, Apostolos, Martyres, Virgines, ac singulos sua dona, & gratias, quibus excelluerunt, illi communicare. Ita habet ejus vita Li. 4. cap. 34. teste Cornelio in cap. 31. Prov. v. 25. S. Arnulphus, Sufessionis Episcopus, diem suæ mortis prædixit, & pridie ter magno fragore cella ejus concussa est. Cateris timentibus dixit se vocari ad cælum. Obiit in festo Assumptionis B. M. Virginis. Sub primâ quassatione advenit B. Petrus Apostolus, significans vitæ januam patere. Sub alterâ S. Michaël, pollicens ducatum ad cælum. Sub tertiâ B. Virgo multis Ss. Virginitum agminibus stipata, assecurans de animâ in festo Assumptionis ad cælos transferendâ. Ita Baron. tom. II. Anno Christi 1087. S. Gregorius Li. 4. Dialog. cap. 11. describens mortem Ursini Præbiteri narrat, quod ei apparuerint Ss. Apostoli Petrus & Paulus, quibus visis cum magnâ lætitiâ capit clamare; Benè veniant Domini mei! ecce venio, ecce venio, atque inter hæc verba animam reddidit.

Sententiæ ad rem,

Pretiosi ab avaritiâ dicuntur lapilli quidam, floribus interspersi & sublucentes coloribus: Re autem verâ pretiosa est mors Sanctorum ejus, cum videlicet anima ab omni inquinamento carnis emancipata ac libertati reddita, nullam in se retinens maculam aut rugam, duris pro pietate agonibus probata, insignita corona justitiæ, perque hæc omnia admirabilis decore virtutis interlucens Domino suo, atque omnium Judici se præsentavit, lapide omni pretioso longè rutilantior. Ita Basil. in ps. 115.

Pretiosa sanè, tanquam finis laborum, tanquam victoriæ consuminatio, tanquam vitæ janua, & perfectæ securitatis ingressus. S. Bernard. Idem serm. 41. ex parvis ita ait: Bonorum mors optima, quoniam quidem sit ibi requies à labore, sit jucunditas de novitate, sit securitas de æternitate. Benè ergò Poëta:

Regnum calorū requies est plena laborum.

Potius nostrorum laborum est videre Deum, laudare Deum. S. Aug. serm. 45. de diversis.

I, spes non fallit, quamvis contraria mallet;

Pluto relinque solum, mox adeundo polum.

Pluta: *Justorum Mors & utilitas mortis.*

Plura

Plura adhuc Exempla.

MOyses, ut habetur Deuter. 34. *Mortuus est iubente Domino: vel ut exponit Cardinalis Cajetanus In osculo Domini.* Judæi memorant nongentos modos, quibus iusti mori possunt; Inter illos autem valdè æstimant mortem, *In osculo Domini*, id est sine præcedente morbo, qualiter mortuus est Moyses. Unde Cornel in locum citat. v. 7. ait: Patet, Moysen non esse mortuum ex defectu virium vel ex morbo; sed tantùm ex Dei iussu & voluntate; nam validus ascendit in montem, ibique statim defunctus est, Deo nimirum cum dissolvente, animamque à corpore separante & educente ad limbum Patrum.

S. Laurentius morti proximus: dixit: *Gratias tibi ago Domine, quia januas tuas ingredi merui.*

S. Martyr Ignatius, qui velut electum Christi frumentum bestiarum dentibus volebat moli, in martyrii sui agone exclamâsse fertur: *Jesus, Jesus, Jesus.* Inquisitus autem trisagii hujus causam respondit dignam Ignatio sententiam: *Jesum cordi meo inscriptum circumfero, hinc est, quod in agone meo sanctissimum illud nomen exclamando invocem & invocando exclamem.* Dicit hujus veritatem exploraturus satellitum quispian

piam aperto post mortem Sancti hujus corpore extraxit cor ejus; & ecce, sicut Sanctus prædixerat, ita Satelles dulcissimum nomen Jesu, & quidem aureis characteribus, cordi ejus inscriptum invenerat. Ita Lecuhtius in vitâ,

S. Joanni Chrysoſtomo S. Basiliscus Martyr noctu apparens ita loquebatur: Joannes Frater! crastinus dies nos loco conjunget.

S. Eligius Noviomensis Episcopus, animam agens, discipulis osculo valedicens dicebat: Jam non ultra loquar vobiscum, valete in pace. Redeat terra in terram. Ita refert B. Audoënus Plotomag. Episc. in ejus vitâ,

S. Edmundus Episcopus Cantuariensis, sacro oleo jam delibutus, mirâ pietate, nec sine lacrymis Christi vulnera, lateris præsertim, osculatus est, illud Isaiaë concinens: *Haurietis aquas in gaudio de fontibus Salvatoris.*

S. Petrus de Alcantarâ in agone suo dicebat: *Letatus sum in his, quæ dicta sunt mihi, in domum Domini ibimus.*

S. Ludovicus Rex Franciæ morti proximus dicebat: *Introibo in domum tuam, adorabo ad templum sanctum tuum &c.* & iis verbis est immortuus.

S. Nicolaus Tolentinus sex totis ante obitum mentibus, paulò ante preces nocturnas, singulis

gulis noctibus, suavissimum Angelorum concentum audivit, qui illi quasi prægustationem futuræ vitæ præbebat. Unde frequenter repetebat illud Apostoli: *Cupio dissolvi, & esse cum Christo.* In extremo spiritu cæpit fundere voces lætitiæ, dicens ad Fratres rei causam quærentes: *Dominus meus 7 Esus Christus, sanctissima Matri & Augustino Patri nostro innixus dixit mihi; Euge serve bone & fidelis, intra in gaudium Domini tui.* in quibus verbis exspiravit. Ita in ejus vita cap. 11. & cap. 13.

S. Franciscus Xaverius Indorum Apostolus manu tenens, crebròque oïculans Christum crucifixum, ac ingeminans: *O Jesu Deus cordis mei.* In cor ejus spiritum tuum deposuit.

De S. Probo Reatis Episcopo narrat S. Greg. Li. 4. Dial. cap. 12. quòd ad eum moribundum venerint S. Juvenalis & S. Eleutherius Martyres, candidis induti, qui eum ad cæleste epulum invitârunt.

Dum S. Calliopius pro Christi fide fortiter Martyrium subiret, ac pronus in caput Crucifixi in die Parasceves animam ageret, vox audita est ità sonans: *Veni Civis Christi & Coheres SS. Angelorum.* Ita Surius 7. Aprilis.

Huic

Huic proinde aptari potest, quod de S. Malachia Archi-Episcopo Hyberniæ scripsit S. Bernardus: Lætetur, quod Angelus noster ascendit ad cives suos, pro filiis captivitatis legatione fungens, corda nobis concilians Beatorum, vota illis intimans miserorum.

Cor Rochi Gonfaletz S. J. præcisâ cervice post mortem inclamavit nomen *IESU*.

S. Bernardus, primus S. P. Francisci Filius, moriens dixit: Nunc sentio, quid sit in Dei timore vixisse. Nunc enim pro toto mundo nollem me aliam vitam instituisse.

B. Antonius Duratius Franciscanus, Archi-Episcopus in Macedonia, ab apparente instar pulcherrimi Juvenis, & totam vitæ ejus periodum à Nativitate usque ad mortem articulatim recitante Angelo, nunquam priùs, nunquam deinceps viso, funebri laude honoratur. Nadasin Anno Angelico.

Plura ad rem exempla invenies passim in
Vitis Sanctorum, Breviario, Marty-
rologio &c.

Exempla Sanctarum.

S. Gorgonia placidè latèque obdormivit in Domino jubilans: *In pace in idipsum dormiam & requiescam*, ut testatur Frater ejus S. Gregor. Nazianz. orat. 11.

S. Gertrudis sub mortem vidit se recipi in sinum Christi, ab eoque cordi suo applicari, ut habet eius vita Li. 4. cap. 34.

De S. Gallâ narrat S. Gregor. Li. 4. Dial. cap. 13. quod videns S. Petrum rogaverit: *Suntne mihi dimissa peccata?* cui S. Petrus: *Dimissa sunt, veni.* Unde tercio die cum aliâ Sorore, quam S. Petrus nominaverat, defuncta est. Idem cap. 15. narrat transitum S. Romulæ & cælestes ejus exequias: Nam in ejus morte palàm auditus est chorus virorum & faminarum psallentium, qui animum ejus in cælum eduxit; & quantò chori altius ascendebant, tantò psalmodia leniùs audiebatur.

S. Bathildis Regina Gallix, appropinquante morte vidit scalam erectam, & stantem ante altare B. M. Virginis, cujus scalæ culmen cælum contingeret, & quasi angelos Dei comitantes, ut ipsa per illam ascenderet. Le Blanc in Psal. 115. N. 66.

B. Catharina Raconissa cordi suo inscriptum habuit: *Jesus spes mea.*

Antonia Ximenes cum audivisset morbum suum esse lethalem, præingenti lætitiâ in has voces erupit: *Exultabunt Sancti in gloriâ &c.* & paulò post exspiravit, ut refert Joannes à S. Mariâ in ejus vitâ.

Cum Eleonora de Cisneros in extremâ læctâ versaretur, maxima ipsam è cælo lux circumdedit, animamque ejus in cælum abstulit. Le Blancin Psal 12 . v. 1. N. 10.

Cæciliæ Baldæ in ultimo articulo constituta stella fulgida in frontem decidit; neque inde exivit, donec est mortua. ibidem.

Anna Augustina in extremis agens exclamavit: Ah Sorores meæ, ah Sorores, si quæ video, videretis! ah quantum gaudium! in iisque verbis feliciter exspiravit.

S. Gregor. Li. 4. Dial. cap. 17. narrat, Musæ puellæ apparuisse Deiparam cum puellis virginibus in horâ ejus exitûs, eique vocanti Musam depressis reverenter oculis apertâ voce clamasse; *Ecce Domina venio, ecce Domina venio.* In eaque voce Spiritum tradidisse.

Senum Mors.

Philosophorum Princeps Aristoteles ætatem hominis in tres divisit partes, scilicet in juventutem usque ad annum 25tum, in statum seu virilitatem usque ad annum 40. & in senectutem usque in finem: Nihilominus ab aliis melius & clarius in septem dividitur partes. Inter hos est Philo, de quo S. Iridarus Li. 3. super Amos: *Utique septem spatia Philo vitam describit humanam.* Prima ætas est *Infantia*, quæ ab ortu usque ad sextum circiter annum durat, diciturque homo *Infans* quasi *non fans*, quia mutus nascitur. Hæc etiam ætas dicitur *Lunaris* propter prædominium humiditatis, cujus præcipua causa est Luna. Secunda dicitur *Pueritia*, à puritate, & durat usque ad annum circiter 15tum, diciturque *Mercurialis*, quia tunc homines incipiunt discurrere, & scientias addiscere, quibus præest inter Planetas Mercurius. Tertia est *Adolescentia* usque ad annum 21. vel 25tum, dicitur *Veneræa*, quia tunc homo fit aptus generationi. Quarta est *Juventus* usque ad annum 35tum vel 40mum vocaturque *Solaris*, quia tunc regnat floriditas ætatisque perfectio, cum sit mediæ. Quinta est *Virilitas* usque ad annum quinquagesimum & *Mortâ*

tribuitur, qui est Planeta calidus & siccus præparans ad robur. Sexta dicitur *Senectus* usque ad annum sexagesimum quintum, & dicitur *Jovialis*, quia Jovi subijcitur propter gravitatem, prudentiam & præminentiam. Ultima est *Decrepitas* usque ad finem vitæ & *Saturno* tribuitur, qui est causa frigiditatis, siccitatis pigritiæ, tristitiæ, aliarumque imperfectionum, quibus scatent decrepiti.

Senectus est sexta hominum ætas, unde & senes à senario numero quidam dictos existimant. Alii senes à segnitie dictos esse malunt, quod tardi sint, & ad res gerendas inutiles. Alii denique à mortis vicinitate appellatos contendunt quasi semi-neces, eò quod senex peractâ majori ætatis suæ parte jam morti propinquior sit; nam ut ait S. Isidorus Pelusiota: *Senes illud tantum expectant, in terram deposito se corpore alituros.* Unde apud veteres in funere alicujus senibus exhibebatur *Silicernium*, id est funebre convivium, quod cogitarent, se mox defunctum secuturos. Quapropter abeuntes à convivio, veluti se non amplius visuri, mutuo se salutabant; nam Mors, quæ juvenibus tantum est in insidiis, senibus jam est in januis.

Sen.

Sententiæ.

Dlogenes rogatus, *Quid est senectus?* respondit: *Est vita brumalis, tempestatibus obnoxia.*

Solon dixit: Senectus est hyems vitæ.

Cicero in topicis: Senectus est occasus vitæ.

S. Gregor. Nazianz. *Caput jam canescit, propè est astas vitæ.*

Alexis Poëta fenex rogatus, *Quid ageret?* respondit: *Pedetentim morior.* unde bene Poëta: *Quos senium frangit, Mors illos proxima tangit.*

Mors senibus in januis est, juvenibus in infidiis. S. Hieron.

Adolescentiæ pueritia non redditura succedit, juvenus adolescentiæ non mansura; succedit finiens senectutem senectus; senectus autem morte finitur. S. August. Epist. 5

*Optima quæque dies miseris mortalibus ævi,
Prima fugit, subeunt morbi tristisque senectus,
Et labor & duræ rapit inclementia mortis.*

S. Hieron. in Epitaph. Nepoti ad Heliod.
Illam rapit juvenes primâ florente juventâ:

Non oblita tamen sustulit illa senes.

Obrepiit non intellecta senectus. Juvenalis Satyr. 9.

Venturæ memores jam nunc estote senectæ. Ovidius 3. de arte.

Discite venturam jam nunc sentire senectam.
Propert. Li. 4 Eleg. 12.

Qui bona consuefcit femper cum laude fenefcit.
Ecclef. 12. v. 1. Senectus plena ærumnis.

Dixit quidem Aristoteles Li. de cælo & mundo: *Mors fenum fine triftitiâ eft, quia nullo eis contingente dolore moriuntur.* Nihilominus experientiâ fatiſ compertum eft, quod ætas fenectutis plena fit ærumnis, quarum plures ſuprà recensui titulo; *Brevitas vita.* Certè, ut ait Terentius in Phorm. *Senectus ipſa eſt morbus.* Unde Auguſt. Li. de Catech. rud. *Cum homines ſibi optant fenectutem, non aliud optant, niſi longam infirmitatem.*

Antiphaneſ ait: Senectus eſt ara malorum; ad ipſam enim omnia confugiſſe videntur. Idem vocat eam officinam malorum.

Democritus dicebat: Senectus omnimoda imperfectio eſt; omnia hæbet, omnibus indiget.

Pherecrateſ affirmat, eam eſſe oneroſam & ubique moleſtam. Quinimò, ait Cicero Li. de Senectute, *In fenectâ hoc reputo miſerrimum, ſentire eâ atate, ſe eſſe odioſum alteri.* Quare quilibet poſſet orare illud Pfalmiſtæ Pfal. 70. *Ne projicias me in tempore fenectutis.*

S. Paulus Eremita Antonium ad ſe venientem in Eremo teſte S. Hieronymo ita fuit allocutus: En quem tanto labore quæſiſti, putridiſ fenectute membris operit multa canities. Sym-

Symbola.

I.

Numerus dierum hominum ut plurimum centum anni: quasi guttæ aquæ maris deputati sunt; & sicut calculus arenæ, sic exigui anni in die ævi. Eccli. 18. v. 8.

2. Antiphanes asserit, vitam nostram esse similem vino, cum superest modicum, acescit.

3. Fœnum aridum est omnis senex, falcem mortis quotidie expectat, & sententiam Judicis, qui Apoc. 14. cum falce apparet. Le Blanc in Psal. 70. v. 6.

4. Spicas albescentes fato inevitabili & proximo nonnisi falces messoriæ manent. Unde Lemma: *Albescunt ad messem*. Ita sanè caput nestrum, canicie maturescens, indies Parcarum lethale vulnus pertimescat. Unde Marcella ad Lescalem Consulem Romanum dicebat: *Juvenis quidem citò potest mori, sed senex diu vivere non potest*, teste S. Hieron. in Marcellæ Viduæ Romanæ Epitaphio.

5. P. Dominicus Gambertus Annosam cypressum non abs re hoc Lemmate notavit: *Saccula profunt*. Sicuti enim iste tantundem Majestate & altitudine, quantum annis excrevit; ita etiam homo crescere deberet sapientiâ & virtutibus.

T 4

6. Oli-

6. Oliva, diuturnis annis stare solita, tandem & ipsa fato inevitabili succumbit, ruitque. Unde arida & senio deficiens Epigraphen recipit: *Nihil immortale tenemus*. Huc quadrat illud Ovidii Li. 6. Fastorum Num. 765.

Tempora labuntur, tacitisq; senescimus annis,
Et fugiunt fræno non remorante dies.

& aliud Ejusdem Li. 14. Tremuloque gradu venit ægra senectus, quæ patienda diu est.

7. Phycis observatum est, juniores apes mellis colligendi causâ in campos excurrere, adultioribusque intereâ domi suæ, ac intrâ alvearia laborantibus. Sic Aristoteles Li. 9. Histor. Animal. ait: *Apum seniores intus operantur, adolescentes foris negotium exercent*. Unde volantibus circum alveare junioribus apibus inscribes: *Ad negotium seniorum intus*. Mentem Emblematis explicat illa Græcorum Sententia: *Opera sunt juvenum, bella virorum, ac consilia senum*. Adhuc aliud quoddam negotium senum exprimit Ecclesiastes, dum cap. 11. v. 8. dicit: *Si annis multis vixerit homo, meminisse debet tenebrarum temporis*, id est mortis, ut exponit Lyranus.

Senes olim odiosi.

MEnander quondam senem nominavit *Molestum animal*; senes enim non solum sibi, sed & aliis sæpè molesti sunt. Quare olim ab infidelibus malè habiti sunt. Nam *Primo* Onesicritus tradit, apud Bactrianos eos, qui senio confecti sunt aut morbo, vivos projici canibus, deditâ operâ ad hoc enutritis, quos linguâ suâ Entaphistas, quasi Vespilliones, vocant.

2do. Caspii parentes suos, ubi septuagesimum ætatis annum impleverint, inclusos fame enecant. Ita Strabo Li. 11. pag. 517. Qui addit pag. 520. Caspii eos, qui septuaginta amplius annos vixerunt, fame enectos in solitudinem abjiciunt; eminùsque spectantes, si ex feretro detrahi eos ab avibus videant, beatos illos prædicant; si à feris aut canibus, non item: infelices, si omninò non detrahantur.

3tio. Indorum in more erat, Parentes interfectos solemnibus epulis præmixtos escitare, ut ait Tullius Li. 1. Tuscul. quæst.

4to. Hyperborei habitant lucos, sylvasque: & ubi eos vivendi satietas cepit ac tedium, hilares redimiti fertis semetipsos in pelagus ex certa rupe præcipites dant. Id eis funus eximium est; ut refert Mela Li. 3. cap. 5.

510. Apud Massagetas optimum mortis genus censetur, si senio confecti cum carnibus ovillis in frustrâ concidantur, unâque devorentur. Qui è morbo decedunt, eos abjiciunt tanquam impios, & dignos, qui à feris vorentur, ait Strabo Li. 11. pag. 513.

610. Derbices jugulant eos, qui septuagesimum annum exceſſerunt; carnes genere propinqui abſumunt; vetulas strangulant, ac deinde ſepeliunt. Qui intrâ annum septuagesimum moritur, non editur, ſed humatur, ut tradit idem Author pag. 520.

710. denique, ſi qui inter Troglodytas per ſenium non poſſunt greges aſſequi, gutture illigato bovis caudæ incunctanter ſibi vitam præcludunt. Quod ſi quis mortem differt, hunc velut ex benevolentia quâdam prius admonitum, innexo laquo, quicumque velit, privandi vitâ poteſtatem habet. Sic & membro aliquo captos, aut incurabili morbo correptos è vita ſummoveſcere lege ſtatutum eſt, teſte Theodoro Siculo Li. 3. pag. 166. Voluerunt nimirum præcavere, ne verificetur illud Cornelii Galli:

Contrahimur, miroque modo decreſcimus ipſi:
 Diminui noſtri corporis eſſe putes.
 Fitque tripes prorsùs, quadrupesque ut parvulus infans,
 Et per ſordentem ſtebile ſerpiſit humum.

Somnus Mors.

Somnus mortalis est somnus omnium viatorum, quia nullus est hic viator, quin finaliter ad somnum mortis veniat, ait Berchorius in suo Repertorio verbo *somnus*: Iste est somnus, quo si quis sopitus fuerit, nunquam usque in diem iudicii evigilabit. Unde mortui à S. Scripturâ vocantur *dormientes*, prout Apostolus scribit 1. ad Thessal. 4. v. 12. *Nolumus vos ignorare de dormientibus*, id est, defunctis. Locum hunc exponens Cornelius duplicem hujus affert rationem.

Prima est ex S. August. serm. 32. de verbis Apost. tom. 10. Mortui vocantur dormientes ob spem resurrectionis, quâ celerimè evigilabunt ex somno mortis, & ex lecto, id est, sepulchro suo. Hinc pia fuit & etiamnum est, Christianorum consuetudo, ut, cum aliquis mortuus est, non dicerent: *iste mortuus est*, sed, *obdormivit in Domino*; idque ad amicorum consolationem, & ut mutò sese excitarent ad contemptum vitæ præsentis & spem resurrectionis. Ita Christus Joann. 11. v. 11, de Lazaro mortuo loquitur dicens: *Lazarus amicus noster dormit; sed vado, ut à somno excitem eum* Ubi Christus, prout exponit Cornelius, *Mortem vocat somnum, quia mox ab eâ suscitandus*

Et evigilaturus erat Lazarus. Audi S. August. Domino dormiebat, qui cum tantâ facilitate excitavit de sepulchro, quantâ tu excitas dormientem de lecto; hominibus autem mortuus erat, qui eum suscitare non poterant.

Secunda ratio est, quia magna est affinitas somni & mortis, somnus enim est mors quædam brevior, mors verò somnus longior. Hinc Poëta:

Stulte, quid est somnus gelida nisi mortis imago.
Hinc etiam Maro confanguinum Lethi soporem fecit Lib. 6. *Æneid.* & Gorgias è somno evigilans proximus morti dicebat: *Jam somnus incipit suo me fratri tradere.* Certè multi in ipso somno obierunt, vitamque cum morte commatârunt. *Holofernes jacebat in lecto, nimia ebrietate sopitus.* Judith. 3. v. 4. Ipso autem sic dormiente *Judith abscondit caput ejus.* Sic etiam de *Sisara* dicitur Judic. 4. v. 21. *Soporem morti conscians defecit & mortuus est.* De eodem *Josephus:* *Cum Sisara lac avidius ingurgitasset, in somnum solutus est.* Sub quo somno *Jahel* clavum malleo percussum defixit in cerebrum ejus usque ad terram, sicque mortuus est.

Est quædam dormitio inevitabilis & dolorosa, quæ est expectanda, & ista est dormitio
MORTIS,

mortis, ait Berchorius in Repertorio verbo *Dormire*. Ista dormitio pro certo est iustis suavis & pacifica, est malis infelix & terrificata, est cunctis fatalis & fatidica. Est iustis amorosa, quia per hanc deducuntur ad cœli gloriam juxta illud Psal. 4. v. 9. *In pace in dīpsūm dormiam & requiescam*. Est etiam malis terribilis & dolorosa, quia per hanc deducuntur ad inferni miseriam juxta illud Jerem. 51. v. 39. *Dormiant somnum sempiternum & non consurgant, dicit Dominus, & deducam eos quasi agnos ad victimam*. Est etiam omnibus miserabilis & timorosa, quia per hanc deducuntur ad pristinam materiam. Jobi 21. v. 25. *Moriuntur in amaritudine animæ suæ absque ullis opibus & tamen simul in pulvere dormient, & vermes operient eos*. Ita Berchor. cit.

Thomas Le Blanc in illud Psalm. 126. v. 4. *Cum dederit dilectis suis somnum*, ait: Dat Deus dilectis suis somnum, cum eos ab hujus sæculi curis & molestiis in æternam quietem & tranquillitatem, transfert, ubi certum est nulla esse interturbantia somnia.

Fideles, qui Christum in se ipsis habentes moriuntur, dormiunt per Jesum, id est in Jesu, puta in Jesu fide, charitate ac spe resurrectionis. Cornel. 1, ad Theff. 4. v. 13.

Sententiæ.

IN pulvere dormiam. Job. 7. v. 21.

Dormivit David cum Patribus suis, & sepultus est in civitate David. 3. Reg. 2.

Dormivit Salomon cum Patribus suis, & sepultus est in civitate David Patris sui. 3. Reg. 11. in fine.

Dormivit Manasses cum Patribus suis, & sepultus est in horto domûs suæ. 4. Reg. 21.

Et cum hoc dixisset, obdormivit in Domino, Act. 7. v. 59.

Multi de his, qui dormiunt in terræ pulvere, evigilabunt, alii in vitam æternam, & alii in opprobrium, ut videant semper. Dan. 12. v. 2.

Descenderunt & dormierunt in circumcisi, interfectique gladio.. in circuitu illius sepulchra eorum. Ezech. 32. v. 21. & 22.

Cum morimur, in paupertate dormimus. S. Aug. serm. 45. de Diversis.

Per comparationem ad divinam virtutem dormire censetur, & facilius à Domino suscitabuntur, quam dormiens ab homine excitatur. S. Dionys. Carthus.

Dormire mori est; ante somnum verò dormire est ante mortem à salute languescere, quia per pondus ægritudinis pervenitur ad somnum mortis. S. Greg. Hom. 2. in Evang.

Subi-

Subitanea Mors.

PLutarchus in Apophth. refert, quod dum aliquando in aulâ Julii Cæsaris inter cæmandum ortus esset sermo, *quod genus mortis esset optimum?* Ipte Julius Cæsar incunctanter responderit: *inopinatum.* Si de morte iustorum processerit hæc sententia, eidem consentio, nam, ut ait Holkot, *Mors iusti subita, quam præcessit bona vita, non minuit merita, si moriatur. ita.* Quinimò talis, nec tubeundo morbi molestias, nec sustinendo mortis angustias, nec sufferendo dæmonis insidias, placidè tranquilleque deducitur ad portum felicitatis æternæ, ibidem perpetuam ac felicem operum suorum mercedem percepturus. Longè aliud est de morte impiorum; Hi etenim, si morte inopinatâ præventi fuerint, miserrimè pereunt. Semel mortuus es, semper mortuus es; semel malè mortuus es, damnatus es; per omnem æternitatem hanc mortem corrigere, hanc damnationem excutere non poteris.

Attende ergò, ô peccator! & sequere monitum Siracidis Eccli. 5. v. 8. & 9. *Non tardes converti ad Dominum, & ne differas de die in diem; subito enim veniet ira illius, & in tempore vindictæ disperdet te.*

Sen-

Momento cita mors venit. Horatius.
Improvisa Lethi vis rapuit, rapiétque
gentes. Li. 2. carm. ode. 13.

Improvisa mors veniens carnis nostræ habi-
taculum irrupit. S. Gregor. Papa.

O homo ! quare differas de die in diem, fortè
hodie habiturus ultimum diem ? S. Augustin.
serm. 202. de Temp.

Multi, cum aliis damnium fraudulentè face-
rent, subito perièrunt, & ad manifestum judi-
cium abièrunt. Time, ne & tu hoc patiare inexc-
cusabilis. S. Chryl. Hom. 22. in Ep. 1. ad Cor.

Ne moreris converti ad Dominum, & ne
differas de die in diem. Nescis, quid paritura
sit superventura dies: periculum enim & me-
tus est in differendo, salus verò certa & secura,
si nulla sit dilatio. Idem ibidem, cum nobis in-
opinatus sit exitus terminalis, & vitæ nostræ
dubia sint ex mortis ignorantia curricula, quo-
modo sibi quisque superesse ad consistendum
tempus existimat, qui temporis sui tempus ig-
norat. S. Ambros. Lib. de Pœnit. cap. 28.

Quis novit hominum diem exitûs sui ? non
enim omnes in senectute privabuntur hâc luce,
sed in diversis ætatibus de hoc mundo migra-
bunt. S. Basil. admonit. ad filium spiritualem.

Exem-

Exempla.

A Bimelech Rex, vel potiùs Tyrannus Sichimòrum interfectus est à fæminà, quæ ex excelsâ turri *Fragmen mola desuper jaciens illi-
fit capiti Abimelech & confregit cerebrum ejus.*
Judicum 9. v. 53.

Samson stans inter duas columnas, quibus innitebatur, domus, eas fortiter collisit, ita ut domus ceciderit super omnes Principes & cæteram multitudinem, quæ ibi erat. *Sicque multo plures interfecit moriens, quam ante vivus occiderat.* Judicum 16.

Filiis & filiabus Job vescentibus & bibentibus vinum in domo fratris sui primogeniti repentè ventus vehemens irruit, à regione deserti, & concussit quatuor angulos domûs, quæ corruens eos oppressit & mortui sunt. Jobi 1.

Julius Cæsar in Senatu ex improvîso occisus est à conjuratis, ut refert Plutarch. in Apophth.

De Attilâ, Rege Hunnorum superbissimo, Baronius ad Annum Christi 454. ita scribit: Hoc anno, Ætio adhuc vivente, Attila Ætii hor-
tatu, noctu mulieris manu cultro confoditur.

Plinius Li. 7. cap. 7. & Valer. Maxim. Li. 9. cap. 12 scribunt, Anacreontem Poëtam acino uva passæ pertinaciùs in faucibus hærente, Fabium verò Senatorem unico pilo in lactis haustu gutturi transverso strangulatos fuisse. Chi-

Chilon Spartanus, dum Victorem Olympiæ filium amplectitur, præ gaudio inter filii amplexus animam efflavit, ait Plin. Li. 7. cap. 32.

Sophocles in certamine tragædiæ Victor renuntiatus, præ latitia exspiravit, ait Valer. Max. Li. 9. cap. 12.

Clidemus, dum victor auro coronaretur, repente obiit, ait Tertull. de anima cap. 52. Diagoras, cum tres filios eodem Olympiæ die vincere, coronarique videret, illique coronas sibi detractas capiti Patris imponerent, animam exhalavit, ait Gellius Li. 3. cap. 15.

Ericles, dum afferret nuntium reportatæ ab Atheniensibus victoriæ contra Medos, vix dixerat: *Salvete, salvi sumus*, & exspiravit. Eras. Li. 6. Apophth.

Alexander II. Scotiæ Rex equo excussus cer-vice fractâ repente obiit, ut ait Hæctor Boëthius Li. 13. Histor: Scotic.

Lotus nobiscum est, hilaris cœnavit & idem,

Inventus manè est mortuus Andragoras.

Tam subitæ mortis causam, Faustine! requiris,
In somnis Medicum viderat Harmocratem.

Martialis Li. 6. ubi notandum ex Sandæo Li. 1. Thliâ Med. comment. 7 quod Harmocrates Medicus ignavus & indoctus tantæ infelicitatis habebatur, ut vel per somnium conspectus interficere crederetur.

Garcias Ramirus Navarrae Rex petens Pompejopolim ab equo ob rubum attonito, & in caput se reflectente suffocatus est, teste Fauyno Li. 4. Hist. Navar. Qui etiam Li. 5. refert, Ferdinandum Fratrem Sancii Fortis equo excussum, ob porcum se intra equi pedes imminentem, esse repente extinctum.

Serarius super Epist. Jacobi cap. 4. narrat, quod quidam dicens: *Cras inibo nuptias*, monitus fuerit ab amico, ut adderet: *Si Deus voluerit*. At ille: *Sive Deus velit, sive nolu, ego cras cum sponsa sedebo in thalomo meo*. Seditque cum ea tota die, nocte verò mortui sunt ambo. Quos cum mortuos invenissent, dixerunt: Verè dixit Bensyra, Sponsa ascendit ad Thalamum, neque novit, quid acciderit sibi.

Anachoretæ cujusdam Discipulus ingrediens in urbem, vidit Principem ejus jam mortuum efferi ad sepulchrum cum magna pompa, unguentis & suffitibus. Cùm autem rediisset in desertum, invenit suum Præceptorem ab Hyæna devoratum. Caput itaque angi animo & dicere: *Ubi est, ô Domine! justum judicium tuum?* ad hæc astitit ei Angelus dicens: *Ille Princeps, cùm esset omninò sceleratus, habuit unum opus bonum, cujus mercedem per hunc honorem accepit. Ast Præceptor tuus habuit parvum aliquod delictum, quod per hanc mortem expiavit.*
Anastaf. Nicenus qu. 17. in Script. Sym-

I.

MARE, quia tot ventis, fluctibus & procel-
lis agitur, & per ætus continuos nunc
accrescit, nunc decrescit, symbolum est mun-
di, in quo omnia amaritudine, inconstantia &
periculis sunt plena, ait Cornel. in cap. 13.
Apoc. v. 1. Verum est hoc, imò verissimum, ut
jam liquet ex suprà dictis titulo: *Navi similis
vita.* Verùm ad præsens notandum est, quod
scribit Seneca Li. 1. *In momento mare evertitur,
& eodem die, ubi luserunt navigia, sorbentur.*
Sic etiam est cum vitâ, unde improvisam ac
violentam alicujus mortem Abbas Ferrus navis
emblemate significavit, quæ intrâ pelagi tem-
pestatem submersa hanc ruderibus suis Epigra-
phen monstrabat: *Vis inopina rapit.*

2. Mortem alicujus subitanæ non ineptè
fulminis symbolo representaveris sub Lemma-
te: *Tonitru velocior ictus.* Velox certè est ictus
tonitru, velocior autem ictus mortis subitanæ,
quia in momento finitur.

3. Ferus Mars non animatâ solùm vitâ de-
volvitur, sed evertit, quidquid steterit, ait Lipsius
Li. 5. D. al. 1. *de militia.* idque plerumque fit
subitò & violenter. Sic etiâ mors importuna sæ-
piùs juvenes, quia sibi Nestoreos pollicebantur
annos, in flore ætatis improvisò abripit. Sus-

Suspiria pia.

Memento mei, dum veneris in regnum tuum, ait Latro ad Christum in cruce pendentem Lucae 23. v. 42.

S. Fulgentius in morbis suis orabat: *Domine! da mihi modo patientiam, & postea indulgentiam.*

Hugo à S. Victore habuit tria hæc vota. 1. Ut, cibus ejus ultimus esset Eucharistia. 2. Ut ultima ejus meditatio esset de passione Christi. 3. Ut ultimum ejus verbum esset nomen Jesu. Sic B. Catharina Bonon. nomen Jesu tertio invocans exspiravit. B. Victoria, dum agonizabat, nil nisi Jesum loqui & audire gestiebat.

S. Carolus Borrom. triplicem sibi gratiam à tutelari genio impetrari exposulavit, dum sic precatur: Sanctissime & vigilantissime custos Angele, constituo te procuratorem testamenti, ultimæque voluntatis meæ, ad impetrandas mihi à Domino Jesu has gratias. *Prima est,* ut donet mihi unum solum lacrymosum suspirium ex infinitis illis, quæ habuit ipse, dum per tres horas vivus in cruce pependit, quorum efficaciam & virtute mitigentur lacrymabiles illi singultus, cordisque pressuræ & angustia, quibus in horâ mortis affligar; item ut gloriosissima Dei mater Maria dignetur vel unico aspe-
ctu

Et tu ex iis, quas ipsa sub cruce stans habuit, virgineos oculos in filium unicum defigendo. *2da gratia* est, ut tu, fidelissime custos! in illâ potissimum horâ mihi succurras, ut inveniam benignissimum iudicem, ex merito flagrantissimæ illius charitatis, quâ paternum ipsius pectus in cruce fuit inflammatum pro salute peccatorum. *3tia gratia* est, ut tu idem piissime Custos animam meam tibi habeas commendatam, eamque de ergastulo corporis egressam Redemptori meo offeras, ut eum tecum in gaudiis sempiternis videam & in æternum fruam.

S. Stephanus in agone exclamavit: *Domine Jesu suscipe spiritum meum.* Act. 7. v. 58.

S. Eligius Episc. Noviomensis, moriens oculis in cælum intentis inter alia dixit: *In manus tuas commendo spiritum meum... suscipe ergò me secundùm magnam misericordiam tuam.*

Tria illa, quæ mulier Sareptana sibi comparavit, optatam mortem faciunt, nempe *pugillus farine, paululum olei & duo ligna...* 3. Reg. 17. id est, panis Eucharisticus, extrema unctio & crux Christi ex duobus lignis composita. Ad hæc ergò tria quilibet Christianus aspiret, ut moriatur cum S. Antonino, qui S. Eucharistiâ & unctioe perceptâ complexus est crucifixi imaginem, sicque mortem lætus aspexit.

Tene-

Tenebræ Mortis.

SI annis multis vixerit homo, & in his omnibus latatus fuerit, meminisse debet tenebrofi temporis & dierum multorum, qui cum venerint, vanitatis arguentur præterita, ait Ecclesiastes cap. 11. v. 8. Tenebrosum tempus est tempus senectutis; senibus enim caligant oculi & hebetatur visus, ut eis Solis lux æquè ac Luna & stellarum obscurari & tenebrescere videantur. Unde Herodes Poëta græcus tempus post annos sexaginta dixit esse cæcum; scripsit enim ad Gryllum ita: *Ubi sexagesimum solem reflexisti, ô Grylle, Grylle, moritor, cinisque fias, cæcum est, quidquid inde sequitur temporis.* Vide Le Blanc Psal. 70. v. 9. nu. 41. Ecce quàm tenebrosum sit tempus senectutis! at longè tenebrosius est tempus mortis: nam in hoc oculi non solum caligant, sed penitus extinguuntur; oculi enim & intestina præ reliquis membris citius corrumpuntur.

Mors tenebris comparatur, ait Berchor. in Repertor. Verbo: *Tenebra.* §. 6. quia per eam homo lumine privatur & obscuratur. Sic dicitur Job 17. v. 13. *In tenebris stravi lectulum meum.* & cap. 38. v. 17. *Nunquid aperta sunt tibi porta mortis, & ostia tenebrosa vidisti?* Unde etiam istæ sunt tenebræ, post quas sperabat
Job

Job ad lucem vitæ redire, dum dicebat cap. 17.
 v. 12. *Rursum post tenebras spero lucem.*

Aeterni Verbi verbum est Joann. 11. v. 4.
Me oportet operari opera ejus, qui misit me, donec dies est; venit nox quando nemo potest operari. In hunc locum Cornel. ita commentatur: *Cuique homini tempus vitæ est dies ad operandum & merendum gloriam sempiternam: nox verò est mors ejusdem.* Quare, qui sapit, sequatur consilium Sapientis Eccles. 9. v. 10. dicentis: *Quodcumque potest facere manus tua, instanter operare; quia nec opus, nec ratio, nec sapientia, nec scientia erunt apud inferos, quò tu properas.* Sequatur monitum S. Augustin. in Joan. ita scribentis: *Dum vivis, operare, ne nocte illà prævenire.* Per noctem designatur status Mortalitatæ, ait Berchor. in Repert. verbo *Nox*, ubi etiam rationem subdit dicens: *Quia sicut dies significat vitam, ita nox significat mortem. Nox enim nihil aliud est, quàm absentia diei, quæ scilicet causatur propter umbram terræ, vel propter terræ interpositionem inter nos & solem.* Sic verè mors nihil aliud est, quàm carentia vitæ, quam scilicet interpositio terræ, id est, terrenæ & fragilis conditionis habet flebiliter generare. *Posuisti tenebras, & facta est nox,* ait Scriptura Psal. 103. v. 20. Ty-

Tyrannorum Mors.

Omnis Potentatus vita brevis, ait Siracides Eccli. 10. v. 11. & maximè tyrannidis vita brevis, ait Cornel. in cap. 14. Exod. v. 25. Ejusdem sententiæ fuit Seneca, dum Li. 1. de Clementia scribit: *Reges consenescent, liberisque ac nepotibus tradunt regna; tyrannorum execrabilis ac brevis potestas est.* Unde Thales, teste Laërtio in ejus vita, rogatus: *Quid difficile vidisset?* respondit: *Tyrannum senem.* & Juvenal. Satyr. 1. *Ad generum Cereris* (puta ad Plutonem, ad orcum) *sine cade & sanguine pauci descendunt Reges & siccâ morte Tyranni.* Vis exempla? Audi S. Hieron. in Epitaph. Nepotiani pag. 15. ita discurrentem: Constantius, Atrianæ fautor hæreseos, dum contrâ inimicum paratur, & concitus fertur ad pugnam, in Mopliviculo moriens, magno dolore hosti reliquit imperium. Julianus proditor animæ suæ & Christiani jugulator exercitûs Christum sensit in Mediâ, quem primùm in Gallia denegârat: dumque Romanos propagare vult fines, perdidit propagatos. Jovianus, gustatis tantum imperialibus bonis, fatore prunarum suffocatus interiit, ostendens omnibus, quid sit humana potentia. Valentinianus vastato gentili solo, & inultam patriam derelinquens, vomitu sanguinis extinctus est. V Hu

Hujus Germanus Valens Gothico bello victus in Thracia, eundem locum & mortis habuit & sepulchri. Gratianus ab exercitu suo proditus & ab obviis urbibus non receptus ludibrio hosti fuit; cruentatæque manûs vestigia parietes tui, Lugdunè! testantur. Adolecens Valentinianus & penè puer post fugam, post exilia, post recuperatum multo sanguine imperium, haud procul ab urbe fraternæ mortis consciâ, necatus est, & cadaver exanime suspendio infamatum. Quid loquar de Procepio, Maximo, Eugenio, qui utique, dum rerum potententur, terrori gentibus erant: omnes capti steterunt ante ora victorum, &, quod potentissimis quondam miserrimum est, prius ignominia servitutis, quàm hostili mucrone confossi sunt. Hucusque S. Hieron. His adde ea, quæ adfert Cornel. in cap. 14. Exodi v. 25. dicens: En tibi Pharao à Moyse monitus, monitaque contemnens, cum acerrimè Judæos opprimit in latere & luto: post mensem unum vitâ & regno spoliatur: Julius Cæsar invalor imperii post triennium in Curia à Senatoribus confossus interiit. Cyrus à Monarchia sua, putata captâ Babylone, triennium duntaxat regnavit, atque à Thomyri Reginâ Scytharum cæsus, capiteque amputato, ac in culeum sanguine plenum coniecto ab ea insultante audivit:

Satia

Satia te, Cyre! sanguine, quem tantopere fitivisti. Nero, cùm sibi manus præ debilitate inferre non posset, à suo spadone interemptus est. Ita Decius, Maxentius, Domitianus, Otto, Galba, Vitellius, aliique plurimi Tyranni celeri & violentâ morte periêrunt. Plura ad rem exempla adducuntur in *Scena de Peccatorum*, item *Principum*, præsertim *Hereticorum* morte; ubi ea vide.

Claudat hanc Scenam Alexander Magnus, qui mundum subjugârat, & novos mundos, quos subjugaret, quærebat, & tamen sex tantum annis imperio suo gavisus est, ac sexto anno mortuus exiguo tumulo conditus sepultusque jacet. Hinc Apelles pinxit Alexandrum, quali fulmen manu tenentem, eò quòd instar fulminis omnia pervaserit, sed & illicò disparuerit ut fulmen. Verè de eo canit Juvenal. Satyr. 10.

Unus Pellaë juveni non sufficit orbis,

Æstuat infelix angusto limite mundi &c.

Sarcophago contentus erit: mors sola fatetur,

Quantula sunt hominum corpuscula &c.

Narrat etiam Petrus Alphonsus: plures Philosophos (fortè Gymnosophistas, qui olim quæstiones ab Alexandro propositas resolverant) auditâ morte ad funus Alexandri accurrisse, atque unus dicebat: *Heri totius terræ spa-*

*tiopitas Alexandro non suffecit; nunc trium qua-
 tuorve ulnarum spatium illi sufficit. Aiebat
 alius: Heri potuit Alexander à morte multos
 liberare; hodie se ipsum non potest. Alius,
 cùm aureum ejus loculum videret: Heri Alex-
 ander ex auro fecit thesaurum, hodie aurum
 ex ipso fecit thesaurum; Alius: Heri Alexan-
 der terram oppressit, hodie à terra opprimitur.
 Denique Mater Alexandri Olympias ingemuit,
 dicens: O Fili! qui cali particeps esse studebas,
 ne iis quidem potiri vales, quæ mortalium om-
 nium communia sunt, terrâ & sepulturâ.
 Mansit enim cadaver Alexandri insepultum ad
 30. dies, ob Principum dissidia. Audite hæc
 quique terrigenûm & Filii hominum! vobis
 dicimus, & de vobis dicimus: In terra ori-
 mur, in terra morimur, revertentes in eam,
 unde sumus assumpti. Hic nobis angustus in-
 troitus, mora brevis, sola mors certa. Dila-
 tatus est Alexander vehementer, multiplicatus
 est, & replevit terram. Attamen velit, nolit,
 quantumcunque recalcitret, inire debuit viam
 universæ carnis. Ite nunc Filii Adæ, terræ ut
 talpæ inhiate, agros agris, urbes urbibus, regna
 regnis accumulate, cras morituri. O cura ho-
 minum, ô quantum est in rebus inane! pulcher
 fuit Alexander, nunc est putre cadaver; fuit
 Cyrus, nunc est irus; fuit rex calicum, nunc
 esca*

esca vermium; fuit terror gentium, nunc est
præda dæmonum. Hoc speculum intueri, ti-
biq; dicito, ô Lector! *Hodie Alexandro, cras mihi.*

Queres: Cur vita Tyrannorum ita brevis?

Notum est ex jam dictis, quàm benè dixerit
Curtius Li. 4. *Nulla quasita scelere potentia
diuturna est.* Certè, ut ait Cornel. in Li. 3. Reg.
cap. 16. §. 31. Vetus est dictum, Tyrannos
Principes quàm rarissimè senescere propter va-
ria pericula, quibus involvuntur; & quàm æ-
gerimè communem livoris & periculi sortem
possunt evadere, & paucissimi omninò fuerunt,
qui suo fato, seu morte naturali perièrunt. Ab
Augusto (ait Le Blanc in Ps. 101. §. 24. n. 109.)
usque ad Constantinum Magnum numerantur
Imperatores quadraginta tres intrà annos 13.
Vix decem ex illis reperiuntur, qui naturali
morte sint defuncti. Alii ferro, alii veneno, alii
laqueo perière: hunc hostis, illum filius, alium
frater, uxorve aut amicus abstulerunt. Ita ille.

¶ Cum Cornelio in cap. 14. Exodi §. 26.
quod excubet in tyrannos iusta Dei vindicta, ut,
qui alios vitâ & bonis spoliâtunt, iisdem ab
aliis violenter spolientur. Sic adimpletur illud
Matth. 7. §. 2. *In qua mensura mensi fueritis,
remetietur vobis.* Hâc quoque ratione dicitur
de Jatone 2. Mach. 5. §. 9. *Qui multos de pa-
tria sua expulerat, peregrè periit &c.* Vide ibi
contextum.

Fabula ad rem & Affabulatio.

SUbit hinc mentem, quod Ælianus lepidè refert de Tyrannis ex Æsopi scriptis; si quis suam comprehendat, ea vociferatur, idque non temerè. Etenim cum nec lanam portet, nec quidquam aliud ejus generis, statim conjecturâ mortem auguratur, sciens seipsam usui & esui esse cupientibus. Similes autem videntur suis Tyranni, qui semper in suspicionibus & metu versantur, cum sciant, sicut lues, suam vitam omnibus deberi. Ita Ælianus Li. 9. var. Histor. Idem Li. 6. cap. 13. ita ait; Pulcherimè à Diis immortalibus comparatum est, ut nullam tyrannidem usque ad tertiam generationem propagent, sed aut confestim Tyrannos tanquam proceras piceas perdant & extirpent, aut liberos eorum viribus denudent ac spolient. Memorantur apud Græcos intrâ hominum memoriam hæc solùm tyrannides usque ad nepotes permanisse, Gelonis in Sicilia, Leucaniorum in Bosphoro & Cypsellodatum Corinthi. Audiatur etiam Sallustium, qui ad Cæsarem ita scripsit: *Equidem ego cuncta imperia crudelia magis acerba, quàm diuturna arbitror: neque quenquam à multis metuendum esse, quin ad eum ex multis formido recidat. Eam vitam bellum æternum & anceps gerere, quoniam neque adversus, neq; à tergo, neq; à lateribus tutus sis.*

Um.

Umbrae similis Vita.

Dies mei sicut umbra declinaverunt, ait Regius Psaltes Psal. 101. v. 12. & Psal. 143. v. 4. Homo vanitati similis factus est, dies ejus sicut umbra prætereunt. Umbrae transitus est tempus nostrum. Sap. 2. v. 5. Vis scire analogias inter vitam & umbram? cape sequentes.

Prima. Sicut umbra obscura est; sic & vita nostra tenebris miseriis & erroribus obvoluta est. Unde jam pridem Pindarus in Pythiis Hymno 8. scripsit: *Umbra somnium homines.* & Antonius in Heroum tumulis: *Putris & umbra sumus.*

2da. Sicut umbra abeunte corpore, cujus est umbra, abit; sic & homines abeunte vitâ & tempore cum eo pariter abeunt. *Hesterni sumus & ignoramus, quoniam sicut umbra dies nostri super terram,* ait Baldad Suhites Jobi 8. v. 9.

3tia. Sicut umbra nunquam stabilis consistit, sed assiduè juxta ascensum & descensum solis mutatur, crescit vel decrescit: sic & homo nunquam in eodem statu permanet, sed per singulos dies imò momenta mutatur & variatur. *Quotidie merimur,* ait Seneca Epist. 24. *quotidie enim demitur aliqua pars vitæ, & tunc quoque cum crescimus, vitæ decrescit. Hunc ipsum, quem agimus diem, cum morte dividimus.*

4ta. Sicut umbra celerrimè transit, ita & vita nostra. Unde quidam dixit:

Umbra sumus, vana simulacra fugacia formæ. 1

5ta. Sicut Sol ascendens ad summum cæli suam umbram sensim minuit, tandem in meridie eam conficit & dispendit; sic & homo dies vitæ suæ vivendo minuit, & cum ad summum ejus diem venerit, omnino conficit & consumit, *Omne quod vivimus breve & umbra est & imago.* S. Hieron. in Ecclesiasten.

6ta. Umbra est res levissima, quæ evanesceus nullum in terrâ sui relinquit vestigium: sic & homo moriens. Hinc Sponsa Cant. 2. v. 16. suspirans aiebat: *Donec aspiret dies & inclinentur umbra*, id est, donec aspiret dies æternitatis & inclinentur umbrae temporis & mortalitatis, ait S. Gregor. *Omnia umbra, somnia currus*, ait S. Chrysof. Hom. 21. ad Theodorum Monachum. & Philo Li. de Joseph *Cuncta, quæ sub mundo sunt, umbris spectrisque sunt similia.*

7ma. Tempus vitæ nostræ est quasi umbra æternitatis Dei, quia ab illâ, sicut umbra à sole dimanat, juxtâ illud Ps. 99. v. 8. *Posuisti seculum nostrum in illuminatione vultus tui.* Hinc vicissim mors vocatur umbra vitæ, quia mors sequitur vitam velut umbra, sicut ipsa vita, velut umbra, sequitur solem æternitatis, vitæque divinæ.

Uni-

Unigeniti Mors.

NON ineptè, sed aptissimè scripsit olim Horat. Li. 2. ode 18, *Aequa tellus pauperi recluditur, regumque pueris*. Omnes omnes, qualescunque sint, debent solvere mortis tributum. Ab hoc tributo non sunt liberi etiam Regum Liberi. Mors est nomen, quod nemo scit declinare; mori est verbum, quod tempora numerat omnia, modum autem solum habet imperativum, imperat enim omnibus, parcit nemini. Non parcit etiam unigenito magnæ alicujus familiæ filio, à quo tamen totius familiæ splendor & progressus dependet. O inhumanum in genus humanum imperium! Quis non crederet, fatiatam esse mortis tyrannidem, dum ex amplis & multiplicatis familiis nunc hunc, nunc illum abripit? Verum nec hoc ipsi sufficit, insatiabile hoc monstrum perinde ac ignis nunquam dicit, *Sufficit*: sed omnes, ipsos etiam unigenitos, in cineres resolvit, sicque non homines tantum, sed integras etiam familias ad nihilum redigit, extinguit, & funditus evertit. Huc quadrat illud Ausonii:

Miramur perusse homines, monumenta fatiscunt:

Mors etiam saxis, nominibusque venit.

Hominibus statutum est semel mori; ast nominibus gloriosis stabilitas competeret aeterna.

Symbola.

HEbdomadis sacrae ritus est, quod post extinctam ultimam candelabri trigoni candelam strepitus & fragor excitetur. Eo alludens D. Baptista Mazzolenus emblematis loco candelabrum illud depinxit, in quo unica candela accensa adhuc erat residua cum Lemmate: *Ciet extincta tumultum.* Illustrissimam quandam familiam hoc emblemata spectabat, quae ad unicum superstitem Principem devoluta, tandem eo mortuo, gravissimas turbas excitavit, totamque familiam amarum ad luctum provocavit. Certè, ut ait Cornel. in illud Lucae 7. v. 12. *Ecce defunctus efferebatur filius unicus matris suae.* Luctus matris super unigenito defuncto est summus & acerbissimus, juxta illud Zach. 12. v. 10. *Et plangent eum plangente super unigenitum.* & illud Jerem. 6. v. 26. *Luctum unigeniti fac tibi plangente amarum,* id est, vehementissimum.

2. Securis arbusculae cujusdam verticem percutiens epigraphen tenet: *Et insueta ruinam.* Familiam, è capitis sui morte penitus corruentem significabis hoc emblemate, aut etiam securi positum ad arboris radicem; hac enim excisâ totum arborem rueret & exarescere omninò necessè est.

Uti-

Utilitas Mortis.

Nil habet, quod speret, quem senectus ducit
 ad mortem, dixit olim Seneca Epist. 88.
 Si de præfenti vitâ procedat hæc sententia, vera
 est, nam, ut ait Juncus, *Senecta est ilias ma-*
lorum. & Comicus: *Ad senectam, ut ad cloa-*
cam, mala cuncta confluunt. Si verò procedat
 etiam de alterâ vitâ, falsa est & gentilis; tunc
 enim senex Christianus, si vitam benè conclu-
 serit, habet sperare gloriam cœlestem & fem-
 piternam, de quâ Ven. Beda serm 18. de San-
 ctis ita loquitur: *Non est senectus ibi, nec sen-*
ectus miseria, dum omnes occurrunt in virum
perfectum, in mensurâ ætatis plenitudinis Chri-
sti. Ibi verificabitur illud Psalmistæ Psal 102.
 v. 5. *Renovabitur ut aquile juvenus tua.* Hæc
 est illa regio, de quâ S. August. ibi hymnidici
 Angelorum chori, ibi societas civium superno-
 rum, ibi dulcis solemnitas à peregrinationis
 hujus tristi labore redeuntium, ibi festivitas si-
 bi sine, æternitas sine labe &c. Ad quam proin-
 de meritò suspiravit S. Bernard. in serm. dicens:
 O beata regio Paradisi! ò beata regio delicia-
 rum! ad quam suspiro de valle lacrymarum!
 ubi sapientia sine ignorantia, ubi memoria si-
 ne oblivione, ubi intellectus sine errore. Ubi
 ratio sine obscuritate fulgebit.

Obitus noster votis flagrantibus est petendus, & ab omnibus, qui cum miseriâ conflantur, unice exoptandus: Etenim quis ab exilio non festinet in patriam? à jugi mœrore ad perpetuum gaudium? Si mors portus est laborum, quis porrò vela facere in tempestuoso vitæ oceano exoptet? quantò diutiùs quis in terrâ commoratus fuerit, tantò majori oneratur sarcinâ ærumnarum. Dies migrationis est dies natalis. Tunc verè incipiunt homines vivere, cum vitam mortalem videntur terminare; nam qui in terrâ visibiliter moriuntur, protinùs in beatiorem vitam enascuntur. Geminos quidem oculorum soles obnubit; ast ad eam promovet luminis claritatem, quæ noctis est nescia & umbrarum. Arctissimum quidem corporis animæque vinculum falce immiti secat, & tandem defluente per carnem tabè in pulverem artus dirigit, solâ ossium compage relicta: ast unionem efficit cum superis nullâ arte dissolvendam. Quis non omnibus latitiis gestiat, si diurnis nocturnisque tempestatibus in Ponto jactatus, longaque maris pericula emensus ad portum mille votis exoptatum feliciter appellat? Nemo itaque timore percellatur, si ossèo indice januam vitæ feriat Libitina, mortalem deductura ad immortalitatem.

Sen-

Sententiæ.

Melior est mors, quàm vita amara; & requies æterna, quam languor perseverans. Eccli. 30. v. 17.

Laudavi magis mortuos quàm viventes, & feliciorum utroque judicavi, qui necdum natus est, nec vidit mala, quæ sub sole fiunt. Eccl. 4. v. 3.

Portus nostrorum laborum est videre Deum & laudare Deum. S. Aug. serm. 45. de Diversis.

Neque enim mendaces sunt veræ virtutes, sed ut vita humana, quæ tot ac tantis sæculi hujus malis esse cogitur misera, spe futuri sæculi sit beata. S. August. Li. 1. de Civit. cap. 4.

Non puto justum esse, hujus vitæ mortem appellare mortem, sed recessum à morte, separationem à corruptione, liberationem à servitute & à turbatione querelarum, bellorum oblationem, tenebrarum subductionem, remissionem laborum, fervoris tranquillitatem, velamentum pudoris, affectionum fugam, & ut in summâ dicam, omnium consummationem malorum. ita S. Maximus Centur. 5. c. 76.

Triplex in morte congratulatio est; homines ab omni labore, peccato & periculo liberari. S. Bernard. serm. in transitu S. Malachiæ.

Fidelibus mors utilis reperitur, quoniam peccandi periculis hominem subtrahit, & in

non peccandi securitatem constituit. S. August. de prædest. Sanctorum cap. 14.

Arimnestus interrogatus, *quod homini maximum bonum esset?* optimè respondit: *Bene mori.* Stobæus serm. 119.

Cicero Tuscul. 1. refert, Silenum pro magno munere Regem Midam docuisse, *non nasci hominem optimum esse, proximum autem quamprimum mori.*

Meliùs est mori, quàm miserè vivere, dicebat Polyænus teste Maximo serm. 35.

Nihil interest inter fœnus & funus, nihil inter mortem distat & sortem. S. Ambros. Lib. de Tobiâ cap. 10.

Sapiens lucrum mortis amplectitur; lucrum est evasisse incrementa peccati; lucrum fugisse deteriora & ad meliora transiisse. S. Ambros. Li. de bono Mortis.

Mortuus præfertur viventi, quia peccare desiit: mortuo præfertur, qui natus non est, quia peccare nescivit. S. Ambros. in Psal. 118. octon. 18.

Dum morimur, ad immortalitatem morte transgredimur; nec potest vita æterna succedere, nisi hinc contigerit exire. Non est exitus ille, sed transitus, & temporali itinere decurso ad æterna transgressus. S. Cypr. plura ad rem jam alibi dicta sunt & adhuc dicentur.

Symbola.

1. **T**Huri ardenti ac concremato quidam inscripsit: *Lucrosa jactura*. Sic etiam bene mori *Lucrum*. Hâc ratione scripsit Apostol. ad Philipp. 1. v. 21. *Vivere mihi Christus est, mori autem lucrum*. Audiatur etiam S. Cyprian. de Mortal. serm. 4. ita scribens: Qui cernimus cepisse jam gravia, & scimus imminere graviora, *lucrum maximum computemus, si ist. inc velociùs recedamus.*

2. Phœnici, versùs rogam volitanti, Rancatus inscripsit: *Mori festinat in ortum*. Illorum omnium hæc imago est, qui mortem non tantùm non timent, sed ultrò appetunt, ut tandem æternæ vitæ dies, tot votis expetita, ipsis illucescat. Justis enim, è S. Bernardi sententiâ serm. 28. de Diversis, *Erit mors janua vitæ, erit initium refrigerii, erit sancti illius moris scala & ingressus in locum tabernaculi admirabilis, quod fixit Deus & non homo.*

3. Phœnix, inter flammâs medius, epigraphen præfert: *Peream ne peream*. Emblemate hoc innuitur, mortem nemini non exoptandam esse, cum hominem periculo eximat, ne olim inter tot peccandi discrimina præcipitatus pereat, sed potiùs his omnibus exemptus vitam consequatur sempiternam.

Exem-

Exempla.

S. Gregor. Li. 1. Dial. cap. 2. refert, Marcellum à morte suscitatum à S. Fortunato Episc. Tudertino ingemuisse ac dixisse: *O quid fecisti? o quid fecisti?* volebat nempe lubentius computari inter mortuos, quam inter vivos.

Sic & S. Salvium Episc. resuscitatum ingemuisse, fuse narrat Gregor. Turon. Li. 7. Hist. Francorum.

Theodosius Imper. ut testatur Baronius Ann. 716. nu. 2. imperio abdicato virtuti insistebat. Emenso vitæ curriculo loco epitaphii voluit marmori incidi: *Sanitas*, indicaturus, mortis beneficio perfectam sanitatem acquiri.

Mathathias, visâ tyrannide Antiochi in Judæos, exclamavit: *Va mihi, ut quid natus sum videre contritionem populi mei?* 1. Mach. 2. v. 7.

S. Polycarpus visâ persecutione Imperatoris in Christianos exclamavit: *O bone Deus! in qua tempora me servasti, ut hoc patiar.* Euseb. Lib. 5. Histor. cap. 19.

S. Theodora accurrens ad locum supplicii inter alia dixit: *Moriar certe innocens, ne moriar nocens.* S. Ambros. Lib. 2. de Virgin.

B. Thom. Morus, capite plectendus, ad carnificem dixit: *Tu mihi hodie id beneficii prestabis, quod hactenus nemo mortalium prestitit, aut prestare potuit.* Vani-

Vanitas omnium in vitâ.

Quidquid venit & evenit in hoc mundo, vanum est: sicut enim præterita evanuerunt, sic præsentia illicò transeunt & evanescent, ac futura transibunt & evanescent. Ex præteritâ rerum vanitate licet certò conijcere & meriri præsentem & futuram, ait Cornel. à Lap. in illud Eccles. 11. v. 8. *Qui* (puta dies mortis & æternitatis) *cùm venerint, vanitatis arguentur præterita.* Unde ait idem Eccles. 1. v. *Vanitas vanitatum & omnia vanitas.*

Phlegon Trallianus, qui ex Censoriis Tabulis Romanis catalogum contexit de Longævis, Li. *de Mirabilibus* dicit, se ex iis, qui centum excessissent annos, vix invenisse tot, quibus folium impleri posset; eorum verò, qui mortem ante quinquagesimum annum obiissent (quam Mortem exterminantem vocabant Veteres) tantum numerum reperiisse, ut posset amplissima volumina conficere. Ex tot Imperatoribus (ut ait Le Blanc in Psal. 132. n. 93.) qui hæctenùs vixerunt, nemo ad centum annos pervenit. Vix tres quatuorve annum octogesimum attigerunt.

Ho-

Homo quispiam (ut ait Picinellus Li. 22. Mund. Symb. cap. 17. n. 148.) ex superbia potius quàm scientiâ ampullatus symboli loco hanc unicam voculam *OMNIA* scuto suo incidi fecit. Cujus tamen tumori obliquè castigando alius adscripsit litteram *S.* ante *O.* ut loco *OMNIA* legeretur *SOMNIA*. Nam, ut ait August. in Psal. 131. *Omnès istæ felicitates, quæ videntur sæculi, somnia sunt dormientium. Finitus est somnus, & nihil invenerunt in manibus suis, quia in somno videbant divitias transitorias.* Idem in Psal. 102. ita loquitur: *Totus splendor generis humani, honores, potestates, divitiæ flos feni est. Multi anni tibi, breve tempus Deo.* Sperne ergò, ô homo! vanitatem sæculi, & tempus breve tibi concessum benè impende; nam

Quod semel amissum volat irrevocabile tempus.
Sequere aurea monita Benedicti XIII. Summi Pontif.

Multa audi, dic pauca, tace secreta, minori

Parcito, majori cedito, ferto parem.

Propria fac, non differ opus, sis æquus egeno,

Parta tuere, pati disce, memento mori.

Fide Deo, dic sæpè preces, peccare caveto,

Sis humilis, pacem dilige, magna fuge.

Robertus Rex Scotiae orbem in symbolo suo delineavit, in summâ Numismatis parte stellis variis ornatum caelum. Subdidit autem hanc Epigraphen: *Vanitas vanitatum & omnia vanitas.* Unde S. Ignatius Lojola, oculis in caelum coniectis, dicebat: *Heu! quam sordet terra, dum caelum afficio,* Certissimè omnia terrena caelestibus comparata nihili facienda sunt. *Hic* (ut ait S. August. orat. contra Paganos, Judaeos & Arianos cap. 21.) *falsitas, ibi veritas: hic perturbatio, illic fida possessio: hic pessima amaritudo* &c. Audiamus etiam super hoc sententiam Senecæ, quamvis gentilis, qui Li. 1. natur. quaest. verè Christianè ait: *Punctum est, in quo navigatis, in quo bellatis, in quo regna disponitis: rursùm ingentia spatia sunt. Hoc est punctum, quod inter gentes ferro & igne dividitur. O quam ridiculi sunt hominum termini! cùm te in illa verè magna sustuleris. Quoties videbis exercitus subrectis ire vexillis, dices: It nigrum campis agmen. Formicarum iste discursus est, in angusto laborandum.*

Ita ille.

Conquerebatur olim S, Cyprianus, scribens ad Demetrium: *Decrescit in arvis agricola, in marinanta, miles in castris, innocens in foro, Justitia in Judicio, in amicitius concordia, in artibus peritia, in moribus disciplina.* Digna certè & justa est hæc querela, sed adhuc meliùs conqueri quis posset de Morte dicendo: *Defecimus omnes.* Quemadmodùm omnia flumina intrant in mare, sic quoque, in hanc fluctuosam vitam, qui veniunt, in mare, id est, amaritudinem mortis subintrant. Certè, ut ait Aristot. Li. 1. de cælo: *Genitum & corruptibile sese mutuo consequuntur.* & Maximilianus:

Cuncta suos repetunt ortus, matremque requirunt.

Si mille essent mundi (ait Antonius Campanus Episc. Interamnensis in Oratione cineritiâ Romæ dictâ) completos omnes ac refertos hominum aggeribus videremus, quos omnes tanquam Dathan & Abiron, aut Amphiarum terræ devoravit, absorpsit, deglutivit. Ubi igitur, qui hos campos, hæc prædia, hos agros per tot ætates araverunt? ad Terram? &c. Contextum vide Tom. 15. Biblioth. Patrum pag 809.

Non

Non minùs subtiliter, quàm veraciter dixit olim Quispiam : *Opus sex dierum est mundus macrocosmus; sex dierum homo microcosmus.* Vita hominis *Dies Luna* est, quia homo nunquam in eodem statu permanet. Job. 14. v. 2, *Dies Martis* est, Militia est vita hominis super terram. Job. 7. v. 1. Nascimur infantes, sumus de infanteriâ; peccatum incendit in nobis fomitem, hinc fumus, de quo Vates Regius Psal. 101. v. 4. *Defecerunt sicut fumus dies mei.* *Dies Mercurii* est; Mercurii, qui non potest figi, tam lubrica: Mercurii cum caduceo, tam caduca. *Qui stat, videat, ne cadat.* 1. ad Cor. 10. v. 12. *Dies Jovis* est, & dies Jovis viridis sicut herba. Sicut herba transeat, manè floreat, vespere decidat & arescat. Psal. 89. v. 6. *Dies Veneris* est, dies amaræ passionis. *Homo natus de muliere, brevi vivens tempore, repletur multis miseris.* Job 14. v. 1. Et ecce post hos dies sequitur dies Sabbati, dies quietis, ut dicitur Scena 50. Hunc sequetur aliquando Dominica resurrectionis, de quâ dicitur 1. ad Cor. 3. v. 13. *Dies Domini in igne revelabitur.* Nam *Ignis ante te ipsum procedet.* Psal. 96. v. 3. Dum venerit ad judicium.

No-

*Notum fac mihi Domine finem meum, & numerum dierum meorum, quis est? Ecce mensurabiles posuisti dies meos. Psal 38. v. 5 & 6. Quid hoc mensurabile? Cur David non dicit numerabiles? Respondet Hugo, Mensura dicit quantitatem continuam, Numerus discretam. Vita mensurari potest, quia tempus est; sed numerari non potest, quia non nisi unica dies est, juxta illud Sphyngeticum: *Manè quadrupes, meridie bipes, vespere tripes.* Unde etiam Pindarus Ode 8. v. 135. *Dies unius sunt homines.**

Non est sagitta, quæ tam citò ex arcu in scopum insiliat; non est avis, quæ ocyùs transvolat? non est navis, quæ Aquilone impulsâ ita raptim per mare decurrat; non est umbra tam subito apparens & disparsens; non est ventus tam rapidè per terram fluitans; non est fulmen ita velociter è cælis in terras delapsum: quàm velociter ab ortu rapimur in occasum, à vita ad mortem, à cunis ad tumulum, Nec priùs ad vivendum, quàm ad moriendum in orbem ingredimur: par est progressus vitæ & mortis &c.

Quicumque ergò mortalis es & morte damnatus, assiduè de morte cogita, & ad mortem te compara. Cornel. Sap. 5. v. 12.

Vanitas Regnorum.

M. Antonius, ut refert Seneca Li. 6. de Beneficis ca. 3. cum fortunam suam aliò ad Cæsarem transire videret, & sibi nihil relictum præter jus mortis, dixit: *Hoc habeo, quodcunque dedi.* Reges & Principes hujus sæculi, dum mors ipsis imperare incipit, dicere debent: *Quod accepimus, hoc reddimus.* Acceperunt Sceptra & regna à suis Prædecessoribus, & eadem in morte suis relinquunt successoribus. Gilimer Wandalorum Rex victus à Belifario, & ab hoc catenâ argenteâ vinctus Constantinopolim in triumphum ductus est ad Justinian. Imperar. Ann. Dom. 546. ubi visâ magnificentiâ Justiniani meritò Gilimer exclamavit: *Vanitas vanitatum, & omnia vanitas.* Ego heri fui Rex, nunc captivus & catenatus quasi mancipium. Sic etiam omnis Rex aut princeps in morte potest, imò debet dicere: *Heri fui Rex, hodie ut mancipium morti succumbo.* Quid mihi habitum jam prodest imperium? *Remanent in sæculo, cuncta quæ sæculi sunt; sola virtus est Comes defunctorum,* ut ait S. Ambros. in Lucam: *O utinam hanc sectatus fuisset!*

Omnes, Reges præsertim & Principes, longam vitam amant, & omnibus modis quaerunt;

runt; multorum tamen vota (ait Le Blanc Ps. 132. v. 4. nu. 93.) falce suâ mors intercipit, atque non eogitantes refecat & arefacit, instar fani uno die florentis & marcescentis. Garcias narrat, quendam Zilami Regem audientem id virtutis esse magneti, ut vitam conservet, nec potum, nec cibum sumere voluit, nisi in magneticis poculis, mortuus tamen est. Sinarum Reges multi magnis sumptibus quæsiêrunt poculum immortalitatis, & mortui sunt. Indorum Reges credebant, eum, qui in vase ex cornu asini sylvestris confecto bibissent, eo die affici mortis non posse, nec veneno extingui, ut refert Philostratus; mortui tamen sunt omnes. Vide Le Blanc in Psal. 132. v. 4. n. 93. Nonne magna vanitas est, quod Reges & Principes morti ac morbis subiaceant, sicut abjectissimi homines? Unde Joannes II. Navarrae Rex urnas duas depinxit in symbolo suo, ex quarum unâ ignis, ex alterâ aqua effunderetur, cum hâc epigraphe: *Par obitus.*

Vanitas Nobilitatis.

URbanus Pontifex cuidam exprobranti generis humilitatem pulcherrimè respondit: *Magni viri non nascuntur, sed virtute fiunt.* Benè optimè; nam, ut ait S. Joannes Chrysof. *Non Majorum nobilitas, sed animi virtus nobilem & splendidum efficere solet.* Et Cicero pro Plancio: *Is gloriâ maximè excellit, qui virtute plurimùm prestat.* Unde Maximilianus Imper. cuidam diviti offerenti multa aureorum millia, ut nobilis designaretur, dixit: *Ditare te possum, sed nobilitare non nisi te propria virtus potest.* Nihilominùs, ut ait Sanct. Chrysof. Hom. 59. in Matth. *Nonnullos majorum excellentia inflari nimium facit.* Ignobilem horum insaniam idem reprimit sequentibus verbis: *Tu, qui magnâ de nobilitate majorum te jaetas, ultrâ proavos atque atavos tuos si progrediaris, invenies multos è genere tuo agroses forsàn aut caupones fuisse.* Nullus est Rex aut Princeps (ut ait Cornel. in cap. 38. Genesis in fine) qui, si suos majores à bis mille annis repetat, inter eos non *inventurus sit Cerdones aut his viliores.* * * * *

Omnis nobilitas (ait idem Cornel. cit.) ignobile habuit principium. Quinimò multi ex vi-

lissimâ profapiâ mox ad regnum evecti sunt; ita Saul ab asinis, David ab ovibus ad regnum evasit. Jephthe ex latrone factus est Princeps, Arfaces ex latrone factus est Rex Parthorum, Gyges ex pastore factus est Rex Lydorum. Darius Hystaspis Cyri pharetrophorus fuit, Valentinianus I. Imperat. patrem habebat funes torquentem. Tamberlanes ex bubulco factus est Rex Tartatorum, Agathocles Syracusanorum tyrannus Patrem habuit figulum. Justinus I. Imper. 1. fuit subulcus. 2. Bubulcus 3. Faber lignarius, 4. Miles. Inde Imperator. Ecce! quàm ignobile nobilitas in multis habuerit principium. Quid ergò gloriaris in nobilitate? *Quid habes, quod non accepisti? si autem acceperis, quid gloriaris?* Certè qui in avorum nobilitate glorianur, non in suâ, sed in alienâ virtute glorianur. Et hoc ergò vanitas est. Rectè Poëta:

Tota licet veteres exornant undique cera

Atria, nobilitas sola est atque unica virtus.

*Nam genus, & proavos, & quæ non fecimus ipsi,
Vix ea nostra voco.*

Vanitas honorum.

Martinus V. Pontifex in medio ignis magni posuit tiaras Pontificum, coronas Imperatorum, Regum diademata, pileos Cardinalium, mitras Episcoporum, sceptrum, enses & globum Imperatorum, additâ Epigraphe: *Sic omnis gloria mundi*, supple, transit, vel in cineres resolvitur.

Glycas Lib. 4. Annal. refert de Sultano capta à Rege Francorum, quod scilicet ille, cum in vinculis nunquam risisset, visâ rotatione currûs in risum se effuderit. Rogatus causam dixit, rotationem hanc ei repræsentâsse suam & rerum humanarum vicissitudinem; quia nunc hi, nunc illi, imò quisque nunc erigitur, nunc deprimitur: quocircâ vinculis liberatus in consiliariorum numerum cooptatus est. Vide Cornel. in Epist. Jacobi cap. 3. v. 6.

Communis est paræmia: *Honores mutant mores. Sed adhuc veriùs diceret: Mors mutat honores.* Benè ergò Poëta: *Quid gloria, quid laus? Quid fama est, quid honor? vox & opinio vulgi; Omnia longa dies abolet, cum vivere cessas; Omnia sic abeunt, ut lux cum sole recedit.*

Elisabetha Austriaca, Ferdinandi Imper. filia, Ducis Francisci Mantuæ uxor, arborem

frugiferam delineavit, quam fulminis telum divideret atque everteret. Addita fuit hæc Epigraphæ: *Spoliat mors munera nostra*. Constituti in dignitatibus hujus sæculi possent pro Lemmate uti hoc hemistychio: *Spoliat mors munera nostra*.

Sors & Mors eisdem insidias strunt: si non *per sortem*, saltem *per mortem* iisdem privantur. Durius quandoque *Sors*, quam ipsa *Mors*, contra illos procedit, ad eum *ut sortem cum morte* libenter vellent commutare. Sic Almanzor, Arabum in Hispaniâ Rex, cum ante de Christianis victoriam semper reportasset, postremò à Garsîâ Castulonensi Comite, atque Veremundo Legionis in Hispaniâ Rege superatus, conspectu Arabum & alloquio humano, omnique cibo abstinuit, atque ita citò interiit, ut refert Le Blanc in *Pf. 118. v. 6. n. 105*. Sic etiam M. Æmilii Scavri filius, eò quod in saltu Tridentino hostibus loco cessisset, verecundiæ ignomiâ pressus mortem sibi conscivit, ut narrat Frontius *Li. 4.*

Vanitas divitiarum.

Dives quidam (ut refert Le Blanc in Psal. 143. v. 16. n. 85.) pinxit Noctuam in arbore, circa quam noctuam variæ essent aviculæ & accipiter, nam accipiter noctuam juvat, dum noctua alias aves prædatur. Addita fuit hæc epigraphe: *Ego movebor*. q. d. Cum has aves prostravero & devoravero, ad alias pergam. Sed verius dixisset: *Ego movebor*, id est, mutabor à vitâ ad mortem &c. Exortus est sol cum ardore & arefecit fœnum, & flos ejus decidit, & decor vultûs ejus deperit: ita & dives in itineribus suis marcescet, ait S. Jacobus in Epist. Canon. ca. 1. v. 11. Ubi sunt, qui argentum thesaurizant & aurum? Exterminati sunt & ad inferos descendêrunt. Baruch 3. v. 17. & 19. Dormiêrunt somnum suum, & nihil invenerunt omnes viri divitiarum in manibus suis. Psalm. 75. v. 6. Vulgò dicimus (ait Cornel. 1. ad Cor. 7. v. 31.) dic mihi, ô villa! ô domus! ô præbenda! ô pecunia! quot dominos habuisti, & adhuc habitura es? Reverà

Gaze sunt vane, nil sunt nisi stercus inane:

Dum stercus queris, per lucra vana peris.

Vanitas est, divitias perituras querere, & in illis sperare, ait Thom. Kemp. Li. 1. de Imit. cap. 1. *Ubi Crasi immensum aurum?* ait Ascanius Martinengus in Gen. Eodem devicto solus Cyrus ex Asiâ subactâ extulit trecentos miliones, ut ex Plinio refert Cornel. Hai. 45. v. 3. *Ubi immensus Cyri thesaurus?* Cyrus post tres annos monarchiæ suæ à Thomyri Reginâ Scythiæ vitâ, regno, bonisque omnibus spoliatus est. *Ubi immanes divitiæ Salomonis,* in cujus regno tanta erat copia argenti, quanta & lapidum, imò & argentum pro nihilo putabatur? Ascanius citatus. Solus pater ejus David, ut dicitur 1. Paral. 22. v. 14. reliquit ei pro fabricâ templi centum millia talentorum auri, quæ, ut ait Cornel. in Lib. 3. Reg. cap. 6. ad nostram monetam redacta faciunt mille & ducentos miliones. Insuper reliquit ei mille millia talentorum argenti, quæ tantundem efficiunt, puta mille & ducentos miliones auri. *Ubi jam sunt istæ divitiæ?* Mortuus est Salomon, & nihil invenit in manibus suis. *Destructum est templum, ejusque thesauri periêrunt.*

Vanitas pulchritudinis.

Antonia Borbonia, Ducissa Guisæ & An-
 matæ, pro Symbolo sibi sumpsit verba
 hæc: *Fides ostendit, spes & charitas vincit.* Ea-
 dem cum morti proxima rogaretur, ut manus
 osculandas filiis astantibus præberet, ait: Filii
 charissimi! Nolite cinerem hunc & pulverem
 osculari. Quid enim ego sum, præter aridam
 & siccam terram? ita refert Hilarius de Coste
 in ejus elogio pag. 59. Certè *vana est pulchri-
 tudo*, ut dicitur Prov. 31. v. 30. *Est temporis
 & morbi ludibrium*, ut ait S. Gregor. Naz. orat.
 31. *Morbi quidem, quia teste Boërio Li. 3. de
 consol. Prosâ 8. triduanæ febris igniculo dissol-
 vi potest.* Temporis verò, quia ut canit Seneca
 in Hyppolito: *Momento rapitur, nullaque non
 dies formosi spoliūna corporis abstulit. Res est
 forma fugax.* Consonat Ovidius Li 2. de Arte:
*Forma bonum fragile est, quantumque accedit
 ad annos,*

Fit minor & spatio carpitur illa suo.

Forma est flos juventæ, qui deflorescit in sene-
 ctâ. Maximus serm. 44. Pulchritudo est ho-
 stis domesticus, raptor quietis, materia laboris,
 tormentum libidinis. Petrarcha Li. 1. de

Remed. utriusque fortunæ.

Vanitas voluptatum.

D*Ixi ego* (sunt verba Salomonis Eccles. 2. v. 1.) *in corde meo: vadam & assuam delicias & fruam bonis: & vidi, quod hoc quoque esset vanitas.*

Lætitia sæculi vanitas est, cum magnâ expectatione speratur, ut veniat, & non potest teneri, cum venerit. Iste dies, qui lætus est, cras utique non erit. Transeunt omnia, evolant omnia, & sicut fumus evanescent. Væ, qui amant talia. S. Aug. Tract. 7. in Joann.

Vanitas est, carnis desideria sequi, & illud desiderare, unde postmodum graviter oportet puniri. Thomas Kemp. Li. 1. cap. 1.

Deliciæ non sunt aliud, quam pretiosum stercus. S. Greg. Naz. orat. 38.

Omnis voluptas, quæ nec ex Deo, nec in Deo suscipitur, voluptatis excrementum est. Nicetas in orat. 38. Nazianz. sub finem.

Plato, & ex eo Philo Lib. *de Joseph* censuit, omnes res & gaudia mortalium non esse aliud, quam somnia vigilantium.

Voluptas non hominis, sed pecoris est. Seneca.

Voluptas brevis est & temporaria, dolor autem perpetuus & sine carens. S. Chrysost. Hom. 1. in Genesim.

Vani-

Vanitas Scientiarum.

A Pud Arabes (ut refert Le Blanc in Pl. 143. *ψ. 4. n. 45.*) proverbium est: *Mundus transit, tanquam scriptura delebitur, sapientia sterilis est ut sculptura.* Intelligenda hæc veniunt, non de scientia Dei, sed de sapientiâ mundanâ & carnali, quæ inimica est Deo. ad Rom. 8 *ψ. 7.* Mundus, ut olim respondit Philosophus, *Schola Vanitatis est*: quidquid enim in eo addiscitur præter Deum, vanitas est. Sicut uter vel follis (sunt verba Cornelii in illud Sap. 13. *ψ. 1.* *Vani sunt omnes homines, in quibus non subest scientia Dei*) vino vacuus, sed vento turgidus, vanus est, quia nil in se habet solidi; sic Philosophus, Orator, Theologus Dei practicâ cognitione, gratiâ & amore destitutus, & inani scientiæ vento fastuque inflatus, vanus est & stultus: Bulla est vento tumida, quæ mox ab aëre difflabitur: pappus est, cujus villos mox aura disperget, rapor est, fumus est, qui mox tenues vanescet in auras. Ita ille. Sunt, qui scire volunt eo tantum sine, ut sciant, & turpis curiositas est. Et sunt, qui scire volunt, ut sciantur & ipsi, & turpis vanitas est. Et sunt, qui scire volunt, ut scientiam suam vendant, & turpis quæstus est, S. Bernar. serm. 36. in Cant.

Vanitas ædificiorum.

MAGNUM nominis & gloriæ suæ monumentum relinquere voluit Nemrod cum suis, dum sub annum 120. à diluvio incepit ædificare turrim, *cujus culmen pertingat ad calum.* Gen. 11. v. 4. Verùm vanæ sunt hominum cogitationes coram Deo. Inceperunt ædificare, & non potuerunt consummare. Risit Deus hanc stultam eorum præfidentiam, ac re ipsâ dixit: Levi flatu hoc opus dissipabo, confundam tantùm linguas eorum &c.

Quò abiêre septem illa ædificia, toto orbe decantatissima, scilicet Babylonis muri, Dianæ Ephesiæ templum, apud Rhodios Solis colossus, Ægyptiæ pyramides, Sepulchrum Mausoli, Turris Pharea, Simulacrum Jovis Olympici? Ascan. Martineng. in Gen. Fuerunt, perierunt. Præclarè ad rem Ovid. L. 15. Metam. *Nunc humilis veteres tantummodo Troja ruinas Et pro divitiis tumulos ostendit avorum.*

Clara fuit sparta, magna viguère Mycena:

Vile solum Sparta est; alta cecidère Mycena.

Oedipodionia quid sunt nisi nomina Theba?

Quid Pandionia restant, nisi nomen Athenæ?

Fuit Ilium & ingens gloria Teucrorum:

Fuit Nina, & ingens gloria Niniadum.

Vide Cornel. in Proph. Nahum c. 2.

Vanitas omnium.

JOanna Regina Hispaniæ, Ferdinandi Regis
Filia, Philippi uxor, orbi insidentem pa-
yonem delineavit, plumas extendentem cum
Lemmate: *Vanitas*. Jactet se quisque de divi-
tiis, jactet se pulchritudine & de viribus cor-
poris, ista certè omnia mortalia sunt. Ri-
dendi sunt, qui se de mortalibus jactant, à
quibus rebus plerumque aut vivi deseruntur,
aut mortui eas necessè est, ut deserant, ait S.
August. in Psal. 58. conc. 2. Certè, ut ait Ho-
rat. in arte Poët. *Mortalia facta peribunt*. Un-
de Frontejus:

*Res nostris pereunt oculis ac auribus omnes,
Tamque citò fugiunt, ut nullas mente tenere
Atque videre diu, vel in illis dicere quicquam
Apposite certòve queas, nec si sapias, ausis.*

Itē nunc vani mortales (ait Cornel. in cap. I.
Eccles. v. 11.) æternate cum Romanis in ter-
ris nomina vestra, incidite illa in marmoribus,
erigite in Statuis, statuite in Colossis, brevi
hæc omnia delebit succedentis ævi oblivio.
Attendite ad illud Nasonis 15. Metam.

*Tempus edax rerum, tuque insidiosa vetustas,
Omnia destruitis.* Item ad illud Thuani:
*Temporis exacti veniens oblivio tempus
Inducit: rerum qua porrò cumque gerentur,
Vix minima ad seros manabit fama nepotes.*

Joannes Jacobus Medices posuit in Symbolo Maringam pilas ventosas, adjectâ Syringâ, quâ illæ pilæ, seu inflati folles aëre implentur. Epigraphe erat Hispanica, sicque sonabat: *Todo es viento.* id est: Totum ventus est & inanis aër, quod in hoc mundo quæritur: vento inani turgescunt omnia. Quisquis igitur sequitur vanas mundi opes & honores (ait Corn. in Eccles. cap. 1. v. 14) similis est pastori, qui pascit, non oves, sed ventos, id est illi, qui tentat rem inutilem & impossibilem: quis enim ventos pascere & regere queat?

Vidi cuncta, quæ fiunt sub sole, & ecce universa vanitas & afflictio spiritûs, ait Ecclesiastes loco mox citato. Pro *afflictio spiritûs* legunt hîc aliqui *malitia spiritûs*, q. d. omnia, quæ in mundo sunt, malefico & quasi venenato spiritu sunt plena. Ex his patet, quàm benè quispiam cecinerit:

Salsum mare me absorbe,
 Quia cuncta, quæ in orbe,
 Nihil nisi falsitas, nihil nisi vanitas.
 Nulla fides, nulla quies,
 Nulla est segura dies,
 Cuncta miscet falsa sors, cuncta turbat
 falsa mors.

Sententiæ de Vanitate vitæ.

Quæ est vita vestra? Jacob. 4. v. 15.

V*Apor est ad modicum parens, & deinceps exterminabitur. Ibidem.*

Univerſa vanitas omnis homo vivens. *Pſal. 38. v. 6.* Defecerunt in vanitate dies eorum.

Pſal. 77. v. 33. Vitæ ſumma brevis ſpem nos vetat inchoare longam. *Horat. Li. 1. Ode 4.*

Mortis habet vices, lentis quæ trahitur vita gemitibus. *Seneca.* Nec vita ſanè dicenda eſt, quâ nimirum ſoli vivitur morti. *S. Bernard, Li. de fallaciâ vitæ.* Anima, corpori conjuncta, eſt ſicut in ſepulchro ſepulta. *Philolaus.*

Spes mortalium ſunt ſomnia vigilantium. *Plato,* quem de more ſecutus *Philo Li. de Joſeph.* ait: Vigilantium imaginationes ſomniis ſunt ſimillimæ; veniunt, abeunt, occurrant, reſugiunt, & priuſquam comprehendantur, avolant.

S. Greg. Naz. in carm. de vitæ itineribus ei ſequentia tribuit epitheta:

Lanugo, ſpectrum, ros & levis umbra, vaporq;

Flumineus fluxus, fluxus & æquoreus;

Somnia, fluctivagæ navis veſtigia, ventus,

Penna celer volitans, pulvis & aura levis.

Circulus æquali qui motu cuncta volutat,

Conſtans atque rotans, fixus & interiens.

Quid

Quid est vita?

Bulla evanescens, flos unâ nocte senescens,
Fabula valdè brevis, fumus & ipsa levis.

2.

fœnum.

Somnus, bulla, vitrum, glacies, flos, fabula,
Umbra, cinis, punctum, vox, sonus, aura,
nihil.

3.

Navis poma vehens, aqua, fabula, transitus,
umbra,

Flos fœni, fumi virgula, bulla, vapor.

4.

Ignis, bulla, vapor, flos fœni, virgula fumi,
Nebula, scena, forum, pulvis & umbra, nihil.

5.

*Hic qua vita? mori. qua spes? superesse dolori:
Quid caro? vilis humus. quid carnis gloria? fu-*
mus. Ita Hugo Cardin.

Explicatio quorundam.

Ignis se ipsum consumens, juxtâ illud D. A-
lexandri de Cuppis: *Sum mihi causa mali.*

Bulla levis & brevis. Jacob. Masenius. Un-
de adagium Varronis: *Homo Bulla.*

Vapor ad modicum parens. Jacobi 4. v. 15.

Flos fœni. Jacobi 1. v. 10. manè florens. &
vesperi decidens. Psal. 89. v. 6.

Virgula fumi. Fumus ascendendo deficit, ait
D. Arelius. Aquila loco *Virgula fumi* Cant. 3.
v. 6. apud Theodoret. legitur *sicut similitudo fumi,*
Sym-

Symbola Vanitatis.

1. **M**undus est instar Scenæ, in quâ peragitur fabula vitæ hujus; homines personæ sunt, intrant, abeunt; locus theatri est terra. *Generatio præterit*, inquit Eccles. cap. 1. v. 4. *Et generatio advenit, terra autem in æternum stat.* Dux in Scena sunt portæ, ingredientibus ortus, sive vita, egredientibus occasus sive mors. Vestes quisque hic commodato accipit; Qui agit Regem, non auferret secum purpuram, quam hic gestavit. Brevi finitur hæc Comœdia. Audi Senecam: *Prima, quæ vitam dedit hora, carpsit.* Ita Cornel. in illud 1. ad Cor. 7. v. 31. *Præterit figura hujus mundi.* Idipsum ad vivum in se ipso representavit moriens Augustus Cæsar, ut refert Sueton. in ejus vitâ; Nam astantibus in agone dixit: *Satisne belle, Amici! personam nostram egimus?* Illis respondentibus: *Bellè*, reponebat ipse: *Valete ergò & plaudite*, ac reductâ cortinâ animam exhalavit. Ecce! quomodò Mors hujus vitæ comœdiam finiat, eique finem imponat. Est interim *Mors* (ut ait S. Chrylost. Hom. 5. ad populum) *larva contemptu digna*, illi præsertim, cui quadrat illud Virg. Æneid. 11. de Pallante: *Quem non virtutis egenum abstulit atra dies.*

2. Si-

2. Sicut torrens pluvialibus aquis colligitur, redundat, perstrepit, currit & currendo decurrit, id est, cursum finit: sic est omnis iste cursus mortalitatis. Nascuntur homines, vivunt, moriuntur, & aliis morientibus alii nascuntur. Quid hinc tenetur? quid hinc non decurrit? quid non quasi de pluvia collectum it in mare, in abyssum? S. August. in Ps. 109.

3. Sicut manè virens herba & suis floribus vernans delectat oculos contemplantium, paulatimque marcescens amittit pulchritudinem, & in fœnum, quod conterendum est, vertitur: ita omnis species hominum vernat in parvulis, floret in juvenibus. viget in perfectæ ætatis viris; & repenti, dum nescit, incanescit caput, rugatur facies &c. ac denique succidimur repenti & avolamus.

4. Cancellis quibusdam, qui corpore in majorem molem excrecente angustius domicilium (scilicet vacuas concharum testas, in quibus delitescunt) deserunt, inscriptum est hoc Lemma: *Simul emgrabimus omnes*. Sic vita nostra, consentanea ad hanc idæam, nullâ unquam gaudet stabilitate, & nonnisi in sepulchro quietem reperit.

5. Voces adamanto notat Arropos, ait Claudianus Li. 2. contra Ruffinum. Quod ideo factum est, ut scilicet sint indelebiles & perpetuæ. Sed quænam sunt illæ voces? Fortè erunt illæ, quas scriptas legimus Eccles. 3. v. 1. *Suis statibus transeunt uniuersa sub celo.* nam, ut ait Iustus Lipsius *de constantia* Li. 1. cap. 16. *Nihil quidquam stabile & firmum arbuet ille rerum esse voluit præter se ipsum.* Quare lubrica & inconstans rerum omnium conditio significatur Symbolo Lunæ, quæ semper mutatur &c.

6. Luna in splendoris fastigio sublimis paulò post gradum reuocat. Unde Lemma: *Mox dispare forma.* Sic etiam humana forma singulis penè momentis atteritur, donec in deformes ac inglorias rugas desinat. Unde Job: *Nunquam in eodem statu permanet.*

7. Aresius testudini inscripsit: *Nunquam non hospita.* Ità sanè nostra humanitas in his terris assiduam agit peregrinationem. Vide Scenam 4.

8. Hyacinthus gemma, ut ait Plinius Li. 37. cap. 9. *Primo quoque aspectu gratus evanescit, antequam satiet, adeoque non implet oculos, ut penè non attingat, marcescens celerius nominis sui flore.* Sic & est de vitâ.

9. Visco-

9. Viscosa exspiratio per antiperistasin accensa & in aëre instar flammæ sublata demum oculos nostros effugit, & versùs Sphæram suam nativam evolat. Unde Ierema: *Oculos elata sefellit*. Sic caduca hominis vita, quantumvis illustris refulserit, in momento dispareret & quasi evanescit.

10. Pyramis ingenti mole ad fastigium usque erecta, uno denique lapide clauditur, addito lemmate: *Lapis omnis clauditur uno*. Sic quidquid in hâc vitâ opum, ædificiorum, sapientia aut heroicorum facinorum congesseris, illa omnia uno tantùm sepulchrali lapide absolves. Unde S. Gregor. Nyss. interpretans illud Eccles. 2. v. 3. *Quid habet amplius homo de labore suo?* ait: Perinde est, ac si diceret, quid habet ex humanis omnibus laboribus, de quibus nihil apud eum redit amplius? Agros colit, navigat, militaribus operibus affligitur, mercaturam exercet, damnum patitur, lucratur, litigat, pugnat &c. quid ei per hæc, qui vitam suam consumit, amplius affert? An non simul atque desinit vivere, omnia tecta sunt oblivione? &c.

No-

Novem Emblemata Vanitatis.

Sapientia quinto capite sacra Scriptura recenset novem Emblemata brevitatis & vanitatis vitæ, suntque sequentia: 1. *Transierunt omnia tanquam umbra.* Hic in umbra vivimus, ergo vita ista umbra est vitæ, atque imago, non veritas, ait S. Ambros. in Ps. 22. Vide plura ad rem in Scena LX.

2. *Nuntius percurrens.* Nuntium, cum affertur, tamdiu duntaxat consistit, quam diu ab ore dicentis ad aures audientis perfertur. Rumores sæpè falsi sunt, & sive veri, sive falsi sint, citò pertranscunt & evanescent instar somnii. Cum essem Lovanii (ait Cornelius in hunc textum) quotidie per urbem rumores miri, sed ficti spargebantur, multosque commovebant, sed illicò evanescebant. Inquisitum est in Auctores, & deprehensi sunt duo, qui, quod noctu somniârunt, manè in vulgus spargebant. Ita ille. Solemne hoc est, ac nimis usitatum etiam aliis in locis; suadendum interim & optandum est, ut reflectant ad illud, quod dicit Veritas ipsa Matth. 12. v. 36. *Dico vobis, quoniam omne verbum otiosum, quod locuti fuerint homines, reddent rationem de eo in die judicii.*

3. Na-

3. *Navis, qua pertransit fluctuantem aquam, cuius, cum praterierit, non est vestigium invenire, neque semitam carinae ejus in fluctibus.* v. 10. De hoc jam actum est Scenâ 36. Quibus adde, quod Piscorum sepulchra fuerint ad mare & portus, juxtâ illud Propertii Lib. 3. Eleg. 5.

*Iterates curvae, & lethi contexit causas:
Terra parum fuerat, terris adjecimus undas.*

Sic ibidem sepulti sunt Ajax & Cato, teste Plutarcho in eorum vitâ, ac Mathathias cum filiis Machabæis, ut patet 1. Mach. 13. v. 19.

4. *Avis, que transvolat in aere, cujus nullum invenitur argumentum itineris, sed tantum sonitus alarum verberans levem ventum, & scindens per vim itineris aërem, commotis aliis transvolavit &c.* v. 11. nam omnia hujus mundi gaudia illicò transeunt, imò transvolant. Unde S. Cyprian. Li. de laud. Mort. *Vana sunt universa, quae cernimus, & quae infirmis radicibus posita, soliditatis suae vim nequeunt sustinere.*

5. *Aër post emissionem sagittae statim iterum in se reclusus, ut ignoretur transitus illius, puta sagittae.* v. 12.

Emblema hoc Cornelius ita explicat: Sicut postquam sagitta in scopum destinatum emissâ est, illicò aër per eam divisus in se ipsum revolvitur ac redit, ita ut ignoretur ejus trajectus vel transitus; sic prorsus vita nostra, ubi ad mortis metam devenit, nullum sui relinquit vestigium, sed res omnes in sese redeunt, ac opes ad hæredes transeunt, domus ab aliis habitantur, agri & vineæ ab aliis coluntur, perinde ac si herus eorum jam defunctus nunquam eas possedisset, sed tantùm eas instar sagittæ celeritè pertransisset, vel potiùs pervolâset.

6. *Lanugo, quæ à vento tollitur.* v. 14. Lanugo est mollis lana, quæ vento levissimo huc illucque impellitur, movetur & amovetur: sic & vita nostra, levissimis etiam morborum ventis; huc illucque agitur, ac tandem abripitur, fatalique mortis urnâ absorbetur.

7. *Spuma gracilis, quæ à procellâ dispergitur.* v. 15. Spuma fit ex fluctibus maris vel fluminis inter se collisis; cessante autem fluctuum collisione statim perit & evanescit, quinimò per ipsos etiam fluctus inter se collisos iterùm dissolvitur: sic etiam vitæ nostræ fastus & inflatio levi adversitatis aut infirmitatis procellâ facilè dissipatur.

8. *Fumus, qui à vento diffusus est.* v. 15.
Fumus

Fumus ascendendo deficit, & sese dilatando evanescit, ait S. Greg. Papa Li. 1. Epist. 5. Sic etiam homines, quò altiùs extolluntur, eò citiùs evanescunt, unde dicitur Psal. 36. v. 20. *Deficientes quemadmodùm fumus deficient.* Vita nostra, ut ait S. Chrystost. Hom. de Avarit. *Fumo in aerem evanescente fugacior est, & umbrâ praterente inaniore.* Idem Hom. 9. in Ep. ad Heb. inquit: *Quid sunt res humane? cinis & pulvis, & tanquam pulvis ante faciem venti, fumus atque umbra, & folium, quod circumfertur, & flos & somnium, & narratio & fabula, ventus, àër mollis temerè diffluens, penna non consistens, fluentum pratercurrens, & si quid est his minus & abjectius.*

9. *Memoria Hospitis unius diei praterentis.* v. 15. Hæc memoria cum ipsâ die desinit: sic & vita nostra cum ipsis ejus diebus, adeòque ultimo ejus die desinit. Quemadmodùm clepsydram non extremum stillicidium exhaurit, sed quidquid ante defluxit: sic ultima hora, quâ desinimus esse, non sola mortem facit, sed sola consummat. Tunc ad illam pervenimus, sed diu venimus: Mors non una venit, sed quæ venit ultima, mors est. ita Seneca Epist. 24.

Reliquiæ cogitationum.

IN imagine pertransit homo. Psalmo 38. v. 7. In hunc locum R. P. Le Blanc n. 60. ita ait: Vita nostra transit in imagine, sed inani, umbraticâ & volatili; idque fit decem modis.

Primò imagini per umbram expressæ vitæ compara. *Nunquid ex umbrâ panis esuriens se saturare poterit? umbratica est seculi felicitas, vera tantùmmodo in futuro spectatur.* Alcuinus Epist. 46. Vide etiam Scenam 60.

2dò. Vita nostra similis est imagini in tabellâ depictæ, quæ faciliè corrumpitur & destruitur: quid enim facilius, quàm hominem mori? *Multa millia hominum generalis conditio mortis invasit,* ait S. Bernard.

3tò. Similis est illis imaginibus fallacibus, in quibus varii colores apparent pro diversitate aspectûs, cum tamen, si eas ad solem obvertas, solitos tantùm colores habere videas, nempe album & nigrum. *Sunt multa fucis illita, quæ luce purgantur tuâ,* ut canit Deo Ecclesia.

4tò. Similis est imaginibus, quæ oculis cernuntur in vitro concavo aut extuberante perspicilliorum quorundam, quæ res majores & pulchriores, quàm sint, ostendunt. Sic etiam in hâc vitâ plus in imagine, quàm in rei veritate nobis applaudimus.

5ta. Vita nostra & ejus bona sunt imago
apparens in speculo, quæ levi halitu obscura-
tur & desinit, aut levi speculi inflexione muta-
tur, decurtatur & desinit.

6ta. Sunt imago & figura in aquâ apparens
aut efficta. Vidit quondam canis Æsopi ima-
ginem carnis, quam in ore gestabat, in aquâ
apparentem; quia autem imago illa major ap-
parebat, quàm ipsa caro, dimisit carnem ex
ore volens apprehendere imaginem ejus, fast
nihil cepit, quia dimissâ carne etiam imago
ejus disparuit. Sic etiam in hoc sæculo omnia
in imagine pertranseunt. Certè, ut docet Na-
zianz. orat. 16. potiùs fides adhiberi potest iis
figuris, quas pueri per ludum in arenâ figurant,
quàm hominum prosperitati.

7ma. Sunt imago, quam nobis in Phanta-
siâ nostrâ efformamus vigilantes & in ejus as-
pectu nos recreantes. Unde Mercur. Trifme-
gistus vocat hominem *imaginationis imaginem*.

8va. Sunt imago imaginationis in dormi-
entibus, quæ statim fugit somno recedente.

9na. Sunt imagines à Lemuribus objectæ.
Cum aurum dare non possunt, auri imaginem
in arido folio obtrudunt.

10ma. Homines vanis inhiantes sicut ima-
gunculæ illæ, quæ rotulis ferreis, intus occul-
tatis, aguntur & cursitant.

Interludium de Vanitate.

I.

Betrachte nur recht die Welt,
So wirst wohl herzlich lachen:

Es ist gar schlecht bestellt

Mit allen ihren Sachen.

Wo ich mich nur hinwend,

Da find ich nichts als eytel:

Pracht ist an allem End,

Doch ist kein Geld im Beutel.

2. Man findt manch' grossen Hauns

Gar prächtig auffgezogen:

Den Sauren umb sein Gank

Doch öftters hat betrogen.

Was hüffe doch frembdes Gut?

Man muß es wieder geben:

Sonst kombt ein scharffe Ruth

Auff dich nach deinem Leben.

3. Wie viele seynd da nicht

Durch Ehren-Stell erhoben?

Das Glück thut seine Pflicht

Denselben angeloben:

Über ein kleine Zeit

Falschheit der Welt sie stürzet,

Oder des Todes Reid

Das Leben starck verkürzet.

Y

4. Ein

4. Ein Geitz-Hals setzt sein Herz
 Auff lauter Geld und Güter:
 Mit grosser Sorg und Schmerz
 Gibt ab davon ein Hüter.

Hat er nun Kist und Kist
 Mit Gold und Geld gespicket:
 Der Tod ihm dan auffpast,
 Ins Grab ganz lehr ihn schicket.

5. Hör auff, O frische Magd!
 Mit Schönheit jez zu prangen:
 Der Tod geht auff die Jagd,
 Zielt schon auff deine Wangen.
 Er acht dein Schönheit nicht,
 Vor nichts er sie thut halten,
 O'schwind, wie ein Glas zerbricht,
 Wird er sie bald verstaten.

6. O Hoffart thue doch
 Dein Kleyder-Pracht ablegen;
 Besser des Todes-Joch
 Hinführo thu erwegen.
 Wan schon der Kleyder-Pracht
 Dich noch so schön auffpuszet,
 Gegen die Todes-Macht
 Doch gang und gar nichts nuzet.

7. Es ist die Seithen zart
 Von Würmen hergekommen:
 Der Edelsteinen Art
 Aus Drachen ist genommen.

Hieraus

Hieraus macht man ein Staat,
Man thut darauff stolzieren:

Es ist doch in der That

Wie Roth zu æltimiren.

8. Es thut auff manchem Kopff
Ein Doctors-Muß auffstehen,

Ist doch ein armer Tropff,
Nicht viel thut er verstehen,

Hiedurch Proceß gar oft
Unrechts verspielet werden:

Der auff Gesundheit hofft,

Muß kriechen in die Erden.

9. Hast du auch schon den Wiß

Platonis ganz erreicht,

So bieth dir doch den Spiß

Der Tod, und nicht abweichet.

Galenus war fürwahr

Ein Doctor wohl erfahren,

Doch war die Todten-Bar

Sein Platz nach alten Jahren.

10. Verstand und Wissenschaft

Thut viele hier auffblasen:

Der Tod mit aller Krafft

Sie zopffet bey der Nasen:

Er schreibt ihn Leges vor,

Den müssen sich ergeben:

Dem Doctor und dem Thor

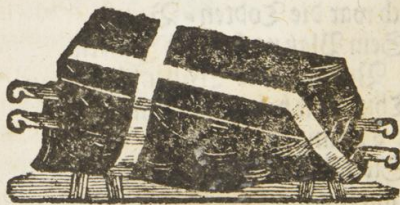
Beständig thut nachstreben

11. Roma die edle Stadt
 Gar herrlich war erbauet:
 Was Kunst erfunden hat,
 Das wird darin beschauet:

Allein nach langer Frist
 Ist alles d'rin zerfallen:
 Was schön gewesen ist,
 Nicht mehr thut jetzt gefallen.

12. Alles mit einem Wort

Anjeto dir will sagen:
 Vanitas an allen Orth
 Gar leicht ist zu erfragen.
 Drum der die Welt veracht,
 So weißlich thut nachdencken:
 Lust, Ehr und Pracht verlacht,
 Darnach sich nicht will lencken.

Venator animarum Diabolus.

Lepidum quidem & jocosum, non tamen omninò infructuosum fuit illud Theatrum, quod mihi aliquando ob oculos venit, dum transirem Bavariam. Erant in eadem depictæ ac per proscenia distributæ variæ Personæ, quarum qualibet peculiarem habebat inscriptionem. v. g. Summus Pontifex habebat hanc: Ich bette vor euch alle. Imper. Romanus: Ich regiere euch alle. Miles: Ich streite vor euch alle. Agricola: Ich arbeite vor euch alle &c. Tandem post omnes has Personas ultimò in proscenio comparebat Diabolus cum hac: Beseseret euch, sonst hohle ich euch alle. Spectator benevole! Hoc in meo Theatro omnis generis & statûs Personæ hucusq; in Scenam prodiêrunt, prodit nunc tandem & comparet Diabolus ipse. Nefarius iste spiritus antehac sapiens non tantùm se transfiguravit in angelum lucis, sed & velut alter Proteus diversissimas turpissimorum animalium figuras assumpsit. Primis Parentibus nostris apparuit in specie serpentis Gen. 3. vel, si Eugubino fides, in formâ Basilisci, qui Rex est serpentum. S. Antonio Eremitæ apparuit specie Urforum, Leonum, luporum, Gigantum &c. Sagis (quæ sub patibulis

suos cum dæmone conventus & choræas habent) apparet & ab eis adoratur in formâ hirci, ut habet Cornel. in Lucam cap. 8. v. 27 & 32. Aliis aliâ in formâ apparuit. Sed quâ in formâ eundem hîc procedere putas? Non in aliâ, quàm in personâ & sub larvâ venatoris. Dæmon est ille Nemrod, de quo dicitur Gen. 10. v. 9. *Ipsè capit esse potens in terrâ, & erat robustus venator coram Domino.* Venator, ait Cornelius non tam ferarum, quàm hominum: quia vi & insidiis homines captabat & opprimebat, vel spoliando, vel necando, vel in servitutem abducendo, quomodò Brasiliî aliique Indi etiam nunc homines venantur, S. Isidorus Li. 6. Etym. opinatur, Nemrod homines à Deo abductos ad idololatriam, nempe ad cultum ignis cœgisse. Hoc autem est Diaboli proprium, qui est rebellis & potens in terrâ, id est in animâ terrenâ, quæ in laqueos ejus se præceps coniecit. Venator, ait Cornelius citat. idem est quod latro & prædo; unde Aristoteles latrocinium posuit inter genera venationum. Diabolus prædo est & latro, nam, ut ait Thomas Anglicus, Diabolus dicitur quasi duobus bolis devorans hominem, scilicet animam & corpus. De Diabolo dicit Christus Joan. 8. v. 44. *Ille homicida erat ab initio, &c.*

Retia Diaboli.

DOCTISSIMUS S. Scripturæ interpret Corneli-
 us à Lap. in illud Jerem. 16. *ψ. 16. Ecce,*
ego mittam piscatores & venatores. Ita commen-
 tatur: Tropologicè piscatores & venatores ani-
 marum, sunt dæmones Dæmon ergò non so-
 lum venator, sed & piscator est. Utriusque est
 expandere rete, hujus ad capiendos pisces, il-
 lius ad illaqueandas aves. Utroque modo ca-
 piuntur à dæmone homines, unde Ecclesiastæ
 9. *ψ. 12.* dicitur: *Nescit homo finem suum, sed*
sicut pisces capiuntur homo, sicut aves laqueo
comprehenduntur, sic capiuntur homines in tem-
pore malo, cum eis extemplo supervenerit. Cre-
 derem tamen diabolo magis congruere nomen
 venatoris, quàm piscatoris. Rationem desu-
 mo ex S. Hieron. dicente, penitus non inveni-
 ri in Scripturis S. sanctum aliquem venatorem,
 piscatores inveniri Sanctos. Malitiæ ergò dia-
 bolicæ magis accommodata est ars venatoria,
 quàm ars piscatoria. Hic autem venator sua
 expandit retia; nam ut ait Thom. Le Blanc in
 Ps. 24. *ψ. 15. n. 77. Omnia retibus plena sunt.*
Diabolus laqueis cuncta complevit.

Mundi nulla pars, ut ait Mercur. Trismeg.
 in Pimandrâ ca. 3. est dæmonum præsentia de-
 stituta. Quinimò Magister sententiarum in 2.

dis. **II.** docet, quemque hominem habere dæmonem antagonistam, ad tentationem deputatum à Lucifero, sicut habet Angelum bonum ad custodiam deputatum à Deo. Quilibet horum sua expandit retia, ut capiat incautos. Unde S. Paulinus Epist. 2. ad Severum ait: *Tota hujus mundi figura, quæ praterit & per oculos corda prolecat, diabolicis pratenta retibus in quâlibet sui specie laqueus menti & gladius est.* Jerusalem civitas desolata apud Jerem Thren. **I.** v. **13.** conqueritur dicens: *Expandit rete pedibus meis.* In quem locum Cornel. à Lap. ita commentatur: Rete vocat insidias, quasi Chaldæi quasi venatores, in omnibus viis Judæis tetenderant, ut nullum eis pateret effugium: omnes enim vias incederant, ut Judæos fugientes interciperent. Sic etiam genus humanum meritò conqueri posset contrà dæmones dicendo: *Expanderunt rete pedibus meis.* In presenti etenim vitâ (ut ait S. Gregor. Hom. **II.** in Evang.) *quasi in viâ sumus, quâ ad patriam pergimus. Maligni autem spiritus iter nostrum quasi quidam latrunculi obsident.* Retia eorundem sunt varia, præcipuè tamen rete eorum est avaritia. Per rete, ait Albertus Magn. serm. de S. Andræ, *notatur avaritia, sive rerum concupiscentia; avaritia quippe est rete diaboli, quod expandit super faciem universæ terræ.*

Laquei

Laquei Diaboli.

S. Antonius, teste S. Athanasio, in visu totum mundum conspexit laqueis plenum, quos animabus fursùm ascendere conantibus tendebant daemones, illisque eas illaqueabant ac capiebant. Unde dolens oransque: *Domine, quis hos laqueos evadet?* audivit: *Humilitas.* Daemon enim omnibus in rebus homini tendit laqueos, eosque cuiusque indoli & affectui oppositos; guloso enim offert epulas & vina, ambitioso honores, iracundo duella, timido pericula, avaro opes &c. Audi S. Leonem serm. 7. de Nativit. dicentem: *Non desinit hostis antiquus deceptionum ubique laqueos pratendere. Novit, cui adhibeat astus cupiditatis, cui illecebras gule ingerat, cui apponat incitamenta luxurie, cui infundat virus invidie. Novit, quem mœrore conturbet, quem gaudio fallat, quem metu opprimat, quem admiratione seducat. Omnium discutit consuetudinem, ventilat curas, scrutatur affectus; Sibi causas querit nocendi, ubi quemque viderit studiosius occupari.* Exclamavit olim David 2. Reg. 22. v. 6. *Funes inferni circumdederunt me, prævenerunt me laquei mortis.* Idipsum & quilibet viator in hac vitâ meritò exclamare posset; nam quòcunque te vertas, ubique laquei, ubique pericula.

Optimè dixit quondam Siracides Eccli. 9. v. 20. *In medio laqueorum ingredieris.* Unde S. August. in Ps. 141. *Ignoras, quia in medio laqueorum ingredieris. Quid est in medio laqueorum, in viâ Christi, & hinc laquei & hinc laquei. Laquei à dextris, laquei à sinistris. Laquei à dextris prosperitas seculi, laquei à sinistris aduersitas seculi. Laquei à dextris promissiones, laquei à sinistris terrores. Tu in medio laqueorum ingredere, à viâ noli discedere, nec promissio te capiat, nec terror elidat. Dæmonis laquei sunt ejus fraudes & fallaciæ, de quibus paulò infrà. Laqueos hos nobis abscondit juxtà illud Psal. 141. v. 4. *Absconderunt laqueum mihi.* In quem locum S. Chrystost. Homil. 15. ad pop. *Dubolus suas occultat insidias: quapropter magnâ nobis cautione & vigilantia opus est. Occultat enim laqueum in eleemosynâ, nempe vanam gloriam, in jejunio arrogantiam & in aliis alia &c. Quod si hilaquei non sufficiant, vocat in adjutorium carnem & mundum, ut & ipsi laqueos suos extendant. Caro pro laqueis habet delicias, blanditias, jocos, ludos, potationes, otium, luxum &c. Mundus verò habet opes & honores juxtà illud 1. ad Timot. 6. v. 9. *Qui volunt divites fieri, incidunt in tentationem & in laqueum diaboli &c.* Plura ad rem vide suprâ in Scenâ: *Navi similis homo.***

Sagit-

Sagittæ Diaboli.

Cunctæ ferè gentes, ut notat Lorinus, Jovem, Apollinem & Cupidinem armaverunt arcu & sagittis, quæ feriunt eminùs, quod videtur proprium Deo. Jovi arma illa dederunt ob facultatem puniendi; Apollini propter vim persuadendi; Cupidini propter vim ad amorem attrahendi. Si his fabulis adhibenda foret fides, non minùs Plutonem talibus armis instructum esse crederem, neque sagittæ ipsi deficerent, quia Vulcanum haberet sibi vicinum. Relinquamus figmenta fingentibus, & transeamus ad vera. Etiam diabolus quàm venator suas habet sagittas. Si S. Scripturam, veteresque consulamus historias, peritissimos invenimus sagittarios. In arte jaculandi expertissimus fuit Jonathas, cui S. Scriptura 2. Reg. 1. v. 22. hanc laudem attribuit: *à sanguine intersectorum, ab adipe fortium, sagitta Jonathæ nunquam rediit retrorsum*, sed, ut addit Cornelius, penetravit corpora hostium, etiam fortissima & pinguisima, eosque sanguine suo cruentavit, transfixit & interemit.

Alcon Cretenfis, cum filium dormientem ingenti serpente implicitum videret, arcum è vestigio arripit, atque ita sagittam direxit, ut illæso filio serpentem confixerit. Valerius Flac-

cus Li. I. Domitianus Imperator in expansam manûs puerilis palmam, pro scopo objectam, sagittas tantâ dexteritate direxit, ut omnes per intervalla digitorum innoxia evaderent: quin imò ipse adeò jaculandi peritus fuit, ut eminùs emissis sagittis caput cervi coronaret.

Laudatissimus Heros Godefridus Bullionius, Dux Lotharingus, Hierosolymam urbem obfidens in turrim Davidicam ejaculatus est telum, quotres simul columbas confixit. Omnibus his & aliis palmam præripit venator diabolicus, qui artem hanc jaculatoriam longissimo jam tempore exercuit, ac in ipso mundi exordio Protoparentes nostros Lethali vulnere transfixit. Venator iste astutissimus non tantùm de nocte, sed etiam de die suas emittit sagittas, unde Psal 90. v. 6. dicitur: *A sagittâ volante in die, à negotio per ambulante in tenebris.* Sed quamam est ista sagitta volans in die? S. Hieron. ait esse sermonem Hæreticorùm, nam *instar sagittarum sermones ipsorum corda vulnerant.* S. Bernard. serm. 33. in Cant. ait: *Sagitta volans in die est inanis gloria.* Thom. Le Blanc in dictum jam Psal. n. 33. ait: *Sagitta volans in die & luce est illusio dæmonis sub specie boni ac virtutum illudentis, & se transfigurantis in Angelum lucis.*

Præ ad

Præda Diaboli.

Fonsæca in suo Theatro amoris cap. 19. refert, quòd Diabolus olim magno Antonio sequens ænigma proposuerit. Ipse in Mauri specie laqueis onustus ac retibus in venationem festinavit; hoc cùm videret S. Abbas, percunctatus est eum, quò tenderet? ad quod ipse respondit: *Ad venationem.* Dum autem uiterius sciscitaretur, *prædam quam indagaret?* reposuit: Lunam dimidiam, Solem (vel ut alii volunt, bovis oculum) & rotæ quartam partem. Hoc ænigmate significabat, quòd venaret cor hominis; nam littera C refert mediam Lunam, littera O circulum Solis, & littera R est quareca pars vocabuli *Rota*. Quàm avidè deglutiât corda hominum, patet ex eo, quòd in solâ civitate Mexicanâ, ubi in idolo colebatur, quot annis plus quàm viginti millia cordium puerorum & puellarum sibi fecerit offerri, ut testatur noster Joannes Zummaraga, primus ibi Archi-Episc. in Epist. ad sui Ordinis Congregationem collectam Tolosæ Anno 1532. Cùm igitur devorandis hominum cordibus tantopere delectetur, in ea præcipuè fatalem suum arcum dirigit. Cor humanum vendicat sibi Deus, dum Prov. 23. v. 26. dicit: *Præbe fili mi! cor tuum mihi;* ast diabolus conatur illud præripere, ac velut prædam deglutire.

Pi-

Piscatores piscibus duntaxat, Aucupes avibus, Venatores feris sylvestribus insidias struunt, ut experientia docet: Quid ergò venatoribus cum hominibus agendum? dicet fortè quispiam. Audiatur illi sententia Psalms Regii Psal. 48. v. 13, dicentis; *Homo, cum in honore esset, non intellexit, comparatus est jumentis insipientibus, & similis factus est illis.* Nam primò Vulpes sunt scelerati maliciosà astutià, ut ait S. Basilius. 2dò peccator est simia per cacozeliam & alienorum vitiorum imitationem. 3. *Lupus est ob rapacitatem.* 4to Leo ob rabiem & arrogantiam. 5to Tigris propter acervandi, custodiendique auri anxiam curam. 6to. Leopardus ob morum perversitatem atque subdolam varietatem. 7timò. Ursus propter barbaram & misericordiæ expertem crudelitatem, quæ etiam in supplices ac mortuos sævit &c. Hæc & plura vide latius deducta apud Thomam Le Blanc in Textu Psalmistæ citatum. Omnium pessimum est, quòd homines subinde sint brutis pejores. Audi ad hoc comparationes Luciani, quas citat Cornel. in Prov. Salom. cap. 1. v. 1. in hunc modum: *Graculo loquacior: viperà virulentior: vulpe dolosior: Limace tardior: Delphino lascivior: vulture edacior: glire somniculosior: Sue indoctior: asello stolidior: Lepore timidior: Hirundine bibacior &c.*

Artes Diaboli & fallaciæ.

Diabolus Doctor mendacii ipse est adversarius effectus generis nostri, inventor mortis, superbix institutor, radix malitiæ, scelerum caput, Princeps omnium vitiorum, persuasor turpium voluptatum &c. Ita S. August. ad Julian. Unicum & totum hujus studium est, ut homines Viatores arceat ab ingressu Cælestis Jerusalem. Unde summum ejus nos perdendi desiderium Auctor operis imperfecti in Matthæum Hom. 5, sic declarat: *Diabolus non manducat, non bibit, non dormit, nec opus aliquod aliud operatur, nisi ut tentet, ut fallat, ut subvertat. Hic est cibus illius, hic honor, hoc & gaudium.* Hunc in finem varias excogitavit artes & fallacias, quibus nos decipiat. Inter has illa est calliditas Diaboli, ut eâ parte, quâ infirmiores sumus, nos oppugnet, sicut Dux oppugnat arcem eâ parte, quâ debilior est, ait S. Gregor. 31. moral. 17. qui & addit: *Dolosus adversarius simul ferire nititur & apertè sæviens & insidiis latens &c. Sæpe enim tentationem proponit de libidine, & subito fraudulentius cessans elationem suggerit de servatâ castitate.* Rursùm semel victus & fugatus iterùm iterùmque redit ad nos tentandum; uti redit ad Christum Matth. 4. v. 5. & 8.

Tal-

Talmuditæ (ut testatur Cornel. in cap. 2. Gen. v. 23.) fabulantur, Adam ante Evam aliam habuisse uxorem, ex limo terræ productam, nomine Lilis, cum eaque vixisse 130. annis, quibus fuit excommunicatus ob esum pomi vetiti, atque toto illo tempore ex ea non homines, sed dæmones genuit. Hæc interim sunt eorum deliria, quibus ipsi coguntur confiteri, quòd sint Fratres dæmonum, cùm Pater eorum Adam dæmones genuerit. Insana fuit etiam sententia Platonis, dum in Apologo dixit: *Dæmones sunt Deorum filii spurii*, quia Deos fecit adulteros. Dæmones ergò nec sunt Adami, nec Deorum filii, sive spurii, sive legitimi, sed quoad naturam suam ab initio mundi à Deo creati sunt. Natura eorum non tantùm erat bona, sed & gratiâ sanctificante dotata: verùm quia paulò post Philantiæ vitio, semetipsos nimis amando & æstimando, locum dederunt, à gratia & veritate deflexerunt, ac facti sunt spiritus mendaces & dolosi, qui animarum saluti continuas struunt insidias. Quare iis sedulò invigilandum ac fortiter contrà eos pugnandum. Ne timeas tibi, ô homo! sed audacter eundem aggredere & invade. Audi quid dicat Theodorus Studita Ep. 68. *Timidus est Diabolus, rejiculus, imbellis, ideòque animositate quâdam longè abigendus*. Unde Jacobus c. 4 v. 7. *Resistite Diabolo, & fugiet à vobis.* Dia-

Diaboli typus fuit (ut notat Cornelius in Zach. Proph. cap. 3. v. 1.) Naas Rex Ammon, qui ad Jabaitas, fœdus cum ipso contrahere volentibus, dixit 1. Reg. 11. v. 2. *In hoc feriam vobiscum fœdus, ut etiam omnium vestrum oculos dextros.* Ecce quanta astutia & malitia! *Milites, ait Abulensis, oculum sinistrum scuto tegunt, dextro verò in pugnam gerunt.* Si ergò eruisset ipsis oculos dextros, hoc ipsis non tantùm fuisset ad ignominiam, sed per hoc etiam ad quodlibet bellum facti fuissent inutiles. Sic etiam Naas (quod hebraicè idem est quod serpens) Diabolicus oculos dextros nobis eruere conatur. *Dexter oculus eruitur* (ait Gregor. Li. 5. in Libros Regum sub initium, *quando mons eâ cecitate percuitur, ut ultra ad videnda caelestia non aperiatur.* *Dexter oculus eruitur, ut nulla dextera cogitatio ad ullam dexteram actionem dirigatur.* S. Nilus in Ascetico. Vidit aliquando Zacharias Satanam stantem à dextris summi Pontificis, *ut adversaretur ei.* loco cit. Quid hoc? cur Satan stetit à dextris & non à sinistris? Audi Sententiam Eliæ Cretensis in orat. 1. Nazianzeni super hoc ita ratiocinantis: *Satan semper res nostras dexteras, id est, quae cum laude sunt conjunctae, oppugnat, non verò sinistras.*

Aristoteles Li. de Mirabil. auscultat. fol. 1156. refert, in Diomedæâ Insulâ maris Adriatici esse templum Diomedis admirandum & Religione sacrum. Illud obsidetur ab avibus magnitudine vastis, rostris prælongis & turgidis. Græcis accedentibus aves illæ nihil inferunt molestiæ; cæterùm barbaris, qui accollunt, venientibus subvolant, & pedibus rostrisque eorum capita lacerant, inflictisque multis vulneribus eos interimunt. Contrariam omninò indolem habet Diabolus, cui reverà quadrat illud tritum:

Extraneos mordet, solus blanditur amicis,
 nempe suis. Quare Picinellus ex D. Marino importunos ejusdem mores Li. 5. cap. 10 N. 104. proponit sub Symbolo *Panis*, quo domesticis quidem blandus, extraneis verò mordax existit. Mordax maximè existit servis Dei, quos proinde in oratione & precibus impedit & perturbat. Quò efficacior est oratio, tantò calidiùs impediti ab adversario solet, ut docet S. Bernard. serm. 4. de Quadrag. Attende interim, ô homo! salutare monitum, quod refert Blosius in monili c. 3. nempe: *S. Birgitta, dum orans tentationibus fatigaretur, dixit Virgo Deipara; Diabolus explorator invidus querit impedire bonos, dum orant; tu verò filia, quâcunque tentatione pulseris, persiste in desiderio vel bonâ voluntate & conatu sancto &c.*

Appa-

Apparatus venatorius.

AD apparatus venatorium spectant equi, canes, arcus, pharetra, sagittæ, rete & laquei, quæ omnia hîc reperies. *Primo* quidem adfunt equi. *Ecce equus pallidus, & qui sedebat super eum, nomen illi mors & infernus sequebatur eum*, ait Scriptura Apoc. 6. v. 8. Equus pallidus est invidia, quâ maximè in nos diaboli incitantur. *2do*, Canes eorum sunt detractiones. Sic dicitur 3. Reg. 21. v. 24. Simortuus fuerit Achab in civitate, comedent eum canes. Et Psal. 21. v. 17. *Circumdederunt me canes multi.* In quem locum Anonymus aliquis ita fuit commentatus: *Sicut canes dentibus mordent & lacerant; ita Judæi Christum detractionibus mordendo ejus famam lacerabant.* *3to*, Arcus eorum est hypocrisis. Osee 7. v. 16. *Reversi sunt, ut essent absque jugo facti: facti sunt quasi arcus dolosus.* Arcus dolosus est, ait in hunc tantum Cornelius, qui inter jaculandum aliò mox vertitur, quam in directum, quo tenditur & respicit. Sic dæmones jaculando arcum tuum mox huc, mox illuc inflectunt, ne insidiæ eorum ita facilè advertantur. *4to*, Sagittæ sunt blasphemjæ. Pl. 72. v. 9. *Posuerunt in cælum os suum, & lingua eorum transivit in terrâ.* Homines in terris se invicem sagittant

gittant detractionibus. Unde Gregor. Naz. *Nibilest, quod à lingua sagittatum atque immune sit.* Deum autem & sanctos blasphemiiis suis sagittare præsumunt dæmones. *stò,* Rete eorum est avaritia. Habacuc *1. v. 16.* *Immolabit sagena sua & sacrificabit reti suo: quia in ipsis necessaria est pars ejus & cibus ejus electus...* Propter hoc ergo expandit sagenam suam, & semper interficere gentes non parcat. *6tò,* Laquei eorum sunt fraudes. Jerem. *5. v. 26.* *Inventi sunt in populo meo impii insidiantes quasi aucupes, laqueos parentes & pedicas, ac capiendo viros. Sicut decipula plena avibus, sic domus eorum plena dolo.* *7mò,* Esca, nempe voluptates, divitiæ, honores &c. *Non capit laqueus,* ait S. Ambros. *ferm 14. in Psal. 118: nisi ante esca te ceperit. Dum prædam capis, laqueo ipse te nectis. Esca laquei avaritia est; esca diaboli luxuries est, quibus vult nos, inescare, non pascere.* Omnem hunc apparatus ordinat diabolus ad capiendas animas. Ipse est Rex Sodomæ, qui ait Gen. *14. v. 21.* *Da mihi animas, cetera tolle tibi.* Unde Procop. Gazæus ad cap. *1. Exodi: Insigne lucrum & amplas divitias putant, si animas hominum à Deo abstrabant &c.* Et Radulphus Flaviacensis Li. *2. in Levit. c. 2.* *Pascuntur maligni spiritus mentibus nostris, & gratum est eis sacrificium, cum homo sic corpore moritur, ut ad æternum supplicium pertrahatur.*

Statura & figura Diaboli.

INcarnatus Dei filius, dum aliquando ex homine quodam obsessio spiritum immundum expellere vellet, interrogabat eum: *Quod tibi nomen est?* ad quod ille respondit: *Legio mihi nomen est, quia multi sumus.* Marci 5. v. 9. Aliqui, ut refert Cornel. in cap. 26. Matth. v. 53. censent. Legionem continuisse 12 millia & quingentos; legio enim, inquit, continebat 10. cohortes; cohors 50. manipulos, manipulus 25. milites. Alii veriùs & melius censent, quod Legio propriè contineat 6666. Quidquid sit de hoc, sufficit, quod magna dæmonum copia eundem omninò hominem obsederit; ex quo sequitur, staturam & figuram eorum non esse ad eò magnam. Quinimò cum naturâ suâ sint spirituales, ad eòque nullam habeant extensionem aut quantitatem molis, sequitur clarè, quod spectatâ præcisè naturâ nec staturam nec figuram habeant. Constat tamen ex variis historiis, quod subinde varias assumpserint figuras & staturas dæmones (ait Cornelius in Isai. cap. 34. v. 14. in illud: *Occurrent demonia, onocentaurus & pilosus &c.*) monstra & larvas induunt, ut partim homines, partim equi vel asini videantur, idque ad hoc, ut homines territent & ludificent. Id patet ex vitâ S.

An-

Antonii apud S. Athanasium: Vidit enim Antonius quærens Paulum I. Eremitam in deserto bestiam puberentis humanam, quæ deinde in asinam desinebat. Bestia hæc onocentauri speciem referebat; nam, ut refert Gesnerus cap. de *Asino*, Onocentaurus est animal collo, petore, mammis muliebribus & humeris, brachiis ac digitis humanis; sed dorso, lateribus & pedibus asininis, uti & colore cinereo. Hac in figurâ apparuit diabolus S. Antonio: aliis autem aliis sub formis apparuit, quas omnes hîc pertranseo, ac eum quæ venatorem represento sub larvâ Faunorum & Satyrorum. Fauni & Satyri sunt Sylvarum Dii, quos Poëtæ fingunt cornigeros & capripedes. His similes esse dæmones docet Cornelius, dum explicans illud Isaiaë 13. v. 21. *Pilosi saltabunt.* ait: Pilosi Fauni & Satyri, de quibus Plinius Li. 7. v. 2. Dæmones scilicet, qui in sylvis & locis desertis apparent hirsuti specie hircorum, quasi Dii nemorum. Isti dicuntur saltare, quia, ut notat Idem in cap. 34. v. 14. *Gaudent & assistunt choreis demones.* Unde Conrad. Clingius de locis Theolog. cap. de Choreâ: *Chorea est circulus, cujus centrum est diabolus, circumferentia omnes Angeli ejus.* Et S. Basilius tradit, saltationes didicisse homines à dæmonibus.

Vidisti nunc, spectator benevole! figuram
 diaboli; sed quis ei color? Æthiopes (ut ait
 Cornel. in Cant. c. 1. v. 4.) Judam & damo-
 nes pingunt albos, S. Petrum verò & Angelos
 pingunt nigros. Pingant ipsi, quidquid velint,
 ego sentio cum dicto Cornelio, dum in cap. 3.
 Habacuc. v. 7. ita scribit: Æthiopes typi sunt
 tum dæmonum, tum hominum impiorum,
 quia hi deformes & attri sunt moribus, uti Æ-
 thiopes pelle & cute. A colore procedamus ad
 staturam. Dæmones (ait idem in cap. 5. Ja-
 cobi v. 19.) inferni incolæ mystici gigantes
 sunt, imò gigantum & superborum parentes.
 Hinc Scriptura infernum vocat locum gigan-
 tum Sap. 16. v. 6. Itai. 26. v. 14. & Jobi 26.
 v. 5. Per gigantes (ait iterum in cap. 9. Prov.
 v. 18.) significantur dæmones & damnati: hi
 enim gigantibus, uti scelere, ita & damnatio-
 ne sunt similes, ac cum Deo bella & odia æter-
 na gerunt. Ipsi etiam gentiles, teste Macrobio
 Li. 1. Saturn. c. 20. aiebant, gigantes Poëta-
 rum significare impiam gentem Deos contem-
 nentem & negantem; ideòque draconum pe-
 des eis affixerunt, ut representarent, nihil
 eos rectum cogitasse, torius vitæ eorum gressu
 atque progressu in inferna tendente. Ad hoc
 alludens Job dicebat cap. 26. v. 6. *Ecce gigan-
 tes gemunt sub aquis, & qui habitant cum eis.*

Fabula & Affabulatio.

Solus Og, Rex Basan, restiterat de stirpe
gigantum. Monstratur lectus ejus ferreus,
qui est in Rabbath filiorum Ammon, novem
cubitos habens longitudinis & quatuor latitu-
dinis &c. Deut. 3. v. 11. Ex his Thalmudici se-
quentia fabulantur. *Primò*, Og fuisse reliquum
ex diluvio, & ex gigantibus, qui ante diluvium
fuerunt, itaq; Og octingentos & plures vixisse
annos. *2dò*, Lectum hunc fuisse cunas Og,
cum esset parvulus; nam cum crevit in virum,
ajunt solum pedem ejus fuisse 120. cubitorum,
non communium, sed giganteorum; ac con-
sequenter tam ipse, quam lectus ejus facilè leu-
cam integram occupassent. *3tiò*, Quod Og
adventantibus Hebræis montem duarum leu-
carum eradicaverit, & in caput suum imposue-
rit, ut Hebæos omnes uno montis hujus jactu
obrueret. Deus autem misit formicas, quæ
montem perforantes eum descendere fecerunt
usque ad humeros Og; mox crescentibus ejus
dentibus ad decem cubitos non potuit montem
à se projicere. Id videns Moyse, qui altus erat
10. cubitos, accepit securim tot cubitorum,
atque in Og insiliit, eumque occidit. Og hic ty-
pus fuit Luciferi, qui restitit Michaëli, qui que
in superbiâ aded excrevit, ut Altissimo par esse
voluerit &c.

Epi-